

292672373

101 Københavns kommune

MAG

KOMMISSIONEN

TIL

UNDERSØGELSE AF BELYSNINGSVÆSENETS
ADMINISTRATIONSFORHOLD

KØBENHAVN

TRYKT HOS J. H. SCHULTZ A/S

1913

HB
hma

~~Kommissionen~~ til Undersøgelse af
Belysningsvæsenets Administrationsforhold.

Til

Direktøren for Belysningsvæsenet.

Ved Skrivelse af 14. Marts 1912 anmodede Magistratens 4de Afdeling Hr. Direktøren om at give Afdelingscheferne under Belysningsvæsenet fornøden Bemyndigelse til i Forening med Kontorchef i Stadens Hovedbogholderi *J. Schaarup* at fremsætte Forslag til en Ordning af Belysningsvæsenets Administration, for at man derefter, forinden den ny Administrationsbygning tages i Brug, kan træffe de fornødne Bestemmelser til Ordning af Administrationen under de ny Forhold.

I Henhold til den Bemyndigelse, som Hr. Direktøren derefter den 18. s. M. udfærdigede for Afdelingscheferne under Belysningsvæsenet, er disse i Forening med Hr. Kontorchef *Schaarup* traadt sammen i en Kommission med med-undertegnede Kontorchef *Rich. Møller* som Formand.

Fuldmægtig i Gasværkernes Ingeniørkontor *L. Krøyer* har fungeret som Sekretær for Kommissionen.

Kommissionens Sammensætning er følgende:

- kst. Kasserer *H. T. Christensen* (Belysningsvæsenets Kassererkontor),
Ekspeditionssekretær *P. Dahl* (Belysningsvæsenets Koks-kontor),
Kontorchef *L. P. V. Elper* (Belysningsvæsenets Meterkontor),
Driftsbestyrer *C. Hentzen* (ledende Driftsbestyrer for Elektricitetsværkerne).

Driftsbestyrer *J. Irminger* (ledende Driftsbestyrer for Gasværkerne,

Kontorchef *F. Leth* (Elektricitetsværkernes Ingeniørkontor),
Kontorchef *Rich. Møller* (Gasv. Ingeniørkontor), Formand,
kst. Bogholder *V. Pandrup* (Belysningsvæsenets Bogholderkontor),

Kontorchef *J. Schaarup* (Direktoratet for Stadens Hovedbogholderi og Revision),

Kst. Kasserer *H. T. Christensen* har kun deltaget i 3 af Kommissionens Møder. Paa Grund af Embedsforretninger har han iøvrigt været forhindret i at deltage i Kommissionens Arbejde. Da det var nødvendigt, at Kassererkontoret var repræsenteret ved Forhandlingerne, fik kst. Fuldmægtig i Kassererkontoret *Johs. Sørensen* med Hr. Direktørens Bemyndigelse Sæde i Kommissionen som stemmeberettiget Repræsentant for Kassererkontoret.

Kst. Bogholder *V. Pandrup* var sygemeldt i August og September Maaned f. A. Bogholderiet repræsenteredes da midlertidigt i Kommissionen af kst. Ekspeditionssekretær *Viggo Hansen*.

Kommissionen har afholdt 23 Møder, hvoriblandt 2 Heldagsmøder. Der er foretaget Undersøgelse af Forretningsgangen paa Østre Gasværk og paa Elektrisk Station i Gothersgade samt i alle Kontorerne under Belysningsvæsenets Centraladministration med Undtagelse af Direktørens Kontor. Angaaende Meterkontorets Forretninger har der været nedsat et Underudvalg, bestaaende af d'Herrer Kontorchef *Elper*, Kontorchef *Schaarup* og kst. Ekspeditionssekretær *Viggo Hansen*.

Der er tidligere til Oplysning for det af Borgerrepræsentationen nedsatte Udvalg angaaende Belysningsvæsenets Administration udarbejdet en Oversigt over Forretningsgangen i Belysningsvæsenets Kontorer. Denne Oversigt findes trykt som Bilag til Direktørens Skrivelse af 1. Februar 1911 til Magistratens 4de Afdeling. Til Oplysning for Kommissionens Medlemmer er der yderligere udarbejdet

supplerende Oversigter, bilagt med delvist udfyldte Blanketter samt Blade af de i de forskellige Afdelinger førte Bøger. Disse Oversigter, der omfatter

1. Kassererkontoret	(Bilag 1 med Underbilag 1—86)
2. Meterkontoret	(— 2 — — 1—119)
3. Gasværkernes Inge-
niørkontor	(— 3 — — 1—89)
4. Elektricitetsværkernes
Ingeniørkontor	(— 4 — — 1—)
5. Kokskontoret	(— 5 — — 1—21)
6. Bogholderkontoret	(— 6),
- vedlægges i 2 Eksemplarer.

Endvidere har været forelagt Kommissionen:

1. Rejseberetning af 21. Januar 1903 fra Kontorchef Elper (tidl. Fuldmægtig Madsen) om »Administrationsforhold ved Gas- og Elektricitetsværker i forskellige Byer i Udlandet«.
2. Kommissionsbetænkning af September 1905 angaaende Omordning af »Københavns Kommunes Kasse- og Regnskabsvæsen« (ved D'Herrer Bankdirektør Hassing Jørgensen, Direktør for Stadens Hovedbogholderi Jessen og Kontorchef sammesteds Schaarup).
3. Kommissionsbetænkning af 25. Februar 1909 angaaende den ved Belysningsvæsenet indførte Kassekontrol (ved D'Herrer Bogholder Møllgaard, Kontorchef Elper og Kasserer Christensen).

Det har været af Interesse for Kommissionen at kunne anstille Sammenligning med Administrationsforholdene ved Gas- og Elektricitetsværket i Frederiksberg Kommune. Der er derfor indhentet Oplysninger, saavel fra Frederiksberg Kommunekontor som fra Frederiksberg Gasværks Kontor. Oplysningerne er dels meddelt mundtlig til Sekretæren (Bilag 7 og 8) og foreligger dels i Form af skriftlige Erklæringer, henholdsvis fra Hr. Kommunaldirektør *Westergaard* (Bilag 9 og 10) og fra Hr. Kasserer *F. Blom* (Bilag 11).

Begge de nævnte Herrer har med stor Imødekommenhed stillet Oplysninger til Disposition for Kommissionen, og i nogle Tilfælde har disse Oplysninger givet Impulsen til de nedenstaaende Forslag.

Fra forskellige Sider har der været anket over, at Belysningsvæsenet anvender for mange forskellige Grupper af Funktionærer til Udførelse af Forretningerne i Byen. Kommissionen har søgt at indskrænke Antallet af Funktionærgrupper og foreslaar i nedenstaaende Betænkning at opheve to af de bestaaende Grupper: Aflæserkorpset og Kontrolørerne ved Opsætning af ny Gasmaalere. Disse Funktionærers Arbejde foreslaas henlagt til Maalerkontrollørerne.

Med Hensyn til den nuværende Forretningsgang henvises til de ovennævnte Oversigter. Nedenfor omtales kun de Omraader af Belysningsvæsenets Virksomhed, paa hvilke der foreslaas Forandringer. Betænkningen inddeles herefter i følgende Afsnit:

- A. Kassererkontoret,
- B. Meterkontoret,
- C. Gasværkernes Ingeniørkontor,
- D. Elektricitetsværkernes Ingeniørkontor,
- E. Kokskontoret,
- F. Bogholderivirksomheden.

Afdelingernes Regnskabsførelse (Løn- og Materialregnskaber etc.) findes omtalt samlet under Afsnit F.: Bogholderivirksomheden. I Tilfælde, hvor Forretninger foreslaas henlagte under et andet Kontor, findes de nedenfor omtalt under det Kontor, under hvilket de for Tiden sorterer. Ved Opgørelsen af den forventede Besparelse er der indenfor de enkelte Kontorer kun regnet med den Besparelse i Personale, der hidrører fra Simplifikationer i Forretningsgangen. Der regnes med følgende aarlige Gennemsnitslønninger:

En Kontorfunktionær	1,400 Kr.
En Inkassator	2,700 —
En Funktionær i 3die budgetmæssige Lønklasse	1,600 —

Forskydninger i Personale som Følge af Overførelse af Forretninger fra et Kontor til et andet tænkes senere ordnet administrativt og tages ikke i Betragtning i denne Forbindelse.

A. Kassererkontoret.

Inkassationen. Den nuværende Fremgangsmaade ved Inkassationen findes udførligt beskrevet i Belysningsdirektørens trykte Skrivelse af 1ste Februar 1911, i hvilken der tillige er fremsat Forslag til en ny Ordning. Kommissionen kan i Hovedpunkterne slutte sig til Direktørens Forslag, men foreslaar dette Forslag suppleret saaledes, at der træffes en Ordning, hvorefter Betaling ogsaa kan finde Sted i Banker og ikke alene til Inkassatorer og Kassererkontor. Bankindbetaling var allerede i Anvendelse i Hamborg i 1902 for Gasregningernes Vedkommende og er fra 1. Juli 1912 indført i Frederiksberg Kommune for Indbetaling af Elektricitetsregninger, Skatter etc.

Systemet har saaledes i Udlandet været prøvet i lang Tid, og skønt det herhjemme kun har været i Anvendelse i forholdsvis kort Tid, er de indhøstede Erfaringer særdeles gunstige og viser, at Publikum i stor Udstrækning har benyttet Bankerne som Indbetalingssted. (Jfr. Kommunaldirektør Westergaards Erklæring af 6. Januar d. A. Bilag 10). Frederiksberg Elektricitetsværk benytter 3-delte Regningsblanketter (Bilag 12), bestaaende af

- en Kvitteringskupon,
- en ukvitteret Regning,
- en Afregningskupon.

Finder Betaling Sted ved Regningens Præsentation, afriver Inkassatoren Afregningskuponen og udleverer til Forbrugeren den ukvitterede Regning med vedhængende Kvitteringskupon. Hvis Regningen ikke betales ved Præsentationen, afrides Kvitteringskuponen, og Forbrugeren faar

udleveret den ukvitterede Regning med vedhængende Afregningskupon. Paa Bagsiden af den ukvitterede Regning findes en trykt Angivelse af de Steder (Bankfilialer og kommunale Kontorer), hvor Beløbet kan indbetales i Løbet af 14 Dage. Ved Indbetalingen maa Forbrugeren medbringe den ukvitterede Regning med vedhængende Afregningskupon. Vedkommende Bankfilial eller kommunale Kontor afriver da Afregningskuponen og tilbageleverer Forbrugeren Regningen, efter at denne er forsynet med Kvittering. Afregningskuponerne indsendes senere sammen med Følgelister til Kommunens Hovedkasse, og Kommunens Konto krediteres for de indgaaede Beløb.

Kommissionen har mundtlig ladet forespørge, om en lignende Ordning med Bankindbetaling kunde indføres ogsaa for Københavns Kommune, og efter de Oplysninger, man har modtaget, synes en saadan at kunne lade sig gennemføre med Fordel.

Foreningen af Inkassatorer under Københavns Belysningsvæsen har til Kommissionen indleveret et Forslag (Bilag 13 a, b, c), hvorefter der paa de 28 Inkassatorers private Bopæl skulde oprettes Indbetalingskontorer og til Gengæld ydes hver af Inkassatorerne en aarlig Huslejegodtgørelse af 200 Kr. Tillige foreslaas den nuværende Lønningsmaade (fast Løn + Procenter) ophævet, og Inkassatorerne sat paa fast Løn (2,400—3,400 Kr. + Huslejegodtgørelse).

Inkassatorforeningens Forslag har efter Fremkomsten af Kommissionens eget Forslag om en forandret Inkassationsmaade ingen Tilslutning fundet indenfor Kommissionen. Man føler sig overbevist om, at den foreslaaede Ordning vil medføre forøgede Udgifter, idet den foreslaaede Huslejegodtgørelse sikkert hurtigt vil vise sig at være for lav, og man ogsaa maa være forberedt paa Lønkrav fra Inkassatorerne, naar disse selv skal kvittere Belysningsvæsenets Regninger. Den ovenfor skitserede frederiksbergske Ordning vil ikke alene være billigere for Kommunen, men tillige bekvemmere for Publikum.

Kommissionen kan ligesom Belysningsdirektøren anbefale at afskaffe den Strafrente af 2%, der nu forlanges erlagt ved 2den Præsentation af Belysningsvæsenets Regninger. Med den nuværende Forretningsgang medfører dette 2%’s Tillæg en ret vidtløftig Frem- og Tilbagesendelse af Regninger mellem Kasserer- og Meterkontor. Tillæget er for det langt overvejende Antal af disse Regninger saa ringe, at det langt fra yder Belysningsvæsenet Dækning for de Udgifter, som 2den Præsentation med eventuel efterfølgende Forsegling af Maaleren medfører. Da Kommissionen dog finder det rimeligt, at Forbrugerne betaler for den Ulejlighed, de ved manglende rettidig Betaling forvolder Belysningsvæsenet, bør der ved Overgangen fra den gamle Ordning med 2 Præsentationer og 8 Dages Betalingsfrist med Strafrente til den ny Ordning med een Præsentation og 14 Dages Betalingsfrist indføres et Korrektiv. Det foreslaas derfor, at der fremtidig forlanges erlagt et Gebyr, f. Eks. 1 Kr., hvor Forseglingsordre er udstedt, forinden Betalingen er erlagt. Gebyret tænkes opkrævet ved, at der klæbes et Afgiftsmærke paa Regningen. Man undgaar herved de vidtløftige Noteringer, som den nuværende 2%’s Strafrente medfører.

Det foreslaaede Gebyr af 1 Kr. kan regnes at ville give Belysningsvæsenet en Indtægt af 6,000 Kr. aarlig.

Med de nuværende to Præsentationer besørger hver Inkassator 5 à 6,000 Regninger præsenterede pr. Kvartal. Gaar man over til fremtidig kun at præsentere Regningerne een Gang, vil hver Inkassator kunne overkomme 9—10,000 Stkr. Regninger pr. Kvartal. I Aaret 1911—12 blev der udstedt

ca. 442,500	Stkr.	Gasregninger,
- 122,000	—	Elektricitetsregninger,
- 7,500	—	Automat-Efterbetalingsregninger,
- 10,500	—	diverse Regninger,
- 700	—	Tilbagebetalinger,

ialt ca. 583,200 Stkr. Regninger.

Beregnet efter 9—10,000 Stkr. Regninger pr. Inkassator pr. Kvartal, vil der behøves 16 Inkassatorer, hvis Distrikter til at begynde med vil blive paa godt 36,000 Stkr. Regninger p. a. Konsumentantallet, altsaa Antallet af Præsentationssteder, udgjorde i August 1912 ca. 96,000 med et Maalerantal af ca. 110,000 Gasmaalere og ca. 34,000 Elektricitetsmaalere, eller fordelt paa 16 Inkassatordistrikter: ca. 6,000 Præsentationssteder med 6,900 Gasmaalere og ca. 2,100 Elektricitetsmaalere pr. Distrikt.

Inkassatorerne har som ovenfor nævnt fremsat Ønske om at blive sat paa fast Løn. Kommissionen kan ikke anbefale en saadan Ordning, men anser det for nødvendigt under en eller anden Form at gøre Inkassatorerne direkte interesserede i at faa inkasseret eller »paategnet« det størst mulige Antal Regninger. Den nuværende procentvise Beregningsmaade for Provisionen gør ikke Inkassatorerne særlig interesserede i at skaffe de smaa Regningsbeløb inkasserede, og blandt de mindre Regninger findes netop mange Slutregninger, hvis Inkassation kan være noget besværlig. Det foreslaas derfor at gaa over til en Stykbetaling, saaledes at hver Inkassator for den faste Løn (1,400—2,200 Kr.) skal inkassere eller faa paategnet 28,000 Stkr. Regninger om Aaret, og at der for det overskydende Antal betales 15 Øre pr. Stk.

Det anbefales, at der betales Inkassatorerne maanedlig 60—75 Kr. à conto paa deres Inkassationsprovision. (I Tilfælde af Inkassators Sygdom tilfalder Beløbet »pro rata« Reserve-Inkassatoren). Den endelige Opgørelse af Provisionen for hele det forløbne Regnskabsaar kan saa finde Sted i April Maaned hvert Aar. Inkassatorerne opnaar herved at kunne regne med en bestemt maanedlig Indtægt og skal ikke som nu eventuelt tilbagebetale en Del af Provisionen. Skulde en Inkassators samlede Aarsindtægt overstige 3,200 Kr., bør hans Distrikt det følgende Aar formindskes, saaledes at Indtægten ikke overstiger 3,200 Kr. Det henstilles dog, at en eventuel Overskridelse af Maksim-

mumsindtægten for et enkelt Aar udbetales til vedkommende Inkassator.

Foruden de 16 Distrikts-Inkassatorer foreslaar Kommissionen at ansætte 2 »Restance-Inkassatorer« til Inkassation af de Regninger (Flytteregninger med manglende ny Bopæl o. lign.), som det fremtidig ikke lykkes Distrikts-Inkassatorerne at inkassere eller faa »paategnet«. Disse 2 Inkassatorer foreslaas lønede med almindelig fast Løn (1,400—2,200 Kr.) samt en Ekstrabetaling af 25—35 Øre for hver fuldt ud inkasseret Regning. Ved en saadan Ordning vil man sikkert opnaa at faa inkasseret mange af de Fordringer, som nu gaar til Sagfører. Det er Tanken, at Restance-Inkassatorerne ogsaa skal deltage i den almindelige Inkassation, hvis der ikke skulde blive tilstrækkeligt Arbejde for dem ved »Restance-Inkassationen«.

Inkassatorerne rekrutteres nu væsentligst blandt Maalerkontrollører og Bude. Kommissionen henstiller, at der fremtidig ogsaa gives Kontorpersonalet Adgang til Inkassatorstillinger.

Forsøglingordrer. I Tilfælde af manglende rettidig Betaling af Gas- eller Elektricitetsforbrug udfærdiges der nu af Kassererkontoret en »Forsøglingsordre«, der underskrives af Belysningsdirektøren og paraferes af Kassereren. Ordrene fremsendes til de resp. Ingeniørkontorer, og herfra udsendes der Funktionærer (Maalerkontrollører eller Urmagere), der henholdsvis foresgler Gasmaalerne og afbryder den elektriske Ledning før Maaler.

Fra et Medlem af Kommissionen har der været Forslag fremme om at give Forbrugerne Lejlighed til at betale Regningen umiddelbart forinden Forsyningen afbrydes, hvilket da skulde ske paa den Maade, at Forsøglingsordrerne blev overdraget 2 eller flere særlige Inkassatorer. Disse Inkassatorer skal medbringe Kvitteringskuponer, forsynet med et paaklæbet Afgiftsmærke, og ikke foretage noget hos Konsumenten, hvis denne betaler Regningsbeløbet med Tillæg af Gebyret (1 Kr.). Finder Betaling ikke Sted, skal Inkassatoren lukke for Gas-, resp. Elektricitetsmaaleren,

afløse disse Maalere samt eventuelt tømme Automatmaalerens Pengekasse. Dette Forslag kan Kommissionen tiltræde under Forudsætning af, at Forseglingen af Elektricitetsmaalerne kan ske paa samme ligesaa bekvemme Maade som nu.

Kommissionen har overvejet Spørgsmaalet om at henlægge Inkassatorerne under Meterkontoret. Ved en saadan Forlæggelse vilde der opstaa en Besparelse, idet Mellemregnskabet mellem Meterkontoret og Kassererkontoret vedrørende Regningerne vilde falde bort. Der kunde næppe indvendes noget væsentlig mod, at Inkassatorerne, der i dette Tilfælde maatte kvittere Regningerne, sorterede under det Kontor, der udskrev Regningerne, om end den nuværende Ordning, at en af Meterkontoret uafhængig Kasserer kvitterer Regningerne, er nok saa betryggende. Meterkontoret er imidlertid allerede nu saa stort, at man ikke uden Nødvendighed bør henlægge Inkassationsforretninger under det, og man anser det tilmed for sandsynligt, at den Besparelse, der kunde ventes, vil blive kompenseret ved Merudgifter til Inkassatorer.

Sagførerregnskabet foreslaas henlagt til Meterkontoret. Forretningsgangen tænkes ordnet paa følgende Maade: Kassererkontoret tilbageleverer Regningerne til Meterkontoret, naar først Distrikts- og derefter Restance-Inkassatoren har maattet opgive Inkassationen. Regningsbeløbet udgaar da af Kassererens Tilsvar. Meterkontoret sender ikke *alle* Restancer til Inkassation ved Sagfører, men skønner i de enkelte Tilfælde over, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at forsøge retslig Inkassation. Naar ogsaa Sagføreren maa opgive at faa Beløbet inddrevet, og Fordringen derfor maa slettes, returneres Regningerne til Meterkontoret. Arbejdet ved Sagførerregnskabet kræver 2 Mand.

Frederiksberg Kommune benytter ikke Sagfører til Inkassation af Restancer, men afgiver de paagældende Elektricitetsregninger direkte til Fogden, der foretager Udpantning *uden* forudgaaende Dom (jfr. Udpantningsloven af 29. Marts 1873 § 1, Nr. 3).

Udbetalinger o. lign. foreslaas i saa stor Udstrækning som muligt betalt ved *Checks*.

»*Inkassoregister*«. Kommissionen har fra Hr. Ekspeditionssekretær *E. W. Olsen*, Belysningsdirektørens Kontor, modtaget Forslag (Bilag 14) til et System for Eftersøgning af Debitorer gennem den paa Maalerkvitteringerne angivne forrige Adresse.

Der sendes nu aarligt over 3,000 Slutregninger til Sagføreren, fordi Forbrugernes ny Bopæl er vore Inkassatorer ukendt. I mange Tilfælde har disse Forbrugere faaet Gas- eller Elektricitetsmaaler opsat i den ny Bopæl og ved Kvitteringen for Modtagelsen af Maaleren oplyst, hvor de tidligere har været Forbrugere. Jfr. Teksten paa Maalerkvitteringsblanketten (Bilag 15 a). Denne Oplysning bruges nu kun som Identificeringsmiddel ved Sortekasse-Kontrollen. Ekspeditionssekretær *Olsen* søger ved sit Forslag tillige at bruge Oplysningen om det tidligere Forbrugssted ved Inkassationen af Slutregninger herfra.

Ved Ansættelsen af særlige Restance-Inkassatorer i Forbindelse med den ny foreslaaede Forretningsgang ved Behandlingen af Flytningsanmeldelser forventer man imidlertid fremtidig at kunne begrænse Antallet af Tilfælde, hvor Inkassationen maa opgives, fordi Forbrugerens ny Bopæl er Belysningsvæsenet ukendt, og da det fremkomne Forslag bygger paa de Maalerkvitteringer, som nu foreslaas afskaffede, har Kommissionen ikke fundet Anvendelse for Hr. Olsens Forslag.

Under Henviisning til det ovenfor anførte stilles der vedrørende Kassererkontoret følgende

Forslag:

1. At Belysningsvæsenets Regninger fremtidig kun præsenteres een Gang.
2. At der anvendes Regningsblanketter, bestaaende af 3 Kuponer, i Lighed med de af Frederiksberg Elektricitetsværk anvendte Blanketter (Bilag 12).
3. At der træffes en Ordning saaledes, at Indbetaling af

Regninger kan finde Sted til Banker og ikke alene til Inkassatorer og Kassererkontor.

4. At det nuværende Tillæg af 2 % i Indkrævningsomkostninger ved 2den Præsentation af Belysningsvæsenets Regninger bortfalder.
5. At der fremtidig forlanges betalt et Gebyr, f. Eks. 1 Kr., hvor Forseglingsordre er udstedt paa Grund af, at Betaling for Forbruget ikke rettidig er erlagt.
6. At Inkassatorernes Antal nedsættes til 16, og at der ansættes 2 Restance-Inkassatorer.
7. At den nuværende procentvise Beregning af Inkassatorprovisionen afskaffes, og der i Stedet indføres en ny Beregningsmaade, saaledes at den faste Løn for Distriktsinkassatorernes Vedkommende regnes at svare til Præsentationen af 28,000 Stkr. Regninger aarlig, og der for det overskydende Antal betales 15 Øre pr. Stk. De enkelte Distrikter forudsættes at omfatte 9—10,000 Stkr. Regninger pr. Kvartal.
8. At Restance-Inkassatorerne lønnes med sædvanlig fast Løn samt en Ekstra-Betaling af 25—35 Øre for hver fuldt ud inkasseret Regning.
9. At der fremtidig gives Belysningsvæsenets Kontorpersonale Adgang til Inkassatorstillinger.
10. At Sagførerregnskabet henlægges til Meterkontoret.
11. At Belysningsvæsenet fremtidig ved Udbetalinger i saa stor Udstrækning som mulig anvender Checks.

Besparelsen ved disse Forslags Gennemførelse kan anslaaes til:

10 Inkassatorer à 2,700 Kr.	27,000 Kr.
4 Kontorfunktionærer à 1,400 Kr.	5,600 —
	<hr/>
Ialt . . .	32,600 Kr.

B. Meterkontoret.

Meterkontorets Virksomhed omfatter Regnskabsførelsen med Gas- og Elektricitetsforbruget med tilhørende Udskrivning og Notering af Regninger. Arbejdet herved staar i ligefremt Forhold til Maalerantallet. Personalet er som Følge af Stigningen i Maalerantallet stadig vokset og talte den 1. April 1912 113 Personer. For dette Kontors Vedkommende har der, som i Indledningen omtalt, været nedsat et særligt Underudvalg, hvis Forslag findes trykt som Bilag 25.

Udvalget er ikke bleven enig med Hensyn til Gadebøgerne, idet Kontorchef Elper ikke har kunnet tiltræde et Forslag om at afskaffe disse Bøger; Kontorchef Elpers Standpunkt fik Flertal i den samlede Kommission.

Om de øvrige for Underudvalget forelagte Spørgsmaal opnaaedes der Enighed, og Underudvalgets Forslag blev med enkelte Ændringer uden principiel Betydning i Øjeblikket vedtagne af den samlede Kommission, dog med Undtagelse af følgende:

Punkt 18. At henlægge Inkassatorerne under Meterkontoret.

Punkt 19. Under Meterkontoret at oprette 2 Stillinger som Restance-Inkassatorer.

Punkt 19. Forslaget om Depositum for ny tilkommende Konsumenter.

Medundertegnede Forslagsstiller J. Schaarup har under Henvisning til de af Flertallet fremsatte Betragtninger (se Side 11) og for Post 18's Vedkommende under Forudsætning af, at Kommissionens Forslag om en forandret Inkassationsmaade gennemføres senere, sluttet sig til Flertallets Standpunkt.

Konto-Kuranterne, der er Meterkontorets Hovedbøger, indeholder en Konto for hver enkelt Maaler. Foran i hver Konto-Kurant er der anbragt et alfabetisk Personregister over Konsumenterne i den paagældende Konto-Kurant. Opførelsen af det samlede Forbrug indenfor de forskellige Kvartaler og Fordelingen af Forbruget efter Lys- og Koge-

gas, Lys og Motorelektricitet, finder ikke Sted direkte paa Grundlag af Konto-Kuranterne, men foretages i Noteringsafdelingen paa Grundlag af de udskrevne Regninger. Dette Forhold bevirker, at Regningsopgørelsen kommer til at foregaa under en noget vidtløftigere Form end den, der kan anvendes, hvor man benytter den frederiksbørgske Form for Konto-Kurant. Ved den Frederiksbørgske Kolonne-Konto-Kurant finder Opgørelsen af det samlede Forbrug og Fordelingen af Forbruget Sted direkte paa Grundlag af Konto-Kuranten. Det bliver derved unødvendigt at have en særskilt Noteringsafdeling (hos os 12 Mand). Forbrugerne opføres i Kolonne-Konto-Kuranterne efter Gade- og Husnummer-Orden, og der finder kvartals- eller aarsvis Transport Sted. Herved overflødiggøres Førelsen af Gadebøger og af Personregistre i Konto-Kuranterne.

Der har indenfor Kommissionen været stærk Stemning for at anbefale Indførelsen af den frederiksbørgske Kolonne-Konto-Kurant, men Chefen for Meterkontoret har ikke ment at kunne gaa med hertil. Naar Kommissionens Flertal trods det frederiksbørgske Systems store Fordele, som ingenlunde forekommer Flertallet modbevist ved de af Kontorchef Elper fremsatte Argumenter, dog anbefaler indtil videre at bibeholde de nuværende Konto-Kuranter med løse Blade, er Grunden væsentlig den, at man er kommen overens om en Ordning, hvorefter Indførelsen i Konto-Kuranten optælles og afstemmes, og efter hvilken Noteringen af Regningerne kan indskrænkes som ved det frederiksbørgske System. Endelig har den Omstændighed, at Konto-Kuranterne saa ganske nylig er anskaffet med en Bekostning af ca. 25,000 Kr., gjort det vanskeligt allerede nu at fremsætte Forslag til Kassation af disse ny Konto-Kuranter.

Kommissionen foreslaar dog, at der gøres et Forsøg med det frederiksbørgske System i Elektricitetsafdelingen.

Endvidere foreslaar Kommissionen, at det Personregister, der nu findes i Konto-Kuranterne, fremtidig ikke føres.

Generalregister over samtlige Gas- og Elektricitetsforbrugere. Tanken om Oprettelsen af et saadant Register har været droftet. Man har tænkt sig Registret ført i Sortekasse- og Restance-Afdelingen. De mange almindelige Navne vilde imidlertid gøre det nødvendigt ikke alene at føre Forbrugernes fulde Navn, men tillige deres Fødselsaar og -dato. Under disse Omstændigheder er man blevet betænkelig, dels fordi Oprettelsen og Førelsen af Registret muligvis bliver for kostbar, og dels fordi Kontorerne af Hensyn til Registret vil blive nødsaget til at stille saa mange Spørgsmaal, at det vil virke irriterende paa Forbrugerne.

Kommissionen stiller derfor ikke noget Forslag.

Regningsudskrivningen. Med den nuværende Forretninggang foretages der Udregning af Forbrug og Pris, saavel ved Indførslen af Aflæsningen i Konto-Kurantten som ved Udskrivningen af Regningen. Det henstilles fremtidig at udelade den selvstændige Udregning af Forbrug og Pris ved Udskrivningen af Regninger, saaledes at Forbrug og Pris afskrives paa disse efter Indførslen paa Kontoen.

Paa Regningerne anføres nu 2 Aflæsninger, nemlig Aflæsningen ved Kvartalets Slutning og ved dets Begyndelse. Forbrugerne faar tillige Oplysning om disse Aflæsninger ved de Aflæsningskuponer, som Aflæseren afleverer ved hver Aflæsning. Paa Kuponen er trykt en Bemærkning om, at den bedes opbevaret til Sammenligning med Regningen. Man har derfor ment at kunne udelade Noteringen af Maalerens Udvisende paa Regningerne under Henvisning til de afgivne Aflæsningskuponer, saaledes at Regningens Tekst f. Eks. indskrænkes til:

Gasforbrug i Tidsrummet fra.....til

.....Kubikmeter à 11 Øre.... Kr.

Det er oplyst, at Frederiksberg Elektricitetsværk har truffet en tilsvarende Ordning og med tilfredsstillende Resultat (jfr. Bilag 34).

Chefen for Meterkontoret har haft nogen Betænkelighed ved at gaa med til en saadan Ordning, da han frygter for,

at der vil fremkomme mange Forespørgsler fra Forbrugerne angaaende Maalernes Udvisende. Kommissionen stiller her- efter Forslag om, at den nævnte Ordning indtil videre ind- føres forsøgsvis.

Samtlige Gasmaalere er endnu ikke omdannede til at registrere Kubikmeter. Der vil fremdeles i en Aarrække blive benyttet Gasmaalere, der registrerer Forbruget i engelske Kubikfod. Da Prisen for Gas beregnes efter Kubikmeter, bliver det Forbrug, der er registreret i Kubikfod, omsat paa Regningerne til Kubikmeter (se Bilag 16). Denne Omsæt- ning fra Kubikfod til Kubikmeter foreslaas fremtidig udeladt, og Regningsblanketterne indrettet omtrentlig i Overens- stemmelse med det Udkast, der tidligere er udarbejdet af Belysningsvæsenet (se Tillæg til Borgerrepræsentationens Forhandling 1908—09 Pag. 449). Paa Frederiksberg be- regnes Gasprisen endnu efter Kubikfod, men der finder ingen tilsvarende Omsætning Sted i de Tilfælde, hvor For- bruget er registreret i Kubikmeter (se Bilag 17).

Kommissionen har drøftet et System for Registrering af Forbrug, der nu delvist er indført ved Skovshoved Elektri- citetsværk. Maalerne viser her Forbruget, direkte angivet i Kro- ner og Øre. Det maa indrømmes, at det er bekvemt for Pub- likum selv at kunne aflæse Forbruget direkte i Kroner og Øre, og at et saadant System ogsaa i enkelte Henseender er be- kvemt for Administrationen. Der klæber imidlertid den store Ulempe ved Systemet, at indtrædende Prisforandringer nød- vendiggør Forandringer ved Maalerne. Ved Skovshoved Elek- tricitetsværks Maalere er Viserværkets Udveksling af Hensyn til Prisforandringer indrettet saaledes, at den meget let lader sig ændre. For Københavns Vedkommende kan Systemet ikke gennemføres uden en Omdannelse af samtlige 194,000 Maa- lere, hvad der vil medføre en betydelig Bekostning. Kom- missionen stiller derfor paa dette Punkt ikke noget Forslag.

Spørgsmaalet om at anvende en fælles Blanket ved Ud- skrivning af Regninger paa saavel Lys- som Kogegasforbrug hos samme Konsument, har været drøftet i Kommissionen. Man har efter nærmere Overvejelse imidlertid opgivet Tan-

ken, da man ikke mente, at der kunde opnaas nogen Besparelse herved.

Elektricitetsforbruget beregnes nu i Hektowatt. Ved at lade Beregningen foregaa i Kilowatt, vil man faa et Ciffer mindre at skrive ved samtlige Noteringer af Aflæsninger og Forbrug, uden at den Enhed hvormed der regnes, derved bliver for stor. Kommissionen foreslaar derfor, at Elektricitetsforbruget fremtidig beregnes i Kilowatt.

Notering og »Afkvittance«.

Som Følge af den ovenfor omtalte Optælling og Afstemning af Konto-Kuranterne vil Noteringen af Regningerne kunne indskrænkes. Afkvittancen af de indgaaede Beløb (se Pag. 30 i den trykte Fremstilling af Forretningsgangen) foreslaas ligeledes indskrænket, saaledes at Forbruget ikke tilføjes paa Inkassatorernes Indbetalingslister, og Afkvittance kun foretages i Konto-Kuranterne og ikke tillige i Noteringsafdelingen.

Aflæsningsbøgerne. Tanken om at udelade Navn og Adresse paa Aflæsningskuponen, eventuelt Indførelse af Aflæsningsbøger, gældende for et helt Aar med en Kvartalskupon til Konsumenten har været drøftet. Hvis man kun gav Konsumenterne en trykt Aflæsningskupon med Teksten: »Deres Gasmaaler Nr. viste d. 19. Kubikmeter«, vilde man herved spare henholdsvis en halv og en hel Million Adresser aarlig, hvad der ved Haandskrivning vilde svare til ca. 3 eller 6 Mands Arbejde. Saalænge Adresserne trykkes i Adressemaskinerne, er det imidlertid uden væsentlig Forskel, om Adressen trykkes een eller to Gange. Kommissionen stiller derfor ikke noget Forslag om Ændring af Forretningsgangen paa dette Omraade.

Maalerkvitteringer og Tændesedler. Som det fremgaar af de fra Frederiksberg Gasværk indhentede Oplysninger (Bilag 8), lader Det danske Gaskompagni ikke Forbrugerne kvittere for de enkelte modtagne Gasmaalere, men forlanger i alle Tilfælde skriftlig Rekvisition af Gasforbrug. Eventuelle senere Krav mod Gasforbrugere rejses alene paa Grundlag af den foreliggende Rekvisition.

Ved Belysningsvæsenet følges en noget vidtløftigere Fremgangsmaade, idet man kun forlanger skriftlig Rekvisition i Tilfælde, hvor der skal opsættes ny Maalere. Hvis der i Forvejen findes Maaler, modtages Bestilling saavel mundtlig og telefonisk som skriftlig. Efter at Maaleren er opsat, og Forbruget eventuelt paabegyndt, sendes der paany en Funktionær ud i Byen med en Tændeseddel (Bilag 15 b) og en Maalerkvittering (Bilag 15 a) til Forbrugerens Underskrift. Først naar Maalerkvitteringen er tilbageleveret i underskrevet Stand, indføres den ny Forbruger i Ingeniørkontorets Gadebøger og derefter i Meterkontorets Gadebøger og Konto-Kuranter. Flytningsanmeldelserne maa saaledes behandles 2 Gange i Belysningsvæsenets Bøger og 2 Gange i Byen. Der udskrives aarligt over 75,000 Stk. Maalerkvitteringer med tilhørende Tændesedler. Sidstnævnte i 2 Eksemplarer. Ca. 2 Tredjedele af de paagældende Maalerkvitteringer og Tændesedler udfærdiges af Meterkontoret, og Resten af Gasværkernes Ingeniørkontor. Hele Kontorarbejdet herved repræsenterer ca. 3 Kontorfunktionærers Arbejde, og Arbejdet med at fremskaffe Underskrifter i Byen beskæftiger ca. 4 Funktionærer. En Afskaffelse af Maalerkvitteringer og Tændesedler vilde for Belysningsvæsenet betyde en Besparelse af ca. 10.000 Kr. aarlig.

Kommissionen har forespurgt Belysningsvæsenets juridiske Konsulent, Hr. Overretssagfører H. Repsdorph, om Belysningsvæsenets retslige Stilling overfor Forbrugerne kan anses for ligesaa betryggende som nu, hvis Maalerkvitteringerne erstattes med skriftlige Rekvisitioner. Overretssagføreren har i en Erklæring af 21. September f. A. (Bilag 18) svaret bekræftende. Kommissionen foreslaar herefter, at Maalerkvitteringer og Tændesedler afskaffes, og at der fremtidig i alle Tilfælde forlanges skriftlig Tilmelding af Gas- og Elektricitetsforbrug (jfr. Bilag 19).

Maaleraflæsningen fandt indtil Juli 1908 udelukkende Sted i de første 12—14 Dage af hvert Kvartal og sorterede under Ingeniørkontorerne, hvor Arbejdet udførtes af Maalerkontrollørerne for Gasmaalernes Vedkommende og af Ur-

magerne for Elektricitetsmaalernes Vedkommende. Efter Indførelsen af Adressemaskinesystemet og den dermed forbundne kontinuerlige Aflæsning er Aflæsningen successive i Løbet af ca. 1½ Aar overgaaet til Meterkontoret og besørges af 16 Maaleraflæsere, der aflæser saavel Gas- som Elektricitetsmaalere. Aflæsning, Regningsudskrivning og Inkassation foregaar imidlertid ikke saa strengt kontinuerlig, som man ved Adressemaskinernes Indførelse tænkte sig. Der hengaar ofte ca. 1—1½ Maaned fra Aflæsningen af Maaleren til Præsentation af Regningen finder Sted. Den som Følge af en hurtig Inkassation forventede betydelige Rentegevinst er saaledes udebleven, og det maa anses for muligt at finde en Ordning, hvorved man med et ligesaa godt Resultat lader Maalerkontrollørerne besørge Aflæsningen til Regningsudskrivningen baade for Gas- og Elektricitetsmaalere samtidig med Paafyldningen af Gasmaalere. Herved vilde man overflødigøre Aflæserkorpset og saaledes ikke alene opnaa en Besparelse for Belysningsvæsenet, men tillige fritage Forbrugerne for 4 Funktionærbesøg aarlig.

Kontorchef R. Møller har fremlagt Forslag til en Ordning, der har fundet Tilslutning af Flertallet af Kommissionens Medlemmer. Forslaget gaar ud paa følgende:

Istedetfor de nuværende

16 Maaleraflæser-Distrikter

og 116 Maalerkontrollør-Distrikter

oprettes der

c. 40 Aflæser-Distrikter

c. 80 Paafyldnings-Distrikter.

Ved forekommende Forøgelse af Personalet, ansættes der stadig 2 Maalerpaafyldere for hver Aflæser. Maaleraflæserne skal som nu aflæse saavel elektriske Maalere som Gasmaalere, men skal tillige fylde Vand paa Gasmaalere. Maalerpaafyldernes Arbejde svarer ganske til de nuværende Maalerkontrollørers og bestaar kun i at fylde Vand paa Gasmaalere og som Kontrol paa, at de udfører dette Arbejde, aflæse Gasmaalere. Disse Aflæsninger vil altsaa kun i rene

Undtagelsestilfælde: stillestaaende Maalere o. lign., have nogen Værdi for Belysningsvæsenet i dets Forhold overfor Publikum. Aflæsningen og Vandpaafyldningen foreslaas udført i en kvartaarlig Turnus, saaledes at hver Maaler hvert Kvartal kontrolleres af

- 1 Aflæser
- 2 Paafyldere.

Aflæsning af en elektrisk Maaler regnes lig Halvdelen af Arbejdet ved Aflæsning og Paafyldning af en Gasmaaler. Aflæserens Arbejdsydelse vil efter Forslaget blive meget nær den samme som den, der for Tiden er foreskrevet for Maalerkontrollørerne (65 Forretninger pr. Dag). Aflæserne foreslaas lønnet som de nuværende Maalerkontrollører (1,300—1,800 Kr. pr. Aar) med et fast aarligt Tillæg af 120 Kr. Tillægget vil omtrent svare til den Tillægsbetaling, som Kontrollørerne tidligere fik for at foretage de til Brug for Regningsudskrivningen fornødne Aflæsninger, nemlig 60 Øre pr. 100 Stk.

Der findes for Tiden 16 Maaler aflæsere og 116 Maalerkontrollører, ialt 132 Mand. Efter den ny Ordning vil der kun blive 120 Mand og altsaa spares

Løn til 12 Mand à 1,600 Kr. Kr. 19,200

Der bliver følgende Merudgift:

Tillæg til 40 Aflæsere à 120 Kr. Kr. 4,800

Forøgede Udgifter til Reservetjeneste

anslaaes til. Kr. 3,400

_____ Kr. 8,200

aarlig Besparelse _____ Kr. 11,000

Efter Kommissionens Forslag vil der blive 16 Inkassator-Distrikter. Med 40 Aflæser-Distrikter bliver der gennemgaaende 5 Aflæsere for hver 2 Inkassatordistrikter, og det vil med den ny Ordning være muligt at skaffe Meterkontoret nogenlunde det samme Antal Aflæsninger hver Uge.

Den foreslaaede ny Ordning vil ikke blive saa bekvem at administrere som den nuværende, men de Vanskeligheder,

der muligt kan ligge i Elektricitets- og Automatmaalernes ulige Fordeling i de forskellige Distrikter, vil sikkert ikke vise sig uovervindelige.

Ved Behandlingen af Udkastet til nærværende Betænkning modtog Kommissionen fra Kontorchef R. Møller den som Bilag 26 trykte Skrivelse, hvori han af de i Skrivelsen anførte Grunde tager Forslaget tilbage.

Et Flertal af Kommissionen (Dahl, Hentzen, Irminger, Leth, Pandrup og Schaarup) forstaa fuldt ud de heri fremsatte Betæneligheder, der iøvrigt allerede har fundet et Udtryk i ovenstaaende Bemærkning om, at den foreslaaede Ordning ikke vil blive saa bekvem at administrere som den nuværende, men Flertallet kan ikke anse disse Betæneligheder for tilstrækkelig vægtige til, at man skulde frafalde en Tanke, som har vundet Sympati i *hele* Kommissionen.

Det er muligt, at de opstillede Beregninger vil undergaa nogen Forandring, naar Ordningen endelig gennemføres, og efter at ogsaa de Tjenestemænd, som skal udføre Gerningen, har haft Lejlighed til at prøve den, men Flertallet akcepterer Tanken i Forslaget og fremsætter det i den Form, hvori det har været forelagt Kommissionen.

Flertallet har fra D'Herrer Kontorchef Elper, Kasserer Christensen og Fuldmægtig Sørensen gennem Kommissionens Formand modtaget den som Bilag 27 trykte Skrivelse, hvori Flertallet opfordres til at fremsætte et Forslag til en Ordning af Maaleraflæsningen, som opfylder visse af dem opstillede Betingelser, men da Flertallet ikke erkender Nødvendigheden af, at disse Betingelser opfyldes i det Omfang, som her kræves, kan det ikke imødekomme den fremsatte Opfordring.

Arbejdsordningen i Meterkontoret. Personalet i Meterkontoret var tidligere inddelt efter Inkassatordistrikter, saaledes at der for hvert Distrikt var en Distriktsbogholder (Assistent) og en Medhjælper (Skriver), eventuelt tillige nogen Ekstrahjælp. Af forskellige Grunde er man senere kommen bort fra denne Ordning, der efter Kommissionens

Mening bedre end den nuværende Ordning var egnet til at vække Personalets Interesse for Arbejdet. Man foreslaar derfor, at Distriktsinddelingen igen indføres i Meterkontoret, dog at Medhjælpen i de enkelte Distrikter retter sig efter det forhaandenværende Arbejde, og Distrikternes Størrelse retter sig efter Inkassatordistriktet.

Kontorpersonalet. Ved Antagelse af Kontorpersonaie forlanges det, at de Paagældende skal have taget Præliminærexamen som Regel med mindst 100 Points og tillige have været ca. 1 Aar paa et Handelskontor. Der antages som Regel kun yngre Mennesker, der først gør Tjeneste som Ekstraskrivere og derefter ligesom Personalet i Belysningsvæsenets øvrige Kontorer avancerer først til Skriverstillinger og derefter i Løbet af 4—6 Aar til Assistentstillinger.

Arbejdet ved Noterings- og Adressemaskinerne udføres af Damer, til hvilke der ikke ved Ansættelsen stilles nogen Eksamensfordring.

Arbejdet ved Maalerregnskabet udføres paa Frederiksberg saavel ved Gasværket som ved Elektricitetsværket af akkordlønnede Ekstra-Arbejdere. Der har i Kommissionen været ytret Betænkelighed ved Ordningen indenfor Belysningsvæsenets Meterkontor, hvorved Kommunen knytter saa mange unge Mennesker til sig som faste Tjenestemænd til Udførelse af et Arbejde, der ikke byder nogen almindelig Uddannelse i Kontorfaget, og som virker trættende og heller ikke i Længden tilfredsstillende i pekuniær Henseende.

Kommissionen foreslaar, efterhaanden som Pladsledighed blandt det fast ansatte Personale forekommer, at lade det almindeligste Kontorarbejde saasom Udskrivning af Gas- og Elektricitetsregninger o. lign. overgaa til akkordlønnet Medhjælp udenfor den almindelige Kontortid. Arbejdet ved Noterings- og Adressemaskinerne foreslaas udført af kvindelige Skrivere.

I Henhold til det ovenfor anførte stilles der vedrørende Meterkontoret følgende

F o r s l a g :

1. At der i Afdelingen for Elektricitetsforbrug gøres et Forsøg med Anvendelsen af den frederiksbergske Kolonne-Konto-Kurant.
2. At Personregistret i Konto-Kuranterne fremtidig ikke føres.
3. At den selvstændige Udregning af Pris og Forbrug ved Udskrivningen af Regninger opgives, og at Udskrivningen foretages direkte efter Konto-Kuranterne.
4. Forsøgsvis at udelade Noteringen af Maalernes Udvisende paa Regningerne under Henvisning til de afgivne Aflæsningskuponer.
5. At udelade Omsætningen fra Kubikfod til Kubikmeter paa Gasregningerne.
6. At beregne Elektricitetsforbruget i Kilowatt i Stedet for i Hektowatt.
7. At indskrænke Noteringen af Regningerne, saaledes at Aflæsningerne ikke noteres.
8. Ved Afkvittancen i Konto-Kuranterne at udelade Noteringen af Forbruget paa Inkassatorernes Indbetalingslister.
9. At Afkvittance kun foretages i Konto-Kuranterne og ikke tillige i Noteringsafdelingen.
10. At afskaffe Maalerkvitteringer og Tændesedler.
11. At ophæve Maaleraflæserkorpset og lade Aflæsningen af Gas- og Elektricitetsmaalere udføre af Maalerkontrollører samtidig med Paafyldningen af Gasmaalere.
12. At give de Maalerkontrollører, der udfører Aflæsninger, et fast aarligt Tillæg af 120 Kr.
13. At Distriktsinddelingen igen indføres i Meterkontoret, dog at Medhjælpen i de enkelte Distrikter retter sig efter det forhaandenværende Arbejde, og Distrikternes Størrelse retter sig efter Inkassatordistriktet.
14. Efterhaanden som Pladsledighed blandt det fast ansatte Personale forekommer at lade det almindeligste Kontorarbejde, saasom Udskrivning af Gas- og Elektricitets-

regninger o. lign. overgaa til akkordlønnen Medhjælp udenfor den almindelige Kontortid.

15. At Arbejdet ved Noterings- og Adressemaskinerne udføres af kvindelige Skrivere.

B e s p a r e l s e n

ved disse Forslags Gennemførelse kan opgøres saaledes:

Ved Ophævelse af Maaleraflæserkorpset	11,000 Kr.
10 Kontorfunktionærer à 1,400 Kr.	14,000 —
	<hr/>
ialt Kr.	<u>25,000 Kr.</u>

Kommissionen har gennem sine foran nævnte Forslag søgt at gøre Forretningsgangen i Meterkontoret enklere, og det om Meterkontoret nedsatte Underudvalg naaede da ogsaa til en kalkuleret Besparelse af 17 Kontorfunktionærer. Det endelige Resultat er imidlertid, som foran anført, kun bleven en Besparelse af 10 Kontorfunktionærer, for hvilken Besparelse Kontorchef Elper nærmere har gjort Rede i Skrivelse af 12. Marts 1913 med Bilag (trykt som Bilag 28 a og b). Et Mindretal (Irminger, Hentzen og Schaarup) finder dette Resultat lidet tilfedsstillende og har ikke kunnet finde nogen Sammenhæng mellem de Beregninger, der i sin Tid blev fremsat ved Forslaget om en Personaleudvidelse med 17 Mand i Anledning af det metriske Systems Gennemførelse, og de Beregninger, der nu lægges til Grund, hvor Talen er om Indskrænkninger i Arbejdet. I denne Forbindelse skal Mindretallet gøre opmærksom paa, at de ovennævnte 17 Mand, hvormed Meterkontoret i 1910—11 blev forøget, efter Forslaget skulde kunne spares ved Meter-systemets fulde Gennemførelse, d. v. s. naar samtlige Maalere var omdannede til at vise Kubikmeter. Da man ved Forslaget om disse 17 Mand gik ud fra et Antal af 122,000 almindelige Kubikfodmaalere og 37,000 Automatmaalere, registrerende Kubikfod, medens Antallet den 1. April 1912

var henholdsvis 86,000 og 30,000 Kubikfodmaalere, skulde alene denne Omstændighed pr. 1. April 1912 kunne give en Besparelse af ca. 4 Mand, uanset de her foreslæede Indskrænkninger. At det samlede Maalerantal samtidig er steget, kan i denne Forbindelse ikke have nogen Betydning, da denne Stigning allerede af Kontorchef Elper er benyttet til Argumentation for, at Adressemaskinerne ikke har medført den lovede Reduktion.

Med Hensyn til Adressemaskinerne, som ligeledes har været drøftet i Kommissionen, ønsker samme Mindretal at udtale, at det ikke skønner, at disse Maskiner har opfyldt de Forventninger, man har næret i Retning af Personalbesparelse. Mindretallet er naaet til denne Overbevisning dels gennem de Beregninger, man har foretaget, hvoraf nogle findes trykt som Bilag 32 a og b, og dels gennem Udtalelser om de Erfaringer, man har indhøstet andet Sted, hvor Adressemaskinerne har været i Brug; i saa Henseende skal henvises til Kommunaldirektør Westergaards Skrivelse af 5. August 1912 (Bilag 9).

Overfor de af Mindretallet udarbejdede Beregninger har Kontorchef Elper fremsat en Del Modberegninger, der navnlig skulde vise, at den Personalforøgelse, der har fundet Sted efter Adressemaskinernes Indførelse (26 Mand), skyldes nyt tilkommende Arbejde; men Mindretallet er saa langt fra overbevist om Rigtigheden af de fremsatte Paastande, at det gennem denne Udtalelse ønsker for sit Vedkommende at tage bestemt Afstand fra Adressemaskinerne.

Noget direkte Forslag ønsker Mindretallet dog ikke at fremsætte af Hensyn til den forholdsvis store Kapital, der er anbragt i Maskinerne.

Iøvrigt skal Mindretallet henlede Opmærksomheden paa den betydelige Forskel, der er mellem Københavns Udgift til Førelsen af Maalerregnskabet og den tilsvarende Udgift saavel paa Frederiksberg Gasværk som paa Frederiksberg Kommunes Elektricitetsværk, idet Udgiften her opgøres til henholdsvis 30 Øre og 36 Øre pr. Maaler, medens den hos os er 82,5 Øre, en Forskel, som ikke *alene* lader sig forklare

ved en mulig forskellig Arbejdstid og Løn, men maa tilskrives Mangler i selve Meterkontorets indre Organisation; i saa Henseende er Kommunaldirektør Westergaards Skrivelse (Bilag 9) særdeles oplysende. Om de anførte Sammenligninger mellem Københavns og Frederiksbergs Gas- og Elektricitetsværker har der været nogen Divergens indenfor Kommissionen, hvorom henvises til Skrivelse fra Kontorchef Elper af 12. November 1912 med Bilag og fra Kontorchef R. Møller af 15. November 1912 (Bilag 29—30).

C. Gasværkernes Ingeniørkontor.

Flytningsanmeldelser. Den nuværende Forretningsgang ved Behandlingen af Flytningsanmeldelser er med en Del Forbedringer bibeholdt fra den Tid, da Maalerkontrollører og Flytningsbesørgelse sorterede under Meterkontoret. Udadtil mod Publikum virker denne Forretningsgang tilfredsstillende, idet det selv med det overvældende Antal Anmeldelser ved Flyttedagstider er muligt at besørg Flytningerne i Byen med 2 à 3 Dages Varsel. Manglerne ved Systemet viser sig nærmest indadtil og ligger særlig deri, at det ikke er muligt, paa tilstrækkelig effektiv Maade at standse de henvend 20,000 Stk. Dobbeltanmeldelser, der aarligt finder Sted. Mange af disse passerer forskellige Stadier af »Flytningsbehandlingen«, inden de standses, og en Del bliver besørgede i Byen og standses først ved Behandlingen i Meterkontorets Konto-Kuranter. Der finder nu ogsaa en noget forskelligartet Behandling Sted og anvendes forskellige Blanketter, eftersom Flytningen vedrører

1. Forsegling eller Overtagelse af en almindelig Maaler.
2. Forsegling eller Overtagelse af en Automatmaaler.
3. Opsætning af en ny Maaler.

Ved Anvendelse af en nogenlunde ensartet Fremgangsmaade i alle 3 Tilfælde, vilde man undgaa en Del Omskrivningsarbejde, ligesom man ved at standse Dobbeltanmel-

delsene paa et tidligt Stadium, vilde aflaste Kontorpersonale og Maalerkontrollører for en Del overflødig Arbejde.

Chefen for Kontoret har allerede nogen Tid forinden Kommissionens Nedsættelse haft en ny Ordning af disse Forretninger under Overvejelse og har under Kommissionens Behandling af Gasværkernes Ingeniørkontors Forretningsgang fremlagt Udkast til den paatænkte ny Ordning. Udkastet er senere blevet noget omarbejdet under Hensyn til Kommissionens Vedtagelse om at anbefale Afskaffelse af Maalerkvitteringer og Tændesedler, og det saaledes ændrede Forslag (Bilag 21) er derefter tiltraadt af Kommissionen.

Forslaget gaar ud paa at afskaffe de nuværende 23 Flyttekladder med tilhørende Registre og at indføre en enklere Forretningsgang, baseret paa det Princip at gøre Ingeniørkontorets Gadebøger til det eneste boglige Grundlag for Flytningsanmeldelserne. Det vil herved blive muligt at gennemføre en hurtigere Besørgelse af Flytningerne, ligesom der vil opnaas et hurtigt og sikkert Overblik over samtlige indkomne og besørgede Anmeldelser vedrørende de enkelte Ejendomme. Man vil ikke som nu have nødig at slaa op paa 3 Steder (Gadebog, Flytteregister og Flytteklade) for at faa Oplysning om Besørgelsen af en enkelt Flytning. Naar alle Oplysninger kan gives alene paa Grundlag af Gadebøgerne, vil Kontorets Ekspedition ved de talrige mundtlige og telefoniske Forespørgsler, der indkommer, arbejde lettere og hurtigere end nu.

Alt, hvad der nu indføres i Flyttekladder og Registre samt paa Flyttelisterne, staar i Forvejen i Gadebøgerne, alene med Undtagelse af Navn og Stilling for »Overtagere«. Ved at tilføje »Overtagere« i en særlig Rubrik i Gadebøgerne spares saaledes en vidtløftig Gentagelse af Gadebøgernes Tekst i Flyttekladderne etc. Man opnaar tillige et hurtigt og sikkert Overblik og bliver i Stand til at standse Dobbeltanmeldelser.

Naar Flyttekladderne bortfalder, tilsættes Besvarelser vedrørende besørgede Flytninger i Gadebøgerne. Derved opnaas den store praktiske Fordel, at Gadebøgerne altid vil

være à jour. Med den nuværende Ordning fores disse Bøger paa Grundlag af Maalerkvitteringerne, og der hengaar nu indtil $1\frac{1}{2}$ Maaned, inden Bøgerne er à jour med Hensyn til Flytninger.

Til Brug ved Besørgelsen i Byen udskrives Flytningerne nu paa Flyttelister. Der udfærdiges aarligt ca. 19,000 saadanne Lister, indeholdende tilsammen ca. 65,000 Stk. Flytningsanmeldelser. Anmeldelser vedrørende Automatmaalere opgives til Meterkontoret paa særlige Lister (ca. 5,000 Lister aarlig). Efter den foreslaaede ny Ordning afskaffes disse Lister og i Stedet for anvendes selve Flyttekortet (Bilag 19 og 20) som Grundlag ved Besørgelsen i Byen og som Meddelelsesmiddel til Meterkontoret.

Blanketter for »Tilmelding af Gasforbrug« (Bilag 19) tænkes ogsaa anvendt ved Rekvisition af ny Maalere, saaledes at den nu anvendte særlige Rekvisitionsblanket fremtidig bortfalder.

Flytningsanmeldelser vedrørende Automatmaalere. Naar Maalerkvitteringerne — som foreslaaet — afskaffes, vil det være nødvendigt, at Ingeniørkontoret ogsaa for Automatflytningernes Vedkommende tilføjer Besvarelse i sine Gadebøger om Resultatet af Flytningsbesørgelserne i Byen. For at spare Frem- og Tilbagesendelse af Flyttekortene mellem Ingeniørkontoret og Meterkontoret og for at opnaa en ligesaa hurtig Besørgelse af Automatflytninger som af almindelige Flytninger, vilde det være hensigtsmæssigt, at Automatømmernes med Hensyn til Modtagelse og Tilbagelevering af Flyttekort ekspederes direkte fra Ingeniørkontoret. Chefen for Meterkontoret har imidlertid ønsket, at Ekspeditionen af Automattømmernes ogsaa for Flytningernes Vedkommende fremdeles skal ske i Meterkontoret, og mener, at en Frem- og Tilbagesendelse af Flyttekortene mellem Ingeniørkontor og Meterkontor kan ske uden, at der indtræder Forsinkelse i Forholdet til Forbrugerne. Kommissionen er derefter gaaet med til at anbefale, at den af Meterkontoret foreslaaede Ordning forsøgsvis gennemføres.

Ombytning og Tilbagetagelse af Maalere. Med den nuværende Ordning faar Meterkontoret Underretning om ombyttede Maalere ved den Kvittering, som Forbrugeren maa afgive for den ny opsatte Maaler. Meddelelse om tilbagetagne Maalere sendes Meterkontoret ved Hjælp af »Tilbagetagelsesbøgerne«, i hvilke samtlige hjemtagne Maalere indføres med Tilføjelse af Aflæsning, Forbrugers Navn etc. Der føres to Tilbagetagelsesbøger for almindelige Maalere og 2 for Automatmaalere, saaledes at der samtidig kan være een af hver af disse Bøger til Disposition saavel i Meterkontoret som i Ingeniørkontoret.

For at undgaa denne Frem- og Tilbagesendelse af »Tilbagetagelsesbøgerne« mellem Ingeniørkontoret og Meterkontoret foreslaas de nuværende »Tilbagetagelsesbøger« afskaffede, og tilbagetagne og ombyttede Maalere fremtidig opnoterede i Kuponbøger med fortløbende Numre. Meterkontoret underrettes ved Hjælp af de afrevne Kuponer, af hvilke en Kopi forbliver i Ingeniørkontoret.

Maalerkvitteringer og Tændesedler. Underskriften paa største Delen af Maalerkvitteringerne, nemlig for alle overtagne og for største Delen af de ombyttede Maalers Vedkommende, fremskaffes gennem Maalerkontrollørerne. For de nyopsatte Maalere og en Del af ombyttede Maalere fremskaffes Underskrifterne gennem »Kontrollørerne med Opsætning af ny Maalere«. Som omtalt under Meterkontoret, foreslaar Kommissionen Maalerkvitteringerne afskaffede. Funktionærerne vil herved blive aflastede saa stærkt, at der kan regnes med en Besparelse af 3 Mand.

Kontrollen med Opsætning af Maalere. Kontrollen med, at Maaleropsætningsentreprenøren anbringer de ny Maalere paa rigtig Maade, udføres nu af 5 særlige Kontrollører, der tillige fremskaffer Underskrift paa Maalerkvitteringerne. Disse Kontrollørers Arbejde maa lige saa godt kunne udføres af Maalerkontrollører. Ved at lægge Arbejdet over til Maalerkontrollørerne og fordele det blandt de mange Maalerkontrollørdistrikter, opnaar man at faa det udført ved Hjælp

af færre Funktionærer, idet de enkelte Maalerkontrollører ikke vil faa tilnærmelsesvis saa lange Vejstrækninger at tilbagelægge som de 5 nuværende særlige Kontrollører. Kommissionen foreslaar derfor, at Kontrollen med Opsætning af ny Maalere lægges over til Maalerkontrollørerne, og at de nuværende 5 særlige Kontrollører saavidt muligt overføres til Maalerkontrollørstillinger eller lign.

Ved en Omlægning som den foreslaaede kan der paa-regnes en Besparelse af 2 Funktionærer.

Sortekassekontrollen og Sikkerhedsstillelse for Gasforbrug. »Sortekassen«, d. v. s. et Kortregister over usolide Forbrugere, findes nu i Gasværkernes Ingeniørkontor. Sortekassekontrollen bestaar væsentligst i, at de indkomne Underskrifter paa Maalerkvitteringer sammenholdes med Kortene i »Sortekassen«. Hvor en ny Forbruger formodes at være identisk med en Forbruger, hvis Navn findes i »Sortekassen«, foretages en Underøgelse gennem Maalerkontrollørerne. Der udskrives aarligt ca. 8,400 Identificeringsforespørgsler.

For Elektricitetsforbrugernes Vedkommende udøves Sortekassekontrollen af Elektricitetsværkernes Ingeniørkontor. Sammenligningen af de foreliggende Underskrifter med »Sortekassen« foretages i Gasværkernes Ingeniørkontor af en fra Elektricitetsværkernes Ingeniørkontor udsendt Kontorfunktionær.

Tilskrivninger angaaende Sikkerhedsstillelse for Gas- og Elektricitetsforbrug finder nu Sted fra de respektive Ingeniørkontorer. Det kan hænde, at der af en Forbruger af Gas- og Elektricitet kun forlanges Depositum for den ene Art Forbrug, og der er under Henviisning hertil indenfor Kommissionen stillet Forslag om at henlægge »Sortekasse« og »Sikkerhedsstillelse« til Meterkontoret, der disponerer over Materiale, saavel vedrørende Gasforbrugere som Elektricitetsforbrugere. Man forventer herved at opnaa en mere ensartet Fremgangsmaade.

Chefen for Gasværkernes Ingeniørkontor har ikke haft noget principielt at indvende mod, at »Sortekasse« og »Sikker-

hedsstillelse« overgaar til Meterkontoret, men har dog gjort Kommissionen opmærksom paa, at der til Sortekassekontrollen knytter sig en Del Ekspeditionsforretninger, og at dette sikkert har været Aarsagen til, at Sortekassen i sin Tid er henlagt under et af Ekspeditionskontorerne.

Kontorarbejdet ved »Sortekasse« og Sikkerhedsstillelse repræsenterer 2 Mand. Kommissionen anbefaler, at dette Arbejde overføres til Meterkontoret.

Midlertidigt Depositum af ny tilkommende Gas og Elektricitetsforbrugere. Det om Meterkontoret nedsatte Underudvalg har fremsat Forslag om, at der af ny Konsumenter, der opgiver aldrig tidligere at have brændt Gas eller Elektricitet fra de kommunale Værker i København, (kun nogle faa Tusinde), kræves et midlertidigt Depositum af 10 Kr., der ikke forrentes, men kan tilbagebetales efter 2 Aars Forløb, hvis der ikke i Mellemtiden har været udstedt Forseglingsordre for den Paagældende, eller han af anden Grund er kommen i »Sortekassen«. Forslagsstillerens Motivering er følgende:

Man vil ved det foreslaaede midlertidige Depositum opnaa, at de fleste af dem, som nu ved at brænde Gas eller Elektricitet under forskellige Navne eller Stillinger, søger at narre Belysningsvæsenet for Regningskrav under 10 Kr. (og der er ikke faa af denne Kategori), samt alle de, der maaske ikke med Hensigt unddrager sig deres Gældsforpligtelse for Smaaabeløb, men som ikke senere har fundet sig foranlediget til selv at opgive, at de har gammel Gæld til Belysningsvæsenet, sikkert hellere vil opgive deres forrige Bopæl og betale en lille Gældspost, fremfor at holde fast ved at være ny Kunde og derved blive tvungen til at deponere 10 Kr. Naar Sortekasse og Konto-Kuranter er samlede paa et Sted, vil man efter den opgivne Bopæl hurtig kunde finde Restancebeløbene, eller hvis paagældende er ny Konsument eller med Vilje ikke opgiver sit forrige Forbrugssted af Hensyn til gammel Gæld, saa har man ved et Depositum af 10 Kr. i de allerfleste Tilfælde Dækning for fremtidige Tab ved Flytninger.

Overfor Udvalgets Forslag har man indrømmet, at det vilde være en Bekvemmelighed for Administrationen at have Sikkerhed. Sét fra et Forretningsstandpunkt vil det imidlertid være uklogt at forlange Depositum. Den store Udbredelse som Elektricitet og Gas her i Byen har faaet i de mange smaa Hjem, skyldes sikkert den Omstændighed, at man hidtil ikke har forlangt Depositum. I Berlin, hvor man forlanger Sikkerhed, er Antallet af Elektricitetsforbrugere ikke stort større end i København. Man maa saaledes befrygte, at Fordringen om Depositum vil hindre Tilgangen af smaa Forbrugere. Sammenligner man det Beløb, der aarligt afskrives paa udestaaende Fordringer med Salgsindtægten, viser det sig tilmed, at Tabsprocenten ikke er høj.

Spørgsmaalet om Sikkerhedsstilling har været Genstand for en indgaaende Drøftelse i Kommissionen, men der er ikke opnaaet Flertal for Tanken.

Kontorchef Elper har under 12. Maj 1912 for Kommissionen fremsat Forslag (trykt som Bilag 31) om Oprettelse af et under Meterkontoret sorterende fælles Ekspeditions-kontor. Da Indførelsen i Meterkontorets Konto-Kuranter imidlertid altid maa blive det sidste Led i Ekspeditionen, følger det allerede heraf, at det vilde være Omsvøb at lade Ekspeditionen foregaa fra Meterkontoret.

Man mener vel, at der formelt intet vil være til Hinder for, at et under Meterkontoret sorterende Ekspeditions-kontor modtager Flytningsanmeldelser og Begæring om Overtagelse af allerede opsatte Gasmaalere; men Sagen stiller sig straks anderledes, naar Begæringen gaar ud paa Opsætning af ny Gasmaalere. I saa Tilfælde maa Ledningsbøgerne undersøges, og disse er nøje knyttede til Gasmesterkontrollen. Da det vel næppe er Meningen, at ogsaa denne skal sortere under Meterkontoret, maa Bøgerne forblive i Gasværkernes Ingeniørkontor, og Ekspeditionskontoret vil saaledes være ude af Stand til at give Publikum fyldestgørende Besked. Der vil saaledes alene for Gasmaalere blive to Ekspeditions-kontorer, og da Forholdene er analoge for Elektricitets-maalernes Vedkommende, faar man altsaa ogsaa to Ekspe-

ditionskontorer for Elektricitetsmaalere, ialt tre Ekspeditionskontorer i Stedet for de to, der for Tiden findes. Adskillelsen mellem ny og ældre Maalere vil for Publikum vistnok være vanskelig forstaaelig, medens Adskillelsen mellem Gas- og Elektricitetsmaalere falder ganske naturligt.

At der skulde opnaas nogen Besparelse ved at lade samtlige Breve skrive ud paa Kuponer, er ikke let at indse. Hovedparten af Brevene indeholder jo enten Meddelelser vedrørende Gasmaalere alene eller Meddelelser vedrørende Elektricitetsmaalere alene, og saadanne Breve kan jo altsaa straks uden Omsvøb behandles af det paagældende Kontor, og man undgaar helt de Fejl som Omskrivningen af Brevene vil medføre.

I en enkelt Henseende nemlig ved Ekspedition af Klager over for stort Forbrug synes det ved en foreløbig Betragtning at Meterkontorets Ekspeditionskontor vil have et Fortrin fremfor Ekspeditionskontorer sorterende under Ingeniørkontorerne, fordi Meterkontoret har Kontokuranterne, medens Ingeniørkontorerne som Regel maa begære Udskrift af disse Bøger. Fordelen er dog kun tilsyneladende, fordi Ekspeditionskontoret maa ligge i en af de nedre Etager i Bygningen og Konto-Kurantkontoret i de øvre. Tilmed viser Erfaringen, at Folk, der klager over for stort Forbrug, yderst sjældent lader sig berolige, for Aflæsningen er bleven eftersat paa Stedet og Maalerens Forbindelser med Ledningerne eftersat. Heller ikke i denne Henseende vil et under Meterkontoret sorterende Ekspeditionskontor byde nogen Fordel.

Telefonbesked vedrørende begge Slags Maalere vil kunne modtages ved en enkelt telefonisk Henvendelse til et af Ingeniørkontorerne. Ved begge Kontorers Bestillings-telefoner kan man have Blanketter liggende baade vedrørende Gas- og Elektricitetsmaalere. Eventuelt kan man ogsaa i begge Kontorerne have Omstillingsapparater, og dette vil maaske være at foretrække, da Publikum ikke nøjes med at afgive en Besked, men som Regel ogsaa forlanger Besked om, hvornaar dets Ønsker kan ske Fyldest.

Kommissionen har derfor ikke kunnet tiltræde Hr. Elpers Forslag om Oprettelsen af et under Meterkontoret hørende Ekspeditionskontor, idet man mener, at et saadant Kontor kun vil besværliggøre Arbejdet.

Vandpaafyldning af Gasmaalere. Der anvendes her i Byen udelukkende saakaldte »vaade« Maalere. Disse Maalere har den Fordel, at de registrerer nøjagtigt, men medfører en Del Udgifter, dels til Arbejdet med at regulere Vandstanden (ca. 200,000 Kr. aarlig), dels som Følge af de Forstyrrelser i Gasforsyningen, der fremkommer, naar Vandstanden i Maalere ikke er normal, under Frostperioder o. lign. Hvis man anvendte tørre Maalere, vilde der fremkomme en Besparelse i Administrationen, og Publikum vilde samtidig opnaa den Behagelighed at blive fritaget for de 11—12 aarlige Besøg af Vandpaafylderen. Kommissionen foreslaar, at der gøres et Forsøg med Anvendelse af 5,000 Stk. tørre Maalere eller Maalere af en anden Konstruktion, der ikke kræver saa mange Paafyldninger som de nu anvendte Maalere.

I Henhold til det ovenfor anførte stilles der vedrørende Gasværkernes Ingeniørkontor følgende

F o r s l a g :

1. At afskaffe de nuværende Flyttekladder med tilhørende Registre og i Stedet føre Gadebøgerne som Kladder.
2. At der foretages Omskrivning af de nuværende Gadebøger.
3. At afskaffe de nu anvendte Flyttelister og i Stedet benytte Flyttekortet som Grundlag ved Besørgelsen i Byen og som Meddelelsesmiddel til Meterkontoret.
4. At afskaffe de nu anvendte Rekvissionsblanketter for ny Maalere og i Stedet anvende den almindelige Blanket for »Tilmelding af Gasforbrug« (Bilag 19).
5. At afskaffe »Tilbagetagelsesbøgerne« og i Stedet anvende Kuponbøger med fortløbende Numre.
6. At de 5 Stillinger i 3die budgetmæssige Lønklasse som »Kontrollører ved Opsætning af ny Gasmaalere« ophæves,

og at Kontrollen overdrages til Maalerkontrollørerne. De nuværende Kontrollører foreslaas overførte til Maalerkontrollørstillinger eller lignende.

7. At Sortekassekontrollen med tilhørende Tilskrivninger angaaende Sikkerhedsstillelse overgaar til Meterkontoret.
8. At der anstilles et Forsøg med Anvendelse af 5,000 Stk. tørre Gasmaalere eller Maalere af en anden Konstruktion, der ikke kræver saa hyppige Paafyldninger som de nu anvendte Maalere.

Besparselsen ved disse Forslags Gennemførelse kan opgøres til

2 Kontorfunktionærer à 1,400 Kr.....	2,800 Kr.
5 Kontrollører à 1,600 Kr.....	8,000 —
	i alt..... 10,800 Kr.

D. Elektricitetsværkernes Ingeniørkontor.

Kommissionen anbefaler, at der ved Behandlingen af Flytningsanmeldelser vedrørende Elektricitetsmaalere saavidt muligt indføres samme Forretningsgang som foreslaaet under Gasværkernes Ingeniørkontor for Gasmaalernes Vedkommende, og at Meddelelser til Meterkontoret til Brug ved Førelsen af Maalerregnskabet ligesom for Gasmaalernes Vedkommende fremtidig sker ved Hjælp af løse Kort og Blanketter, saaledes at den nu anvendte Meddelelsesbog, der sendes frem og tilbage mellem de to Kontorer, bortfalder.

Lønnings- og Materialregnskabet er omtalt under Af-snit F.: Bogholderivirksomheden.

E. Kokskontoret.

Kokskontorets Forretninger omfatter Salget af Koks, Tjære og svovlsur Ammoniak. Kommissionen finder det rimeligt, at samle Salget af alle Biprodukter o. lign. under Kokskontoret og foreslaar derfor, at ogsaa Salget af brugt Rensemasse samt af »Brokker« og Grafit henlægges under Kokskontoret.

Kommissionens Opmærksomhed har været henledet paa Forretningsgangen ved Kokssalget paa Gasværkerne i Berlin, navnlig paa det af »Imperial Association« anvendte Kuponsystem, der gennemføres paa lignende Maade som Banners Billetsalg, og Kommissionen har undersøgt, om Systemet med Fordel kunde anvendes her i Byen. Der er derfor fra Statsbanerne indhentet nærmere Oplysning om Forretningsgangen ved Billetsalget og Kontrollen med dette Salg. Vanskelighederne ved at overføre Billetsystemet paa Kokssalget viste sig særlig at ligge ved Leveringssalget, og Kommissionen anser ikke Systemet for anvendeligt ved Københavns Belysningsvæsen.

Kokskontoret fordeler nu Ordrene efter de respektive Gasværker og foretager dagligt Inddelingen i fulde Læs (36 à 46 hl.) efter de nærmest hinanden liggende Leveringssteder. Kommissionen mener, at Vognmanden selv bør udføre denne daglige Fordeling af Ordrene efter fulde Læs.

Det anbefales at foretage et Par Indskrænkninger i de nuværende Kontrolforanstaltninger. Det maa saaledes anses for tilstrækkeligt, at Kokskontoret sender Listen over det daglige Kokssalg til Notering i Bogholderiet, derimod ikke de enkelte Koksregninger. Endvidere er det sikkert uden nævneværdig Nytte, at der fra hvert af Gasværkerne dagligt baade fra Driftsbestyreren og fra Forvalteren sendes Kontrollister over udleverede Koks etc. saavel til Kassererkontoret som til Bogholderkontoret. Listerne til Kassererkontoret maa kunne bortfalde, ligesom der kun fra

hvert Gasværk gennem dets Bestyrer bør sendes een Indberetning.

»Læssepengene«. Den Vognmand, der har Kokskørslen i Entreprise, faar af Belysningsvæsenet udbetalt 0,54 Øre pr. hl. (tidligere 1 Øre pr. Td.) i »Læssepenge«, uanset at største Delen af Læsningen nu besorges af de mekaniske Udmaaleapparater. Læssepengene medfører en Udgift for Belysningsvæsenet af 4 à 5,000 Kr. aarlig. Naar man vedblivende yder Vognmanden dette Tillæg, skyldes det, dels Hensynet til hans Inkassationsrisiko, der ved den forøgede Omsætning gennem Aarene er steget betydeligt, dels Hensynet til den Omstændighed, at Kontrakten med Vognmanden er afsluttet for ca. 26 Aar siden, uden at der i Mellemtiden paa noget Punkt er foretaget Forandringer eller Tilføjelser i Vognmandens Favør, skønt Udgifterne til Folkeløn, Materiel og Foder er steget betydeligt.

Den Vognleje, som Publikum betaler for Kokskørslen fra Gasværkerne, er forholdsvis lav. Til Sammenligning kan anføres, at Kristiansholms Fabrikker beregner en Vognleje, der er ca. 10 % højere. Kommissionen foreslaar derfor, at Udgiften til »Læssepenge« flyttes fra Belysningsvæsenet over paa Forbrugerne i Form af en Forhøjelse af »Kørselsudgifter« med f. Eks. 10 %. Taksten kommer herved i Overensstemmelse med Kristiansholms Fabrikkers Takster, og der fremkommer en Mindreudgift for Kommunen af ca. 5,000 Kr. aarlig. Muligvis vil der endda blive et mindre Overskud paa »Kørselsudgifterne«.

I Henhold til det ovenfor anførte stilles der vedrørende Kokskontoret følgende

F o r s l a g :

1. At Salget af alle Biprodukter o. lign. (altsaa ogsaa brugt Rensemasse, »Brokker« og Graft) samles under Kokskontoret.
2. At Vognmanden selv udfører den daglige Fordeling af Ordrene efter fulde Læs.

3. At Koks-kontoret fremtidig kun sender Listen over det daglige Salg til Notering i Bogholderkontoret, derimod ikke de enkelte Koksregninger.
4. At der ikke fremtidig sendes Kontrollister fra Gasværkerne til Kassererkontoret, men at man indskrænker sig til at sende en Kontrolliste til Bogholderkontoret.
5. At Udgiften til »Læssepenge« fremtidig ikke bæres af Belysningsvæsenet, men lægges over paa Forbrugerne i Form af en Forhøjelse af »Kørselsudgifterne« med f. Eks. 10 %.

B e s p a r e l s e

ved Gennemførelsen af ovennævnte Forslag kan
kun regnes for Punkt 5's Vedkommende.

Den aarlige Besparelse kan anslaaes til 5,000 Kr.

F. Bogholderivirksomheden.

Da Københavns første kommunale Gasværk, det nuværende Vestre Gasværk, blev taget i Brug, var Administrationen samlet paa selve Værket og omfattede kun dette ene Værk. Det faldt da ganske naturligt, at man delte Forretningerne mellem et *D r i f t s k o n t o r*, et *B o g h o l d e r k o n t o r* og et *K a s s e r e r k o n t o r*.

Det er antagelig denne Inddeling, Belysningsdirektøren hentyder til, naar han i Skrivelse til Magistratens 4. Afdeling af 1. Februar 1911 udtaler, at Rammerne for Administrationen i det væsentlige er bibeholdt fra Gasværkernes Op-rindelse.

Belysningsvæsenet omfatter nu foruden Centraladministrationen, hvortil maa henregnes Bogholder- og Kassererkontoret, ialt 11 Afdelinger spredt over hele Byen, nemlig:

- 1—4 Gasværkernes Driftsafdelinger,
- 5—7 Elektricitetsværkernes Driftsafdelinger,
- 8 Gasværkernes Ingeniørkontor,
- 9 Elektricitetsværkernes Ingeniørkontor,
- 10 Meterkontoret,
- 11 Kokeskontoret.

Hver af disse Afdelinger bestyres af en Chef, og Belysningsdirektøren meddeler i ovennævnte Skrivelse, »at Cheferne er ret selvstændige, og at de have deres selvstændige Journalføring, og selv Sager, som underskrives af Direktøren, indgaa ikke i dennes Journal, naar det ikke er absolut nødvendigt«, og Opmærksomheden henledes paa, at der altsaa er »en ret stor Decentralisation, og som Følge heraf er der i Direktørens Kontor kun en Ekspeditionssekretær, 1 Assistent (nu Fuldmægtig) og 1 Skriver«.

Hver Afdeling kan altsaa, set i Forhold til Centraladministrationen, betragtes som en Forretning for sig, og Cheferne er ansvarlige for Afdelingens Ledelse ikke blot for de daglig forefaldende tekniske og administrative Forretninger, men ogsaa for de økonomiske Resultater af hele Afdelingens Virksomhed, hvilke Resultater finder sit Udtryk som en Difference i Forhold til de budgetterede Beløb.

Dette Ansvar med Hensyn til Budgetternes Overholdelse har Magistraten særlig understreget i et Cirkulære til Institutionscheferne, og dette har i Forbindelse med andre Hensyn medført, at hver Afdeling maa føre et selvstændigt Bogholderi, hvis Omfang og Indretning er afpasset efter Virksomhedens Omfang og Art; saaledes er Ingeniørkontorerne Bogføring mere detailleret end Gasværkernes Driftsafdelingers og disse igen mere end Elektricitetsværkernes, men en noget tilsvarende Forskel i Bogførings Omfang finder man ogsaa i Bogholderkontoret.

Forholdet er altsaa i Virkeligheden nu dette, at medens der efter den oprindelige Plan for Belysningsvæsenets Organi-

sation kun var et regnskabsførende Kontor, hvorfra alie Oplysninger kunde indhentes, nemlig Bogholderkontoret, findes der nu ved Siden af dette 10 eller, forsaavidt Kokeskontoret kan medregnes, 11 særlige Bogholderier, hvis Regnskaber i Forbindelse med Regnskabet over de direkte under Centraladministrationen hørende Konti danner Belysningsvæsenets samlede Regnskab, og det vilde derfor ikke have været stridende mod den i Belysningsdirektørens Skrivelse omtalte Ordning, om man ogsaa paa Bogholderiets Omraade havde draget Konsekvensen af den stedfundne Decentralisation og indskrænket Journalføringsarbejdet i Bogholderkontoret til kun at omfatte Hovedsummerne for de enkelte Afdelingers Virksomhed.

Til en vis Grad har man dog i Bogholderkontoret forstaaet at drage Nytte af de i Afdelingerne førte Regnskaber, idet Kontoret paa ikke helt uvæsentlige Punkter baserer Bogføringen paa det i Afdelingerne beroende Materiale; dette gælder saaledes Materialforbruget og Beholdningskonti, Lønningsregnskaberne etc., og med Hensyn til Noteringen af Gas- og Elektricitetsregningerne har Belysningsdirektøren i Skrivelse til Magistratens 4. Afdeling af 30. Januar 1906 (trykt som Bilag i Budgettet for 1906—07) selv begrundet Nødvendigheden af paa dette Omraade at indskrænke Bogholderkontorets Virksomhed under Henviisning til, at samme Arbejde blev udført i Meterkontoret.

Kommissionen har anset den saaledes nu stedfindende Benyttelse af de i Afdelingerne præsterede Arbejder for at være en i høj Grad praktisk Foranstaltning, og dens foran fremsatte Forslag om at undlade Noteringen af Kokesregningerne i Bogholderkontoret og om at lade Ingeniørkontorerne være ene om Regnskabsførelsen med Belysningsvæsenets forskellige Tilgodehavender for Gas- og Elektricitetsindlæg er kun et Skridt i samme Retning og kan begrundes ganske ud fra samme Synspunkter som anført i Belysningsdirektørens foran nævnte Skrivelse af 30. Januar 1906.

Trods de her berørte Simplifikationer er der dog for Bogholderkontoret et betydeligt Bogføringsarbejde, og alene

Hovedbøgerne omfatter 400 Konti med 1,600 Foliosider; Bogholderkontoret gør da ogsaa i den til Brug for Kommissionen udarbejdede Beskrivelse over Forretningsgangen opmærksom paa de store Vanskeligheder, der er forbundet med at føre og afstemme et saa stort Bogholderi, og det synes, som om man ikke har været tilstrækkelig opmærksom paa, at de i Afdelingerne førte Regnskaber maatte kunne benyttes til Brug ved Afstemningerne af de enkelte Konti ikke alene ved Regnskabets Afslutning, men ogsaa i Aarets Løb.

Da nu ogsaa selve den tekniske Indretning af Bogholderiet med den voksende Omsætning og efterhaanden som Dele af Regnskabsførelsen er henlagt fra Bogholderkontoret til vedkommende Afdeling, fremviser visse Mangler, maa en principiel Omordning af hele Bogholderiet anses for paa-trængende nødvendig, og der maa drages Omsorg for, at de i Afdelingerne førte Bøger, navnlig forsaavidt de skal stemme med Bogholderkontorets Noteringer, til enhver Tid korresponderer med disse.

Et Flertal af Kommissionen (Schaarup, Irminger, Leth, Pandrup og Sørensen) har da ment, at en maanedlig summarisk Oversigt fra hver Afdeling under Belysningsvæsenet i Lighed med dem, som Kommunens andre Institutioner indsender til Magistratens Hovedbogholderi, maatte kunne lette Bogholderiet ved Afstemningen af de enkelte Konti og give Centraladministrationen Midler i Hænde til paa en hurtig og lidet bekostelig Maade at udarbejde en maanedlig summarisk Oversigt over hele Belysningsvæsenets Virksomhed.

Flertallets Tanke, som vil findes nærmere præciseret i det medfølgende Forslag (Bilag 24), er da den at bogføre disse summariske Oversigter, der vil korrespondere med Summen af de Regningsbeløb, som paagældende Afdeling har fremsendt, og som findes noterede i Kasse-Kontroljournalerne, medens Totalbeløbet paa de enkelte Konti vil stemme med Summen af de i Bogholderiets Hovedbøger indførte Poster.

Der kan selvfølgelig anvises ogsaa andre Maader, hvorved de tilstedeværende Møbler kan afhjælpes, men hvilken Maade man end vælger, maa Flertallet indtrængende anbefale, at Resultatet af de enkelte Afdelingers Regnskabsførelse maanedlig meddeles Centraladministrationen under en saadan Form, at det kan afstemmes med Bogholderkontorets Noteringer.

Ved den af Flertallet anviste Vej vil der kunne indføres et rationelt, betryggende og let afstemmeligt Bogholderi uden Bekostninger hverken for Bogholderkontoret eller for Afdelingerne, men nogen Besparelse i Centraladministrationen vil ikke kunne paavises.

Flertallet betragter derfor ogsaa kun dette Forslag som subsidiært, idet dets principale Forslag, hvortil d'Hrr. Møller og Elper har sluttet sig, medens Driftsbestyrer Irminger afholdt sig fra at stemme, gaar ud paa at gøre Bogholderkontoret til et virkeligt Centralbogholderi, hvor Hovedsummerne samles, og hvorfra man i store Træk kan følge Bevægelserne paa de enkelte Konti, medens Detaillerne udarbejdes i Afdelingerne.

Da dette Forslag delvis falder sammen med det ovenfor nævnte, er det præciseret under samme Bilag. Flertallets Begrundelse for dette Forslag er denne:

De Bøger, som nu føres i Bogholderkontoret, og som danner Basis for Udarbejdelsen af det detaillerede Regnskab og senere fremsendes til den kommunale Revision, indeholder omtrent de samme Oplysninger, paa visse Punkter flere, paa andre færre, som de Bøger, der føres i Afdelingerne; og da Erfaringen har vist, at Bogholderkontoret maa henvise alle Spørgsmaal vedrørende Forskydninger paa denne eller hin Konto til Besvarelse hos vedkommende Afdeling, føler denne sig allerede herigennem stærkt opfordret til yderligere at specificere Regnskabsførelsen for at undgaa den Tidsspilde, som en senere Gennemgang af de enkelte Regnskabsbilag ellers nødvendigvis maa medføre.

Bogholderkontorets Hovedbøger, der som omtalt omfatter 400 Konti med 1,600 Foliosider, er saaledes delvis kun

en Gentagelse af det Arbejde, som allerede er præsteret i Afdelingerne, og dette Dobbeltarbejde mener Flertallet burde undgaas.

Flertallet erkender, at Forslaget vil medføre nogen Forøgelse af Afdelingernes regnskabsførende Virksomhed dog nærmest af ren manuel Karakter, men det betragter Besparelsen i Centraladministrationen for at være af større Værdi baade i økonomisk og administrativ Henseende, og det var ogsaa dette Resultat, den i 1904 nedsatte Kommission kom til.

Belysningsdirektørens Argumentation imod det dengang fremsatte Forslag kan maaske rekapituleres saaledes:

- a. at Afdelingernes Bogholderi kun har en mere summarisk Karakter og kun er tjenlig til Afdelingens eget Behov,
- b. at han maa ønske i sin umiddelbare Nærhed at have et Bogholderi, hvorfra alle detaillerede Oplysninger kan fremskaffes,
- c. at Bogholderkontorets Opgave tillige er af kontrollerende og reviderende Natur.

ad a. Kommissionen har i Anledning af det første Argument gennemgaaet Regnskabsførelsen ved de forskellige Afdelinger. Flertallet finder, at denne i det mindste for Gasværkernes og Ingeniørkontorerens Vedkommende, som tilmed har det største Antal Regningsbilag, ikke staar saa grumme meget tilbage for Bogholderkontorets, og da Afdelingerne maa benytte samme Kontering som Centraladministrationen, synes Regnskabsførelsen lige saa vel at maatte kunne tjene Centraladministrationens som Afdelingens Behov.

ad b. Da Bogholderkontoret fremdeles vil have en Hovedbog over hele Belysningsvæsenets Virksomhed, og da yderligere Detailler med kortest mulig Varsel vil kunne fremskaffes fra de enkelte Afdelinger, ser Flertallet ikke rettere, end at Bogholderkontoret ogsaa under den foreslaaede Ordning maa kunne tilfredsstille ethvert Krav; det bør formentlig ogsaa her bringes i Erindring, at en Del af Kontorerne nu vil blive samlede i en fælles Administrationsbygning. Det vil

da sikkert vise sig mest praktisk ogsaa om Regnskabsspørgsmaal at henvende sig i det Kontor, under hvilket den paa-gældende Sag hører, og som selv fører Regnskab dermed.

ad c. Mere afgørende er Hensynet til Kontrollen, og Flertallet er mest tilbøjelig til at mene, at det er dette Hensyn alene, der har været afgørende for Belysningsdirektørens Stilling til det tidligere fremsatte Forslag.

I saa Henseende frembyder Flertallets Forslag en kende-lig Afvigelse fra det tidligere, thi som det maaske vil erindres, gik dette ud paa, at alle Regninger skulle anvises direkte af vedkommende Afdeling og først kontrolleres efter Anvisningen; Flertallets Forslag er derimod baseret paa den nu-værende Ordning, at alle Regninger indsendes til Bogholderiet, hvor de revideres og derefter forelægges Direktøren til Under-skrift.

Flertallet kan derfor ikke i det, der tidligere er fremført fra Belysningsdirektørens Side hente noget Argument mod det nu fremsatte Forslag, og da der ikke fra Mindretallets Side under Forhandlingerne er fremkommet noget andet Forslag til en Ordning af Bogholderiet, haaber det, at dets Forslag maa kunne accepteres og dermed skabe Ro om et Spørgsmaal, som nu alt for længe har staaet paa Dagsordenen.

Der har indenfor Kommissionen været drøftet forskellige Spørgsmaal vedrørende Posteringen, men saadanne Spørgsmaal bør formentlig i al Almindelighed overlades til Admini-strationens Afgørelse, da det er vanskeligt at træffe faste og varige Regler for Postering. Dog skal man nævne to Poste-ringssspørgsmaal, nemlig Varekontoen paa Østre Gasværk og Posteringen af Kul.ndkøbene; førstnævnte fordi den repræ-senterer $\frac{1}{2}$ Mands Arbejde, der efter Hr. Driftsbestyrer Irmingers Formening kan spares, og sidstnævnte, fordi en anden Posteringsmaade vil bidrage til at bringe de maaned-lige Driftsoversigter i bedre Overensstemmelse med de faktiske Forhold.

For at aflaste Bogholderkontoret og for tillige at spare nogen Korrespondance mellem Kontorerne henstilles det, at Regnskabsførelsen vedrørende private Lygters Forbrug og

Pasning og ligeledes Regnskabsførelsen vedrørende Forrentning og Amortisation af Gasledninger og elektriske Ledninger, lagte mod Deklaration, overgaar til de respektive Ingeniørkontorer. Det Arbejde, som Bogholderiet herved aflastes for, repræsenterer ca. $\frac{1}{2}$ Mand.

Under Henvisning til det ovenfor anførte stilles der vedrørende Bogholderivirksomheden følgende

F o r s l a g :

1. At Belysningsvæsenets Regnskabsførelse ordnes som angivet i Bilag 24.
2. At der føres en Varekonto for Kulbeholdningen.
3. At den Varekonto, der for Tiden føres paa Østre Gasværk afskaffes, og de paagældende Varer direkte føres til Udgift paa de respektive Driftskonti.
4. At Regnskabsførelsen vedrørende private Lygters Forbrug og Pasning med tilhørende Regningsudskrivning overgaar til de respektive Ingeniørkontorer.
5. At Regnskabsførelsen vedrørende Forrentning og Amortisation af Gasledninger og elektriske Ledninger, lagte mod Deklaration, ligeledes overgaar til de respektive Ingeniørkontorer.

Nogen B e s p a r e l s e ved Gennemførelsen af disse Forslag kan ikke paavises. Hvis Forslaget i Bilag 24 gennemføres uden den subsidiære Ordning, der er angivet i § 32, vil der fremkomme en Besparelse i Bogholderkontoret paa 4 Mand, men denne Besparelse vil muligvis blive ophævet ved Krav om Ekstrahjælp til Bogføringsarbejde i Afdelingerne.

M i n d r e t a l l e t (*Dahl* og *Hentzen*) kan ikke slutte sig til Flertallets Forslag til Ændringer i Belysningsvæsenets Forretningsgang med Hensyn til Bogholderivirksomheden af følgende Grunde:

1. Den nuværende Form for Bogholderiet har altid som saadant gjort fortrinlig Fyldest saavel overfor Regn-

skabsrevisionen som overfor den administrerende Direktør, og den vil uden Vanskelighed være i Stand til at give ogsaa maanedlige Oversigter, som maatte være ønskelige, over Kontoernes Stilling.

2. Værkerne paabyrdes efter Flertallets Forslag med et Bogholderi, af hvilket de kun i ringe Grad selv har nogen Nytte.

3. Det Arbejde, den nuværende Kolonnebogføring tager, er saa forsvindende, at det ikke kommer i Betragtning i Forhold til, hvad andet Arbejde, der i øvrigt er at udføre for Værket paa Kontoret.

4. Flertallets Forslag vil betyde en meget væsentlig Forøgelse af Værkernes Kontorarbejde, og for saa vidt de samme Oplysninger, som det nuværende Bogholderi fremkaffer — Specialregnskab m. m. —, skal ydes, vil det koste forholdsvis mere Arbejde ved at henlægges til Værkerne.

For Elektricitetsværkerne tilsammen vil mindst 1 Skriver og 1 Assistent være nødvendig, paa hver af Gasværkerne mindst 1 Assistent. Paa Kokskontoret vil 1 Assistent være nødvendig og de to Ingeniørkontorer vil antagelig ogsaa behøve Forøgelse i Personalet.

5. Det er derfor Mindretallets Opfattelse, at Omordningen vil betyde en Merudgift for Belysningsvæsenet.

6. Da Regnskaberne skal afleveres til Revision i September Maaned, vilde Værkerne — efter Flertallets Forslag — for Aarets sidste Halvdel være berøvet den Kontrol med Regninger og Indkøb, som ligger i Sammenligning med det foregaaende Aar. Det vil derfor være nødvendigt for Værkerne og Ingeniørkontorerne at holde enten en Kolonne-regnskabsbog i den gamle Form eller i det mindste et Register for Regningerne. Herved vil det være slaaet afgjort fast, at Flertallets Regnskabssystem vil være fuldstændigt et Tillæg i Arbejdet til de enkelte Afdelinger, uden at der er paa andre Punkter nogen Besparelse.

7. Intet Gas- og Elektricitetsværk, som er Mindretallet bekendt fra England og Tyskland, har et saadant decentraliseret Bogholderi, et Tegn paa at den nuværende Form i det væsentlige er tilfredsstillende for Formalet.

Medundertegnede *Irminger* har været mest tilbøjelig til i det væsentlige at tiltræde de ovenstaaende Udtalelser fra Mindretallet, i Særdeleshed under Hensyn til at de tekniske Chefer ikke burde belastes med mere Regnskabsføring end højst nødvendigt; men da der fra de særlige regnskabskyndige Medlemmers Side indtrængende anbefales en Ændring i den nuværende Regnskabsføring paa Gasværkerne, gaaende ud paa, uden betydeligt forøget Arbejde at skaffe en bedre Oversigt, har jeg stemt paa det subsidiære Forslag, som er det, der kommer den nuværende Ordning nærmest.

Oversigt over den samlede, paaregnede Besparelse.

	Vedtægtsm. lønnen Personale		Budgetm. lønnen Personale		Udgif- ter, der lægges over paa Pub- likum	Ialt	
	Beløb	Antal Perso- ner	Beløb	Antal Perso- ner		Beløb	Per- soner
	Kr.		Kr.			Kr.	
A. Kassererkont.	5,600	4	27,000	10	—	32,600	14
B. Meterkontoret.	14,000	10	11,000	12	—	25,000	22
C. Gasv. Inggkont.	2,800	2	8,000	5	—	10,800	7
D. Elektr. do.	—	—	—	—	—	—	—
E. Kokskontoret.	—	—	—	—	5,000	5,000	—
F. Bogholderi- virksomheden .	—	—	—	—	—	—	—
Ialt . . .	22,400	16	46,000	27	5,000	73,400	43

Efter Flertallets Forslag kan der saaledes ifølge de af de paagældende Chefer opstillede Beregninger paaregnes en Besparelse af 73,400 Kr. *aarlig*. Næsten hele denne Besparelse fremkommer ved Indskrænkning af Personalet med ca. 43 Personer. En Mindreudgift af 5,000 Kr. *aarlig* skyldes Forslaget om at lægge »Læssepengene« over paa Koksforbrugerne.

En Indskrækning i Personalet vil, hvadenten den gennemføres gradvis eller paa een Gang, i de første Aar kun medføre Besparelse af Personale paa yngste Lønning. Der er ovenfor regnet med Gennemsnitslønninger, og selv om Gennemsnitslønnen for Kontorpersonalet (1,400 Kr.) i sig selv er lav, vil Lønnen for det yngre Personale dog kun være omkring 700 Kr. aarlig. Man kan derfor for de første Aar næppe anslaa Besparelsen ved at indskrænke Kontorpersonalet med 16 Mand højere end til $700 \times 16 = 11,200$ Kr., saaledes at den samlede Besparelse ved de ovenfor fremsatte Forslag i de nærmeste Aar kun kan paaregnes at blive *ca. 60,000 Kr.* aarlig.

Ihvorvel medundertegnede Elper har stemt for en Del af de i foranstaaende Betænkning fremsatte Forslag, saa kan jeg i det store og hele ikke give det samlede Forslag, ejheller den herigennem forventede Besparelse, min Tilslutning, men har for de væsentligste Punkters Vedkommende (f. Eks. Ekspeditionskontor, Maaleraffæsning, Kassererkontor, Inkassation, m. m.) indtaget et Mindretalsstandpunkt. Jeg har derfor nedenfor afgivet en samlet Mindretalsbetænkning.

Kommissionens Formand, Kontorchef Rich. Møller, har været syg siden den 10. Februar d. A. og er fremdeles sygemeldt. Han har derfor ikke medunderskrevet nærværende Betænkning. Under Formandens Forfald har Driftsbestyrer J. Irminger ledet Kommissionens Arbejde.

Kjøbenhavn, den 12. April 1913.

H. T. Christensen. P. Dahl. L. P. V. Elper.

C. Hentzen. J. Irminger, F. Leth.

fung. Formand.

V. Pandrup. J. Schaarup.

Mindretals Betænkning

fra

Kontorchef Elper.

Naar Undertegnede Chef for Meterkontoret ikke har kunnet give den af Kommissionens Flertal vedtagne Betænkning min Tilslutning, og naar jeg har anset det for nødvendigt udførligt at motivere Aarsagerne hertil, saa er Grunden hertil, at jeg — dels anser den anvendte Basis og Fremgangsmaade for Kommissionens Arbejde for uheldig, idet det Dobbeltarbejde, der i Aarenes Løb i stedse større Omfang er fremkommet i de forskellige Kontorer, ikke er blevet tilstrækkeligt undersøgt, f. Eks. ved Udvalgsbehandling, — dels at de indvundne Resultater gennemgaaende er fremkomne ved at afskaffe eller forandre en Del Arbejder, der i mere eller mindre Grad tillige indeholder en Kontrol, som det efter min Formening ikke er heldigt at give Afkald paa i en saa stor Administration, som her er Tale om, og jeg føler mig overbevist om, at man for flere af de foreslaaede Forandrings Vedkommende, hvis disse gennemføres (f. Eks. Flyttekorts Indførelse, Inkassations Ordning og Forbliven under Kassererkontoret, samt navnlig Forslaget om Maaler-afæsningens Kombination med Vandpaafyldningen, m. m.) vil blive nødt til snart paany væsentlig at forandre Forretningsgangen, og — dels er Resultatet af Flertalsbetænkningen af for ringe Betydning, idet man ikke har faaet fjernet den virkelige Aarsag til den store Personaleforøgelse, nemlig den forældede Forretningsgang, som i høj Grad trænger til at simplificeres; man er i Kommissionen gaaet ud fra,

at de gamle Rammer for Kontorordningen først og fremmest skulde bibeholdes, fremfor at bryde disse, og i Overensstemmelse med hvad Tilfældet er med alle større Administrationer i Ind- og Udland, fuldstændig at indføre en ny Forretningsgang for hele den »ikke tekniske« Administration og Kontorordning med en under Direktøren sorterende Leder, der uden Hensyn til den nu, fra gamle Tider, bestaaende Arbejdsmetode, paa eget Ansvar skal reorganisere den indre Kontoradministration og i første Række fjerne alt unødvendigt Dobbeltarbejde, men dette kan kun fjernes ved at omlægge og forandre Forretningsgangen i betydelig Grad, hvilket jeg tidligere har tilladt mig at fremstille for Hr. Direktøren. Jeg maa her specielt henlede Opmærksomheden paa Magistratens Instruks af 15. November 1902 til mig i Anledning af min Rejse for at undersøge Administrationsforhold i Udlandet, og hvor det navnlig paalagdes mig at undersøge:

1. Bogholderiets (og Meterkontorets, som da sorterede under Bogholderkontoret) indre Forretningsgang og dets Forhold til Ekspeditionen.
2. Inkassationens Indretning.
3. Den eventuelle daglige Revision.
4. Eventuelle særlige Forhold, respct. Regnskabsforhold, — og finder Anledning til at bemærke, at uagtet jeg om denne Rejse afgav en meget udførlig Beretning og har henledet Kommissionsmedlemmernes Opmærksomhed paa denne, som er blevet Kommissionen forelagt, har man overhovedet ikke diskuteret nogetsomhelst vedrørende samme. Endvidere har det af Kommissionen til Omordning af Københavns Kommunes Kasse- og Regnskabsvæsen i 1905« udarbejdede Forslag til Omordning af Belysningsvæsenets Forretningsgang været forelagt denne Kommission, som ej heller har diskuteret de heri fremsatte Forslag, og endelig har der været forelagt Forslag fra den under 3. November 1908 nedsatte Kommission (Bogholder J. N. Møllgaard, kst. Kasserer Christensen og undertegnede) til Undersøgelse af den under Belysningsvæsenet indførte Kassekontrol

og de Forhold, som staar i Forbindelse med samme; denne Kommission afgav under 25. Februar 1909 enstemmig en Betænkning, der indeholdt følgende Forslag:

1. Udskillelse fra Kassererkontoret af Regnskabet med Inkassatorerne, Sagføreren o. lign., og Henlæggelse af disse Forretninger under Meterkontoret, saaledes at Kassereren kun beholdt de rene Kasseforretninger.
2. Oprettelsen af et Embede som Kassekontrollør, og
3. Inkassatorerne skal fremtidig kvittere alle til Inkassations i deres Distrikt forekommende Regninger.

Ejheller disse Kommissionsforslag har været inddragne under Diskussionen, men da et, angaaende Meterkontoret af den nuværende Kommission, nedsat Udvalg fremkom med et lignende Forslag som Punkt 1 og 3, blev dette, uanset den betydelige Besparelse, som det vilde foraarsage, og som Kassereren skriftlig havde bekræftet, specielt for Inkassationsens Vedkommende, forkastet, hovedsagentlig af de tekniske Medlemmer af Kommissionen med den Motivering, fra en Side, at Meterkontoret allerede var meget stort og vilde blive for stort, hvis flere Forretninger henlagdes under dette, fra en anden Side, at man ikke burde lade Inkassatorerne kvittere Regningerne, til Trods for at jeg oplyste, at Inkassatorerne i Hamborg, Leipzig og i de 4 engelske Storbysker, som jeg har besøgt, selv kvitterer Regningerne, ligesom jeg oplyste, at Forslaget i sin Tid først fremkom, efter at jeg havde erholdt Tilsagn fra Borgmester og Direktør om, at der fra deres Side intet var at erindre imod at Inkassatorerne selv kvitterede Regningerne.

Jeg føler mig overbevist om, at der er en absolut Forventning til Stede om, at den nu afgivne Kommissionsbetænkning vilde have indeholdt en Simplificering af Forretningsgangen, navnlig ved Ekspeditionen af Publikum, Sammenarbejde mellem denne og Meterkontoret, Kassekontrollens Omordning og Fjernelsen af det omstændelige Dobbeltarbejde mellem Kasserer-, Meter- og Bogholderkontor, som Følge af Kassekontrollen og ved den nuværende, saavel som ved den foreslaaede Ordning af Inkassationen;

dette er saa langt fra Tilfældet, at Flertallet netop ønsker at bibeholde den bestaaende Ordning indenfor Kontorerne, og i det væsentligste er man kun bleven enig om at lette Publikums Indbetalinger, samt ved Indførelsen af en anden Inkassationsmaade at indskrænke Inkassatorernes Antal, men en gennemgribende, praktisk Omlægning af Forretningsgangen, saaledes at denne kom i Overensstemmelse med andre lignende store Administrationer, foreligger ikke, og netop ved en saadan vilde der ikke alene opnaas en større Personalebesparelse straks end som foreslaaet af Kommissionen, men man vilde derved undgaa den unødvendige Personaleforøgelse i Fremtiden, som ellers stedse vilde være nødvendig, naar alt det nu eksisterende Dobbeltarbejde ved den nuværende Kontorordning skal bibeholdes.

Det er blevet paalagt Kommissionens Medlemmer ikke at drage Spørgsmaalet om Overledelsen ind under Debatten, og det er ej heller min Mening at omtale Direktørvirksomheden som den eneste Overledelse, men ligesom der gentagne Gange har været omtalt den eventuelle Oprettelse af særlige Overingeniørembeder for det tekniske Arbejde, saaledes anser jeg det i høj Grad nødvendigt, hvis en virkelig Omordning og Simplificering af Forretningsgangen systematisk skal kunne gennemføres, at der for den daglige Ledelse af de ikke tekniske Kontorer findes en Kontormand eller Forretningsmand, der paa lignende Maade som eventuelle tekniske Overingeniører, danner et ansvarligt Mellemed mellem den daglige Forretningsgang og Direktøren, der jo stedse i første Række er og maa være Teknikeren, og som, naar han desuden skal have Overledelsen af Administrationen udadtil, ikke vedblivende vil kunne tage sig af de mange Sager i den almindelige Kontor- og Ekspeditionsforretningsgang, og langt mindre personlig vil kunne faa Tid til at gennemføre en systematisk Omordning af den indre administrative Forretningsgang, der for Tiden er delt mellem 5—6 ligestillede Chefer.

Fra et Kommissionsmedlem er der stillet Forslag om Anvendelse af løst ansat Medhjælp til Udførelse af det al-

mindeligste Kontorarbejde, og man har anstillet Sammenligninger mellem det private »Frederiksberg Gasværk« og Københavns Belysningsvæsen (herom se Bilag 8, 11, 17, 29 a og b, samt 30), dog vil det sikkert være meget urigtigt at sammenligne disse to Administrationer forinden de opstillede Tal og Beregninger først ere meget nøje og kritisk gennemgaaede, og jeg skal henvise til Skrivelse af 21. Septbr. f. A. fra Hr. Overretsfører Repsdorps (Bilag 18), der med Hensyn til forskellige Forhold hævder noget lignende, som jeg mener at kunne gøre i det Hele taget, — at man ikke vil kunne sammenligne saadanne Administrationer, — thi ligesaa sikkert som det er, at Københavns Belysningsvæsen, ledet som et privat Foretagende, vilde kunne administreres langt, langt billigere end nu er Tilfældet, ligesaa sikkert vilde Administrationen af Frederiksberg Gasværk omdendt blive omtrent tilsvarende dyrere ledet som kommunalt Foretagende; men en Ordning har sidstnævnte Administration fremfor Københavns, og som foraarsager, at megen Tid, Arbejde, Uoverensstemmelse og Mangel paa Sammenarbejde undgaas, nemlig at hele den daglige interne Ledelse af Ekspeditionen med Publikum og det til vore forskellige Kontorer svarende Arbejde er underlagt *en* Mand, og ser man hen til Malmø, Gøteborg, Stockholm, Kristiania, samt til de 11 store udenlandske Byer, hvis Administrationsforhold jeg (jfr. min i Kommissionen fremlagte Rejseberetning) har undersøgt, vil man overalt finde den samme Ordning gennemført, saaledes at sikkert København, af større Byer, er den eneste, der ikke har en saadan Forretningsordning.

At anvende »løst ansat« Medhjælp i større Udstrækning vil selvfølgelig være en meget væsentlig Besparelse, men man vil ikke kunne lønne denne med 50—60 Kr. maanedlig, idet Meterkontoret i saa Fald vilde faa meget skiftende Medhjælp, hvilket i for høj Grad vilde indvirke paa Arbejdet; man kunde muligvis, som i Hamborg, lønne »løse Kontorarbejdere« med 2—4 Kroner daglig, efter Evner, Alder, Arbejde etc., og herved maaske spare en Del Avancements-

og Pensionsudgifter, der vilde kunne faa større Betydning i Fremtiden, ligesom man kunde klassificere en Del Arbejder, der kunde betegnes som Assistentarbejde, og andet, f. Eks. Indførsel af Maaleraflæsninger, Maskinskrivning, Regningsnotering, Arbejdet ved Adressemaskinerne, som rent manuelt Arbejde for Skrivere eller Ekstrahjælp, men for ikke at være uretfærdig mod Meterkontorets Personale, maatte dog Arbejdet i de øvrige Kontorer paa lignende Maade klassificeres.

Med Hensyn til de af Kommissionens Flertal fremsatte Forslag skal jeg, idet jeg selvfølgelig kun anfører de Punkter, overfor hvilke jeg tager særligt Standpunkt, bemærke:

ad. A. Kassererkontoret.

Det af Kommissionen nedsatte Udvalg angaaende Meterkontoret har eenstemmigt, og i Overensstemmelse med Kommissionen af 1905 og Kommissionen af 1908, foreslaaet Inkassationen og Sagførerregnskabet henlagt under Meterkontoret, hvorved en meget betydelig Personalebesparelse opnaas, Mellemekspektionen mellem Kasserer- og Meterkontor samt navnlig Kassekontrollen i høj Grad simplificeres, tillige vil denne Ordning medføre Lettelse i Bogholderiets Arbejde med Kassekontrollen.

Efter min Anmodning har Kassereren skriftlig meddelt mig følgende:

Belysningsvæsenets Kasserarkontor.

København, d. 18. Oktober 1912.

Hrr. Kontorchef *Elper*.

Naar Regningerne udleveres til Inkassatorerne fra Meterkontoret og kvitteres af Inkassatorerne, samt hele Melleme-regnskabet med Inkassatorerne og videre Behandling af ikke rettidig betalte Regninger, saaledes at Kassererkontoret fremtidig kun har at modtage Indbetaling fra de af Forbrugerne, der indbetaler direkte til Belysningsvæsenets

Kasse, anser jeg det for sandsynligt, at 3 Mand kan bestride dette.

Skal Regningerne som hidtil kvitteres af Kassereren, og Mellemregnskabet med Inkassatorerne bliver ved Kassererkontoret, formenes hertil 4 Mand fornødne.

Ærbødigst

(sign.) *H. T. Christensen.*

Som det fremgaar af foranstaaende vil Kassererkontorets Personale kunne reduceres til 4 Personer nemlig Kassereren og 3 Mand, mod f. T. 21 Personer. Ifølge Betænkningen fra Kommissionens Flertal vil Indførelsen af Bankindbetalinger, 3-delte Regningsblanketter, Bortfalden af 2 pCt. Strafrenten, Henlæggelsen af Sagførerregnskabet under Meterkontoret, Betaling af Leverandørregninger etc. med Checks kun foraarsage en samlet Besparelse af 4 Kontorfunktionærer, saaledes at Kassererkontorets Personale, foruden de 2 Mand, der tillige med Sagførerregnskabet overgaar til Meterkontoret, i saa Fald vil komme til at bestaa af 15 Mand, medens man ved at følge de forannævnte 3 Udvalgs-, respt. Kommissionsforslag, vil faa 17 Mand tilovers, og af disse vil der i Meterkontoret til Sagfører-, Restance- og Inkassatorregnskabet, Gennemgang af Sagførerens Arkiv af slettede Fordringer etc. blive Anvendelse for 7 Mand, saaledes at den virkelige Besparelse vil kunne blive 8 Mand mod som af Kommissionens Flertal foreslaaet 4 Mand.

Man maa endvidere erindre, at naar Kassereren i Kommissionsbetænkningen af 25. Februar 1909 ligesom ogsaa nu mener at kunne bestride Forretningerne med 3 Mand, foruden sig selv, og der nu er fremkommet Forslag om delvis Bankindbetaling fra Konsumenterne, eventuel Girering af Postanvisningerne, samt at Størstedelen af Udbetalingerne fremtidig sker ved Hjælp af Checks, saa betyder dette en yderligere Lettelse af Kassererkontorets Arbejde.

Efterat den af Direktoratet for Stadens Hovedbogholderi

og Revision foreslaaede Kassekontrol i Oktober 1908 var bleven indført, uden at der fra samme Sted blev anvist en Fremgangsmaade, der kunde gøre den effektiv og praktisk, har der i Bogholder-, Kasserer- og Meterkontor, for over Hovedet at kunne gennemføre denne Kassekontrol ekstra været anvendt 5—6 Kontorarbejdere, foruden at Kassereren er bleven saaledes overbebyrdet med personligt Arbejde, at han faktisk daglig har $1\frac{1}{2}$ til 2 Timers Arbejde udover Kontortiden, og samtidig ikke er i Stand til selv at dirigere Arbejdet ved Inkassationen, Sagføreren etc., idet de rene Kasseforretninger, som jo stadig er voksende, rigelig lægger Beslag paa hans fulde Arbejdskraft.

Naar Forslaget om Henlæggelsen af Inkassatorerne under Meterkontoret, saaledes at forstaa, at de faar de færdige Regninger med Følgelister udleverede her, indbetaler de inkasserede Beløb til Bank eller til Kassereren, men aflægger Regnskabet i Meterkontoret, hvorved Kassereren kun faar de rene Kasseforretninger (jfr. Kommisionsbetænkning af 25. Februar 1909), er blevet forkastet, saa har man, hovedsagelig fra teknisk Side, begrundet denne Modstand med, at Kassereren, der indehavde et 2den Klasses Embede, vilde faa et alt for ringe Kontorpersonale under sig. Naar man ser hen til Banker, Livsforsikringselskaber, Statsinstitutioner, saa vil man ved alle saadanne større Foretagender etc. finde, at Kassereren, som Regel kun har med rene Kasseforretninger at gøre, og Belysningsvæsenet med sin Kasseomsætning paa mange Millioner giver sikkert sin Kasserer tilstrækkeligt Arbejde og Ansvar til at dette maa klassificeres som et Kontorchefembede, uanset om han har et lille eller et stort Personale under sig, tilmed da de stadig voksende Kasseforretninger umuliggør det for ham tillige at varetage Ledelsen af de øvrige f. T. under ham sorterende Forretninger.

Kommissionsbetænkningen af 25. Februar 1909 har foreslaaet Oprettelsen af et Embede som Kassekontrollør, hvilket i Forbindelse med Fjernelsen af Regnskabet med Inkassatorerne fra Kassererens Arbejde, vil gøre et hurtigt og effek-

tivt Kasseeftersyn muligt til enhver Tid, hvilket i Virkeligheden er umuligt ved den nu indførte Fremgangsmaade: dette Forslag har ikke været behandlet af den nys afsluttede Kommission og findes ej heller berørt i Flertalsbetænkningen.

Kommissionen af 1905 (bestaaende af Bankdirektor Hassing Jørgensen, Direktør Jessen og Kontorchef Schaarup) foreslog helt at ophæve Kassererkontoret; dette Forslag har ej heller været drøftet i den nu afsluttede Kommission.

Kommissionen har vedtaget at foreslaa Sagfører-Regnskabet samt Sortebog og Sikkerhedsstilling henlagt under Meterkontoret, hvilket forekommer mig i høj Grad praktisk, da Sagfører og Inkassatorer etc. dog maa have de fleste Oplysninger fra dette Kontors Konto-Kuranter, Kvitteringer etc., men jeg ser ikke rettere end, at det vil være en mindre heldig Ordning at have Restance- og Sagfører-Regnskabet under et Kontor og Inkassatorerne og navnlig Restance-Inkassatorerne under et andet; det vil sikkert lette Restance-Regnskabet væsentligt, hvis man ved mundtlig Konference med de paagældende Inkassatorer kan faa alle de Oplysninger, som disse ligger inde med, forinden man behandler Regninger som Restancer.

B. *Meterkontoret.*

Der er fra et Par Sider i Kommissionen faldet Bemærkninger om, at man i Borgerrepræsentationen gentagne Gange skulde have udtalt, at Meterkontoret maatte være meget for stort. Jeg tror ikke, det har været Tilfældet, og saadanne Udtalelser har jeg ikke kunnet finde i Borgerrepræsentationens Forhandlinger, derimod er der gentagne Gange talt om det formentlig altfor store Kontorpersonale under *hele* Belysningsvæsenet, og idet jeg henviser til mine indledende Bemærkninger til denne Mindretals-Betænkning, skal jeg udtale, at det er aldeles givet, at der ved en rationel Omlægning af Forretningsgangen vil kunne spares betydeligt i Personalet, og navnlig forholdsvis i den fremtidige Forøgelse, og denne Besparelse gælder selvfølgelig saavel Meterkontoret som de øvrige Kontorer, thi medens Meterkontoret, baade

ved Udskillelsen fra Bogholderkontoret i 1904, ved Indførelsen af Adressemaskinerne og den kontinuerlige Maaler-aflæsning og senest ved Indførelsen af det, af Budgetudvalget, foreslaaede Konto-Kurant-System med »løse Blade«, gentagne Gange har faaet sin Forretningsgang omlagt og simplificeret, hvorved ikke ringe Besparelse i den budgetterede, ellers fornødne Personaleforøgelse er opnaaet, (se Oversigterne Pag. 62—66 i denne Mindretalsbetænkning) saa er Forretningsgangen i de øvrige Kontorer i det væsentligste ikke forandret.

Kommissionens Formand har som Bilag 32 a vedføjet en Oversigt over Forøgelsen af Meterkontorets Personale og som Bilag 32 b en sammenlignende Oversigt over Personaleforøgelsen i forskellige »ikke tekniske« Kontorer, og det senere, til Omredigering af Formandens Forslag til Betænkning, nedsatte Redaktionsudvalg (D'Hrr. Hentzen og Schaarup) har, i Forbindelse med Hr. Driftsbestyrer Irminger (jfr. Pag. 24—25), taget Anledning til at udtale, dels at den af mig, ved den successive Gennemførelse af det metriske System, i Udsigt stillede forholdsvise Afgang i den ekstraordinære Personaleforøgelse, ikke er naaet, dels at den Besparelse i Personalet, som skulde opnaas ved Indførelsen af Adressemaskinerne, ej heller er opnaaet.

Næstefter at bemærke, at Redaktionsudvalget, trods min derom rettede Opfordring, end ikke har gjort Forsøg paa at bevise disse løse Paastande, som er i absolut Modstrid med de foreliggende faktiske Kendsgerninger og Resultater (jfr. Oversigterne paa Pag. 62—66), saa skal jeg ikke undlade at bemærke, at begge d'Herrer, som dannede Redaktionsudvalget, har nægtet at efterkomme min direkte Opfordring om at undersøge de af mig i sin Tid gjorde Beregninger og Motiverne til Indstillingerne angaaende disse to Sager, hvilket dog turde være at forvente, forinden Redaktionsudvalget affattede de paa Pag. 24—25 i Flertalsbetænkningen anførte Bemærkninger desangaaende, og jeg skal tilføje, at naar det nævnte Mindretal paa Pag. 25, 2det Stykke udtaler »at Adressemaskinerne ikke kan skønnes at

have opfyldt de Forventninger, man har næret i Retning af Personalebesparelse«, samt henviser til »Erfaringer, man har indhøstet andet Sted«, skal jeg udtrykke min Beklagelse over disse Udtalelser, som ikke har noget som helst andet end Bilag 9 at støtte sig til, og man vil af dette Bilag se, at *andre Aarsager* har »umuliggjort Anvendelsen af Adresse-maskinerne« paa Frederiksberg Elektricitetsværk.

Det vil formentlig ogsaa være klart for de fleste, at en lille Virksomhed, som Frederiksberg Elektricitetsværk dog er, næppe vil kunne udvise nogen Besparelse i Kontorpersonalet, selv om Adresserne trykkes, hvorimod en saa stor Virksomhed som Københavns Belysningsvæsen har opnaaet en meget betydelig Besparelse (se Pag. 66), og jeg kan henvise til, at en af de største tyske Sammenslutninger af Gasværker, »Deutsche Continental Gas-Aktiengesellschaft« i Dessau, efter at have indhentet Oplysninger fra Meterkontoret, har indført Adresse-maskinerne ved de under samme sorterende Gasværker, endvidere har Malmø Gasværk, efter gentagne Gange at have ladet udsendte Teknikere og Kontormænd undersøge de herværende Systemer, ligeledes indført Adresse-maskinerne; fra udsendte Administrationsudvalg fra Stockholm og Gøteborg foreligger ogsaa anerkendende Udtalelser om disse Maskiner, idet man samtidig tilraader at indføre saadanne; endelig kan jeg anføre, at Københavns Telefon-Aktieselskab i indeværende Aar har indført Adresse-maskiner for et Antal af ca. 60,000 Regninger; — at jeg har Beviser for, at Maskinerne er anvendte i et overordentligt stort Antal ved udenlandske Gas- og Elektricitetsværker, foruden en Mængde lignende store Institutioner, tilføjer jeg kun for en Ordens Skyld og til Belysning af, hvorledes det paa Pag. 24—25 nævnte Mindretal, uden nærmere Undersøgelse, har affattet sin Dom over saa vigtigt et Anliggende.

Jeg finder Anledning til at bemærke, at medens de fleste af de i Kommissionsbetænkningen omtalte Forhold, saavel i Meterkontoret som i de øvrige Kontorer, har været underkastet en temmelig indgaaende Behandling og Afstemninger, har saavel

Kommissionsformanden som den senere fungerende Kommissionsformand modsat sig en saadan Behandling og Afstemning over Adressemaskinerne, der for Meterkontoret er et overordentligt vigtigt Spørgsmaal, og man burde formentlig ikke i en betydningsfuld Kommission gaa efter forudfattede Indtryk eller Meninger uden at undersøge Sagernes Realitet.

Endvidere henviser jeg til mine Bemærkninger angaaende »Maaleraflæsningen«, hvoraf fremgaar, at Maaleraflæsernes Antal, *ikke*, som *i sin Tid forudsat* ved Bevillingen til Adressemaskinerne og den kontinuerlige Aflæsning, er blevet indsparet i Antallet af Maalerkontrollører, hvis Antal er steget i Stedet for at blive mindre.

Ihvorvel kun ovennævnte Mindretal har sluttet sig til de anførte Udtalelser og 5 (deriblandt alle Belysningsvæsenets regnskabskyndige Chefer) har stemt imod dem, anser jeg det for naturligt, at jeg beviser Urigtigheden af de fremsatte Paastande ved at vedføje forskellige Oversigter, og under Henvisning til, at jeg i sin Tid personlig gentagne Gange har afgivet detaillerede Oplysninger og Overslag saavel for Magistrat som for Budgetudvalget forinden de fornødne Indstillinger og Bevillinger blev givne.

Tabel 1. Viser Personaleforøgelsen under 3 forskellige Forudsætninger.

- 2. Viser dels det budgetmæssige, dels det efter den virkelige Stigning af Maalerantallet beregnede, og dels det faktisk anvendte Personale
- 3. Viser den som Følge af Adressemaskinerne og den kontinuerlige Maaleraflæsning fremkomne Besparelse.

Oversigt

over

Forøgelsen af Meterkontorets Personale.

Oversigt over Forøgelsen

- a. Det faktiske Antal.
 b. Stigningen efter den for 1904 anvendte Skala.
 c. Stigningen, hvis Adressemaskinerne, den kontinuerlige Aflæsning, Konto-Kuranter med „løse“ Blade, m. m. ikke var blevet gen-

	Antal Maalere i Brug.						Samlet Maaler- Antal	Maa- ler- Antal steget med
	Alm. Gasmlr.	For- øgelse	Elektr Mr.	For- øgelse	Auto- mat- Mr.	For- øgelse		
* 1/7 1905	115 649		6 956		18 517		141 122	
1/4 1906	117 380	+ 1 731	8 608	+ 1 652	20 685	+ 2 168	146 673	5 551
1/4 1907	120 518	+ 3 138	11 629	+ 3 021	25 522	+ 4 837	157 669	10 996
1/4 1908	121 797	+ 1 279	15 536	+ 3 907	29 970	+ 4 448	167 303	9 634
1/4 1909	121 686	÷ 111	19 173	+ 3 637	34 903	+ 4 933	175 762	8 459
* 1/2 1910	122 028	+ 342	22 766	+ 3 593	37 297	+ 2 394	182 091	6 329
1/4 1911	115 529	÷ 6 499	27 549	+ 4 783	45 342	+ 8 045	188 420	6 329
1/4 1912	111 002	÷ 4 527	31 636	+ 4 087	51 036	+ 5 694	193 674	5 254
								52 552

¹ heraf 5 Mand ved den pr. 1. April overtagne Notering.

² heraf 3 Nyansættelser som Følge af de af Avancementshensyn ekstraordinært bevilgede 4 Fuldmægtige.

³ heraf 3 Mand antagne som Følge af den nyindførte Kassekontrol.

⁴ heraf 16 Mand antagne som Følge af Metersystemets Gennemførelse 1/4 1910.

* Disse Datoer ere anvendte her, fordi Hr. Kontorchef Møller, i de af ham udarbejdede Oversigter (Bilag 32 a & b) over Forøgelsen af Meterkontorets Personale, har anvendt dem.

af Meterkontorets Personale.

nemført. (I den opførte Indskrænkning af Personalet er dog medregnet 4—5 Mand, som foreløbig ere indsparede ved den successive Gennemførelse af Metersystemet).

a.		b.		c.	
Antal Personer paa Meterkontoret og ved Notering		Antal Maa- lere pro per- sona	Til Sammenligning anføres hvor stort Personalet vilde have været		
			hvis den under Meterkontorets tidligere Ledelse og Kontorordning fastsatte Norm for Personaleforøgelsen var bibeholdt.		hvis ikke Adressemaskinerne og den kontinuerlige Aflysning var bleven indført, idet Stigningen siden Aaret 1905 da vedblivende vilde have været 2 Mand pr. 5000 Gas & Elektr. Mlr. og 1 Mand pr. 3500 Automat Mlr.
84 + 5 =	89 ¹	1 586			
	88	1 666	2.75	ca. 92 + 3 = 95 ²	2.0 ca. 91 + 3 = 94
	90	1 752	5.5	100	3.8 98
	89	1 880	4.8	105	3.3 101
	95	1 850	4.7	110	2.8 104
	97 ³	1 877	3.15	- 113 + 3 = 116	2.25 - 106 + 3 = 109
	111 ⁴	1 697	3.15	- 119 + 16 = 135	1.6 - 111 + 16 = 127
	113	1 714	2.6	137	1.45 128
÷ 22 extra =	91		26.65	Mand flere som Følge af Maalerantallets Stigning	17 2 Mand flere som Følge af Maalerantallets Forøgelse

I det nuværende Antal, 113 Mand, er altsaa indbefattet for Nyansættelser af andre Aarsager end Maalerantallets Forøgelse ialt 22 Mand, nemlig:

- 3 Mand som Følge af 4 Fuldmægtiges Udnævnelse.
- 3 — til ekstraordinær Kassekontrol.
- 16 — som Følge af Metersystemets Indførelse.
- 22 Mand,

saaledes at Personalets Antal ellers kun vilde have været 91 Mand den $\frac{1}{4}$ 1912 mod respt. $(137 \div 22) = 115$ og $(128 \div 22) = 106$.

Oversigt over Meter-

(efter Budgetterne) opstillet saavel efter den budgetterede Tilvækst af Maalere og Personale som efter den, efter den virkelige Forøgelse af Maalerantallet, berettigede Tilvækst, og endelig den efter Regnskaberne faktisk stedfundne Tilvækst samt over Besparelser. Det bemærkes, at Meterkontorets Personale ved Udskillelsen fastsattes til 74, foruden det ved Regningsnoteringen beskæftigede Personale, 6 Mand, altsaa tilsammen 80 Mand; af dette Antal var som benyttet i Bilag 32 b

Budget- aar	Budgetteret Antal Gasmaalere, ialt ca.	Regn- skabs- mæssigt Antal, ialt ca.	Budgetteret Forøgelse af Gasmaalere i hele Aaret ca.	Regn- skabs- mæssig For- øgelse, ialt ca.	Heraf er Automatmaalere forøget med ca.	Regnskabs- mæssigt Antal Automat- maalere, ialt ca.	Budgetteret Tilvækst af Elektricitets-Maalere, ialt ca.
1905—06..	1/4 ⁰⁵ 133 300	131 500	10 000	6 500	2 500	1/4 ⁰⁵ 18 200	1 000
1906—07..	1/4 ⁰⁶ 139 200	138 000	8 000	8 000	4 800	1/4 ⁰⁶ 20 700	2 000
1907—08..	1/4 ⁰⁷ 145 300	146 000	7 000	5 800	4 500	1/4 ⁰⁷ 25 500	3 000
1908—09..	1/4 ⁰⁸ 152 500	151 800	7 500	4 800	4 900	1/4 ⁰⁸ 30 000	5 200
1909—10..	1/4 ⁰⁹ 157 500	156 600	6 500	2 000	3 700	1/4 ⁰⁹ 34 900	5 700
1910—11..	1/4 ¹⁰ 160 200	158 600	5 000	2 200	6 700	1/4 ¹⁰ 38 600	4 400
1911—12..	1/4 ¹¹ 162 600	160 800	4 000	1 200	5 700	1/4 ¹¹ 45 300	4 500
1912—13..	1/4 ¹² 163 500	162 000	3 000	til 1/3 ¹³ 1 900	3 300	1/4 ¹² 51 000	4 300

I 1911—13 er Flytningsantallet gaaet ned med ca. 18 000 Stk., hvilket Mindrearbejde i Forbindelse med Indførelsen af nogle Refor-

¹ Extraordinær Forøgelse i Anledning af Kassekontrollen.

² Extraordinær Bevilling pr. 1/4 10 i Anledning af Metersystemets Gennemførelse.

kontorets Personale

den 1. Juli 1905 kun 75 for Haanden, medens Resten senere blev ansat, idet der ikke var Grund til at antage de øvrige 5 før Sept.—Okt., da den travle Periode indtraf. Forøgelsen af Gas- og Elektricitetsmaalere fra $\frac{1}{7}$ 04 til $\frac{31}{3}$ 05, tilsammen 4100 Maalere, medførte Ansættelse af 2 Mand, saaledes at det samlede Antal skulde være 82 den 1. April 1905.

Regnskabsmæssig Tilvækst ca.	Samlet Antal Elektricitetsmaalere ca.	Budgetteret Forøgelse af Kontorpersonalet for Administrationen			Heraf til Meterkontoret	Meterkontorets Personale efter Bestemmelsen 80 + budgetteret	+ eller - efter den virkelige Forøgelse af Maalerantallet i Forh. til Budget	Det virkelige regnskabsmæssige Antal Personer	Besparelsen i Personale siden 1. Juli 1904	
		Gas	Elekt.	Ialt					pr. Aar flere end budgetteret tilladt	fewere end budgetteret tilladt
1 900	$\frac{1}{4}$ 05 6 700	11	1	12	6	$\frac{1}{4}$ 05 82	÷ 1	$\frac{1}{4}$ 05 86		
3 000	$\frac{1}{4}$ 06 8 600	10	2	12	5	$\frac{1}{4}$ 06 88	87 0	$\frac{1}{4}$ 06 88	1	
3 900	$\frac{1}{4}$ 07 11 600	4	3	7	4	$\frac{1}{4}$ 07 93	92 0	$\frac{1}{4}$ 07 90		2
3 600	$\frac{1}{4}$ 08 15 500	10	3	13	5 31	$\frac{1}{4}$ 08 97	96 ÷ 2	$\frac{1}{4}$ 08 89		7
4 000	$\frac{1}{4}$ 09 19 100	7	2	9	5	$\frac{1}{4}$ 09 105	102 ÷ 2 $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$ 09 95		7
4 400	$\frac{1}{4}$ 10 23 100	0	3	3	0 17 $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$ 10 110	104 $\frac{1}{2}$ ÷ 1	$\frac{1}{4}$ 10 96		8 $\frac{1}{2}$
4 100	$\frac{1}{4}$ 11 27 500	3	5	8	3	$\frac{1}{4}$ 11 127	120 $\frac{1}{3}$ ÷ 11 $\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$ 11 111		9 $\frac{1}{2}$
til $\frac{1}{3}$ 13 6 800	$\frac{1}{4}$ 12 31 600	2	3	5	2	$\frac{1}{4}$ 12 130	122 + 1	$\frac{1}{4}$ 12 113		9
						$\frac{1}{4}$ 13 132	125	$\frac{1}{4}$ 13 106		19

mer i 1912—13, mindre Sygelighed i det samme Aar samt den pr. 1. April 1913 tilendebragte Omforandring af Automatmaalere har forarsaget, at en Del afgaaet Personale ikke er blevet erstattet; dog hidrører den væsentligste Nedgang fra Adressemaskinerne, den kontinuerlige Maaler aflæsning, Konto-Kuranterne med „løse“ Blade og den successive Gennemførelse af Metersystemet.

Besparselsen ved Adressemaskinerne.

Der udstedes ca. 600,000 Regninger om Aaret; det Arbejde, som nu udføres ved Adressemaskinerne, nemlig første Udfyldning af Regninger med K. K. og Pag., Navn og Stilling, Gade og Hus-Nr. samt Maaler-Nr., blev tidligere med Haanden præsteret i et Antal af ca. 225 Stkr. daglig; det samlede Antal 600,000 Stkr. svarer altsaa til ca. $2.666\frac{2}{3}$ Arbejdsdage.

Der udstedes 600,000 Aflæsningsedler med tilhørende Kopier for alm. Gasmaalere og Elektricitetsmaalere samt 200,000 Aflæsningsedler med tilhørende Kopier for Automatmaalere eller tilsammen 800,000 Aflæsningsedler og 800,000 Kopier.

En Kontorist skrev 400 Aflæsningsedler pr. Dag, altsaa for 800,000 Stkr. bliver dette 2,000 Arbejdsdage; en Kontorist skrev 600 Aflæsningskopier pr. Dag, altsaa for 800,000 Stkr. bliver dette $1,333\frac{1}{3}$ Arbejdsdage. Tilsammen fordrer dette Arbejde ved Haanden 6,000 Arbejdsdage, og da et Aar har ca. 300 Arbejdsdage, kan dette Arbejde, hvis ingen Sygdom indtræffer, udføres af 20 Mand. I Adresse-Maskine-Afdelingen udføres dette Arbejde af 8 Damer og 1 Fuldmægtig eller 9 Personer. Den virkelige Besparelse bliver saaledes 11 Mand.

Det pekuniære Resultat kan formentlig opføres paa følgende Maade:

<i>Med Adressemaskiner:</i>	<i>Uden Adressemaskiner:</i>
1 Fuldmægtig..... ca. 3,400	1 Fuldmægtig..... 3,400
8 Damer à ca. 1,100 - 8,800	9 Assistentter 16,200
	9 Skrivere 9,900
	1 Ekstraskriver..... 700
	<hr/>
	Kr. 30,200
	<hr/>
	Kr. 12,200

eller en kontant Besparelse af Personalet af Kr. 18,000.

Fejlene ved Regningsudskrivningen er nu aldeles minimale, hvilket foraarsager mindre Arbejde for Inkassatorer, Kasserer- og Meterkontoret i Forhold til de tidligere hyppige fejl Adresser og fejle Udregninger, disse sidste fanges alle i Noteringsmaskinerne; endvidere spares meget i Tryksager, da Regninger og Aflæsningsbøger først trykkes umiddelbart før de skal bruges, hvorved saa godt som alle Rettelser ere foretagne, hvilket ikke var Tilfældet tidligere, da alle Regninger blev udskrevne 2—2½ Maaned før de skulde endelig udfyldes.

Den samlede Mindreudgift vil formentlig kunne anslaaes til mindst Kr. 20,000, medens Udgiften til Adressemaskinerne andrager:

Forrentning af Kr. 72,000 à $4\frac{0}{10}$ = Kr. 2,880	ll. Belysningsdirektørens Ansættelse.
Amortisation - - 72,000 à $3\frac{0}{10}$ = - 2,160	
Fornylse og Vedligeholdelse etc. ca. - 1,600	
	<hr/>
	Kr. 6,640

Den reelle Besparelse som Følge af Adressemaskinernes Indførelse bliver saaledes ca. 12—13,000 Kr. p. a.

Hvad angaar Bilag 32 a og 32 b, maa jeg henvise til den af mig i Bilag 29 a, 2den Side opstillede Sammenligning samt de i Bilag 29 b anstillede Sammenligninger, saavel som til Bilag 8 og 30 og skal kun bemærke, at de heri fremsatte Paastande og Beregninger meget trænger til kritisk Undersøgelse af kyndige Personer, der ikke personlig er interesseret i disse Spørgsmål.

Med Hensyn til de Pag. 23—24 fremsatte Forslag vedrørende Meterkontoret skal jeg, idet jeg tillige henviser til Bilag 25 bemærke,

ad 1. Mine Indvendinger mod at gaa med til *Konto-Kuranter efter det frederiksbergske System* og den hermed forbundne Afskaffelse af den særlige Regningsnotering, der udføres af kombinerede Skrive- og Regnemaskiner er følgende:

Det nævnte System af Konto-Kuranter er meget anvendt blandt mindre Gas- og Electricitetsværker, men jeg har ikke set det anvendt i en stor Administration.

Jeg har selv ikke mindre end 3 Gange ved Hjælp af Kasserer Blom ved Frederiksberg Gasværk undersøgt Systemet, og skønt Hr. Blom paa det varmeste har anbefalet dette, er Resultatet dog stedse blevet, at jeg absolut mener, at det er upraktisk for store Forhold, ganske specielt, da man ved det nuværende af Budgetudvalget foreslaaede System i Meterkontoret, — Konto-Kuranter med »løse« Blade —, fremtidig vil undgaa en samlet Konto-Kurant Transport.

Saa længe Forholdene er saa smaa, at den enkelte Administrationschef fuldstændig kan have Magt over alle Detailler, hvilket er muligt ved en mindre Virksomhed, som Frederiksberg Gasværk er, saa byder Systemet en Del Fordele, men naar først der bliver Tale om store Administrationer, navnlig kommunale, saa tror jeg ikke, at dette System i det lange Løb vil være praktisk, og som nævnt har jeg ikke i de af mig undersøgte store Administrationer i Udlandet fundet denne Regnskabsførelse.

Ved Konto-Kuranter med »løse« Blade efter Københavns

nuværende System har man den store Fordel i en længere Aarrække at kunne følge en Konsuments Regnskab og Betalingsmaade for hver Maaler for sig; man har tillige let Adgang til, ved Klager og Eftersyn, at undersøge flere Aars Forbrug, medens man i lignende Tilfælde, som jo ere meget hyppige i København, ved Frederiksbergs System maatte gennemse 2—3, eventuelt flere Aargange Konto-Kuranter; ved Afkvittance i Konto-Kuranterne efter hvert Aars sidste Kvartal maatte hvert Aar 2 Sæt Konto-Kuranter i Brug; Arkivet i en saa stor Virksomhed som her, vil vokse overordentlig stærkt og være tungt at arbejde med.

Ved Konto-Kuranter med »løse« Blade kan man altid holde Gaderne ordnede efter Hus-Nr. og Etage, hvilket betydeligt letter Aflæsningernes Indførsel, Regningsudskrivningens- og Inkassationen, da man stedse her kan holde samme Rækkefølge som Adressemaskine-Afdelingen og den kontinuerlige Aflæsning.

Konto-Kuranter efter Frederiksbergs System vilde blive meget store og uhandelige, tilmed da der i det foreviste Ud-kast manglede 4 Rubrikker for Lys- og 4 for Kogegas til Kubikfod, og disse Rubrikker maa jo bibeholdes i 8 à 10 Aar endnu indtil Metersystemet er gennemført; endvidere vil Indførslen og Udregningen af Forbruget, samt Regningsudskrivningen blive meget langsommere end ved de nuværende Konto-Kuranter som Følge af at man faar Aflæsningerne længst tilvenstre og ved Siden af hinanden, medens Aflæsningerne nu ere anbragte umiddelbart under hinanden, hvilket dog i høj Grad letter Fratrækning etc.

Foruden alle foranstaaende Indvendinger kommer den væsentlige Fejl, at Bekostningerne ved det frederiksbergske System i Stedet forat blive mindre vil blive betydelig større end ved de nu anvendte Konto-Kuranter, selv om man derved kunde undvære 5—6 Damer, som nu anvendes til den egentlige Regningsnotering.

Angaaende den nuværende Fremgangsmaade ved særlig Notering af Regningerne ved Hjælp af Maskiner skal jeg bemærke:

Alle Regningsbeløb, Forbrug, Afæsninger etc. opsummeres nu i et Antal af 50 Stk. pr. Side automatisk samtidig med Noteringen, og da der jo er Tale om 5 Kolonner for Elektricitet og 6 Kolonner for Gas, og da man tilmed i Konto-Kuranter efter Frederiksbergs System ikke vil kunne have flere end 20—25 Maalere pr. Side, vil man ved dette System faa 10—12 Kolonner à 25 Maalere at opsummere og afstemme, medens det første Arbejde slet ikke findes ved den nuværende Noteringsmaade; det er jo ogsaa klart, at der ved Sammentællingen, der foretages i Hovedet, overordentlig let forekommer Fejl, noget som ved den nuværende Fremgangsmaade kun sjældent forekommer, da de jo kun sker som Følge af Fejlskrift, eller naar en Maskine er i Uorden, og da man har de øvrige Kolonner optalte, vil man straks kunne se i hvilken Kolonne Fejlen ligger; dette kan man ej heller, naar man skal stole paa sine egne Optællinger.

I den nuværende Form skrives, samtidig med Noteringen, 2 Gennemslag som Følgelister over Regninger til Inkassatorerne og Kassererkontoret; disse Gennemslag, der maa indeholde Kvartals Nr., K. K. og Pag., Gade og Beløb, sparer meget betydeligt i Arbejdskraft, og maatte jo i saa Fald skrives særskilt og fornyede Afstemninger maatte finde Sted.

Der er rejst det Spørgsmaal om man ikke ved det nuværende System af Konto-Kuranter lettere kan begaa Bedrageri, end ved det frederiksbergske Konto-Kurant System, f. Eks. ved at undlade at udskrive Regningen, men blot tilsætte Mærke i Konto-Kurant for, at Regningen er udskrevet og samtidig tilsætte Afkwitteringsdato. Der kan selvfølgelig begaa Bedragerier ved ethvert System af Bogførsel, selv om man mener at have et nok saa godt Kontrolsystem, men jeg skal dog anføre Vanskelighederne derved, altsaa helt bortset fra Strafansvaret, som jo er saa stort, at det alene vistnok altid vil være afskræmmende nok i Forhold til den Fordel, der kan høstes, idet

1. det er i Reglen ikke det samme Personale, der udskriver Regningerne hvert Kvartal i samme Distrikt, saaledes at der jo kun vilde kunne høstes Fordel i et enkelt Tilfælde en Gang imellem,

2. Inkassatoren vil i Reglen forespørge om der ikke fremkommer Regning; dette sker nu af og til, hvis en Regning af en eller anden Aarsag ikke kommer med i »samlet« Gade.

3. Noteringsarkene konfereres skiftevis med Konto-Kuranterne ved at man tilsætter Regningens Løbe-Nr. med rødt Tryk i Konto-Kuranten og samtidig derved kontrollerer om disse røde Numre findes ved alle Regninger i Distriktet; denne Fremgangsmaade er tænkt bibeholdt fremtidig.

At Frederiksbergs System skulde være mere sikkert beror paa en Misforstaaelse, thi vil man udføre et saadant Bedrageri, saa er Risikoen ved dette System adskillig ringere, tilmed da der jo er foreslaaet fra forskellig Side, at den tidligere Distriktsinddeling, som man af forskellige Aarsager maatte gaa bort fra, atter skulde indføres, og at Personalet skulde have faste Distrikter, idet man jo blot, efterat den aarlige Transport har fundet Sted, behøver at rette Maaler-aflesningen ned til den efterfølgende Aflesning, saa kan man i alt Fald uden Risiko undgaa at udskrive Regningen for det Kvartal, og har man den tilbørlige Frækhed, saa kan dette lade sig gentage hvert Kvartal, idet man sikkert kan gaa ud fra, at de foregaaende Kvartalers Opsummeringer næppe oftere bliver efterregnede.

Oversigt over Forskellen i Omkostningerne ved Anvendelsen af det frederiksbergske System i Forhold til de nu i København anvendte Konto-Kuranter.

1. De nuværende Konto-Kuranter med »løse« Blade, der indeholder 700 Konti og er beregnede for 8—10 Aar, har incl. Register, Reserveblade, Transportarbejde kostet pr. Stk. ca. 100 Kr.

2. og da selve Bindet, der anslaaes at kunne vare i 20 Aar, (de hidtil anvendte indbundne K. K. varer i mindst 10 Aar) koster 34 Kr., vil Omkostningerne ved Konto-Kuranter efter dette System for ca. 2,000 Maalere pr. Aar kunne beregnes paa følgende Maade:

	pr. Aar
ad 1. 3 Konto-Kuranter (à 700 Konsumenter)	
koster 100 Kr. ÷ 34 Kr. (for Bindet) = 66 Kr.	
× 3 = 198 Kr. at fordele paa 10 Aar, ca.	20 Kr.
ad 2. 3 Bind à 34 Kr. = 102 Kr. at fordele paa	
20 Aar, ca.	5 —
eller tilsammen ca.	<u>25 Kr.</u>

Konto-Kuranter efter Frederiksbergs System, men beregnet til 4 Kvartaler (i Stedet for som de nu bruges til 1 Kvartal) vil, naar disse anslaaes til 80 à 100 Pag., med 20—25 Maalere paa hvert Pagina eller ialt for ca. 2,000 Maalere (da der jo maa være blanke Linier mellem Husnumrene til Forøgelse i Aarets Løb) formentlig mindst kunne anslaaes til pr. Stk. 10 Kr.

Transportarbejdet à 2,000 Konti à 3 Øre. 60 —

Konference betales nu med 1 Kr. 25 Ø. til hver af de 2 Mand, som udfører dette Arbejde, men da det i de ny Konto-Kuranter, bortset fra den første Transport, vil blive lettere at udføre, anslaaes dette Arbejde til for 2 Mand, ca. 1 Kr. 50 Ø. pr. 100 Stk. eller pr. 2,000 Stk. 30 —

tilsammen ca. 100 Kr.

Merudgiften til Konto-Kuranter efter Frederiksbergs System vil herefter blive 75 Kr. pr. 2,000 Maalere, eller for 145—150,000 almindelige Gasmaalere og Elektricitetsmaalere, hvilket Antal, naar Lys- og Kogemaalere anbringes paa samme Linie, formentlig kan reduceres med ca. 15,000 Maalere til ca. 130,000 Maalere, 75 Kr. × 65 = ca. 5,000 Kr.

hertil kommer den langsommere sideværts Indførsel af Aflæsningsbøgerne i de spredte Rubrikker og ligeledes langsommere Regningsudskrivning, som vel næppe anslaaes for højt, naar man regner 2 Skrivere til. 2,000 —

den nuværende *automatiske Maskinoptælling* af 50 Regninger pr. Side bortfalder og der bliver højst 25 pr. Side i de ny Konto-Kuranter, og da Optællingen af et Dobbeltpagina med 2×6 Kolonner og med kun ca. 25 Regninger pr. Dobbeltpagina, efter anstillede Forsøg vil vare 10 Minutter, eller for 4 Kvartaler med ca. 580,000 Regninger = $23,200 \times 10$ Minutter = ca. 4,000 Timer eller 700 Arbejdsdage = 2 à $2\frac{1}{2}$ Skrivere eller over..... 2,000 Kr.

Skrivningen af Følgelister til Inkassatorerne, hvilket Arbejde efter Frederiksbergs System er selvstændigt medens det ikke eksisterer efter Københavns System, da Følgelisterne fremkommer som Gennemslag fra Noteringsmaskinerne vil formentlig kunne anslaaes til $\frac{1}{4}$ Time daglig for hvert af de fremtidige 16 Distrikter eller 4 Timer daglig hvilket svarer til lidt over $\frac{2}{3}$ Skriver eller..... 700 —

Som Følge af at der kun kommer halv saa mange Regninger paa hvert Pagina ved Frederiksbergs System mod Københavns nuværende, bliver der selvfølgelig ogsaa mindst dobbelt saa mange Overførsler til summariske Lister, og da Flytninger skal overføres til en Hjelpe-Konto-Kurant, saa snart Gaden er aflæst, og Regningen udskreven, vil der sikkert i Løbet af et Regnskabsaar med 60—70,000 Flytninger blive mindst 20,000 Ekstra-Transporter, der saa ved Hovedtransporten til nye Konto-Kuranter ved Nytaarstid atter skal ordnes ind i Hus-Nr. og Rækkefølge, hvilket vil give et meget betydeligt Arbejde.

Disse 3 Ekstraarbejder vil næppe kunne beregnes til mindre end 2—3 Mand og opføres med 2,500 —

Den samlede Merudgift pr. Aar ved at indføre det frederiksbergske System vil ifølge foranstaa- ende blive ca.....	12,000—12,500 Kr.	pr. Aar
medens det Beløb man sparer kun vil være de 5—6 Damer ved Noteringsmaskinerne og No- tering af Flytteregninger eller ca.....	6,000 —	
Der vil saaledes foreligge en <i>Netto-Merudgift af</i> <i>mindst</i>	6,000—6,500 —	

ad 2. Personregistret kan formentlig undværes, men kun naar Gadebøgerne bibeholdes; der anstilles Forsøg desangaaende i 1913.

ad 3. Jeg har ladet anstille Forsøg i 8—14 Dage med denne Ordning, men har maattet vende tilbage til den tidligere, idet alle de Fejl i Udregningen, som den Kontorist, der indførte Maaleraflæsningen, begik, selvfølgelig bleve gentagne af Regningsudskriveren, der jo ingen Efterregning skulde foretage efter Forslaget, og der blev for mange Fejl at efterspore ved Regningsnoteringen, saa den det ene Sted opnaaede Lettelse forøgede Arbejdet altfor meget paa det andet.

Forslaget maa derfor fraraades.

ad 4. At udelade Maaleraflæsningerne paa Regningerne, kun fordi man paa Frederiksberg Elektricitetsværk fornylig har gennemført en saadan Ordning, mener jeg vil være lidt uoverlagt, hvis man da ikke som Tilfældet er enkelte Steder i Udlandet, har en lille Bog eller et Papkort hængende ved hver Maaler, hvor Aflæsningen da føres. Man kan sikkert gaa ud fra, at selv om Størsteparten af Konsumenterne ikke sammenligner den afleverede Aflæsningskopi med de nuværende Regninger, saa er der dog mange Konsumenter i en saa stor By som København, der dels, formentlig berettiget, vil kunne forlange en specificeret Regning over deres Forbrug, dels vil fordre nærmere Oplysninger, saaledes at Merarbejdet ved den forøgede Ekspedition i de forskellige Kontorer vil blive betydelig dyrere end

den indvundne Besparelse. Jeg henviser til min Besvarelse i Bilag 28 b, Underbilag 3 b, Punkt 4, og maa fraraade Forslagets Gennemførelse.

ad 5. Jeg skal kun henvise til, at Kommunalbestyrelsen har vedtaget, at hele Gasforbruget skal beregnes i Kubikmeter, ligesom at Forbrug i Kubikfod skal omsættes i Kubikmeter, udregnet med Brøker, saa nær som muligt. Det vilde selvfølgelig være en lille Lettelse at undgaa Omsætningen for Meterkontorets Vedkommende, men man havde da i ca. 10 Aar endnu at regne Gasforbruget i 2 forskellige Enheder; den samlede Besparelse i Meter- og Bogholderkontor vilde næppe kunne beregnes.

ad 6. Denne Beregningsmaade vil blive gennemført i Begyndelsen af Rengskabsaaret 1913—14 men vil ikke medføre større Besparelse.

ad 7. Jeg henviser til mit Svar i Bilag 28 b, Underbilag 3 b, Punkt 7.

ad 8 og 9. Henviser til samme Bilag.

ad 10. Ligeledes.

ad 11 og 12. Jeg kan ikke indse, at dette Forslag kan gennemføres, og jeg har forgæves opfordret Forslagsstilleren saavel som D'Herrer, der har givet Forslaget deres Tilslutning, til at fremkomme med en positiv gennemførlig Forretningsgang.

Vanskelighederne ved at lade Maalerkontrollørerne besørge de til Regningsudskrivningen fornødne Aflæsninger ligger i, at der jo skal fremskaffes Aflæsninger for almindelige Gasmaalere og Elektricitetsmaalere i et nogenlunde ligestort Antal om ikke pr. Dag, saa dog pr. Uge, thi da Forretningsordenen saavel i Kassererkontor som Meterkontor er baseret paa Inkassatordistrikternes Inddeling, og da man i en saa stor Administration nødvendigvis maa have faste Rammer og Inddelinger at gaa efter, vil Maalerkontrollørernes Aflæsninger saavidt jeg kan se, ikke kunne anvendes, da dette Korps jo først og fremmest skal fylde Vand baade paa de almindelige Gasmaalere og paa Automatmaalere (hvis Aflæsninger ikke kan benyttes, da Pengekassen absolut maa tømmes sam-

tidig med Aflæsningen, for Regnskabet Skyld), og tillige skal aflæse Elektricitetsmaalere, hvilket sidste kan være vanskeligt nok, da der benyttes mange forskellige Systemer, hvis Urværker er forskellige.

Følgende Oversigt for Aflæsningen angiver Fordelingen af de forskellige Maalere indenfor nogle af de projekterede ny Inkassatordistrikter, naar disse fremtidig regnes til ca. 9,000 Regninger pr. Mand gennemsnitlig, lidt mindre for de spredte udenbys og lidt mere for de samlede indenbys Distrikter:

Løbe-Nr.	Inkassator-Distrikt Bydel	Antal Maalere			Samlet Antal Maalere at tilse	Maalerantal at paafyde (alm. Gas og Automat-)	Maalerantal at aflæse (alm. Gas og Elektri- citetts-)
		Alm. Gas	Automat-	Elektri- citetts-			
1	Strandvej, Østerbro, Lyngbyvej etc.	7,280	4,350	1,610	13,240	11,630	8,890
2	Sundby, Kastrup etc.	6,800	3,660	1,890	12,350	10,460	8,690
3	Ryesgade, Blegdamsvej etc.	7,630	4,360	1,280	13,270	11,990	8,910
4	Den midterste Del af den gl. By etc.	6,470	1,190	2,770	10,430	7,660	9,240
5	Østre Del af den gl. By etc.	6,520	2,310	2,610	11,440	8,830	9,130
6	Vestre Del af den gl. By etc.	5,520	660	3,740	9,920	6,180	9,260
7	Valdemarsgade, Eskildsgade etc. .	7,880	5,810	1,030	14,720	13,690	8,910

Man vil bemærke den store Forskel i det Antal Maalere, scm Maalerkontrolløren tilsammen skal tilse, nemlig fra 9,920 til 14,720; Forskellen i Antallet af Paafyldninger fra 6,180 til 13,690; som Følge heraf maa Maalerkontrollørerne, for at kunne præstere det for Regningsudskrivningen, Inkassationen, samt for den regelmæssige Arbejdsordning indenfor Kasserer- og Meterkontor, nødvendige Antal af omkring 700—750 Aflæsninger pr. Uge af almindelige Gas- og Elektricitetsmaalere, og da Antallet af de 3 Slags Maalere indenfor hvert Inkassatordistrikt er i høj Grad variabelt, være nødt til pr. Uge at tilse et meget varierende Antal Maalere,

f. Eks. i ovennævnte Distrikt 1 fra ca. 800 til ca. 1,300 Maalere,

f. Eks. i ovennævnte Distrikt 3 fra ca. 760 til ca. 1,200 Maalere,

f. Eks. i ovennævnte Distrikt 7 fra ca. 800 til ca. 1,380 Maalere.

Saa vel Kassereren som hans Repræsentant og Under tegnede har, som det fremgaar af Bilag 27 a, godt kunnet slutte os til Tanken i det fremsatte Forslag; men endskønt vi i Kommissionen har opstillet de i Bilag 27 b efter vor Mening nødvendige Betingelser for at vi, set fra de af os administrerede Kontorers Standpunkt, skulde kunne tænke os at gaa med til Forslaget, og endskønt vi har opfordret Forslagsstilleren til personligt Sammenarbejde, har denne ikke efterkommet Opfordringen, men har, under senere indtruffet Sygdomsforfald, sendt Kommissionen sin Skrivelse af 12. Februar d. A. (Bilag 26); til yderligere Belysning af dette, noget mærkelige Brev, tjener at paagældende Kontorchef har udtalt, at han kunde garantere at Punkterne 1, 2 og 3 i Bilag 27 b kunde opfyldes, men det er formentlig ikke lykkedes ham at udarbejde et Forslag, der kunde opfylde disse, siden han har afsendt nævnte Skrivelse.

Ifølge Bilag 27 a har Hr. Kontorchef Schaarup, efterat Hr. Kontorchef Møller har trukket sit Forslag tilbage, gen-

optaget dette, men har trods Opfordringen i nævnte Bilag ikke fundet Anledning til at fremkomme med noget positivt Forslag til Løsningen af denne Opgave. Flertallet i Kommissionen har ikke desto mindre sluttet sig til dette paany optagne Forslag, men uden at angive en Vej, hvorefter det skulde kunne gennemføres; denne Fremgangsmaade ligner overordentlig meget den i 1908 fulgte, da der fra Stadens Hovedbogholderi fremkom Forslag til en Kassekontrol-ordning uden Angivelse af Maaden, paa hvilken denne kunde gennemføres, og Følgen heraf var, et Merarbejde for 5—6 Mennesker; hvis man nu atter skulde følge en fra samme Side udkastet Tanke, der tager sig smukt ud, uden at paagældende Forslagsstiller er pligtig til at udforme Tanken i et positivt Forslag, turde Konsekvenserne herved blive endnu alvorligere og kostbarere end den Gang; man maa erindre, at Talen her er om en meget stor Administration og at enhver Forandring i større Stil maa være vel undersøgt, forinden man vedtager at foretage denne.

Jeg har rettet den Forespørgsel til den fungerende Kommissionsformand:

»Hvem skal udarbejde Forslaget, og hvem skal kunne gennemføre det?

uden at faa andet Svar end angivet i Flertalsbetænkningen, Pag. 21.

Kernen i hele Forslaget er jo, at medens tidligere Administrationen har ledet Maaleraflæsningen, Regnings-Bogholderiet og Udskrivningen samt Inkassationen, saa vilde Forslaget, helt bortset fra, at det formentlig ikke kan gennemføres, medføre, at disse Hovedfaktorer baade for Gassens og Elektricitetens Vedkommende blev fuldstændig underkastet Vandpaafyldningens Ordning og Ledelse i Gasværkernes Ingeniørkontor; skulde Forslaget kunde tænkes gennemført, maatte Maalerkontrollørerne, hvis Arbejde dog ikke er af egentlig teknisk Art, atter, som før 1902 var Tilfældet, henlægges under Meterkontoret.

Foruden de i Bilag 27 b anførte Indvendinger mod Forslaget, skal jeg bemærke:

1. At Maalerkontrollørerne, der end ikke kan holde deres Dagslister eller Distriktsbøger propre under Paafyldningen, endnu mindre vil kunne holde Aflæsningsbøgerne blot nogenlunde rene, ligesom Aflæsningskopierne vil komme Publikum i Hænde i meget malproper Stand.
2. Da Maalerkontrollørerne allerede nu kun mener at kunne paafylde ca. 58 Maalere pr. Dag (65 Stk. med forskellige tilladte Fradrag, ifl. Opgivende fra Hr. Kontorchef Møller), vil dette Arbejde sikkert blive meget væsentlig reduceret, naar de fremtidig skal medføre Aflæsningsbøger, aflæse saavel Gas- som Elektricitetsmaalere og levere Kopier til Konsumenterne, eller ogsaa maa Vederlaget herfor sættes væsentlig højere end af Forslagsstilleren ansat, 10 Kr. pr. Md. eller 35—40 Øre pr. Dag.

Til særlig Støtte for det fremsatte Forslag anføres:

1. at Konsumenterne vil undgaa Besøg af en Del Funktionærer og

2. at der vil opnaas en aarlig Besparelse af 11,000 Kr. Begge disse Paastande turde være temmelig problematiske, navnlig naar man sammenholder det nuværende Antal Maalerkontrollører med det væsentlig mindre Antal, som Gasværkernes Ingeniørkontor nu kun burde have i Tjeneste som Følge af, at Maalerkontrollørerne i 1909—10 bleve frigjorte for Aflæsningen ved Oprettelsen af Maaleraflæserkorpset under Meterkontoret; Antallet af Maalerkontrollører nedsattes ganske vist paa Budgettet for 1909—10 fra 128 til 124, ligesom det (jfr. Budgetbetænkningen for samme Aar, Pag. 31) var Forudsætningen, at en tilsvarende Reduktion af Maalerkontrollørernes Antal skulde ske efterhaanden som den kontinuerlige Aflæsning gennemførtes; denne Reduktion har Gasværkernes Ingeniørkontor imidlertid ikke foretaget, idet den i Løbet af 1909 som Følge af Lønforhøjelsen forandrede Arbejdsordning med forøget Arbejdsydelse ved Vandpaafyldningen nedsatte Antallet til 121, men der blev ikke taget Hensyn til den forudsatte fortsatte Reduktion som Følge af, at Resten af hele Maaleraflæsningen af ca. 120,000 almindelige Gasmaalere fra den 1. Juli 1910

overgik til Meterkontoret, hvorved frigjortes ialt $4 \times 1,200$ Arbejdsdage = 4,800 Dage eller, naar et Aar beregnes til højst 300 Arbejdsdage, skulde Maalerkontrollørernes Antal have været reduceret med 16 Mand; hver Maalerkontrollør mistede pr. Kvartal gennemsnitlig mindst 12 Arbejdsdage, og da han kun havde højst 75 Arbejdsdage pr. Kvartal, skulde hans Distrikts Maalerantal yderligere have været forøget med ca. $\frac{1}{6}$, idet der ikke, i alt Fald paa Budgettet, er søgt Bevilling til at forøge den siden ca. 1890 eksisterende $10 \times$ Turnus pr. Aar til den nu eksisterende $12 \times$ Turnus.

Indtil Slutningen af Firserne eller Begyndelsen af Halvfemserne aflæstes Maalerne af Kontorpersonalet, og Vandpaafyldningen beørgedes da ca. 12 Gange aarlig, men efterhaanden overtoges Maaler aflæsningen af Maalerkontrollørerne, der saaledes hvert Kvartal var borte fra Vandpaafyldningen i 12—15 Dage; nogle enkelte svageligere Folk blev fritaget for Aflæsningen, hvorfor disse (5—10 Mand) stadig paafyldte Maalerne ca. 12 Gange aarlig, medens alle de øvrige Maalerkontrollører kun har paafyldt Maalerne i 6 Maaneder med ca. 1 Maanedes Mellemrum, men i de andre 6 Maaneder med godt $1\frac{1}{2}$ Maanedes Mellemrum, idet nemlig Vandpaafyldningen ikke blev udført i godt $\frac{1}{2}$ Maaned i hver af Maanederne Januar, April, Juli og Oktober; denne Ordning forblev uforandret selv efterat Maalerkontrollørerne kom under teknisk Ledelse, og Forudsætningen var som ogsaa Indstillingen herfra og Budgetbetænkningen udviser, at den samme $10 \times$ Turnus skulde bibeholdes fremtidig, og man fik ved Indførelsen af den kontinuerlige Aflæsning yderligere den Fordel, at, medens Maalerne hidtil blev paafyldt 6 Gange om Aaret med ca. 30 Dages og 4 Gange om Aaret med ca. 45 Dages Mellemrum, vilde Paafyldningen fremtidig ved den samme 10 Gange Turnus ske regelmæssig med ca. 37 Dages Mellemrum, hvilket jo specielt havde Betydning i de store Forbrugsmaaneder Oktober og December-Januar.

Yderligere bemærkes, at medens Maalerkontrollørerne selv efter det sidste Løntillæg fik 60 Øre ekstra pr. Dag for at aflæse 100 Gasmaalere, er dette Tillæg bortfalden for det ny

Korps, Maaleraflæserne, der tilmed daglig gennemsnitlig aflæser ca. 133 Maalere, altsaa en Trediedel flere end hvad Maalerkontrollorerne præsterede. Resultatet er derfor nu, at 16 Maaleraflæsere nu præsterer lige saa meget Arbejde som ellers 15—16 Maalerkontrollorer og 5—6 Urmagere, tilsammen 20—22 Mand, vilde have udført.

Til Belysning af, hvor stort Antallet af Maalerkontrollorer vilde have været pr. 1. April 1913, hvis Gasværkernes Ingeniorkontor havde indskrænket Antallet af Maalerkontrollorer efter den vedtagne Forudsætning, og ved ikke at ansætte flere Folk, forinden den tilsvarende Reduktion var tilendebragt, skal jeg anføre, at der er bleven fast ansat

i 1910—11.....	5 Mand
i 1911—12.....	3 —
i 1912—13.....	7 —

tilsammen . 15 Mand

som formentlig ikke burde være antagne, men hvis Arbejde skulde have været fordelt over alle de andre Maalerkontrollorer; Besparselsen er saa vidt mig bekendt iagttaget for Elektricitetsværkernes Vedkommende. Vandpaafyldningsdistrikterne, der til 1909—10 bestod af 1,250 Maalere, blev som Folge af Lønforhøjelsen forhøjet til 1,450, men skulde have været forhøjet til 30 Arbejdsdage \times 58 Maalere = ca. 1,740 Maalere pr. Distrikt, for at opfyldte de vedtagne Forudsætninger.

Efter det nuværende Gasmaalerialtal, ca. 164,000 pr. 1. Marts 1913, burde Antallet formentlig nu kun have været 91—95 Mand fastansatte.

Naar man nu tager i Betragtning, at der successive er anvendt 15 Maalerkontrollorer flere end Forudsætningen fra 1909—10 var, og at Flertallet foreslaar at give Maalerkontrollorerne 120 Kr. aarlig for at besørge Maaleraflæsningen, synes det i alt Fald for mig, at der vil fremkomme en væsentlig Merudgift, foruden at Administrationen i høj Grad vil komme til at lide under en saadan Ordning, der ogsaa vil medføre

mere Arbejde i Kontorerne, samt at Antallet af Inkassatorer næppe væsentlig vil kunne indskrænkes.

ad 13. Det vil selvfølgelig være umuligt for Meterkontoret at kunne ordne Arbejdet efter faste Rammer eller Distriktsinddelinger, hvis virkelig Aflæsningen af Gas- og Elektricitetsmaalerne skulde blive henlagt under Gasværkernes Ingeniørkontor og kombineret med Vandpaafyldningen, thi ifølge det eneste Forslag, som Hr. Kontorchef Møller har forelagt mig, nemlig i en Skrivelse af 7. Januar d. A., mener han f. Eks. for et Inkassatordistrikt at kunne skaffe

i Januar	Februar	Marts
4,050	2,700	3,250 Aflæsninger,

i det næste Distrikt:

2,700	4,050	3,250 Aflæsninger.
-------	-------	--------------------

og da Antallet tilmed indenfor hvert Distrikt vil blive yderligere i høj Grad variabelt saavel pr. Dag som pr. Uge, vil en fast Inddeling af Arbejdet i saa Fald ikke kunne tænkes.

Iøvrigt bemærkes kun at Meterkontoret fra 1904 og til 1908—09 havde en fast Inddeling efter Inkassatordistrikterne, men denne maatte opgives, da den fordrede for stor Arbejdsforøgelse, idet den Del af Personalet, som havde de vanskelige Distrikter med mange Flytninger stadig ønskede mere Hjælp, medens ingen opgav at have for lidt at bestille for de lettere Distrikters Vedkommende.

Jeg har erklæret mig villig til, under anden Form, at forsøge en Distriktsinddeling, men selvfølgelig kun, hvis Meterkontoret vedblivende dirigerer Maaleraflæsningen og dermed Arbejdsfordelingen vedrørende Meterkontor og Inkassation.

ad 14 og 15 henvises til mine Bemærkninger i Indledningen til denne Mindretalsbetænkning, Pag. 52—54.

Angaaende den opstillede Besparelse, da er denne ikke rigtig, thi man maa erindre, at der ved Gasværkernes Ingeniørkontor anvendes 15 Maalerkontrollører mere end der skulde være, idet der kun skulde være 91—95 Mand i Ar-

bejde, endvidere at Forslaget om Henlæggelsen af Aflæsningen af Gas- og Elektricitetsmaalere under Gasværkernes Ingeniørkontor angiver et Personale paa 40 Aflæsere og 80 Vandpaafyldere, eller ialt 120 Mand, af hvilke Aflæserne tilmed skal have et Ekstrahonorar.

Det er ogsaa givet, at naar Aflæsningernes Antal bliver i saa høj Grad skiftende, vil baade Arbejdet og Kontrollen med samme i Meterkontoret udfordre mere Hjælp, og det er mere end tvivlsomt, at den opførte Besparelse af 10 Kontorfunktionærer (som Følge af Flertalsforslaget) vil kunne opnaas.

C. Gasværkernes Ingeniørkontor.

Der er i Bilag 28 b, Underbilag 1, Punkt b, for Meterkontorets Vedkommende anslaaet en Besparelse af 3 Personer ved fremtidig at undlade at udstede ca. 30,000 Maalerkvitteringer etc., men for Ingeniørkontorets Vedkommende, hvor der udstedes et lignende Antal Kvitteringer for »Ny Maalere« og »Ombytninger«, og hvor man ved det fremsatte Forslag om Flyttekort mener at kunne spare en større Del Arbejde synes den samlede anslaaede Besparelse af 2 Kontormænd at være noget ringe.

Med Hensyn til de angaaende Gasværkernes Ingeniørkontor fremsatte Forslag maa jeg gentage, at medens Forretningsgangen for Bogholder-, Kasserer- og Meterkontors Vedkommende har været undersøgt i snævrere Udvalg, har Chefen for Ingeniørkontoret, trods mit Forslag derom, modsat sig en saadan, og jeg vilde anse det for meget heldigt, hvis netop Spørgsmaalet om Ordningen af Ekspeditionen med Publikum, Vandpaafyldningen etc., der er et meget ømt Punkt ved Administrationen, blev undersøgt af udenforstaaende, praktiske Mænd, thi som det fremgaar af Bilag 31 sammenholdt med Teksten i Flertalsbetænkningen, er Synspunkterne i allerhøjeste Grad divergerende, og min Mening er, at man ved at henlægge den almindelige Ekspedition etc. under en fælles Leder for hele Administrationen vil kunne opnaa en væsentlig Besparelse i Kontorpersonalet.

samt at Konsumenterne blev hurtigere og bedre betjente end nu er Tilfældet.

Hvorvidt det stillede Forslag om Bortfalden af Maalerkvitteringerne overhovedet vil medføre nogen Besparelse er vistnok i høj Grad tvivlsomt, thi naar, i Modsætning til nu, fremtidig ingen Tilmeldelser maa modtages pr. Telefon eller Bud, saa maa Konsumenten besværes med at sende skriftlig Anmeldelse eller med personlig Henvendelse paa Kontorerne, og selv de skriftlige Tilmeldelser vil ikke kunne anvendes i Stedet for Kvitteringer, hvis den af Hr. Overretssagfører Repsdorph i Bilag 18 som af »yderste Vigtighed« værende Foranstaltning, at »alle Fornavne angives ved Underskriften«, skal opfyldes, thi der er sikkert ikke en eneste Konsument, der i et Brev om Gas eller Elektricitet, underskriver sig med »alle Fornavne«.

Resultatet vil temmelig sikkert blive, at man som nu maa lade Maalerkontrollørerne fremskaffe Underskriften med alle Fornavne, og om man kalder Blanketten »Flyttekort« eller »Maalerkvittering« vil neppe give nogen Besparelse; at tvinge Konsumenterne til personlig at give Møde paa Gasværkernes-, resp. Elektricitetsværkernes Ingeniørkontor for at underskrive en eller flere »Tilmeldingsblanketter« vilde øjeblikkelig vække en Storm af Uvilje hos Borgerne, og ved Flyttedagstid vilde selv Kontorerne i den ny Administrationsbygning ikke kunne overkomme en saadan Ekspedition.

Naar der i Betænkningen omtales, at der er indført en Del Forbedringer ved Behandlingen af Flytningsanmeldelser, efterat Ekspeditionen af Publikum i 1895 gik over fra Meterkontoret, saa beror dette formentlig paa en Fejltagelse, i hvert Fald har jeg ved Forespørgsel i Kommissionsmøder ikke kunnet faa oplyst, hvori disse Forbedringer skulle bestaa.

Der fremkommer nu, altsaa efter 18 Aars Forløb, — idet Gasværkernes Ingeniørkontor i 1895 overtog Ekspeditionen med Publikum, — et Forslag til Lettelse af Ekspeditionen ved Indførelsen af en ny Slags Flyttekort, der skal anvendes ved enhver Til- og Afmeldelse, saaledes

at forstaa, at medens Konsumenten, paa de nu anvendte Flyttekort, kan afmelde og tilmelde saavel Gas- som Elektricitetsmaalere paa samme Blanket, skal en Konsument, der har en Gasmaaler og en Elektricitetsmaaler, efter Forslaget fremtidig udstede 4 Flyttekort, nemlig et for Gasafmeldelse, et for Tilmeldelse, et for Elektricitetsafmeldelse, og et for Tilmeldelse, ja har han ogsaa en Automat-Gasmaaler, maa han altsaa udfylde 6 Flyttekort; hvorvidt nogen københavnsk Konsument vil indlade sig paa disse Skriverier turde være mere end tvivlsomt; jeg er overbevist om, at Indførelsen af den foreslaaede Fremgangsmaade, der tillige afskaffer al telefonisk *Tilmeldelse* af Gas- eller Elektricitetsforbrug, meget hurtigt vil vise sig absolut upraktisk og upopulær; Følgen vil sikkert blive, at medens man har haft megen Nytte af de i sin Tid af Meterkontoret indførte Kort for Flytningsanmeldelser, vil Publikum atter blive vænnet til at sende et Brev eller ofte en Lap Papir, hvori Flytningen meldes og man anmoder om Gas og Elektricitet i den ny Lejlighed, saa maa Ingeniørkontorets Personale selv udfylde de 4—6 Flyttekort, hvilket vil give et meget betydeligt Ekstra-Arbejde, og medens Meterkontoret hidtil i de fleste Tilfælde og i den travleste Flytteperiode har modtaget Af- og Tilmeldelse for den ny Konsuments Vedkommende paa en og samme Flytteliste, vil man fremtidig *altid* modtage 2 Blanketter, hvilket nødvendigvis vil medføre betydeligt mere Arbejde i Meterkontoret, ligesom *den nu eksisterende Kontrol* med Flyttelisternes Antal ved Hjælp af fortløbende Løbenumre, efter Forslaget *fremtidig skal bortfalde*, saaledes at Meterkontoret aldrig vil kunne kontrollere om alle besørgede Anmeldelser er modtagne; forsvinder Blanketter efter at Ingeniørkontoret har behandlet dem, men inden Meterkontoret har ekspederet dem, vil Fejlen næppe blive opdaget før tidligst næste Kvartal, og en saadan Usikkerhed og Mangel paa Kontrol er absolut forkastelig; hertil kommer yderligere, at Gasværkernes Ingeniørkontor ved Indførelsen af de foreslaaede Af- og Tilmeldelses-Flyttekort endda ikke mener at kunne opnaa en Besparelse i Ekspeditionspersonalet,

idet Chefen for Ingeniørkontoret under Forhandlingerne udtalte, at han ikke turde love nogen Besparelse som Følge af dette Systems Indførelse, og som det fremgaar af Kommissionbetænkningen mener man ialt kun at kunne spare 2 Kontorfunktionærer (foruden de 2 Mand, som sammen med »Sortekasse«, ifølge Forslaget, overgaar til Meterkontoret).

Naar man ser hen til, at Kommissionen har foreslaaet slet ikke at udstede Maalerkvitteringer og Tændesedler, hvilket for Ingeniørkontorets Vedkommende betyder et Mindrearbejde af

ca. 30,000 Kvitteringer og 60,000 Tændesedler,

samt at man ved den foreslaaede Forretningsgang med ny Flyttekort, efter Ingeniørkontorets Paastand, mener at kunne spare Arbejdet ved

ca. 10,000 Dobbeltanmeldelsers Viderebesørgelse (til Maalerkontrollører, Gadebøger og Meterkontor);

50,000 Kvitteringers Indførsel i Gadebøgerne;

80,000 Flytningers Indførsel i Flyttekladder og Registrering af det samme Antal;

saa synes der ikke for Ingeniørkontorets Vedkommende at opnaas nogensomhelst Fordel herved, medens Arbejdet vil vokse og Kontrollen med Flytningerne vil forsvinde for Meterkontorets Vedkommende.

Undertegnede har i Kommissionen stillet Forslag om Ekspeditionens Henlæggelse under Meterkontoret, hvis de nuværende Kontorrammer tænkes bibeholdt, men i hvert Fald fra teknisk til »ikke teknisk« Ledelse, og idet jeg henviser til dette mit Forslag om Oprettelse af et Ekspeditions-kontor, fælles for Gas- og Elektricitetsværkerne (Bilag 31), skal jeg tilføje, at det er en naturlig Selvfølge, at jo flere Manipulationer, der skal udføres, og jo mere Tid disse tager, jo større Personale vil udfordres og desto vanskeligere er det i travle Perioder at blive færdig med Arbejdet i rette Tid. Enhver, der kender lidt til Ekspeditionsforholdene, eller som sætter sig ind i Detaillerne, vil hurtigt kunne indse, at den ny, af Gasværkernes Ingeniørkontor foreslaaede

Ordning er langsommere og usikrere end den nuværende, og, foruden at de begge tager mindst dobbelt saa lang Tid, som den af mig foreslaaede, saa har de begge den samme Fejl, at Anmeldelser om Elektricitetsforbrug ikke behandles samtidig og paa samme Maade som Gasanmeldelser, og jo større Antallet af Elektricitetsmaalere bliver, jo mere vil denne Ordning af Ekspeditionen med Publikum, fordelt mellem 2 Ingeniørkontorer, virke generende paa Forretningsgangen og dyrere i Folkehold, end hvis et Fælleskontor modtager alle Anmeldelser.

Med Hensyn til de af Flertallet vedtagne Forslag vedrørende Gasværkernes Ingeniørkontor skal jeg kun bemærke:

- ad 1, 3, 4 og 5. Kuponbøger bør anvendes i videst mulige Omfang, og
 ad 2. Det i Ingeniørkontoret anvendte Sæt Gadebøger bortfalder fuldstændig, idet det slaas sammen med Meterkontorets Gadebøger, hvis Ekspeditionen med Publikum henlægges under Meterkontoret; der vil herved spares ca. 2 Mand.

Angaaende Flertallets Forslag vedrørende

D. Elektricitetsværkernes Ingeniørkontor

og

E. Kokskontoret.

har jeg intet at bemærke.

ad *F. Bcgholderkontoret.*

Med Hensyn til det i Kommissionens Bilag 24 fremsatte Forslag skal jeg bemærke, som ogsaa anført under Kassererkontoret, at der ikke er vedtaget noget som helst positivt vedrørende Kassekontrollen, hverken med Hensyn til sammes Simplifikation eller noget Forslag om Ansættelse af en Kassekontrollør, saaledes at dette overordentlig vigtige Spørgsmaal slet ikke har fundet nogen som helst Løsning.

Naar jeg har stemt for det i den nuværende Form fore-

liggende Forslag er det, fordi jeg anser denne Regnskabs-aflæggelse for bedre end den nuværende, men jeg maa pege paa, at den Revision, som efter min Formening maa forudsættes fra Hovedbogholderiets Side, for at den foreslaaede Decentralisation kan anses for betryggende, og som ogsaa gentagne Gange har været omtalt i Kommissionsmoderne, ikke er kommet frem i Forslaget.

Naar Bogholderiet mister en stor Del af Specifikationen, aflastes for Gas- og Elektricitetsregnskabet, Efterregninger af samtlige Bilag, synes mig det rimeligt, at der maatte kunne fremkomme tilstrækkelig Besparelse i det nuværende Mandskab, saaledes at en Revision af Underafdelingernes Regnskaber kunde iværksættes, idet jeg efter det Kendskab, jeg har faaet til de forskellige Underafdelingens Regnskabsforelse ikke kan anse nogen Medhjælp for fornøden til Gasværkerne, der med Forvalterkontorenes Personale sikkert med Lethed vil kunne overkomme det ringe Merarbejde, og for Elektricitetsværkernes Vedkommende maa lignende Arbejde kunne præsteres ved, at en af Bogholderkontorets Personale, som nævnt fra anden Side i Kommissionen, en Dag om Ugen eller nogle Timer paa bestemte Dage om Ugen assisterer paa Værkerne.

Efter imidlertid at have erfaret, at der ikke ved den foreslaaede Ordning menes at kunne forventes nogen som helst Besparelse, og da tilmed det af et Kommissionsflertal (se Pag. 41) fremsatte subsidiære Forslag vil give noget mere Arbejde, synes det mig ikke tilraadeligt at foretage nogen større Forandring, forinden man, eventuelt ved en Forhandling med den kommunale Revision, har fundet en Form for en enklere og mere moderne Regnskabsforelse, som maaske kunde overflødig gøre Udarbejdelsen af det meget store og vidtløftige Specialregnskab, der næppe er blot tilnærmelsesvis til Nytte i Forhold til det omstændelige Arbejde, som det medfører; det synes mig ligeledes naturligt, at de forskellige Afdelingschefer maa bære Ansvaret for, at alle Regninger etc. er rigtig udregnede, at Priserne er kontraktmæssige etc., saaledes at Bogholderiet straks kan indføre

alle anviste Regninger; herved vil opnaas, at Bogholderiet, paa lignende Maade som Banker o. lign., straks først i Maanedens vil kunne afgive en Raabalance, og altid vil kunne være fuldt ud à jour; jeg vilde endvidere anbefale, at der i Forbindelse med Bogholderiet eller direkte under Lederen af den daglige Administration udfortes noget mere samlet statistisk Arbejde, derunder navnlig Oversigt over Priser for Leverancer m. m. til Brug for de forskellige Afdelinger.

Hvad den af Flertallet opstillede Besparelse angaar, maa jeg henvise til mine foranførte Bemærkninger og gentager, at jeg anser det for umuligt, hvis Maaleraflysningen kombineres med Vandpaafyldningen, at de under A, B og C anførte Besparelser blot tilnærmelsesvis kan opnaas.

Forslag til en ny Forretningsordning.

Efterat have fremsat mine Indvendinger mod Flertallets Betænkning, anser jeg det for min Pligt at fremsætte et samlet Forslag til Omordning og Simplificering af den »ikke tekniske« Del af Administrationen, og da navnlig af Ekspeditionen af Publikum og af den daglige Forretningsgang i Kontorerne.

Jo større Byen bliver, desto mere naturligt er det, at Konsumenterne ikke personlig vil kunne henvende sig paa Belysningsvæsenets Hovedkontor, som jo nu ligger midt i den gamle By; man bør derfor saa meget som muligt lette Henvendelsen fra Publikum ved i saa vid Grad som muligt at modtage telefoniske og skriftlige Anmeldelser, i Stedet for som Flertallet har foreslaaet, ved Indførelsen af Flyttekort og Bortfalden af Maalerkvitteringer, fremtidig ikke at modtage telefoniske Tilmeldelser, ej heller mundtlige, undtagen Konsumenten selv giver Møde og underskriver Flyttekortet med sit fulde Navn.

Før eller senere vil man sikkert blive tvungen til at oprette Smaakontorer forskellige Steder i Byen, hvor Konsumenterne kan henvende sig med alle Anmeldelser vedrø-

rende Gas og Elektricitet; en saadan Ordning kunde nu formentlig let og uden større Bekostninger lade sig gøre ved at anbringe en Del af det ved den fuldstændige Omordning af Forretningsgangen tiloversblevne Personale paa de 4 Gasværker, Østre og Vestre Elektricitetsværker, samt et Par nyoprettede Anmeldelsesstationer i Bydele, som ligger fjernt fra Værkerne og Hovedkontoret; hvis Vandpaafylderne fordeltes til disse Kontorer, vilde de spare Tid, i Forhold til nu da de alle skal give Møde i Vognmagergade, og de vilde som Følge heraf kunne paafylde flere Maalere, hvorved en Del Besparelse i disse Funktionærers Antal ogsaa vilde opnaas.

Jeg stiller imidlertid ikke noget Forslag i denne Retning, da denne Sag ikke har været behandlet i Kommissionen, men antyder kun, hvorledes man med Lethed vil kunne anbringe det overflødiggjorte Personale og fremskaffe en Ordning til Gavn for Publikum og Belysningsvæsenet, som formentlig i en ikke fjern Fremtid vil vise sig nødvendig at indføre under en eller anden Form.

Hvad mit Forslag angaar, da maa jeg angaaende Ekspeditionen af Publikum bemærke, at Størsteparten af Bestillinger paa ny Maalere sker gennem Gasmester eller Installatør, og gaar, ligesom de ogsaa i Fremtiden skulde gaa, straks til paagældende Ingeniørkontor, hvor selvfølgelig alle Bøger etc., vedrørende de tekniske Forretninger indtil Maaleren er opsat, skal føres, men fra det Øjeblik Maaleren er opsat, overgaar den til den egentlige Administration, og de tekniske Afdelinger faar kun med Maalerne at gøre, naar der fremkommer Fejl ved Forsyningen ell. lign., i øvrigt vil der kun ganske undtagelsesvis kunne forekomme Forhold, som ikke en praktisk Forretningsleder vil kunne ordne, selv om han ikke er Tekniker.

Som tidligere gentagne Gange anført er der overalt i de større Byer ved Gas- og Elektricitetsværker ansat en særlig Leder af den daglige Kontoradministration og Forretningerne med Publikum, af »ikke teknisk« Art, og jeg foreslaar i Overensstemmelse hermed, at alle saadanne Forretninger henlægges under en, under Direktøren ansat Leder,

der paa eget Ansvar forestaar den »ikke tekniske« Del af Forretningsgangen, saavel indadtil som udadtil, og kun Sager af væsentlig Betydning, eller som ligger udenfor de daglige Rammer, eller som berører Forholdet til de tekniske Afdelinger, forelægges Direktoren.

Endvidere vil Kontorpersonalet ved en saadan Ordning bedre kunne udnyttes end nu er Tilfældet, idet Administrationslederen vil kunne anvende en Del af dette skiftevis i de Kontorer, som paavirkes særlig af travle Perioder; en saadan Fremgangsmaade er det saa godt som umulig at følge for den tekniske Direktor, der ikke har Tid eller Lejlighed til personlig at sætte sig ind i eller at tage sig af disse Forhold.

Hvorvidt Vandpaafyldningen (Maalerkontrollorerne) skal sortere under teknisk eller »ikke teknisk« Ledelse turde være tvivlsomt; ved større Værker i Tyskland sorterer de som Regel under den tekniske Afdeling, i England derimod under den administrative Ledelse. Da Maalerkontrollorerne i København ikke mere bytter Maalere, men kun fylder Vand paa, samt afleverer Breve, besørger Maalerkvitteringer underskrevne, besørger Flytninger etc., saavidt muligt indenfor deres egne Distrikter, er deres Arbejde af en saadan Art, at det staaer den daglige Kontoradministration væsentlig nærmere end den tekniske Afdeling, kun nogle Dage om Aaret anvendes Maalerkontrollorerne til at paafylde Clormagnesium i Frostperioder, eller hjemtage ubenyttede Gasmaalere, og da de tilmed stedse har sorteret under en »ikke teknisk« Fuldmægtig, hvis Medhjælper ej heller tæller en eneste Tekniker, foreslaar jeg i Overensstemmelse med Kommissionen af 1905, at Maalerkontrollorerne, ligesom før 1902, atter henlægges under den »ikke tekniske« Afdeling.

Mit efterfølgende Forslag deler sig i to; Omkostningerne vil nemlig blive noget forskellige, hvis 1) Inkassatorerne vedblivende skal være Bude i Forhold til, hvis 2) de skal kvittere for alle de af dem inkasserede Regningsbeløb, idet de i efterfølgende Tabeller 3 og 4 anførte Kontorer C og D vil blive væsentlig paavirkede af denne Ordning.

ad 1.

Under den »administrerende« Leder foreslaas henlagt:

A. Ekspeditionskontoret,

der modtager alle skriftlige og mundtlige Anmeldelser og Henvendelser, der ikke er af teknisk Natur (se i øvrigt Bilag 31); herunder sorterer tillige Maalerkontrollørerne, der besørger Flytninger, Budtjeneste etc. indenfor deres Distrikter; de skal dog under særlige Omstændigheder være pligtige til ligesom nu ogsaa at gøre Tjeneste udenfor disse.

B. Konto-Kurant-Kontoret,

der omfatter det nuværende Meterkontor, altsaa

1. *Special-Regnskabsførelsen og Regningsudskrivningen for alm. Gas- og Elektricitetsforbrug*, endvidere sorterer Regningsnoteringen og Maaleraflæsningen under dette Kontor; de udskrevne Regninger etc. sendes til Regningskassereren, — og

2. *Automatmaaler-Kontoret*, der omfatter Regnskabet med Automat-Inkassatorerne, samt Bogføringen over Forbruget etc.

C. Restance-Kontoret

omfatter »Sortekasse«, Sagførerregnskabet, alt vedrørende Restance, samt Sikkerhedsstillelse og den hermed forbundne Korrespondance. Restance-Inkassatorerne sorterer under dette Kontor. (Se i øvrigt Kommissionsforslagene herom under Kassererkontoret og Gasværkernes Ingeniørkontor).

D. Kassererkontoret

bestaar af 2 Afdelinger, nemlig:

1. *Hovedkassereren*, der som Regel kun har med de rene Kasseforretninger at gøre, og

2. *Kassekontrollør og Regningskasserer* (i en Person), under hvem Inkassatorerne sorterer, modtager alle Regninger, altsaa ogsaa for Gas- og Elektricitetsforbrug, kvitterer og

udleverer disse til Inkassatorerne, ligesom han opbevarer alle Retur-Regninger og -Kuponer.

Inkassatorerne indbetaler til Hovedkassereren, der kvitterer for de modtagne Bloksummer i en Kontrolbog, som derefter, sammen med de specificerede Indbetalingslister, leveres til Regningskassereren (Kassekontrolløren), der afregner med Inkassatorerne, ligesom han ved alle Ind- og Udbetalinger foretager Kontrolnotering, forinden Hovedkassereren udfører disse Forretninger.

Kassekontrolløren (Regningskassereren) affatter de daglige Ind- og Udbetalingslister til Bogholderiet, sender Inkassatorernes specificerede Indbetalingslister til de respektive Kontorer.

Indbetaling af Gas- og Elektricitetsregninger etc. fra Konsumenterne sker direkte til Hovedkassereren eller hans dertil bemyndigede Personale, ligeledes efter at Kassekontrolløren (Regningskassereren) har foretaget den fornødne Kontrolnotering; de Kuponer, som svarer til de gennem Kasserer eller Bank betalte Gas- og Elektricitetsregninger, tages daglig frem og annulleres, medens specificerede Lister over disse direkte Indbetalinger til Hovedkassereren etc. affattes og videresendes paa lignende Maade som ovenfor anført.

Ved denne Fremgangsmaade kan Kassen altid hurtig gøres op, da Hovedkassereren ikke maa have noget som helst Bilag liggende, som ikke angaar en fuldført Kasseforretning, ligesom Kassekontrolløren selvfølgelig til enhver Tid, i Løbet af et Øjeblik, maa kunne afstemmes med Kassebogen; Regningskassereren (Kassekontrolløren) har derimod intet som helst med Kontanter at gøre, men er kun den regnskabsførende Kasserer, der staar direkte under Administrationens Leder, og er altsaa ikke Hovedkassererens Underordnede.

E. Hovedbogholderiet.

Foruden mine herom foran gjorte Bemærkninger skal jeg kun tilføje, at Bogholderiet, der opbevarer alle Kassebilag, selvfølgelig er ansvarlig for at alle Indtægts- og Udgiftsbilag

er forsynede med Kassekontrollens Notering, forinden disse lægges ad acta som Regnskabsbilag.

F. Kokskontoret.

I Overensstemmelse med Kommissionforslaget.

ad 2.

A. Ekspeditionskontoret (paavirkes ikke).

B. 1—2. Konto-Kurant-Kontoret

udleverer gennem sin Noteringsafdeling Gas- og Elektricitets-Regninger, Tilbagebetalings og Efterbetalings-Regninger direkte til Inkassatorerne, der selv kvitterer disse.

Denne Afdeling faar intet Mer- eller Mindrearbejde af Betydning.

C. Inkassations- og Restance-Kontoret

modtager fra Bogholderiet alle Regninger, som skal præsenteres gennem Inkassatorerne, noterer for hver Inkassator de samlede Bloksummer af de fra Konto-Kurant-Kontoret udleverede Regninger, fører Konto for hver Inkassators Tilsyar, modtager de daglige Indbetalingslister og Kuponer, lader førstnævnte gaa videre til Kassekontrollen, de specificerede Lister til de paagældende Kontorer og opbevarer selv Kuponerne, der successive tages frem, — til Annullering efterhaanden som Listerne over de daglige Indbetalinger gennem Bank eller Kasserer modtages fra Kassekontrollen, eller — til Udstedelse af Forseglingsordre, naar den fastsatte Frist for Betaling er forløben.

Inkassatorerne sorterer i saa Fald under dette Kontor tillige med Restance-Inkassatorerne, Restance- og Sagfører-Regnskab, »Sortekasse«, Sikkerhedsstillelse etc.

D. Kassererkontoret.

Hovedkassererens Arbejde paavirkes ikke, hvorimod Kassekontrollørens Arbejde som Regningskasserer fuldstændig bortfalder, Mellemekspeditionen med Konto-Kurant og Restance-Kontoret indskrænkes meget betydeligt.

E. Hovedbogholderiet

sender de til Inkassations bestemte Regninger til Inkassations- og Restance-Kontoret i Stedet for til Kassekontrolløren.

F. Kassekontoret paavirkes ikke.

For at anstille Sammenligning mellem Omkostningerne til det Personale, som er beskæftiget i de »ikke tekniske« Afdelinger, vedføjes nedenstaaende Oversigter for den nuværende saavel som for de foreslaaede Kontorordningers Vedkommende.

(Automataflæsere, Bude etc., hvis Stillinger ikke berøres af de fremsatte Forslag, er ikke medtagne.)

Gager og Lønninger er beregnede til følgende Gennemsnit:

Kontorchefer	med 5,000 Kr. p. a.		
Ekspeditionssekretærer . .	— 3,800	—	—
Fuldmægtige	— 3,400	—	—
Kontorassistenter	— 2,000	—	—
Skrivere	— 1,200	—	—
Ekstrahjælp	— 700	—	—
Inkassatorer	— 2,700	—	—
Funktionærer i 3die bud- getmæssige Lønklasse	— 1,600	—	—

Tabel I angiver Personalets Antal efter den nuværende Forretningsgang (jfr. Direktørens Skrivelse af 1. Februar 1911 til Magistratens 4de Afdeling).

Tabel II efter Kommissionsflertallets Forslag.

Tabel III efter Undertegnedes Forslag 1.

(Inkassatorernes Stilling som Bude forbliver uforandret, idet en Regningskasserer, der tillige er Kassekontrollør, kvitterer Regningerne i Almindelighed, medens Hovedkassereren kun kvitterer for de paa Kassererkontoret indbetalte Beløb).

Tabel IV efter Undertegnedes Forslag 2.

(Inkassatorerne kvitterer Regningerne for alle de af dem selv modtagne Beløb).

Tabel I.

Kontorer	Kontorchef	Ekspeditionssekretær	Fuldmægtig	Revisor	Assistent	Skriver	Ekstrahjælp	Samlet Antal Kontorpersonale	Incassatorer	3die bud- getm. Lønklasse
a. Kassererkontoret	1	»	1	»	9	9	1	21	28	»
b. Kokskontoret	»	1	»	»	6	1	»	8	»	»
c. Bogholderkontoret	1	1	1	»	4	7	»	14	»	»
d. Mejerkontoret	1	1	6	1	45	38	21	113	»	16
e. Gasværkernes Ingeniørkontor; Afdeling II (Flytteafdeling etc.)..	»	»	1	»	6	10	1	18	»	»
— III (Maalerkontrollerer) .	»	»	1	»	1	3	»	5	»	114
Kontrol med Opsætning af ny Maalere..	»	»	»	»	»	»	»	»	»	5
	3	3	10	1	71	68	23	179	28	135
Udgift efter Gennemsnitsgagen = Kroner	15,000	11,400	34,000	900	142,000	81,600	16,100	»	75,600	216,000

Tilsammen Kr. 592,600

Tabel II.

Kontorer	Kontorhelt	Eks- peditions- sekretær	Fuldmægtig	Revisor	Assistent	Skriver	Eksstrahjælp	Samlet Antal Kon- torpersonale	Incassatorer	3die bud- getm. Lønklasse
a. Kassererkontoret: (2 Mand afgaaet til Meterkontoret)	1	»	1	»	ca. 8	ca. 5	ca	15	18	»
b. Kokskontoret	»	1	»	»	6	1	»	8	»	»
c. Bogholderkontoret	1	1	1	»	4	7	»	14	»	»
d. Meterkontoret	1	1	6	1	47	38	15	109	»	»
e. Gasværkernes Ingenierkontor: Afdeling II (Flytteafdelingen) ... (2 Mand afgaaet til Meterkontoret)	»	»	1	»	5	8	»	14	»	»
Afdeling III (Maalerkontrollører). Kontrol med Opsætning af ny Maalere..	»	»	1	»	1	3	»	5	»	120
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
	3	3	10	1	71	62	15	165	18	120
Udgift ift. Gennemsnitsgagen = Kroner.	15,000	11,400	34,000	900	142,000	74,400	10,500	»	48,600	192,000
Eksstraudgift til Maaleraflesning } ved Maalerkontrollører	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8,200
										200,200

Tilsammen Kr. 537,000
 Fragaar Beparelser, anslaaet under Kokskontoret..... — 5,000
 (jfr. Kommissionsbetænkningen)
 Kr. 532,000

Tabel III. (Undertegnedes Forslag 1).

Kontorer	Kontorchef	Ekspeditionsskretær	Fuldmægtig	Revisor	Assistent	Skriver	Ekstrahjælp	Samlet Antal Kontorpersonale	Incassatorer	3die budgetm. Lønklasse
A. Ekspeditionskontoret: (sorterer direkte under Administrationslederen)					ca.	ca.	ca.			
Afdeling I (Ekspedition med Publikum)	»	1	1	»	6	5	2	19	»	95
Afdeling II (Ekspedition med Maalerkontrollører)	»	1	1	»	2	1				
B. Konto-Kurant-Kontoret	1	1	5	1	47	35	10	100	»	16
C. Restance-Kontoret (sorterer direkte under Administrationslederen)	»	»	1	»	3	1	1	6	2	»
D. Kasserkontor & Kassekontrol: I. Hovedkassereren	1	»	1	»	1	1	»	4	»	»
II. Regningskasserer & Kassekontrollør	»	»	1	»	3	1	»	5	16	»
(sidstnævnte sorterer direkte under Administrationslederen)										

E. Bogholderi & Revision	1	1	»	»	4	5	1	12	»	»
F. Kokskontoret	»	1	»	»	5	1	1	8	»	»
	3	4	10	1	71	50	15	154	18	111
Udgift if. Gennemsnitsgægen = Kroner.	15,000	15,200	34,000	900	142,000	60,000	10,500	»	48,600	177,600

Fragaar Bepærelser under Kokskontoret Tilsammen Kr. 503,008
 ————— 5,000

Merudgift til Lederen af Ekspeditionen og Kontor-Administrationen og hans direkte Medhjælp afrundet til ca. Kr. 498,800
 ————— 10,200
 ————— Kr. 509,000

**Summarisk Oversigt over Udgifterne til den „ikke tekniske“ Del af Administrationen,
som vil berøres af en Omordning af Forretningssagen:**

If. Tabel I.	ved den nuværende Ordning	Kr. 592,600
- - - II.	efter Forslaget fra Kommissionens Flertal	— 532,000
- - - III.	efter Undertegnedes Forslag 1	— 509,000
- - - VI.	efter Undertegnedes Forslag 2	— 505,500

København i Maj 1913

L. P. V. Elper

Chef for Meterkontoret.

Supplement.

Den af Afdelingscheferne indenfor Belysningsvæsenet bestaaende Kommission, der har været nedsat for at fremkomme med Forslag til Omordning og Simplificering af Belysningsvæsenets Regnskabsførelse, og hvoraf vi Undertegnede har været Medlemmer, har vel ikke — som det ogsaa var at vente — følt sig bunden til alene at beskæftige sig med Regnskabsvæsenet, men har tillige beskæftiget sig med Forretningsgangen indenfor de to Institutioner, hvoraf Belysningsvæsenet bestaar.

Med den højere Administration, særlig den tekniske Side heraf, har Kommissionen ikke beskæftiget sig, hvad der ogsaa af den Grund maa siges at være naturligt, som kun et Mindretal af Kommissionens Medlemmer var Teknikere.

Da imidlertid Detaillerne i en Ordning først bør fastslaaes, naar Hovedadministrationens Forhold er klarede, har vi, der gennem en længere Aarrække særlig har haft Lejlighed at lære Svaghederne i Belysningsvæsenets tekniske Administration at kende, og indset, hvor nødvendigt det er, at der her indføres Forandringer, anset det for vor Pligt at benytte denne Lejlighed til at bringe Sagen frem, og hermed supplere Kommissionsbetænkningen.

Vi tage saa meget mindre i Betænkning at fremkomme med vore Udtalelser, som Belysningsdirektøren allerede i 1905 fremhævede Ønskeligheden af en Omordning af den

tekniske Administration og i sin Skrivelse af 1. Februar 1911 yderligere har henpeget paa dette Forhold.

Den nuværende Ordning er som bekendt den, at Direktøren har følgende overordnet teknisk Personale under sig:
For Gasværkerne: 4 Driftsbestyrere paa de 4 Værker samt 1 Chef for Ingeniørkontoret, der alene har med Distributionen og Ledningsnettet at gøre.

For Elektricitetsværkerne: 3 Driftsbestyrere paa de 3 Værker samt 1 Chef for Ingeniørkontoret, der alene har med Distributionen og Ledningsnettet at gøre.

For *Gasværkerne* er Forholdet dette, at alle de 4 Driftsbestyrere ere ganske ligestillede og enslønnede, og kun den ene af dem (for Tiden Driftsbestyreren for Østre Gasværk) har at træde til, naar der kommer Forstyrrelse i selve Gasforsyningen, eller større Forandringer af Værkernes respektive Produktions Størrelse skal foretages; men udover dette leder Direktøren direkte alle Værkerne, ligesom han ogsaa direkte leder Ingeniørkontoret, der har med Distributionen at gøre.

For *Elektricitetsværkernes* Vedkommende er Forholdet noget anderledes (jfr. Dir. Skr. til Mag. 4. Afd. af 1. Februar 1911 og det dermed følgende Bilag 1), idet den ene af Driftsbestyrerne (f. T. Gothersgade E.s Driftsbestyrer) sammen med Værkernes Udvikling har bibeholdt en vis Overledelse af alle 3 Værker.

Forholdet mellem dem forblev uforandret — efter Mag. Bestemmelse ogsaa efter at alle 3 Driftsbestyrere 1907 kom i samme Lønningsklasse, hvor i øvrigt ogsaa den Driftsbestyreren af Gothersgades Elektricitetsværk underordnede Maskininspektør, som fører Tilsynet med Værkernes Maskin- og Kedelanlæg har Plads. Forholdet er imidlertid aldrig bleven legaliseret og med Hensyn til det meget vigtige: Driftsøkonomien, er i Virkeligheden Driftsbestyrerne indbyrdes uafhængige og med direkte Ansvar overfor Direktøren.

Hvad Projekterings- og Nybygningsarbejder angaar, da findes der hertil intet fast Personale, men det har hidtil for *Gasværkerne* været saaledes, at den omtalte ledende Driftsbestyrer ved Hjælp af løst ansat Personale har udarbejdet de

fornødne Projekter og forestaaet Udførelsen af Arbejderne, naar disse ikke direkte har været underlagt — ved delvise Omændringer eller Udvidelser — de respektive Driftsbestyrere.

For *Elektricitetsværkernes* Vedkommende har altid al Projektering og Ledelse saavel af Udvidelses- og Omændrings- som af Nybygningsarbejder været direkte underlagt Driftsbestyreren af Gothersgades Elektricitetsværk med Bistand af løst ansat Personale.

Naar Arbejderne ere afsluttede, afskediges Personalet med Undtagelse af de enkelte som eventuelt har fundet fast Ansættelse ved Værkernes Drift.

Man tør sikkert sige, at en tilsvarende Ordning ikke findes noget andet Sted under lignende Forhold, og at det overhovedet har kunnet gaa saa længe skyldes i første Række, at den nuværende Direktør, der maa varetage mange andre Forretninger, sidder inde med Indsigt baade i Gasværks- og i Elektricitetsværks-Teknik, et Tilfælde, der vanskelig kan tænkes at gentage sig.

Manglerne ved denne Ordning er iøjnefaldende, og naar vi tillader os at paapege disse, er det dels baseret paa de Erfaringer, vi selv har høstet gennem mange Aar, dels ved at se hen til, hvorledes det er indrettet andre Steder i Udlandet.

For *Gasværkernes* Vedkommende er Forholdet som foran nævnt, at alle Driftsbestyrerne staar direkte uden Mellemlid under Direktøren.

Det er indlysende, at der paa hvert Værk indhøstes Erfaringer og foretages Forsøg m. m., men disse kommer paa denne Maade ikke let eller kun ad Omveje til de andre Værkers Kundskab, idet Bindeleddet mellem dem mangler. Paa det ene Værk kan der i Drift og Indretninger ske Forandringer, som paa et andet Værk har vist sig uheldige og maaske er forladte igen.

De enkelte Værkers Forslag i teknisk Retning gaar direkte til Direktøren, der da selv maa træffe en Afgørelse, uden at de Erfaringer, der mulig er høstede paa et af de andre Værker, kommer til deres Ret, da han umulig kan raadføre sig med 4 forskellige Embedsmænd om hver Ting. Dette er en uundgaaelig Ulempe, naar Forbindelsen mellem Værkerne indbyr-

des er afbrudt, thi det turde være ugørligt for Direktøren at modtage Beretning om alle tekniske Details for saa atter at lade dem tilflyde de andre Værker, og selv om dette lod sig gøre, er det kun ved direkte Samtaler og Undersøgelser paa Stedet, at der kan komme noget nyttigt ud heraf, og dette er næsten ganske udelukket, som Forholdene nu er.

Da det er aldeles nødvendigt, at alle Gasværkerne administreres paa samme Maade, saaledes at Arbejdsforholdene behandles og fortolkes ens, sammenkalder Direktøren hver Maanedsdag alle Driftsbestyrerne, hvor da de Sager, der foreligger, kommer til Behandling; men den tekniske Del — som der særlig her er Tale om — kan kun underkastes en overfladisk Behandling, idet de lokale Forhold er forskellig paa de forskellige Værker, hvis Drift og Indretning kun kendes nøjere af de respektive Driftsbestyrere selv. En Drøftelse af de tekniske Spørgsmaal kan derfor paa Grund af manglende Forudsætninger ikke faa større Betydning.

For *Elektricitetsværkernes* Vedkommende har den omtalte Driftsbestyrer, som tidligere nævnt, noget Indseende med de andre Værkers Drift, og de 3 Værker arbejder derved ikke helt uafhængigt af hverandre, men dette Forhold er ikke bragt ind under bestemte faste Former, og kan maaske vanskelig blive det, saalænge han ellers i alle Henseender er stillet som de andre med samme Lønning m. m.

Det Arbejde, der derved paalægges ham, og som i og for sig ikke er let, vanskeliggøres selvfølgelig i høj Grad, naar han ikke ogsaa i rent udvortes Henseende støttes.

Omend saaledes Forholdene ved Elektricitetsværkernes Drift er bedre end ved Gasværkernes, er dog ogsaa her Manglen af en fast Forbindelse mellem Værkerne følelig.

Det eneste Middel til at afhjælpe de paapegede Mangler, der vokser med Værkernes Antal og Størrelse og efterhaanden, som disses Indretning og Drift bliver mere og mere kompliceret, er Samlingen af den tekniske Ledelse for hver Institution ved en enkelt dertil udvalgt Mand, der sidder inde med de nødvendige Forudsætninger, saaledes som det os bekendt er indført overalt i Udlandet.

Er Manglerne følelige ved de ovenfor berørte Forhold vedrørende Værkernes Drift, saa bliver de endnu uheldigere, naar Talen er om Projekteringsarbejder og Nybygningsarbejder. Man maa erindre, hvor stor Betydning disse Arbejder har for Værkernes Udbytte. Det drejer sig ofte om Kapitaler paa flere Millioner, og det er selvfølgelig af største Betydning, at disse anvendes paa rette og tidssvarende Maade, dels derved, at der skal bygges økonomisk, men dels ogsaa fordi Værkernes mere eller mindre heldige Anlæg vil afgøre, om Driften bliver økonomisk og hensigtsmæssig, hvilket atter kan betyde aarligt Mer- eller Mindreindtægter paa Tusinder og atter Tusinder.

Intet Under, at der i Udlandet skænkes denne Virksomhed den allerstørste Omsorg, og at man benytter hertil særlig uddannede rutinerede og højt lønnede Ingeniører, idet de dermed forbundne Udgifter er forsvindende i Forhold til de Fordele, der kan høstes deraf.

De Fordringer, der maa stilles til en saadan Ingeniør, er ret omfattende og vindes kun gennem Aars Praksis. Han maa først af alt være en dygtig og erfaren Ingeniør, være særlig kendt baade teoretisk og praktisk med den bestemte Branche — enten det er Gasværker eller Elektricitetsværker — og han maa ved stadigt Studeren og Arbejde holde Rutinen vedlige og følge Udviklingen.

Det er tillige af Vigtighed særlig ved Gasværkers Projektering, at han er kendt med selve Driften af de Værker, han skal projektere. Men det er ikke altid let at finde saadanne Personer og ved flere Gasværker i England bestrides derfor Ledelsen af Projekteringsarbejdet af en af Driftsbestyrerne, der menes egnet dertil, idet man gaar ud fra, at han altid er i Kontakt med den praktiske Drift; men det er indlysende, at han umuligt kan udføre det store daglige Arbejde, der optager en Mands fulde Tid, i Særdeleshed naar Virksomheden falder udenfor det Værk, han er knyttet til, og at han derfor til Hjælp maa have i hvert Fald én Mand med de Kvalifikationer, som ovenfor er nævnte, og som kan gøre det meste Arbejde paa egen Haand.

Vedrørende denne Virksomhed er Forholdet ved Københavns Gasværker følgende:

I Begyndelsen af Halvfemserne maatte der foretages en Række større Ombygninger og Nybygninger paa Østre Gasværk, hvortil der efterhaanden knyttedes en Del yngre Ingeniører. Da Arbejdet maatte ske successivt for ikke at forstyrre Driften, varede dette flere Aar, og der blev derved god Lejlighed til Uddannelse af dygtige Kræfter, som ogsaa fik Lejlighed til at blive bekendt med et Gasværks Indretning og Drift. Henimod Slutningen af Arbejdet, da der ikke kunde skaffes dem Beskæftigelse, søgte flere af dem bort herfra og fik godt lønnede Pladser, men nogle enkelte bleve dog tilbage for at være disponible, da der samtidig blev Tale om at projektere et helt nyt Gasværk.

Da der saa med Kraft skulde tages fat paa Projekteringen af Valby Gasværk, blev der til Supplering atter antaget flere nye Ingeniører, og hermed førtes saa Bygningen af dette Værk, der tog 3 à 4 Aar, igennem. Efter Fuldendelsen af Arbejdet, og da det ikke var muligt at skaffe Ingeniørerne Plads under Belysningsvæsenet maatte ogsaa disse, der nu havde faaet flere Aars god Praksis gaa bort og kun 2 blive tilbage; netop nok til at udfylde de Pladser, der maatte besættes ved Driften af Valby Gasværk, da dette kom i Gang 1908. Der var da ingen disponible og uddannede Ingeniører til fremtidige Arbejder, og al den Erfaring og Indsigt, der var samlet i denne specielle Retning, var spildt for Gasværkerne. Nu, da man igen staar for en Udvidelse, der nødvendigvis maa ske, er man helt blottet for tekniske Kræfter, idet de, der findes, ere bundne ved Driften og ikke kunne undværes i disse Stillinger. Man har da kun én af de to Udveje, enten at antage ganske unge og med Faget helt ukendte Ingeniører, om hvem man intet andet kender udover, at de har taget en Eksamen, eller ogsaa at erholde en erfaren og dygtig Ingeniør til Laans fra et stort udenlandsk Firma, der bygger Gasværker. Dette sidste er fornylig søgt anvendt andetsteds ved et udenlandsk, langt mindre, kommunalt Gasværk, men der er den uheldige Omstændighed derved, at man bliver afhængig

af vedkommende Firma, der da vil søge at drage Fordel deraf.

Dette vilde vel ogsaa vække Anstød herhjemme, hvorfor man er henvist til at antage unge Ingeniører, der ikke i de første Aar kan være til væsentlig Hjælp, men hvorledes skal Arbejdet kunne fremmes, og hvor vanskelig vil det ikke blive at sikre sig et godt Resultat, naar al sagkyndig Bistand mangler. Thi den Driftsbestyrer, som det er overdraget at projektere Anlægene, kan umuligt udføre dette Arbejde personligt og kan heller ikke i flere Aar tilsidesætte sit Embede.

Her er det, at Manglen af faste Rammer viser sig paa en følelig Maade, og det kommer frem, hvor uheldigt det var, at man ikke kunde beholde endog kun en enkelt af de flinke og uddannede Ingeniører, der blev ledige, da Valby Gasværk blev færdig. Man kunde indvende, at der da intet er at bestille for dem i de Aar, der ikke bliver bygget, men dette er ikke rigtigt, idet Nybygnings- og Ombygningsarbejder bliver hyppigere og tiltager med Byens Udvikling, saa der kun gaar faa Aar der imellem, og i disse Aar er der Brug for saadanne Kræfter paa flere Omraader. Det gælder at komplettere Tegninger, saa at disse altid er à jour og fremfor alt at fremkomme med Forslag, baade i den ene og anden Retning, og altid være forud med disse, saa at man er parat til at begynde paa et Arbejde med kort Varsel, hvorved tillige den nødvendige Rutine vedligeholdes.

Selv om der virkelig var nogen Stilstand, saa er der ingen anden Udvej, naar et heldigt Resultat skal naas, og det maa erindres, at det kun drejer sig om enkelte Personer, idet de løst ansatte i øvrigt kan afskediges, naar Arbejdet ophører.

Vi tillader os at henvise til Stadsingeniørens Kontorer, hvor der findes et stort fast ansat Personale foruden det løst ansatte, og hvor de faste Rammer bliver uforandrede, enten der er mere eller mindre Arbejde. Hvorledes vilde denne Institution kunne fungere, naar hele Personalet med

Undtagelse af Chefen afskedigedes med faa Aars Mellemrum, og nyt og uerfarent Personale stadig skulde oplæres.

For Københavns Elektricitetsværkers Vedkommende har Forholdene været og er noget lignende, som ved Gasværkerne.

Opførelsen af de forskellige Værker og Udførelsen af de betydelige Udvidelser, de alle har været underkastede, er sket i en Række Byggeperioder, og stadig har Ingeniør-assistancen skiftet. Naar man har opnaaet, at en Mand gennem nogle Aar har samlet værdifulde Erfaringer ved Nybygningsarbejdet, har man i de stille Perioder maatte lade ham gaa over til privat Virksomhed eller til Beskæftigelse i Værkernes Drift, hvorfra han da kun i ringe Grad senere vil være disponibel for Projekterings- og Byggearbejde.

For Øjeblikket er der endnu efter de sidste Udvidelser, som næppe er afsluttede, en lille Stab af Ingeniører, nemlig 2 Elektroingeniører, hvoraf den ene er Chef for Tegnestuen, 1 Bygningsingeniør og 1 Maskiningeniør. Den ene Elektroingeniør og Bygningsingeniøren har været i Bygningskontorets Tjeneste henholdsvis i ca. 7 og 6 Aar, Maskiningeniøren i 2 à 3 Aar og den anden Elektroingeniør i 1 Aar. Hver for sig har disse Ingeniører gennem deres specielle Arbejde samlet en Række Erfaringer, som det for Elektricitetsværkerne vil være af Betydning at kunne nyttiggøre ved de sikkert store Arbejder, Fremtiden har i Vente. Det er da ikke blot nødvendigt overhovedet at have Midler til at honorere dem af, men ogsaa at kunne give dem saadanne Lønningvilkkaar, at de kan fastholdes i Byggekontorets Tjeneste og danne Rammerne for det Ingeniørpersonale, som f. Eks. Bygningen af et nyt stort Elektricitetsværk, der utvivlsomt inden mange Aar maa paabegyndes, vil kræve.

Rent bortset fra den uheldige Situation, hvori vi nu befinder os, er det yderst generende stadig at skifte Kræfter netop som de er blevne dygtige og øvede, idet al Kontinuitet mangler. Det er i Længden i høj Grad mistrøstende, den ene Gang efter den anden at se de Mænd gaa bort, paa

hvis Uddannelse der er ofret megen Tid og personligt Arbejde, og med hvem man har samarbejdet, for saa stadig at maatte begynde for fra igen. Med saadanne Udsigter kan man heller ikke vente, at det bliver de dygtigste unge Mænd, der søger de løse Pladser, der tilmed altid har været lønnet knebent.

Vi kan kun saa indtrængende som muligt tilraade, at dette Forhold snarest søges forandret, saaledes at Belysningsvæsenet ikke staa ganske uforberedt overfor de Op-gaver, der maa stilles til det.

For Elektricitetsværkernes Vedkommende er det be-rort, hvad der bør gøres. For Gasværkernes Vedkommende findes som omtalt i n g e n disponible Ingeniører, og man har da alene den Udvej at bane Vej for Fremtiden og efter bedste Evne se at komme over de vanskelige Aar, der vil komme forinden.

Spørges der nu om, hvorledes den fremtidige Ordning bør være, ligger det nær først at omtale, hvorledes Forholdene er ordnet andetsteds. Vi skulde f. Eks. berøre Ordningen af Gas- og Elektricitetsværkernes Administration i *Stockholm*, hvilken Ordning kun er faa Aar gammel, men vides (jfr. medfølgende Genpart af Skrivelse af 3. Januar 1913 fra Stockholms Elektricitetsværks Overingeniør Decker, Bilag 33) at fungere til Tilfredshed. Det kan bemærkes, at Gas- og Elektricitetsforbruget er mindre end i København, omend Elektricitetsværkernes Ydeevne er større end de køben-havnske.

Der findes i Stockholm 1 stort Gasværk og 1 lille Gas-værk samt 1 stort Elektricitetsværk, hvorfra højspændt Strøm udsendes til en Række Understationer for at for-vandles til Jævnstrøm, hvormed Distributionen sker.

Der er her en *Direktør* for Gas- og Elektricitetsværkerne —(Direktør Dahlander, en tidligere bekendt Ingeniør) — og under ham sorterer 1 Overingeniør for Gasværkerne og 1 Overingeniør for Elektricitetsværkerne.

Overingeniøren for Gasværkerne har under sig følgende

Teknikere, der alle er sideordnede, men ikke lønnede ens, — dog er alle Lønningerne betydeligt højere end hos os:

- A. *En Driftsbestyrer*, der har overordnet Ledelse af begge Gasværker med Bopæl paa det store. Under ham sorterer en Ingeniør, der er Chef paa det store Gasværk og til Assistance har 2 Ingeniører og 2 Kemikere, samt en Ingeniør, der er Chef paa det mindre Gasværk.
- B. *Chefen for Distributionen* med den fornødne Assistance.
- C. *En Bureauchef*, der er Chef for Tegnestuen og har Nykonstruktioner under sig.
- D. *En Ingeniør*, der kontrollerer Nybygningsarbejder og sætter dem i Gang.

For *Elektricitetsværkets* Vedkommende er Forholdet tilsvarende.

Kontrollen med begge Virksomhederne er underlagt en Bestyrelse, som bærer Ansvar for Borgerrepræsentationen. Overfor denne Bestyrelse aflægger den administrerende Direktør Regnskab, og denne Bestyrelses Afgørelse har han at søge i en Række af Sager.

Overingeniørerne er vel de tekniske Chefer og har instruksmæssig kun med det tekniske Apparat samt det hertil knyttede tekniske Personale at gøre, men Udviklingen har allerede givet, at ikke alene de rene tekniske Sager men de fleste Spørgsmaal af Vigtighed undergaar Behandling af Overingeniørerne hver for sit Departement.

Det berettes fra Stockholm, at denne Ordning fungerer udmærket; den eneste Mangel som angives at være er, at Regnskabsvæsen og Bogholderi administreres af et fælles Kontor under en fælles Kontorchef. Afdelingerne for Aflæsning af Gas- og Elektricitetsmaalerne og Afdelingerne for Inkassationer af Gas- og Elektricitetsregninger er udskilte fra hinanden.

Naar Overingeniør Decker med Stockholms Forhold for Øje anbefaler et fælles Overhoved for de samlede Virksomheder under Hensyn til de kommunalpolitiske Spørgsmaal,

da maa det jo erindres, at Stockholm ingen administrerende Magistrat har i den Forstand som København besidder den. I Virkeligheden synes det som om en Del af de Spørgsmaal, som Direktøren for Gas- og Elektricitetsværket afgør i Stockholm, er underlagt den tekniske Borgmester i København.

Erfaringerne fra Stockholm overførte paa København kan derfor meget vel fortolkes til Fordel for to helt adskilte — direkte under Borgmesteren sorterende — Administrationer for Gas- og Elektricitetsværkerne.

Skal derfor Spørgsmaalet om den overordnede Styrelse af Gas- og Elektricitetsværkerne i Københavns Kommune atter tages op, er det nødvendigt at drøfte baade en Ordning med en fælles Direktør og 2 under ham sorterende tekniske Chefer og en Ordning med 2 af hinanden uafhængige Direktører en for Gas- og en for Elektricitetsværkerne.

At der ved en Adskillelse af de to Institutioner skulde opstaa forøgede Administrationsudgifter er der ingen Grund til at antage. Gennem Kommissionsarbejdet fremgaar det klart, at der intet vindes ved den samlede Administration i saa Henseende, men at tværtimod en f. Eks. større Maalertilvækst giver forholdsvis stærkere Tilvækst i Administrationspersonalet i de Kontorer, der berøres af Maalertallets Stigning. Sammenligningen mellem Udgifterne i Meterkontoret for Frederiksberg Gasværker og Frederiksberg Elektricitetsværk og de tilsvarende i København er ogsaa talende.

At muligvis de to Institutioner i noget højere Grad end nu træder i Konkurrence til hinanden, vil sikkert ikke alene ingen Skade være til for Kommunen, men endog tilføre Kommunen større Indtægter bl. a. ved, at Befolkningen derved stærkere paavirkes til at gaa over fra at brænde Petroleum til at brænde Gas- eller Elektricitet.

At komme med nærmere detailleret Forslag til Personaleordning eller Forandringer i Administrationen, førend det af Kommunalbestyrelsen er fastslaaet, hvorledes det øverste Administrationssystem bliver, skal vi afholde os fra, og mulig-

vis vil ogsaa af rene personelle Forhold Overgangsaaar være nødvendige.

Vi skal endnu engang paa det mest indtrængende foreløbig understrege Nødvendigheden af, at det ene eller andet bliver gjort.

Irminger.

Hentzen.

*Bilag 1-6 fore-
ligger ikke trykt.*

Bilag 7.

Nogle Oplysninger om Administrationsforholdene

ved

Frederiksberg Elektricitetsværk.

(Mundtlig meddelt til Kommissionens Sekretær.)

Anmeldelser fra Publikum vedrørende Elektricitetsmaalere modtages af Elektricitetsværkets Kontor, medens Maalerregnskabet føres i Kommunekontoret som et Led i Skattevæsenets Regnskaber. Værket indfører alle Flytninger (Nyopsætninger, Nedtagelser, Overtagelser) i en Meddelelsesbog, paa Grundlag af hvilken Kommunekontoret holder Afgiftsbøgerne à jour.

Afgiftsbøgerne er indrettede efter samme Princip som Frederiksberg Gasværks Afgiftsbøger kun med den Forskel, at man ved Indskydning af kortere Mellemlade har gjort det muligt at lade Bøgerne omfatte fire Kvartaler. (En af Frederiksberg Kommunes Afgiftsbøger vil blive fremlagt til Gennemsyn for Kommissionens Medlemmer).

Der findes een Afgiftsbog for hvert Ligningsdistrikt, og Gaderne indenfor de enkelte Distrikter er indført i alfabetisk Orden. Indenfor de enkelte Gader er Forbrugerne ved Aarets Begyndelse ordnede efter Husnummer. Linierne i Afgiftsbøgerne er fortløbende nummerede, og Løbenumrene tjene samtidig som Aflæsningsbogspagina og som Kvartalsnummer for Regningerne. Ny tilkommende Forbrugere tilføjes bag i Bogen i kronologisk Orden.

Aflæsningsbøgerne er indrettede til at benyttes ved 4 Kvartalsaflysninger. Der anvendes ikke hæftede Bøger, men løse Sedler, der udskrives efter Afgiftsbogen i Løbenummer-Orden og senere ordnes i Husnummer-Orden.

Ved Hjælp af en Klemme samles disse enkelte Sedler i et stift Omslag og udleveres til Aflæserne. Aflæsningskopien, der udleveres til Forbrugerne, indeholder ingen Adresse, men kun Maalenummer, Dato og Aflæsning.

Efter endt Aflæsning (ca. 100 Aflæsninger daglig pr. Aflæser) ordnes Aflæsningssedlerne paany i Løbenummer-Orden til Indførelse i Afgiftsbogen.

I Sommerkvartalet foretages der ikke Aflæsning af de Elektricitetsmaalere, der forsyner til Belysning.

Ved *Regningsudskrivningen* anvendes 2 forskellige Blanketter, en til Kvartalsregninger, og en til Slutregninger. Man agter fremtidig at ophøre med at anføre de to Kvartals-aflæsninger paa Regningerne, idet man mener, at Publikum er tilstrækkeligt underrettet gennem Aflæsningskopierna.

Kvartalsregninger præsenteres een Gang til Betaling. Indgaar Beløbet ikke senest 14 Dage efter Præsentationen, tilsendes der Debitor et anbefalet Brev. Portoer herfor debiteres ham og opkræves paa den efterfølgende Kvartals-regning.

Slutregninger udsendes i ukvitteret Stand med Posten.

Restancer overgives ikke til Inkassation ved Sagfører, men afgives direkte til Fogden, der foretager Udpantning uden forudgaaende Dom. (Jf. Udpantningsloven af 29. Marts 1873 § 1 Nr. 3). Kommunaldirektør Westergaard udtalte Ønsket om en Overenskomst mellem København og Nabokommuner om fælles Optræden overfor Forbrugere, der flytte til en Nabokommune uden at betale Slutregningen for Gas- og Elektricitet.

Afregning med de enkelte Inkassatorer foretages daglig.

Antallet af Maalere er for Tiden ca. 10,000 Stk. *Maalerleje* opkræves ikke.

Frederiksberg Kommunes *aarlige Udgift* til Regnskabsførelse udgør pr. *Maaler 36 Øre*.

Bankindbetaling. Fra 1. Juli 1912 er der truffet en Ordning, hvorefter Indbetaling af Regninger for Elektricitetsforbrug, Skatter og andre kommunale Afgifter ogsaa kan finde Sted i Banker.

Nogle Oplysninger vedrørende Administrationsforholdene

paa

Frederiksberg Gasværk.

(Mundtlig meddelt til Kommissionens Sekretær.)

Klager vedrørende Gasforsyningen modtages skriftligt, mundtligt og pr. Telefon.

Til- og Afmeldning af Gasforbrug modtages kun skriftlig eller mundtlig. Anmeldelserne indføres i Kladder, i hvilke der er afsat Plads til de forskellige Gader i Kommunen. I Kladderne findes Flytningerne (d. v. s. »Overtagelser«, »Forseglinger«, »Ny Maalere« og »Ombytninger«) opført i kronologisk Orden indenfor de enkelte Gader. Fra Kladderne indføres Anmeldelserne i Aflæsningsbøger til Besørgelse i Byen.

Naar Flytningerne er besørgede i Byen, indføres de i en Bog og forsynes her med Løbenumre. Løbenumrene tilføjes med Rødt i de egentlige Regnskabsbøger, saaledes at man ved den kvartalsvise Transport af disse Bøger let kan se, hvor der skal ske Forandringer og Tilføjelser i Teksten.

Anmeldelsesblanketter og Breve ordnes efter Gade og Husnummer, samles og henlægges for et Aar ad Gangen.

I Modsætning til Københavns Gasværker benytter Frederiksberg Gasværk *ikke Maalerkvitteringer og Tænde-sedler*. Eventuelle senere Krav mod Gasforbrugere rejses alene paa Grundlag af den foreliggende Rekvisition:

Til Sammenligning anføres, at der ved Belysningsvæsenet udfærdiges over 75,000 Stk. Maalerkvitte-

ringer med tilhørende 150,000 Stk. Tændesedler aarlig. Kontorarbejdet herved repræsenterer ca. 3 Mand og Arbejdet med at fremskaffe Underskrifter i Byen beskæftiger ca. 4 Funktionærer.

Frederiksberg Gasværk fører *ikke* »Gadebøger«. De modtagne Flytningsanmeldelser bogføres uden forudgaaende Sammenligning med Kontorets Bøger.

Regnskabsbøgerne vedrørende Gasforbruget, (Afgiftsbøgerne) er indrettede som Kolonnebøger. En særskilt Notering af Regningerne — som hos os — finder ikke Sted. Regnskabsbogen, der omskrives hvert Kvartal, tjener tillige som Noteringsbog. Linierne i Afgiftsbøgerne er fortløbende nummereret, og Løbenumrene tjener samtidig som Aflæsningsbospagina og Kvartalsnummer for Regningerne.

Der findes for Tiden paa Frederiksberg ca. 31,000 Gasmaalere (hvoraf ca. 7,000 Automatmaalere). Der føres 12 Afgiftsbøger. Arbejdet herved udføres af ca. 13 løse akkordlønnede Skrivere. Betalingen er Kr. 2,50 pr. Side (40 Maalere). Akkorden omfatter:

1. Transport af Afgiftsbogen.
2. Udskrivning af Aflæsningsbøger.
3. Indførelse og Udregning af Forbrug Gaspris, Maalerleje, og Totalsum. (Da Gasprisen skifter hvert Kvartal, benyttes der Tabeller ved Beregningen af saavel Lys som Kogegas).
4. Sammentælling og Afstemning af Afgiftsbogens forskellige Kolonner.
5. Fuldstændig Udskrivning af Regningerne (Forbruget opføres paa Regningerne som registreret af Maaleren. Der finder ingen Omsætning Sted fra Fod til Meter eller omvendt).
6. Førelse af Kontrabog med Inkassatoren. (Bogen indeholder Kvartals Nr., Forbrugernes Navne og Regningernes Totalsum).
7. Rekapitulation af Afgiftsbogen.

Selve Kvartalsaflysninger indføres af det faste Kontorpersonale, og hele Afkvitteringen af de indkomne Regningsbeløb udføres af en enkelt løst ansat Kontorarbejder.

Frederiksberg Gasværks *aarlige Udgift* til Regnskabsførelse udgør *pr. Maaler 30 Øre*.

Inkassationen besorges af 12 Inkassatorer. Hver Mand præsenterer gennemsnitlig 125 Regninger om Dagen. Hvis Betaling ikke finder Sted ved 1ste Præsentation præsenteres Regningen senere endnu en Gang *uden* Tillæg af Optrækningsgebyr. Inkassatorerne er akkordlønnede (10 Øre pr. Regning). Under sit Arbejde i Byen medbringer Inkassatoren den ovenomtalte Kontrabog og tilføjer i denne Bog Betalingsdato ved de Regninger, han faar betalt, han møder dagligt paa Kontoret medbringende Kontrabogen og de ikke betalte Regninger, og indfører her i en Bog (der findes en Bog for hver Inkassator) Løbe-Nr., Navn og Totalbeløb for de i Dagens Løb inkasserede Regninger. Beløbene sammentælles og Totalsummen afleveres til Kassereren.

Aflæsningen udføres af Arbejdere, der aflæse ca. 125 Maalere pr. Dag. Der betales herfor almindelig Dagløn med Tillæg af 2 Kr. for hver *rigtigt aflæst* Bog à 150 Maalere.

Sikkerhedsstillelse forlanges for alt Gasforbrug i Forretningsvirksomheder.

Af private Forbrugere forlanges ikke Sikkerhedsstillelse. Betales en Regning ikke, lukkes der for Gassen, og der aabnes paany *uden Depositum*, naar Betaling finder Sted.

Sortebog eller Sortekasse findes ikke. Restancerne afgives til Inkassation ved Sagfører. Viser det sig, at en Restant benytter Gas i en ny Bopæl i Kommunen, søges Betaling fremtvunget ved Standsning af Gasforbruget.

Meterbøger føres ikke.

Automatmaalere. Afgiftsbøgerne er indrettede paa samme Maade som Afgiftsbøgerne for almindelige Maalere. Der finder ikke saa mange Posteringer Sted som hos os, idet der kun indføres Aflæsninger, Forbrug og Pris.

Prisen paa Gas gennem Automatmaalere er 10 % højere end den almindelige (varierende) Kogegaspris. Maalerne

er indrettede til at registrere 1,000 Kubikfod for 4 Kr. I Aflæsningsbogen indfører Kontoret ogsaa den forrige Kvartals-aflæsning. Aflæseren udregner paa Stedet Forbrug og Pris (det sidste ved Hjælp af en medbragt Tabel), tømmer Maalerens Pengekasse og tilbageleverer Forbrugeren det overskydende Beløb.

Automataflæserne udfører ca. 50 Tømninger pr. Dag og oppebærer som Løn 15 Øre pr. Tømning.

Flytteregninger (Slutregninger) udskrives som Regel samtidig med Regningerne for det Kvartal, i hvilket Flytningen har fundet Sted. Hvor særlige Forhold gør det nødvendigt, (f. Eks. ved Bortrejse og ligeledes, hvor det ved Inkassationen af en Kvartalsregning viser sig at Forbrugeren er flyttet) udskrives Slutregningerne dog straks og opføres i saa Fald i en Supplements-Afgiftsbog, fra hvilken de ved den paafølgende Kvartalsopgørelse overføres til de almindelige Afgiftsbøger.

I Flyttedagsmaanederne paabegyndes Udskrivningen af Kvartalsregningerne først omkring den 22. i Maaneden. Man opnaar herved at faa opkrævet de fleste Slutregninger uden større Forsinkelse og samtidig med Kvartalsregningerne.

Rettelsesprocenten. Hr. Kasserer Blom anslog Antallet af Rettelser og Tilføjelser til ca. 5,000 Stk. pr. Kvartal eller 20,000 Stk. aarlig. Da der paa Frederiksberg er ca. 31,000 Stk. Gasmaalere, bliver Rettelsesprocenten ca. 64 p. a.

(I det opgivne Antal (5,000 pr. Kvartal) er medregnet ikke alene Bopælsforandringer, men ogsaa ombyttede og nyopsatte Maalere).

Kontortiden for det faste Personale er 7 Timer (Kl. 9—4), inkl. $\frac{1}{2}$ Times Frokostpavse.

Lønningerne. Der findes ikke som i København Lønningsklasser og bestemte Alderstillæg. Til Bedømmelse af Lønniveauet anføres følgende Lønninger:

en Kasserer.....	5,500 Kr. aarlig.
en Bogholder.....	3,600 — —
en Assistent.....	1,800 — —

en Assistent..... 1,500 Kr aarlig.
 to Damer..... 900 — —

(begyndte for 4 Aar siden med 600 Kr. aarlig).

Kontinuerlig Aflæsning kan efter Hr. Bloms Mening meget vel anvendes i Forbindelse med den Frederiksbergske Form for Maalerregnskabet.

Maalerantal pr. Kontorarbejder. Som tidligere oplyst for Kommissionen, føres Maalerregnskabet paa Frederiksberg Gasværk af akkordlønnede Ekstraarbejdere. Akkordlønnen er fastsat saaledes, at en jævn dygtig Kontorarbejder kan tjene 75 Øre i Timen (Frederiksberg Elektricitetsværks Akkordløn er noget højere og kan give en Fortjeneste af ca. 1 Kr. i Timen.)

Hr. Kasserer Blom mente, at man i København ved en eventuel Indførelse af den Frederiksbergske Regnskabsform og med Anvendelse af fast Kontorpersonale og 6 Timers Kontortid kunde regne, at en Kontorarbejder *med Lethed* kan overkomme den fuldstændige Regnskabsførelse vedrørende 3,200 Maalere.

Det samlede Antal af Gasmaalere og Elektricitetsmaalere i København er for Tiden ca. 194,000 Stk.

Meterkontorets Personale tæller for Tiden 113 Personer, hvoraf 7 Overordnede og 106 egentlige Kontorarbejdere.

Ved Anvendelse af den Frederiksbergske Regnskabsform vil Regnskabsførelsen med 194,000 Maalere ikke som nu kræve 106 Kontorarbejdere, men kun $194,000 : 3,200$ Maalere = 61 Kontorarbejdere. — Besparelse 45 Kontorarbejdere.

Gennemsnitslønnen for Meterkontorets Personale, der normalt vil være ca. 1,700 Kr., er for Tiden kun ca. 1,400 Kr. aarlig. Den aarlige Besparelse ved Anvendelsen af Frederiksberg Gasværks Regnskabsform i Forbindelse med fast Kontorpersonale vil saaledes for Tiden blive:

$$45 \times 1,400 = 63,000 \text{ Kr. aarlig.}$$

Hr. Kasserer Blom udtalte paa Forespørgsel, at han efter de Erfaringer han havde gjort med Anvendelse af den ovenfor skitserede Form for Frederiksberg Gasværks Maalerregnskab, maatte anse det for muligt med Fordel at anvende samme Regnskabsform i København, uanset at Maalerantallet her er langt større (150—200,000).

Adressemaskiner anvendes ikke. Forhandleren af disse Maskiner har rettet Henvendelse til Gasværket og anbefalet Indførelsen af Maskinerne, men Direktionen har paa Forhaand anset Maskinerne for uhensigtsmæssige.

FREDERIKSBERG KOMMUNES
ØKONOMISKE FORVALTNING.Bilag 9.

Frederiksberg, den 5. August 1912.

Hr. Kontorchef *R. Møller*,
Lavendelstræde 1.

I Anledning af behagelig Skrivelse af 20. f. M. skal jeg ikke undlade at meddele, at det flere Gange her har været under Overvejelse at indføre Adressemaskiner til Hjælp ved Udskrivning af Regninger f. Eks. Skattebilletter, men man har frygtet for, at de hyppige Forandringer af Satsen, foranlediget ved Flytninger, vilde medføre et saa stort Arbejde, at det snarere vilde blive Merudgift end Besparelse.

Den af det herværende Elektricitetsværk i sin Tid benyttede Adressemaskine, har Kommunen ikke haft Lejlighed til at anvende, idet man ved Elektricitetsværkets Overgang til Kommunen, samtidig indførte et System med Hensyn til Udarbejdelse af Elektricitetsregningerne (samtidig Affattelse ved Gennemskrivning af Kvitteringer, Underretning til Kunden om forgæves Optrækning og Hjælpededel for Optrækkeren), hvilket umuliggjorde Anvendelsen af Adressemaskinen.

Dette stod i Forbindelse med Ombytning af det af Elektricitetsværket efter københavnsk Mønster benyttede Bogføringssystem for Afgiftsindtægterne med et meget simplere System og Anvendelse af Ekstraarbejde til Udarbejdelse af Beregnings- og Optrækningsprotokoller, Udskrivning af Maalersedler og Regningerne.

Herved er det lykkedes at bringe Udgiften ved hele Kontorarbejdet vedrørende Afgifternes Bogføring og Optrækning ned til 36 Øre aarlig pr. Maaler, aflæst og beregnet 4 Gange aarligt.

Westergaard.

FREDERIKSBERG KOMMUNES
ØKONOMISKE FORVALTNING.

Bilag 10.

Frederiksberg, den 6. Januar 1913.

Hr. Fuldmægtig Krøyer,
Gasværkernes Ingeniørkontor,
Lavendelstræde 1.

I Anledning af Deres Forespørgsel angaaende Virkningen af den her i Kommunen den 1. Juli 1912 etablerede Bankindbetaling af Skatter og Afgifter skal man ikke undlade at give Dem følgende Oplysninger:

Af paalignet personlig Skat for

Iste Halvaar 1911—12....	1,686,784 Kr. og for
Iste Halvaar 1912—13....	1,819,868 —

var indbetalt:

den 8. December 1911....	1,426,099 Kr. eller 84,55 pCt.
den 8. December 1912....	1,624,539 — eller 89,27 pCt.

Paa Udpantningslisten over de samme Skatter fandtes den 11. December 1911 7,350 Restanter af ca. 31,000 Skatteydere og den 9. December 1912 3,920 Restanter af ca. 33,000 Skatteydere.

Af samtlige Skatter og Afgifter, herunder Vandafgift og for Elektricitetsforbrug, som tidligere indbetaltes til Skatteopkræverne, var i Tiden fra 1. Juli til 19. December 1912 indbetalt til

	Kr.	Ø.
Bankerne	1,806,530.	80
Kommunens 2 Indbetalingssteder.....	1,111,557.	18
	<hr/>	
Ialt...	2,918,087.	98

Hvorledes Forholdet stiller sig for de enkelte Arter af Afgifter, Grundskat, Vandafgift, Elektricitetsforbrug, Brændevinsafgift m. m. har man ikke opgjort endnu.

Westergaard.

København, den 3. September 1912.

Hr. Fuldmægtig *Krøyer*.

I Svar paa Deres mundtlige Forespørgsel af 2. ds. undlader jeg ikke at meddele, at jeg, efter de Erfaringer jeg har gjort med den her anvendte Form for Maalerregnskabet, maa antage, at der ved Københavns Belysningsvæsen med Anvendelse af fast Personale og 6 Timers Kontortid (inkl. Frokostpavse etc.) kan regnes, at hver Mand med Lethed kan overkomme den fuldstændige Regnskabsførelse for 3,200 Maalere (kvartalsvis Transport af Afgiftsbogen, Udskrivning af Aflæsningsbøger med Kopier, Indførelse af Aflæsninger og Beregning af Forbrug og Pris, Udskrivning af Regninger med Følgefotegnelse til Inkassatoren, Afkvittance, Supplementsbog for Flytninger, Sammentælling og Afstemning af Afgiftsbogens forskellige Kolonner, Rekapitulation af Kvartals- og Aarsforbrug).

F. Blom.

Forside.Bilag 12.

O-ab April og Juli Kvartaler 1912.
Nr.

Kvittering.

For Modtagelsen af det ifølge nedenstaaende Specifikation skyldige Beløb meddeles herved Tilstaaelse.

Frederiksberg Kommunes Kassererkontor / 1912.

O-ab April og Juli Kvartaler 1912.
Nr.

Elektricitetsbillet.

(Beløbet kan indbetales paa omstaaende Indbetalingssteder)

Hr.

..... №..... Maaler №..... viste:

den /₃ d. A.

den /₉ d. A.

Forsk. H.W.T. à 3¹/₂ Ø. = Kr. Ø.

Tillæg for Konstant (Gange Forskellen) — à 3¹/₂ Ø.

Ialt H.W.T. à 3¹/₂ Ø. = " "

Leje af Maaleren for April og Juli Kvartaler " "

Kendelse og Udpantningsgebyr for Kvartal 1912 " "

Ialt... Kr. Ø.

Frederiksberg Kommunes Skattevæsen, i Oktober 1912.

N. Lind.

Præsenteret den /₁₀ 1912.

For Modtagelsen af ovenstaaende Beløb og ved Betaling 14 Dage efter Præsentationen

Renter for paabegyndte Maaneder fra 1.

Oktober d. A. à Kr. Øre. Kr. Øre

meddeles herved Tilstaaelse.

O-ab April og Juli Kvartaler 1912.
Nr.

Kupon.

Elektricitetsafgift... Kr. Øre

Renter — —

Ialt... Kr. Øre

Ved Indbetaling medbringes Elektricitetsblanketten med vedhængende Kupon.

Er Billetten bortkommen maa en ny afhentes paa Skattekontoret, Howitzvej 2 St. (Aabent Kl. 9—2).

Bagside.*Uddrag af Elektricitetsregulativets § 12.*

Betales det skyldige Beløb ikke senest 14 Dage efter Præsentationens eller Meddelelsens Afsendelses Dato, eller, hvor saadan særlig Underretning ikke er foreskrevet, senest 4 Dage efter Forfaldsdagen, paaløber $\frac{1}{2}$ pCt. maanedlig Rente for hver paabegyndt Maaned fra Forfaldsdagen at regne.

Forsømmes Betalingen yderligere henholdsvis 14 eller 8 Dage, bliver Beløbet med Renter og en Kendelse af 30 Øre at afkræve Forbrugeren ved anbefalet Brev, og saafremt disse Beløb ikke er skadesløst betalt senest 8 Dage efter Brevets Afsendelse kan — uden Hensyn til, om han har modtaget Brevet eller ikke — hans Forbindelse med Elektricitetsværkerne afbrydes, hvorhos der kan foretages Udpantning, hvor dette efter Lovgivningen er muligt, jvf. Lov af 29. Marts 1873, § 1, Nr. 3.

Udenfor nævnte Tilfælde kan Forbindelse med Elektricitetsværkerne straks afbrydes, naar Forbrugeren gaar fallit eller der hos ham er foretaget forgæves Udpantning for Skatter eller Afgifter til Staten eller Kammunen.

Naar en Forbrugers Forbindelse med Elektricitetsværkerne i Medfør af de foregaaende Bestemmelser er afbrudt, skal Forbindelsen straks igen etableres, naar samtlige forfaldne Beløb er skadesløst betalte og der, hvor der dertil findes Anledning, er stillet behørig Sikkerhed for Betalingen af paaløbet og fremtidig Forbrug af Strøm og Maalerafgift.

Omstaaende Kvittering omfatter ikke Udpantningsgebyrer eller Kendelser, som ikke er særlig nævnt; disse Ydelser maa berigtiges paa Skattekontoret, Howitzvej Nr. 2, St., aabent Kl. 9—2. I Mangel af Betaling optages de i Billetten for en følgende Termin.

Begæring om Maalerundersøgelse maa afgives til Elektricitetsværkernes Kontor, Hortensiaavej 1, aabent 10—2. For en Maalerundersøgelse betales 2 Kr., forsaavidt Maaleren ikke viser for meget.

Beløbet kan indbetales paa følgende Steder:

Privatbanken, Gl. Kongevej 178	aabent Kl.	} 10—3 og 5 $\frac{1}{2}$ —7
— Vesterbrogade 66 (aabnes i August 1912)	— —	
samt Bankens Hovedkontor og øvrige Afdelinger i København	— —	
Landmandsbanken, Gl. Kongevej 116	— —	} 10—3 og 5 $\frac{1}{2}$ —7
samt Bankens Hovedkontor og øvrige Afdelinger i København	— —	
Kbhvns. Laane- og Diskontobank, Rolighedsvej 2	— —	10—3 og 6—8
samt Bankens Hovedkontor og øvrige Afdelinger i København	— —	10—4 og 6—7 $\frac{1}{2}$
Haandværkerbanken, Værnedamsvej 2	— —	10—3 og 5—7
Frederiksberg Kommunes Hovedkasse, Howitzvej 2	— —	} 9—2 samt Tirsdag og Fredag desuden 7—8.
Forsørgelses- og Hospitalsv. Kasse, N. Fasanvej 63	— —	

FORENINGEN AF INKASSATORER
UNDER KBHVNS. BELYSNINGSVÆSEN.

Nuværende Ordning.

Foreningen af Inkassatorer under Københavns Belysningsvæsen tillader sig herved at fremkomme med følgende Oplysninger til det ærede Udvalg angaaende Inkassationsforholdene, som de for Tiden er:

Byen er inddelt i 28 Distrikter med en Inkassator i hver Distrikt. Antallet af Regninger i hvert Distrikt anslaaes til ca. 20,000 à 24,000 Stkr. aarlig eller ca. 5,000 à 6,000 Stkr. hvert Kvartal.

Efterhaanden som Gaderegningerne ere udskrevne og bogførte paa Meterkontoret, sendes disse ned paa Kassererkontoret med Følgelister, hvorpaa er anført Regningernes Løbe-Nr., Kontokurant, Pag.-Nr. og Sum, hvorimod der over de daglig fremkomne Regninger, Efternølere fra Aflæsningen, Ombytningsregninger, Flytteregninger, Ledningsregninger o. a. l. ikke medfølger Følgelister.

For de førstes vedkommende konfererer Kassererkontoret Regningerne med Følgelisterne, stempler dem med Kassererens Navnestempel som Kvittering og udleverer dem til Inkassatoren paa dennes ordinære ugentlige Regnskabsdag, hvor Inkassatoren bliver debiteret for Regningernes Antal og Beløbets Størrelse i Kontorets Kassebog.

De daglig fremkomne Regninger indføres paa Kassererkontoret i Hæfter med Regningens Løbe-Nr. og sendes daglig til Inkassatorerne i Breve, som bliver ombaaret til de forskellige Bankafdelinger, hvor Inkassatorerne daglig

indsætter deres Penge, efter at først hver Inkassator er bleven debiteret for Regningernes Antal og Beløbets Størrelse i Kassebogen.

Naar Inkassatorerne modtager Regningerne fra Kassererkontoret, gentager den ovenfor nævnte Fremgangsmaade sig. For Gaderegningernes Vedkommende medfølger Følgelister, hvorimod de daglig tilsendte Regninger af Inkassatoren maa indføres i Bøger med Regningernes Lobe-Nr., K. K., Pag.-Nr. og Sum. Alle Regningerne maa af Inkassatoren nøjagtig konfereres og sammentælles, før de kan indføres i Inkassatorens Kassebog og Kvittering afgives til Kassererkontoret med Underskrift for det modtagne Rigtighed.

Inkassatorerne møder til Regnskab en Gang ugentlig med en Fortegnelse over de i Ugens Løb betalte Regninger (se medfølgende Regnskab), hvor hver Inkassators Kassebog afstemmes med Kassererkontorets tilsvarende Kassebog (se medfølgende Kopi af Kassebogen), og hvor hver Inkassator faar udleveret det Antal Regninger, som findes udskrevet.

Ifølge Regulativ for Gas- og Elektricitetsforsyningen skal enhver Regning, som ikke betales af Debitor ved Præsentationen, forsynes med en Paategning om, hvilken Dag den er bleven ham forevist, og han modtager da af Inkassatoren en Blanket med Beløbets Størrelse samt Meddelelse om, at dersom Beløbet ikke er indbetalt inden 8 Dage fra Dato, vil der blive paalignet Regningen 2% af Beløbets Størrelse. Saadanne paategnede Regninger tilsender Inkassatoren daglig Kassererkontoret pr. Post. Er disse Regninger ikke betalte inden 8 Dage, paaføres de 2%, og Kontoret sender da Regningerne til Inkassatorerne til fornyet Præsentation. Dersom disse Regninger ved den derpaa følgende 2den Præsentation ikke betales af Debitor (hvad de som Regel ikke bliver), afleverer Inkassatoren, for saa vidt som han træffer Debitor personlig eller hans Hustru, en Blanket med sin Underskrift, indeholdende Meddelelse om, at Beløbet skal betales næste Dag mellem Kl. 10—11

paa Kassererkontoret, da Afbrydning af Forbindelsen ellers vil finde Sted.

Træffes Debitor eller hans Hustru ikke, tilsendes Debitor pr. Post fra Kassererkontoret en lignende Meddelelse, men med 4 Dages længere Henstand.

Træffer Inkassatoren ved første Præsentation ingen hjemme, afleveres en Advisblanket med Opgivelse af, hvilken Dag Regningen atter vil blive præsenteret; dersom der ved den derpaa følgende 2den Præsentation heller ikke træffes nogen, tilbagesendes Regningen til Kontoret, som saa skriftlig meddeler Debitor, at Beløbet maa være indbetalt inden 8 Dage fra Dato paa Kassererkontoret.

Paa alle Regninger, som af de ovenfor skitserede eller andre Aarsager tilbagesendes Kontoret, maa Inkassatorerne paaføre hver enkelt Grunden til Afleveringen samt udarbejde en Specifikationsliste, hvor Regningens Art samt Grunden til Afleveringen atter er angiven samt Summens Størrelse.

Inkassatorerne indsætter daglig det af dem opkrævede Beløb i Privatbankens forskellige Afdelinger og modtager Kvittering herfor; en Kopi heraf sendes daglig Kassererkontoret sammen med returnerede Regninger. Originalerne afleverer Inkassatorerne Regnskabsdagen sammen med det mindre kontante Beløb, hans Regnskab udviser, og bliver krediteret i Kassebogen herfor.

Paa Foreningens Vegne.

J. Ellelund,

Formand.

FORENINGEN AF INKASSATORER
UNDER KBHVNS. BELYSNINGSVÆSEN.

Forslaget.

I.

Regningerne udgaar i ukvitteret Stand fra Meterkontoret til Inkassatorerne, som da kvitterer disse.

Med alle Regningerne medfølger Følgelister, bestaaende af Løbe-Nr. og Sum.

Kassererkontoret modtager Meddelelse fra Meterkontoret om, hvor stort Antal Regninger og til hvor stort et Beløb, der er udgaaet til de enkelte Inkassatorer.

Kassererkontoret debiterer hver Inkassator for Regningernes Antal og Beløbets Størrelse i Kassebogen. Naar Inkassatoren har modtaget Regningerne, konfereret og sammentalt Summerne, sender han Kassererkontoret en Kvittering med hans Underskrift for det modtages Rigtighed.

II.

Regningerne forbliver hos Inkassatorerne og returneres kun i de Tilfælde, hvor Regningen kun kan indkasseres ad juridisk Vej.

Som Følge heraf skal Præsentationen af Regningerne foregaa indenfor faste Terminer, fra den 1. til den 20. i hver Maaned (Undtagelser herfra danner dog saadanne Regninger, som Debitor ønsker præsenteret udenfor vedkommende Inkassationsdistrikt, saasom Flytte-Regninger og By-Regninger). De 10 sidste Dage i Maaneden anvendes til Præsentation

af By-Regninger og et rationelt gennemført Opsøgningsarbejde. Betales Regningen ikke ved Præsentationen, skal Debitor indbetale Beløbet paa Inkassatorens Kontor, som er aabent daglig fra 3—4 Eftm. samt Fredag og Mandag fra 6—8 Aften.

Naar der efter den 1. i hver Maaned er paaløbet Renter af Beløbet, paafører Inkassatoren Regningen dette Beløb og sender den 1. i hver Maaned Kassererkontoret en Fortegnelse over hvilke Regninger, der er paaløbet Renter, samt hvor stort Beløb de samlede Procenter andrager. Kassererkontoret debiterer da Inkassatorerne for Beløbet i Kassebogen og lader derefter Fortegnelsen gaa til Meterkontoret, hvor Procentbeløbet for de enkelte Regninger tilføres Meterkontorets Bøger.

Regulativet for Gas- og Elektricitetsforsyning, henholdsvis §§ 8 og 11, bliver som Følge af ovenstaaende da at forandre saaledes:

Betalingen af forbrugt Strømmængde, Maalerleje og Gas erlægges af Forbrugeren paa Anfordring. Naar en Regning herpaa eller paa indlagte Ledninger, Reparationer eller paa andet Belysningsvæsenet skyldigt Beløb, som er præsenteret inden den 20. i Maaneden (herfra undtages dog Regninger, som Debitor ønsker præsenteret udenfor vedkommende Inkassations Distrikt) ej straks betales, afleverer Inkassatoren en Blanket med sin Underskrift. Hvis Beløbet ikke er indbetalt paa Inkassatorens Kontor inden den 1. i næste Maaned, vil der blive paalignet Regningen 2% af Beløbet. Er Beløbet + paaløbne Renter ikke indbetalt paa Inkassatorens Kontor inden 4 Dage herefter, lukkes der for Gas- og Elektricitetsforsyningen, hvorefter Maaleren borttages, og kan det skyldige Beløb derefter inddrives ved Udpantning.

En Forbruger, for hvem Forsyningen er standset i Henhold til disse Paragraffer, vil der kun blive tilstedet fornyet Forbrug, naar alle ældre Regninger ere fuldt ud betalte og der som Sikkerhed for det fremtidige Forbrug af saavel Gas som Elektricitet er stillet et kontant Depositum

(herunder Sparekassebøger), der for Elektricitetsforbruget bestemmes af Belysningsdirektøren og for Gasforbruget udgør indtil 20 Kr. for hvert Blus, Gasmaaleren lyder paa. Af kontante Summer svares ingen Rente. Naar Omstændighederne maatte tale derfor, kan Direktøren for Belysningsvæsenet forlange Depositum stillet, forinden Gasforsyning tilstedes.

III.

Regningsblanketterne forandres saaledes, at disse kommer til at bestaa af to Kupon'er, hvoraf den nederste Halvdel udgør selve Kvitteringen med Udregningen af Beløbet, hvilken afrives og overlades Konsumenten ved Erlæggelsen af Beløbet, medens øverste Halvdel, angivende Løbe-Nr., Kontokurant, Pag.-Nr. samt Sum, forbliver i Inkassatorens Besiddelse.

IV.

Inkassatorerne møder hver fjortende Dag paa Kassererkontoret med en Fortegnelse over de betalte Regninger og bliver krediteret for Antallet og Summernes Størrelse i Kassererkontorets Kassebog, der skal stemme med Inkassatorens Kassebog. Regnskabslisterne gaar derefter til Meterkontoret for at afkvitteres i Bøgerne. Som yderligere Kontrol skal Kassereren naar som helst kunne lade foretage Kasseeftersyn hos den enkelte Inkassator, alt i Lighed med Skattevæsenet.

Regninger, som skal indkasseres ad juridisk Vej, sender Inkassatoren Kassererkontoret tillige med en Fortegnelse med Løbe-Nr. og Sum og modtager af Kassererkontoret Kvittering herfor og bliver krediteret i Kassebogen for Regningernes Antal og Beløbets Størrelse.

V.

Den nuværende Lønningsmaade med Procenter af det opkrævede Beløb bortfalder, og Inkassatorerne lønnes ude-

lukkende med fast Løn fra 2,400 Kr. til 3,400 Kr. + en Huslejegotgørelse af 200 Kr. for hver Inkassator.

NB. Til dette Forslag medfølger en særskilt Motivering af Forslagets enkelte Punkter.

Paa Foreningens Vegne.

J. Ellelund,
Formand.

FORENINGEN AF INKASSATORER
UNDER KBHVNS. BELYSNINGSVÆSEN.

Motiveringen.

Punkt I.

Forskellen mellem den nuværende og den her foreslaaede Ordning er, at ifølge Forslaget udgaar Regningerne fra det Kontor, hvor de ere udkrevne og bogførte, direkte til de Folk, som skal arbejde med dem og skaffe et Resultat, og som ifølge deres Stillinger har Ansvar for de dem betroede Midler. Det er derfor overflødigt, at Regningerne — som nu — gaar ned paa Kassererkontoret for at blive konfererede og kvitterede, naar Inkassatorerne, som dog har den største Interesse i, at de opgivne Summer ere til Stede og rigtige, foretager det samme. For Kassererkontoret maa det være nok, at det faar Meddelelse fra Meterkontoret om, for hvor stort et Antal Regninger og for hvor stort et Beløb, det skal debitere hver enkelt Inkassator, og Dagen efter faa Kvitteringen fra Inkassatoren for, at Antallet og Beløbets Størrelse har været rigtigt. Ved den her foreslaaede enklere Forretningsgang vil der fremkomme Besparelser i Personalet, som vi overfor Udvalget senere skal komme tilbage til.

Punkt II.

Angaaende dette Punkt skal vi tillade os at bemærke, at for Tiden indkasserer Inkassatorerne ca. 80 % af Regningerne, skønt det ifølge Regulativet er en frivillig Sag, om Publikum vil betale til Inkassatorerne. Hvad var nu

mere naturligt, end at Regulativet blev forandret saaledes, at vi, som ere ansatte i Kommunens Tjeneste for at indkassere, kunde indkassere de resterende ca. 20 %, som nu betales paa Kassererkontoret, ved, som vi har foreslaaet under dette Punkt, at Regningerne, dersom de ikke betales ved Præsentationen, skal indbetales paa Inkassatorens Bopæl.

Man vil ved den af os her foreslaaede Ordaing opnaa en ensartet Præsentation, hvor alle Konsumenter behandles ens. Man vil komme bort fra dette Utal af Tilskrivninger, som nu finder Sted, og som er en stor Udgift for Kommunen, og der vil som under Punkt I. atter fremkomme en meget betydelig Besparselse i Kassererkontorets Personale. Publikum vil som Ækvivalent for en Præsentation faa et stærkt Ønske opfyldt, nemlig, at kunne betale i den Bydel, hvor de bor og paa Tider, hvor alle har Tid at komme. Ved Indførelsen af faste Terminer vil man undgaa denne Frem- og Tilbagesenden af Regningerne, som nu finder Sted; naar Folk kommer paa Kontoret for at betale deres Regning, saa er den ikke til Stede, hvorfor de maa vente en uforholdsmæssig lang Tid eller i mange Tilfælde gaa igen uden at kunne faa betalt Regningen. Ligeledes vil Publikum ved at betale 2 % af Beløbet kunne vente til den 1. i Maaneden; for det store, maanedslønnede Publikum er Betalings- evnen sidst paa Maaneden lille.

Angaaende at Inkassatorerne foretager Paaførelsen af Procenter paa Regningerne, da foregaar dette paa lignende Maade hos Rodemestrene, og Kontrollen heraf kan øves ved at efterse Betalingsdatoen paa Inkassatorens Regnskabslistes.

Nogen Formiddagskontortid er ikke foreslaaet, da Morgentimerne er de bedste til praktisk Arbejde, hvor de fleste træffes hjemme.

Punkt III.

Ved at Regningsblanketterne forandres som her fore- slaaet, vil Inkassatorerne paa en enkel og let Maade kunne

føre deres Regnskab à jour fra Dag til Dag, saaledes at de altid ved, hvor meget og hvilke Regninger, der daglig bliver betalte, og Kontoret vil til enhver Tid ved et Kasseeftersyn kunne se, om de Værdier, som Inkassatorerne skal ligge inde med, er til Stede enten i Form af Restregninger, Kontanter eller Beviser herfor, og Inkassatorerne vil herved, hvad der nu er umuligt for dem, daglig kunne gøre deres Kasse op og straks konstatere eventuelle Pengetab.

Punkt IV.

Her foreslaar vi, at Inkassatorerne møder hver 14de Dag med en Fortegnelse over de betalte Regninger og faar afskrevet disses Antal og Beløbets Størrelse i Kassebogen (til Eks. skal anføres, at Rodemestrene kun møder én Gang om Maaneden for at faa afskrevet deres betalte Regninger).

Den egentlige Kontrol bliver, Kasseeftersynet foretaget paa ubestemt Tid. Denne Form for Kontrol er mere effektiv end den nuværende.

Punkt V.

Naar vi herunder foreslaar udelukkende fast Løn for Inkassatorerne skal vi gøre opmærksom paa, at alt, hvad der taler til Fordel for Løn med Procenter, falder bort ved dette Forslag. Byen er delt i Distrikter med en Inkassator i hver Distrikt, som indkasserer alle Regninger i dette. Endvidere vil det blive nødvendigt, at Distrikterne omlægges, saa de bliver samlede (hvad de nu ikke ere); men dette vil bevirke en stor Indtægtsnedgang for flere Distrikters Vedkommende. Inkassatorernes nuværende Løn er 2,200, 2,300 til 3,200 Kr.; en Huslejegodtgørelse af 200 Kr. for hver Inkassator er jo meget beskeden, naar der tages Hensyn til de Merudgifter, der er forbundet med Kontor i Form af forøget Husleje, Lys, Varme, Slid o. s. v. Endvidere skal vi gøre opmærksom paa, at den foreslaaede faste Løn + Huslejegodtgørelse paa det nærmeste er lig med Inkassatorernes nuværende faste Løn + Procenterne af de af dem opkrævede Summer, som det er budgetteret for 1910—11,

saa Gennemførelsen heraf vil ikke i nævneværdig Grad komme til at influere paa Budgettet. Endvidere skal vi gøre opmærksom paa, at den af os foreslaaede Løn er den samme, som Belysningsdirektoren indstillede Inkassatorerne til i 1900, og som daværende Borgmester Øllgaard varmt anbefalede.

Paa Foreningens Vegne.

J. Ellelund,
Formand.

**Forslag fra Ekspeditionssekretær E. W. Olsen til
et System for Eftersøgning af Debitorer gennem den
paa Maalerkvitteringerne angivne forrige Adresse
(Forbrugssted).**

Efterhaanden som de underskrevne Maalerkvitteringer kommer tilbage til Ingeniørkontorerne, udfylder disse for hver Kvittering en saalydende Seddel:

(Til Inkassoregistret).

Tidligere Adresse:gade Nr.
 Nuværende —gade Nr.
 Fulde Navn:.....
 Maalerkvitteringens Dato: /191 .

der tilstilles Kassererkontoret. Dette Kontor indordner da de modtagne Sedler efter Gadenavn (forrige Forbrugssted) og Husnummer i et Kartotek, der kaldes »Inkassoregistret«.

Forinden nu Inkassatorerne afleverer de ikke indgaaede Flytteregninger, for hvis Vedkommende Debtors nye Bopæl ikke har kunnet findes, skal de undersøge »Inkassoregistret«. Først efter at dette er gjort og det ikke derved er lykkedes at finde vedkommendes nye Adresse, maa Regningen tilsendes Belysningsvæsenets Sagfører.

Eftersøgningen i »Inkassoregistret« kan selvfølgelig ogsaa foretages af Kassererkontoret i Stedet for af Inkassatorerne, men i saa Tilfælde fremkommer der en Del flere

Ekspeditioner (Frem- og Tilbagesendelser) af de Regninger, for hvis Vedkommende der i »Inkassoregistret« findes Oplysning om ny Bopæl.

Hvad Seddeludskrivningen angaar, da vil det formentlig være rigtigt, at den Afdeling af Ingeniørkontoret (»Maalerkontrollørafdelingen«, resp. »Afdelingen for nye Maalere«), der har udsendt Maalerkvitteringen, ogsaa udsteder de omtalte Sedler, og naar dette gøres straks ved den underskrevne Kvitterings Tilbagekomst til Kontoret, opnaas en jævn Fordeling af Arbejdet, som kan udstykkes paa flere Hænder, saa at Kontorets øvrige daglige Forretninger ikke lider synderligt Afbræk derved. Der opnaas ogsaa det, at »Inkassoregistret« bliver til virkelig Nytte hurtigere, end hvis Seddeludskrivningen udsættes, til Kontoret har mindre travlt.

Der kunde ogsaa tænkes den Vej at gaa, at Sedlen indrettes som Kupon paa Maalerkvitteringen og udfyldes (med Undtagelse af »Tidligere Forbrugssted«, hvilket Konsumenten selv kan paaføre) af det Kontor, der *udsteder* Kvitteringen. I saa Tilfælde bliver det for »Overtagelses«-Kvitteringernes Vedkommende Meterkontoret, der faar Udfyldningsarbejdet, og Maalerkontrollørafdelingen har da blot at afrive Kuponen og sende den til Kassererkontoret.

Der bør formentlig laves et »Inkassoregister« for hvert Kalenderaar, og naar Registret er to Aar gammelt (de sidst indsatte Sedler altsaa 1 Aar gamle), benyttes det ikke mere, og kan da tilintetgøres, idet for øvrigt de Sedler, som har gjort Nytte, efterhaanden udgaar af Registret, som derved bliver nemmere at gennemse. Disse Sedler kunne jo paahæftes Regningen.

	Distrikt Nr.	Kvitt. Løbe-Nr.
	K. K. Pag.	

Til Afbenyttelse i Ejendommen:

.....
 har Undertegnede fra Stadens Belysningsvæsen modtaget en
 Lys Gasmaaler Nr., med tilhørende Bly-
 rør, Hane, Nøgle og Hylde tillians.

Ligeledes har jeg modtaget et Exemplar af Regulativ for
 Gasforsyning af 5. Oktober 1905, hvis Bestemmelser jeg erkjender
 at være underkastet.

Gasregningen ønskes præsenteret

Jeg har tidligere brugt Gas fra Københavns
 Gasværker, sidste Gang i Ejendommen gade
 Nr.

København, den 19

Fulde Navn

Stilling

Modt. fra Ing. Kont. d.	
Distr. Nr.	Løbe-Nr.
Indf. i Gadebog af	
„ K. K. og Register af	
Konfereret d. / af	
Indf. i Meterbog af	
Retur til Bortlægning d.	

Bilag 15 b.

At De fra idag kan begynde at brænde Gas meddeles Dem
herved:

Gasmaaleren Nr. viste: Sjettedels Tdr.
(Eng. Kubikfod)

København, den 191 .

.....

NB. Denne Seddel bedes opbevaret for at De kan legitimere
Maalerens Stand.

Hr.

..... Nr.

Forside.Bilag 16.Kvartal *Nº***Københavns Belysningsvæsen.**

(Gasværkerne.)

Hr.

gade *Nº*KK Pag. Maaler *Nº*

Debet.

				Kr.	Øre
Præsenteret til Betaling den	191	Gasmaaleren viste:	Sjattedels Tdr (Eng. Kbfd.)		
	den /	191			
	den /	191			
		Forbrug i Sjattedels Tønder:			
		Forbrug omsat til Kubikmeter: (100 Tdr./6 = 2,3316 m ³)		m ³	
	à 11 Øre pr. Kubikmeter				
				Betalt	

Denne Kvittering er kun gyldig, naar den er noteret i Bogholderiet.

Forfaldsdag.

Noteret i Bogholderiet.

Kasserer.

Bagside.*Regulativ for Gasforsyning.*

§ 11.

Betalingen for forbrugt Gas erlægges af Forbrugeren paa Anfordring; naar en Regning herpaa eller paa indlagte Ledninger, Reparationer eller andet Belysningsvæsenet skyldigt Beløb ej straks betales, har den Paagældende at forsyne Regningen med Paategning om, hvilken Dag den er ham forevist. Indbetales Beløbet derefter ikke inden 8 Dages Forløb paa Belysningsvæsenets Kassererkontor, vil det med Tillæg af 2 pCt. i Indkrævningsomkostninger atter blive af-fordret; naar det da ej betales, lukkes der for Gasforsyningen og, saafremt Vedkommende tillige erholder Strøm fra Kom-munens Elektricitetsværker, ogsaa for denne Forsyning, hvorefter Maalerne borttages, og kan det skyldige Beløb derefter inddrives ved Udpantning. Hvis Belysningsvæsenet paa Grund af, at Forbrugeren ikke har kunnet træffes, ej har været i Stand til at foretage Præsentation af Regningen, vil der gennem en skriftlig Meddelelse fra Belysningsvæsenets Kas-sererkontor blive givet Vedkommende en Henstand af 8 Dage (4 Dage, saafremt Regningen er paategnet ved første Præ-sentation og Forbrugeren ikke har kunnet træffes ved den derpaa følgende 2. Præsentation). Bliver Beløbet ikke ind-betalt inden den saaledes givne Frist, vil yderligere Varsel ikke blive givet, og skal Belysningsvæsenet straks derefter være berettiget til at gaa frem paa samme Maade som om Regningen havde været præsenteret 2 Gange efter ovennævnte Regler.

En Forbruger, for hvem Forsyningen er standset i Hen-hold til denne Paragraf, vil der kun blive tilstedet fornyet Forbrug, naar alle ældre Regninger ere fuldt ud betalte, og der som Sikkerhed for det fremtidige Forbrug af saavel Gas som Elektricitet er stillet et kontant Depositum (herunder Sparekassebøger), der for Gasforbruget udgør indtil 20 Kr. for hvert Blus, Gasmaaleren lyder paa, og for Elektricitets-forbruget bestemmes af Belysningsdirektøren. Af kontante Summer svares ingen Rente.

Naar Omstændighederne maatte tale derfor, kan Direk-tøren for Belysningsvæsenet forlange Depositum stillet, for-inden Gasforsyning tilstedes.

Denne Kvittering er kun gyldig, naar den er noteret i Bogholderiet.

Kasserer Kontor Telef.: 7607.
 Maaler — — 8594.
 Kokes — — 3607.

Frederiksberg Gasværk №.....

DET DANSKE GASKOMPAGNI

Kassererkontor }
 Maaler — — }
 Kokes — — }
 GI, Kongevej 120,
 aabent fra 9—4.

Hr.....

Gasmaaler Nr. viste:

den 191 Kubikmeter

den 191 —

altsaa forbrugt Kubikmeter

à Kr. Øre pr. 28,8 Kubikm. Kr. Øre.

Leje af Blus Gasmaaler..... Kr. Øre.

Tils.... Kr. Øre.

Bagside.

Gasforbrugerne anmodes om at betale Gasregningen til Inkassatorerne, saa at Indbetaling paa Kassererkontoret undgaas.

Kompagniets Betjente og Arbejdere maa have fri Adgang til Gasmaaleren og alle Rørene, hvorigennem Gassen ledes. Ingen Forandring maa foretages ved Maaleren eller Rørene uden Kompagniets Vidende og Tilladelse. Hvis Gasregningen ikke betales ved 1ste Præsentation, vil Beløbet 8 Dage derefter blive opkrævet, og saafremt den da ikke betales, vil Gasforsyningen blive standset.

 Klager over mangelfuld Gasforsyning samt angaaende mulige Fejl ved Gasregninger bedes meddelt enten skriftlig eller mundtlig til Gasværkets Kassererkontor, Gl. Kongevej 120. Fraflytning maa anmeldes 8 Dage i Forvejen. Enhver Lækage af Gas maa straks anmeldes paa Gasværkets Kontor, Gl. Kongevej 120.

OVERRETSSAGFØRER H. REPSDORPH

Rosenborggade 3, 1.

Bilag 18.

Til

Københavns Belysningsvæsen.

Belysningsvæsenets nuværende System vedrørende Bestilling af og Opstilling af Gasmaalere er følgende:

Først afgives en Rekvisition fra den fremtidige Forbruger, hvorefter Maaleren opsættes, hvis en saadan ikke allerede er opsat. Dernæst forlanges en Kvittering for Maalerens Modtagelse, inden der lukkes op for Gasforsyningen. Dette System ønsker Belysningsvæsenet at forlade og gaa over til et andet, hvorefter det eneste skriftlige Grundlag skal være det mig i Koncept tilsendte.

Jeg ser ikke, der af retslige Grunde skulde være noget afgørende i Vejen for en saadan Forandring, hvis den ellers af forvaltningsmæssige Grunde maatte foretrækkes. Det siger naturligvis sig selv, at der *kan* opstaa Tilfælde, hvor det vilde være bekvemmest at have en Forbrugers Erkendelse for, at Forholdet mellem ham og Belysningsvæsenet *er* traadt i Kraft, og han underkastet dets Bestemmelser. Men at det skulde blive uden i yderst sjældne Tilfælde, at nogen, efter at have indgivet Rekvisition og derefter faaet Maaler, skulde nægte Kontraktsforholdets endelige Stiftelse, kan jeg ikke tænke mig; og end sjældnere vilde det naturligvis være, at en saadan Paastand ikke skulde kunne modbevises. Der er jo intet i Vejen for, at Forbrugeren, samtidig med at Rekvisitionen underskrives af ham, faar

udleveret et Eksempplar af Regulativet, og at der paa Rekvisionen staar en Erkendelse fra hans Side, om at han har faaet det og er det underkastet — altsaa en lignende Bemærkning som paa de nuværende Kvitteringer. Og jeg skulde anbefale, det sker.

Derimod turde jeg henlede Opmærksomheden paa, at det med Henblik paa de Forbrugere, paa hvilke Regningerne gaar til Inkassation, er af yderste Vigtighed, at det nuværende — desværre ikke altid med behørig Skarphed gennemførte — Forlangende om, at alle Fornavne opgives ved Underskriften, bibeholdes. Som Belysningsvæsenet formentlig derigennem alene er i Stand til at føre nogen som helst effektiv Kontrol med hvilke Rekvirenter der er Skyldnere fra tidligere Tid, saaledes er det kun derigennem muligt for mig at foretage Efterforskninger efter bortbelevne Skyldnere — som jo saare hyppigt viser sig igen at være Forbrugere.

At man ikke synes paa Frederiksberg at stille Fordring om Opgivelse af samtlige Fornavne, betyder i denne Forbindelse intet. Ikke blot er Frederiksberg Kommune kun en Fjerdedel af Københavns, men som bekendt forhindrer den frederiksbergske Byggeslov til Dels Tilstedeværelsen paa Kommunens Grund af en Mængde af de Forbrugere, hvoriblandt Restanterne væsentligst rekruteres. Det er derfor næppe for meget sagt, at København har — ikke 4, men 10 Gange saa mange usolide Forbrugere som Nabokommunen.

Kan derfor Indførelsen af Rekvitioner som det afgørende Grundlag — Rekvitioner der jo ofte udfyldes paa Kontoret i Stedet for i Hjemmene under en Maalerkontrollørs Opsigt — bevirke, at Fordringen om fulde Navn gennemføres mere rigoristisk, vil jeg tænke, at Reformen endog kan komme til at betyde en Forbedring af Chancerne for Inkassationens Effektivitet.

København, den 21. September 1912.

Ærbødigst

H. Repsdorph.

Forside.Bilag 19.

Distr. Nr.

Løbe Nr.

Tilmelding af Gasforbrug.

Gasforbrug ønskes fra d. (Dato)

i gade Nr. / Sal $\frac{\text{th.}}{\text{tv.}}$

Den Tilflyttendes fulde Navn

” ” Stilling

Findes Gasmaaler? $\frac{\text{ja}}{\text{nej}}$ I bekræftende Fald: er det $\left\{ \begin{array}{l} \text{Automat Gasmaaler.} \\ \text{Almindelig Gasmaaler.} \end{array} \right.$

Den tidligere Beboers Navn og Stilling

Denne Rubrik udfyldes af Belysnings- væsenet.	Nr.	Viste d.	—
	Udt. Kr.	Forudb.	

Jeg har modtaget et Eksempplar af „Regulativ for Gasforsyning fra Københavns Gasværker“, hvis Bestemmelser jeg erkender at være underkastet.

Rekvirentens egenhændige Underskrift:

.....

Bagside.

Kan i udfyldt Stand
ufrankeret
nedlægges
i Post-
væsenets
Brevkasser.

Tilmelding af Gasforbrug

til

Københavns Gasværkers Ingeniørkontor,

Vognmagergade.

K.

Forside.Bilag 20.

Distr. Nr.

Brev Nr.

Afmelding af Gasforbrug.

Maaleren ønskes aflæst d. (Dato)

i gade Nr. / Sal $\frac{\text{th.}}{\text{tv.}}$

Den Fraflyttendes Navn

" " Stilling

(Lejligheden maa være tilgængelig paa Afmeldelsesdagen, eller Nøglen kunne faas hos Vært eller Vicevært).

Slutregningen kan præsenteres til Betaling

..... gade Nr. / Sal.

(Ved Tilmelding maa benyttes en særlig Blanket).

Denne Rubrik udfyldes af Belysnings- væsenet.	Nr.	Forseglet	—
	Udt. Kr.	Viste d.	—
		Overtaget	—
		Forudb.	

Bagside.

Kan i udfyldt Stand ufrankeret nedlægges i Postvæsenets Brevkasser.

Afmelding af Gasforbrug

til

Københavns Gasværkers Ingeniørkontor,

Vognmagergade.

K.

Forslag til ny Forretningsgang ved Behandlingen af Flytningsanmeldelser i Gasværkernes Ingeniørkontor.

I Stedet for de nu anvendte Flyttekort indføres 2 Kort, et for Afmelding (Bilag 20) og et for Tilmelding (Bilag 19). Disse to Kort kan eventuelt udleveres Konsumenterne som et sammenhængende Kort. De ny Kort anvendes ogsaa ved Ekspeditionen i Kontoret. For Afmeldingers Vedkommende baade ved mundtlig og telefonisk Ekspedition. For Tilmeldingers Vedkommende kun ved mundtlig Ekspedition, hvor Rekvirenten eller hans Hustru henvender sig personlig i Kontoret. Da der fremtidig forlanges skriftlig Rekvisition, *forinden Forbrug* tilstedes, kan Tilmeldinger ikke mere modtages telefonisk eller pr. Bud. Publikum kan imødekommes paa den Maade, at Kontoret har Konvolutter liggende, indeholdende et Tilmeldingskort og et Regulativ. Ved telefoniske Tilmeldinger tilbyder man Rekvirenten at sende ham Tilmeldingskort og Regulativ pr. Post og ved Henvendelse pr. Bud udleverer man Budet de fornødne Papirer. Konvolutter med paastemplet 2 Øres Frimærke kan event. efter Ansøgning faas trykt hos Postvæsenet. Kort og Regulativer, 2 Kort, et for Af- og et for Tilmelding i hvert Regulativ, kan endvidere henlægges i Kioskerne til Udlevering til Publikum. Anmeldelser, der indkommer i almindelig Brevform, nummereres fortløbende og overføres med Angivelse af Brevnummer paa Kortene. Paa Afmeldingskortene øverst i højre Hjørne, paa Tilmeldingskortene under den til Konsumentens Underskrift

bestemte Linie, idet det vil blive paalagt Maalerkontrollørerne, hvor det er muligt, at faa Konsumentens Underskrift. Dette er dog ingen Nødvendighed, da det paa Kortet anførte Brevnummer viser, at der foreligger fornøden skriftlig Requisition af Forbruget. Brevene ekspederes forlods færdige ved Behandling af én Kontormand, der ogsaa udfylder Kortene ved Bestilling af ny Maalere, og derefter sender Meddelelser, event. udfylder Af- og Tilmeldingskort, til Elektricitetværkernes Ingeniørkontor eller andre Kontorer, for saa vidt Brevenes Indhold vedrører disse Kontorer.

Brevene henlægges derpaa, ordnede efter det paastemplede Løbenummer. Alle til Ingeniørkontoret indkomne Breve opbevares saaledes af dette. Samtlige til Ingeniørkontoret indkomne Anmeldelser vedrørende Af- og Tilmelding kommer saaledes til at foreligge i Kortform. Kortene forsynes med Nummer for vedkommende Maalerkontrollørdistrikt, svarende til Gadebogens Nummer. Derpaa sorteres de efter Distrikt og indenfor Distriktet efter Gade og Husnummer og »slaas efter« i Gadebøgerne. Saafremt Kortet er en Afmelding uden tilhørende Overtagelse, tilsættes i Gadebogen i den dertil bestemte Rubrik ud for det paagældende Maalernummer med Blæk et »A« og Datoen, paa hvilken Flytningen skal besørges eller vil blive besørget, og Maalernummeret tilsættes paa Kortet. Findes der paa Kortet anført Betalingsadresse for Slutregningen, noteres denne i Rubriken for ny Bopæl. Hvis der derimod samtidig findes en Overtagelse paa samme Maaler, tilsættes der i Stedet for »A« Datoen, Flytningen skal besørges og Overtagerens Navn i samme Rubrik, og Tilmeldingskortet hæftes sammen med Afmeldingskortet, saaledes at det ved Besørgelsen i Byen kun regnes for én Flytning. Er det et Tilmeldingskort, og der paa dette er angivet den tidligere Forbrugers Navn, sættes der ud for dennes Maalernummer, Besørgelsesdatoen og Overtagerens Navn, og Maalernummer tilføjes paa Kortet. Er den tidligere Forbrugers Navn ikke opgivet, og Kontoret ikke paa anden Maade kan se, hvilken Maaler, der skal overtages, indføres Overtageren som ny

Forbruger paa en ny Linie, men uden Angivelse af Maaler-nummer, og i Rubriken for Af- og Tilmelding skrives Besørgelsesdatoen. Kortene stilles derefter hen, indenfor de enkelte Distrikter ordnede efter Besørgelsesdato. Ekspedienterne i Maalerkontrollørafdelingen, hvor Kortene til Besørgelse den paagældende Dag udleveres Maalerkontrollørerne om Morgen, fører en Kontrolliste til Kontrol med, at Kortene den følgende Dag leveres tilbage i ekspederet Stand. Listen udviser Antallet af udleverede og tilbageleverede Kort samt det Antal, der for hver Dag resterer. Det forlanges, at Maalerkontrollørerne ved Afleveringen af ekspederede Kort skal forevise, hvor mange ikke ekspederede Kort, de har til Rest, for at det kan ses, om det stemmer med det Antal, der ifølge Kontrollisten resterer. Skulde Maalerkontrollørerne kaste et Kort bort, vil det saaledes straks blive opdaget, ligesom det vil være muligt ved Hjælp af Tilføjelserne i vedkommende Gadebog at konstatere, hvilket Kort der er bortkommet. Ved Besørgelsen i Byen af Overtagelser skal Maalerkontrolløren udlevere Overtageren en Blanket, som udfyldes med Maalenummer, Dato og Afæsning (Bilag 22), hvorved Udskrivning af Tændesedler undgaas. Saadanne Blanketter, samt Af- og Tilmeldingskort og Regulativer, findes fremlagt i Maalerkontrollørernes Ekspeditionslokale. Dersom en Afmelding i Byen forandres til en Overtagelse, skal Maalerkontrolløren skaffe et Tilmeldingskort udfyldt og underskrevet, og udlevere Overtageren et Regulativ. Tilmeldingskortet hæftes derefter sammen med Afmeldingskortet. Det vil blive forbudt Maalerkontrollørerne at besøge Flytninger, der ikke er opgivet fra Kontoret, undtagen i ovennævnte Tilfælde, hvor der allerede foreligger en Afmelding til Besørgelse. I alle andre Tilfælde maa Maalerkontrollørerne kun modtage Anmeldelser, som afleveres til Kontoret og noteres i Bøgerne paa sædvanlig Maade, forinden Besørgelse i Byen finder Sted. Da Maalerkontrollørerne ekspederes mellem 8—9 Morgen, afleveres de ekspederede Kort Kl. 9 til Kontorets Ekspedition, hvor man straks gaar i Gang med at behandle

disse Kort i Gadebøgerne. Ved denne »anden Behandling« i Gadebøgerne skal der ved de Afmeldinger, der ved Besørgelsen i Byen er resulteret i Forsegling af Maaleren, kun tilføjes Slutnings aflæsning i Gadebogen. At Maaleren er forsegleet kan ses af, at den trykte Bemærkning »Overtaget« paa Flyttkortet er overstreget, medens »Forsegleet« er overstreget, naar Maaleren er overtaget. Er Afmeldingskortet ledsaget af en Overtagelse, udstreges »A« i Gadebogen og Overtagerens Navn skrives i Stedet. Tillige indføres Slutnings aflæsningen, hvorefter hele Linien udstreges, og Overtageren indføres paa en ny Linie som ny Konsument med Angivelse af Begyndelsesdato og Aarstal for Forbruget. For Tilmeldingskort, hvorpaa Kontoret har angivet Nummeret paa den Maaler, der skal overtages, udføres Aflæsningen, der jo samtidig er Slutnings aflæsning for den tidligere Forbruger. Hvis Maaleren paa et tidligere Tidspunkt er blevet forsegleet, findes den afsluttende Aflæsning allerede indført. Linien udstreges herefter, og den ny Konsument og Begyndelsesdato og Aarstal indføres paa en ny Linie. Paa Tilmeldinger, som Kontoret ikke har forsynet med Maalernummer, og hvor dette altsaa anføres af Maalerkontrolløren, sættes ud for dette Maalernummer i Gadebogen Besørgelsesdatoen, Overtagerens Navn og eventuelt Aflæsning. Linien udstreges, og paa den Linie, hvor Konsumenten, forinden Overtagelsen gik ud til Besørgelse i Byen, indførtes, tilsættes Begyndelsesdato og Aarstal samt Maalernummer, hvorpaa Datoen i Rubriken for Flytninger udstreges. Tillige tilsættes ny Bopæl i alle Tilfælde, hvor Maalerkontrolløren har fremskaffet Betalingsadresse for Slutregningen, ligesom der ved alle de Flytninger, der er blevet forsinkede, anføres den virkelige Besørgelsesdato. Efter endt »anden Behandling« i Gadebøgerne oversendes Kortene til Meterkontoret til videre Behandling i Konto-Kuranterne etc.

De fra Maalerkontrollørerne modtagne besørgede Kort behandles hver Morgen i Gadebøgerne, forinden de ny indkomne Kort »slaas efter«. Ved Behandlingen af ny An-

meldelser er Gadebøgerne saaledes fuldstændig à jour, idet der kun mangler fuld Oplysning om Kort, der er ude til Besørgelse selve den paagældende Dag. Hvis der indkommer ny Anmeldelser paa saadanne Flytninger, lægges vedkommende Kort til Side og behandles den paafølgende Morgen i Gadebøgerne sammen med de fra Maalerkontrollørerne tilbageleverede besørgede Kort. Er der paa en senere Anmeldelse anført Betalingsadresse, og denne ikke tidligere er meddelt Kontoret, opgives den til Kassererkontoret paa en Blanket (Bilag 23). Skulde et Flyttekort være bortkommet, forinden det er indført i Konto-Kuranten, vil det saaledes, ved Hjælp af Gadebøgerne, være muligt fuldstændig at rekonstruere det. Det vilde være praktisk, om Maalerkontrollørerne ved Flyttedagstider tilbageleverede besørgede Kort til Kontoret inden Kl. 6 Eftermd. Kontorpersonalet kan da samme Aften sætte Besvarelse til i Gadebøgerne. Kontorets Ekspedition vilde derved opnaa den store Fordel i den travle Tid at have Gadebøgerne à jour straks om Morgen.

Man opnaar ved den her fremstillede Forretningsgang, at alle »Dobbeltgængere« (med den nuværende Forretningsgang ca. 20,000 om Aaret), bliver standsede forinden Besørgelsen i Byen.

Der spares endvidere, da Overtagelseskvitteringer bortfalder, Indførelsen af ca. 50,000 Overtagelseskvitteringer i Gadebøgerne.

Paa Meterkontoret spares 2den Opslagning i Gadebøger og Konto-Kuranter, da Flytningerne begge Steder gøres fuldt færdig ved første Opslagning. Samtidig har Meterkontoret den Fordel altid at kunne have sine Gadebøger og Konto-Kuranter à jour.

For Maalerkontrollørerne spares Udbringelse til Underskrift af 50,000 Overtagelseskvitteringer og Besørgelsen af 10,000 »Dobbeltgængere«, hvilket, da en Maalerkontrollør udfører ca. 19,500 Funktioner pr. Aar, vil sige ca. 3 Mand. Det anførte Antal Overtagelseskvitteringer er her det

samlede Antal for almindelige Gasmaalere og Automatmaalere.

Automatmaalere. For Automatmaalere vil det være hensigtsmæssigt at ændre Forretningsgangen efter det ny System med Afskaffelsen af Maalerkvitteringer. Forretningsgangen er nu saaledes, at Ingeniørkontoret overfører Flytningsanmeldelser vedrørende Automatmaalere paa Lister, der oversendes til Meterkontoret, der udskriver Flytningerne i Kuponbøger til Besørgelse af Automattømmerne. Den videre Behandling af Flytningerne, Indførelse i Forseglingbog, Udskrivning af Lister herfra til Ingeniørkontoret, Udskrivning af Overtagelseskvitteringer etc., er nu her den samme som for almindelige Maalere, da alle Funktioner vedrørende Automatmaalere, undtagen Tømninger og Flytninger, udføres af Maalerkontrollørerne. Ved den foreslaaede ny Forretningsgang, kan Flytninger vedrørende disse Maalere behandles paa samme Maade som Flytninger paa almindelige Maalere, kun at de besørges af Automattømmerne, og at disse, foruden Dato og Aflæsning, tillige i den dertil bestemte Rubrik anfører det udtagne Beløb og Forudbetalingen. At anføre den samlede Indbetalingsvisning vil være unødvendigt, da denne ikke mere indføres i Konto-Kuranten. Automattømmerne vil ligesom Maalerkontrollørerne blive forsynede med Kort, Regulativer og Blanketter til Anførelse af Maalerens Visning til Aflevering ved Overtagelser. Det vil med dette System være mest praktisk, at *Automattømmerne ekspederes af Ingeniørkontoret*, dels af Hensyn til Indførelse i Gadebøgerne, af Besvarelserne vedrørende Flytningerne, og dernæst fordi Maalerkvitteringerne bortfalder, *saaledes at Ingeniørkontoret kun gennem denne Besvarelse faar Underretning om ny Konsumenter.* Da der til Automattømmerne, foruden Flytningerne, tillige udleveres Tømningsbøger, kan Meterkontoret oversende de Tømningsbøger, der skal udleveres om Morgenens, den foregaaende Dags Eftermiddag og de af Automattømmerne afleverede besørgede Tømningsbøger oversendes senere til Meterkontoret. Tilskrivning om Adgang til Maaleren og lignende

kan foregaa fra Ingeniørkontoret. Det vil formentlig ogsaa være praktisk at lade alle de Funktionærer, der besørger Flytninger, udgaa fra det Kontor, hvortil alle Forespørgsler fra Publikum vedrørende Flytningers Besørgelse rettes. Ved at indføre denne Forretningsgang for Automatmaalere, opnaas tillige, at Flytningerne, ligesom Flytninger paa almindelige Maalere, kan besørges hurtigere end med det nuværende System, som Regel Dagen efter, at Anmeldelsen er modtaget, hvorved en stor Del af de stedse talrigere Opbrydninger ved Flytninger vil kunne undgaaes. Da Automatmaalere væsentlig benyttes af den mindre bemidlede Del af Befolkningen, altsaa af den Del af Befolkningen, hvor Betalingsevnen er ringest, og hvor Belysningsvæsenets Forbring følgende er usikrest, vil det tillige medføre Besparelse ved, at Antallet af Efterbetalingsregninger indskrænkes. I øvrigt vil de Besparelser, som er anført for de almindelige Maalere, ogsaa gælde Automatmaalere, hvortil yderligere kommer Udskrivning af Flytninger i Kuponbøger. Da adskillige Flytninger paa Automatmaalere, saaledes alle Overtagelser paa forseglede Maalere, besørges af Maalerkontrollørerne, for derefter at opgives paa Lister til Meterkontoret, vil denne Udskrivning paa Lister spares, idet de af Maalerkontrolløren besørgede Flyttekort paa Automatmaalere sendes Meterkontoret, ligesom Ingeniørkontoret sparer Udskrivning paa Lister af de Automatflytninger, der nu besørges direkte af Meterkontoret. Hvis det ved »anden Behandling« i Gadebogen af en Automatflytning, besørgt af Maalerkontrollør, viser sig, at Maaleren ikke har været forseglet, vil den, forinden Oversendelsen til Meterkontoret, blive udsendt til Tømning med Automattømmeren.

Bilag 22.

Københavns Belysningsvæsen.
Gasværkernes Ingeniørkontor.
Vognmagergade.

Telefon Nr. 7290.

Gasmaaler Nr. viste ved

Overtagelsen d. /

19

$\frac{00}{6}$ Tdr.
Kubikmeter.

Inkassationsdistrikt №

Stilling:

Navn:

fra: gade Nr.

bor nu: gade Nr.

Gasværkernes Ingeniørkontor, d. / 191 .

Til

Belysningsvæsenets Kassererkontor.

Forslag

til

Ændringer i Belysningsvæsenets Forretningsgang med Hensyn til Bogholderivirksomheden.

A. Afdelingernes Bogholderi.

1.

Den Bogholderivirksomhed, som nu foregaar paa Belysningsvæsenets forskellige Afdelinger, autoriseres fremtidig af Belysningsdirektøren og Regnskabet føres paa den i efterfølgende Paragraffer angivne Maade.

2.

Naar Regningen indkommer til Afdelingerne sammenholdes den med Rekvisition og Følgeseddel, eftertælles og afgives tilligemed Rekvisitionen til vedkommende Chef.

Chefen attesterer og konterer Regningen (jfr. § 15), hvorefter den forsynes med Bilags-Nr.

Chefens Attest paa Regninger og Bilag gælder:

- a. Leverancen eller Arbejdsydelsen præsteret,
- b. Enhedspriserne antagelige eller i Overensstemmelse med Kontrakter, Tilbud eller lign.
- c. Regningen efterregnet.

3.

Regninger fra Belysningsvæsenet til Indbetaling ved Belysningsvæsenets Kasse ledsages med en opsummeret Følgeliste.

4.

Forinden Indtægts- og Udgiftsregninger afgives til Centraladministrationens Bogholderkontor indføres de i en Smalfolio med Angivelse af Dato, Løbe-Nr., Konto, Beløb.

5.

Til Brug ved Omposteringer indenfor vedkommende Afdelings egne Konti føres en Posteringsjournal.

6.

Der føres en Hovedbog henholdsvis for

1) Drift og Beholdninger, og for

2) Nyanlæg.

Hovedbogen indrettes i Overensstemmelse med Budgettets Konti og med saa mange Underkonti som skønnes fornødne.

Hovedbogen kan indrettes med Kolonner indenfor hver Hovedkonto.

Hovedbogen føres direkte paa Basis af Regninger og lignende og Omposteringsjournalen.

7.

Endvidere føres i hver Afdeling de Bibøger (Lønningsbøger, Materialregnskabsbøger, Rescontre etc.) som maatte findes stemmende med Afdelingens Behov og det er en Selvfølge, at disse Bibøger maa korrespondere med Hovedbogens Konti.

8.

Centraladministrationen kan ikke disponere over nogen Konto, som vedrører en af Belysningsvæsenets Afdelinger, uden samtidig at underrette vedkommende Afdeling herom; Underretningsblanketten, der om muligt bilægges med Genpart af Regning, behandles i Afdelingen som almindelig Regning. Ligeledes kan der ikke uden fornøden Underretning foretages Rettelser paa de af Afdelingscheferne attesterede Regninger.

9.

Senest den 3. i hver Maaned modtager Afdelingerne fra Centraladministrationen Underretning om hvor meget der i den forløbne Del af Finansaaret fra vedkommende Afdeling er anvist til Indtægt og Udgift.

Beløbene afstemmes med den i § 4 nævnte Smalfolio.

10.

Samtlige Indtægtsbilag og Udgiftsbilag fremsendes til Betaling ved Belysningsvæsenets Kasse og afleveres i Centraladministrationens Bogholderkontor.

Til Udbetaling af mindre Beløb kan der tilstaaes Afdelingerne et Forskud; saadanne Udbetalinger samles i en Udlægsregning bilagt med Kvitteringer, hvilken behandles som en almindelig Regning.

11.

Senest den 7. i hver Maaned indsender Afdelingerne til Belysningsvæsenets Centraladministration en Raabalance indeholdende

Indtægten og Udgiften i den foregaaende Maaned, Aarets Budgetsum, forsaavidt denne kendes,

Indtægten og Udgiften i den forløbne Del af Finansaaret, heri medregnet de fra forrige Aar overtagne Beholdninger.

12.

Inden Udgangen af Maj Maaned indsender Afdelingerne til Belysningsvæsenets Centraladministration en afsluttende Raabalance for det forløbne Finansaar forsynet med Chefens Attest for at samtlige Poster og Posteringer er indførte, og Regnskabet hermed afsluttet.

13.

Senest hvert Aars 15. Juli indsendes til Belysningsvæsenets Centraladministration alle saadanne Oplysninger vedrørende det forløbne Finansaar, der findes i Noterne til det trykte Regnskab, i den trykte Beretning om Virksomheden

samt i Status. Samtidig fremsendes Indstilling om Overførsler af uanvendte Bevillingssummer eller Restdele deraf til det følgende Regnskabsaar samt Meddelelse om, hvilke ekstraordinære Arbejder der er blevne afsluttede i Aarets Løb.

14.

Inden Udgangen af September Maaned indsendes Hovedbogen for det forløbne Finansaar behørig afsluttet med Saldi og bilagt med Motiveringer til eventuelle Overskridelser af de givne Bevillinger.

Endelig fremsendes saadanne supplerende Oplysninger at Centraladministrationen paa Grundlag deraf kan udarbejde Belysningsvæsenets skrevne Specialregnskab.

15.

Centraladministrationen udarbejder den fornødne Vejledning med Hensyn til Konteringer etc.

B. Centraladministrationens Bogholderkontor.

16.

For de under Centraladministrationen hørende Konti føres paa samme Maade som for Afdelingerne en

Journal over Regninger etc. der betales ved Kassen,
Omposteringsjournal,
Hovedbog,

og Forretningsgangen bliver her den samme med de Ændringer, der følger af, at det er et Centralkontor.

17.

Samtlige Regninger revideres og Udgiftsregninger forsynes med Belysningsdirektørens Betalingsordre, hvorefter de indføres i en Hovedbog paa vedkommende Afdelings Konto, med Angivelse af Dato, Regningens Løbe-Nr., Navn og Beløb. Forsaavidt Regningerne er ledsaget med Følgeliste angives kun Regningernes Totalsum. Beløbene indføres derefter i en Foliobog, der saaledes til Stadighed udviser det samlede til Indtægt eller Udgift anviste Beløb.

Bilagene afgives derefter til Kassereren.

18.

Naar Beløbene er betalte afgiver Kassereren Bilagene til Bogholderkontoret, der noterer Betalingsdatoen i den i § 17 nævnte Hovedbog og Bilagene forbliver i Bogholderkontoret.

19.

Efter hver Maanedes Slutning uddrages af den i § 17 nævnte Hovedbog en Raabalance udvisende:

Indtægten og Udgiften for hver Afdeling (herunder Centraladministrationen) i den paagældende Maaned.

Indtægten og Udgiften for den forløbne Del af Finans-aaret. Naar de i § 9 foreskrevne Underretninger til Afdelingerne er tilbagekomne med Attest om, at de stemmer med de i Afdelingerne førte Bøger, eventuelle Fejl berigtiget, indføres Uddraget i en Journal med en samlet Sum for den paagældende Maaned.

20.

De fra Afdelingerne, herunder Centraladministrationen modtagne Raabalancer indføres ligeledes i den i § 19 nævnte Journal.

21.

Ved Maanedens Slutning opgiver Kassereren det samlede i Maanedens Løb ind- og udgaaede Beløb, hvilke Beløb bogføres gennem den i § 19 nævnte Journal henholdsvis paa Konto for Indtægtsrestancer og Udgiftsrestancer samt Kasse-Konto.

22.

Fra Journalen overføres Beløbene til en Hovedbog omfattende hele Belysningsvæsenets Drift og Status.

23.

Ovennævnte Hovedbog danner Grundlaget for de i Regulativet for Førelsen og Aflæggelsen af Stadens Regnskaber, paabudte Regnskaboversigter.

24.

Centraladministrationen fører Tilsyn med, at Afdelin-

gernes Regnskaber føres paa tilfredsstillende Maade og stemmer med de fremsendte Oversigter.

25.

De i Centraladministrationen beroende Regningsbilag afgives til den kommunale Revision sammen med de fra Afdelingerne modtagne Regnskabsbøger.

C. Centraladministrationens Kassererkontor.

26.

Kassereren kan ikke modtage eller udbetale noget Beløb uden skriftlig i Bogholderiet journaliseret Ordre fra Belysningsdirektøren eller de af denne hertil bemyndigede Afdelingschefer.

27.

Samtlige Ind- og Udbetalingsorde indføres i en Foliobog som ugentlig afstemmes med Bogholderkontorets tilsvarende Bog.

28.

Over Ind- og Udbetalinger føres en Kassebog, hvis Indtægtsside og Udgiftsside opsummeres fortløbende for hele Finansaaret.

Bankbeholdningen skal være inkluderet i Kassebeholdningen.

29.

Kassererkontoret fører en Hovedbog indeholdende en Konto for hver Inkassator samt for »Returnerede Kvitteringskuponer«.

Hver Inkassator faar udleveret en Kontrabog, hvis Saldo skal stemme med vedkommende Inkassators Konto i Hovedbogen.

Inkassator debiteres for de udleverede Regninger og krediteres for de indbetalte Beløb samt for de tilbageleverede Kvitteringskuponer.

Konto for returnerede Kvitteringskuponer debiteres for

de tilbageleverede Kvitteringskuponer og krediteres for de indbetalte Beløb; som Indbetaling gennem Bank regnes ogsaa de paa lignende Vis direkte modtagne Indbetalinger.

Nogen Journal til Afstemning af denne Hovedbog anses foreløbig ikke for nødvendig, idet mulige Fejlindførsler paa Inkassatorkonti vil kunne findes gennem Inkassatorernes Afregningsbøger og Fejlindførsel paa Bankkontoen vil kunne findes gennem en Afstemning med de i Kassererkontoret beroende Kvitteringskuponer.

30.

Inkassatoreernes Indbetalingslister afgives til Meterkontoret. Bankernes Indbetalingslister afgives ligeledes til Meterkontoret bilagt med Kvitteringskuponen i annulleret Stand.

31.

Naar udestaaende Regninger vedrørende Meterkontoret skønnes uerholdelige fra Kassererkontorets Side, fremsendes de hertil hørende Kvitteringskuponer eller, forsaavidt Regningen ikke er afleveret, hele Regningsblanketten til Meterkontoret ledsaget med en Følgeliste.

Meterkontoret udsteder da Afgangsortre paa det paa-gældende Beløb, hvorefter dette altsaa udgaar af Kassererens Tilsvar. Meterkontoret afskriver enten Beløbet som uerholdeligt eller overfører det til Sagførerens Konto, alt efter nærmere Ordre fra Belysningsdirektøren.

32.

Subsidiært:

De nuværende i Centralbogholderiet forte Hovedbøger for Gasværkernes og Elektricitetsværkernes Fælleskonti og for de 4 Gasværker og 3 Elektricitetsværker bibeholdes og føres paa Basis af Regningsbilag.

Ved dette Forslag bortfalder Forslagene i § 14.

I Hænhold til Kommissionens Beslutning i Mødet den 4. September d. A. har undertegnede Udvalg gennemgaaet de om Meterkontoret fremsatte Forslag og Bemærkninger, og vi tillader os herved at fremkomme med følgende Indstillinger, idet vi gaar ud fra, at Indbetaling gennem Banker er vedtaget, at Straffeprocenten bortfalder, samt at Maaler-aflæsningen forbliver kontinuerlig, saaledes at denne sker regelmæssig i fortsat Rækkefølge efter de fastsatte Inkassator-distrikter, og saaledes at Gas- og Elektricitetsmaalere aflæses samtidig indenfor de enkelte Gade- og Husnumre.

F o r s l a g.

1.

At lade Regningsudskrivningen og Udskrivningen af Aflæsningsbøger udføre i Akkord uden for den almindelige Kontortid.

2.

At afskaffe Maalerkvitteringerne og lade Rekvisitionerne gælde som saadanne.

Udvalgets Indstilling.

1.

Udvalget foreslaar, efterhaanden som Pladsledighed blandt det fast ansatte Personale forekommer, at lade det almindeligste Kontorarbejde, saasom Udskrivning af Gas- og Elektricitetsregninger og lign. samt Arbejdet ved Noterings- og Adressemaskinerne overgaa til akkordlønnet Medhjælp.

2.

Udvalget anbefaler at alle Bestillinger paa »ny Maalere«, Flytningsanmeldelser, Ombytninger og Tilbagetagelser udskrives paa Blanketter i Lighed med vedlagte Prøver af »Fællesblanketter« for »Maalerrekvisition og Maalerkvittering« og for »Flytningsanmeldelse og Overdragelseskvittering«. Udskrivningen foregaar i Kuponbøger eller paa løse Dobbeltblanketter ved Gennemskrivning, saaledes at de respektive Kontorer efter Ønske kan have en Kopien Bog eller løs; disse Blanketter bliver Meterkontorets eneste Grundlag for Oprettelse og Afslutning af Konti.

3.

At afskaffe Gadebøgerne i Meterkontoret.

4.

At henlægge Meterbogens Førelse til Ingeniørkontorerne.

5.

At indføre de frederiksbergske Kolonne Konto-Kuranter.

Da der fra Gasværkernes Ingeniørkontor foreligger Forslag om Indførelsen af særlige Kort for Af- og Tilmelding, som da skal benyttes som Grundlag for den videre Ekspedition, og da disse Kort har den store Fordel, at de i mange Tilfælde, maaske de fleste, vil blive udfyldte af Konsumenterne ønsker Medundertegnede *Schaarup* at tage et Forbehold overfor den her foreslaaede Blanket, forsaavidt der maatte fremkomme Oplysninger om Merarbejde ved disses Udfyldning, som ganske neutraliserer Besparselsen i Meterkontoret.

3.

Et Flertal af Udvalget, bestaaende af *J. Schaarup* og *V. Hansen*, har ikke følt sig overbevist om Nødvendigheden af at føre disse Boger trods de Argumenter, Kontorchef *Elper* har fremsat og foreslaar dem derfor afskaffede eventuelt bibeholdt for Elektricitets- og Automatmaalere, saalænge Konto-Kuranterne over disse Maalere ikke føres i Husnummer Orden.

4.

Forslagsstilleren, *J. Schaarup*, har frafaldet dette Forslag under Hensyn til, at der ikke herved opnaas nogen Besparelse, og under Hensyn til, at man i Meterkontoret meget ønsker at beholde denne Bog.

5.

Udvalget foreslaar at bibeholde de nuværende Konto-Kuranter med løse Blade. Naar Medundertegnede *Schaarup*, trods det frederiksbergske Systems store Fordele, som ingen lunde forekommer mig modbeviste ved de af Kontorchef *Elper* fremsatte Argumenter, dog anbefaler at bibeholde de nuværende Konto-Kuranter, er Grunden væsentlig den, at Udvalget er kommen overens om en Ordning, hvorefter Indførelsen i Konto-Kuranter, optælles og afstemmes, og efter hvilken Noteringen af Regningerne kan indskrænkes (jfr. dog Post 12) som ved det frederiksbergske System; men dernæst vil Fordelen ved det frederiksbergske System i nogen Grad formindskes, saa længe der findes forskellige Slags

6.

At afskaffe Personalregistret til hver Konto-Kurant.

7.

At vende tilbage til Distriktsinddelingen i Meterkontoret.

8.

At undlade den dobbelte Udregning af Forbruget i Konto-Kurant og paa Regning.

9.

At beregne Elektricitetsforbruget i Kilowatt i Stedet for i Hektowatt.

Maalere, og endelig har den Omstændighed at Konto-Kuranterne saa ganske nylig er anskaffet, overbevist mig om Ønskeligheden af ikke nu at fremsætte Forslag om at kassere disse til Fordel for Kolonne-Konto-Kuranter.

Undertegnede, Schaarup, foreslaar dog at der gøres et Forsøg med det frederiksbergske System i Elektricitets- og Automatafdelingen, hvor der endnu ikke er indført Konto-Kuranter med løse Blade.

6.

Udvalget tiltræder dette Forslag, men anser det dog for ønskeligt, at der under Meterkontoret fandtes et samlet Personalregister, der formentlig uden større Bekostning (bortset fra den første Oprettelse) vilde kunne føres sammen med Sortekasse og Restance-Afdelingen.

Udvalget stiller dog ikke Forslag herom.

7.

Udvalget er enig i Ønskeligheden af at Arbejdet saavidt muligt sker efter en Distriktsinddeling, naar det kan lykkes at fjerne de Vanskeligheder, som i sin Tid gjorde det nødvendigt at ophæve en saadan, men Udvalget mener foreløbig ikke at burde paatvinge Meterkontoret en bestemt indre Forretningsgang.

Forslagsstilleren Schaarups Tanke har ogsaa, trods den Sympati, han personlig nærer for Distriktsinddelingen ikke blot med Henblik paa det daglige Arbejde men tillige med Henblik paa senere Udvidelser, hovedsagelig været den at finde en Maalestok for Personalets Størrelse, og Medunder tegnede Elper og V. Hansen er enig med Forslagsstilleren i at Distrikterne under de i denne samlede Udvalgsindstilling givne Forudsætninger passende vil kunne sættes til 9 à 10,000 Maalere.

8.

Udvalget tiltræder dette Forslag.

9.

Udvalget tiltræder dette Forslag.

Adressemaskinerne.

At udelade Navn og Adresse paa Aflæsningskuponen, eventuelt indføre Aflæsningsbøger gældende for et helt Aar med en Kvartalskupon til Konsumenten.

At indskrænke Skrivningen af Forbruget, der nu skrives 4 Steder, nemlig:

- a) Konto-Kurant
- b) Regning
- c) Noteringsark
- d) Indbetalingsliste.

At indskrænke de stadig forekommende Noteringer af Konto-Kurant Nr. og Pag. under Hensyn til at Konto-Kurranterne føres efter Gade og Husnummer.

At udelade Noteringen af Maalerens Udvisende paa Regningerne under Henviisning til de afgivne Aflæsningskuponer.

10.

Medundertegnede J. Schaarup tør ikke absolut stille Forslag om at kassere Adressemaskinerne, idet jeg erkender, at man ved disse opnaar en tydelig Skrift og undgaar et kedeligt manuelt Arbejde, men jeg henstiller til Kommissionen at slutte sig til min tidligere fremsatte Kritik om Adresse-maskinerne, som jeg ikke har fundet Anledning til at ændre i væsentlig Grad, og hvorover jeg forbeholder mig Ret til nærmere at gøre rede.

11.

Udvalget finder ingen Anledning til at udelade Navn og Adresse paa Aflæsningskuponen eller til at indrette Aflæsningsbøger gældende for et helt Aar, naar Adresserne kan paatrykkes ad mekanisk Vej.

12.

Noteringen af Forbruget paa Indbetalingslisterne er nu bortfalden.

Ligeledes vil Noteringen af Forbruget paa Noteringsarkene kunne bortfalde ved Indførelsen af de frederiksbergske Konto-Kuranter, men da Udvalget som anført under Post 5 foreslaar at benytte de nuværende Konto-Kuranter, vil der ikke paa dette Punkt kunne opnaas yderligere Lettelser.

13.

Da Kontorchef Elper fastholder Nødvendigheden af disse mange Noteringer, har undertegnede Schaarup og V. Hansen, der iøvrigt sympatiserer med Tanken, ikke ment at burde stille noget direkte Forslag.

14.

Udvalget tiltræder dette Forslag om end med megen Betænkelighed fra Kontorchef Elpers Side, der navnlig frygter for de mange Forespørgsler fra Konsumenterne angaaende Maalernes Udvisende. Medundertegnede Schaarup har ved Forslagets Fremsættelse ikke været tilstrækkelig opmærksom paa, at Konsumenten for at kunne kontrollere Forbrugets Udregning maa opbevare de sidste to Aflæsninger,

15.

At skrive samlede Regninger for Lys og Kogegas.

16.

At forsyne Regningerne med 2 Kuponer til Lettelse og Forandringer ved Inkassationen.

17.

At indskrænke Afkvittancerne.

men fastholder dog Forslaget navnlig under Henvisning til, at en saadan Ordning findes ved andre Gas- og Elektricitetsværker; subsidiært foreslaas, at kun den sidste Aflæsning anføres paa Regningen.

15.

Kontorchef Elper har overfor Udvalget udtalt som sin Formening:

at et overvejende Antal Lysgasforbrugere har Automater for Kogegas, saaledes at Besparelsen ved en samlet Regningsudskrivning formentlig reduceres til ca. 10,000 Regninger.

at samtlige Regninger i saa Tilfælde maatte forsynes med en Totalsum, hvorved Beløbet ogsaa for enkelte Maalere maatte gentages, endvidere maatte der i Konto-Kuranterne anbringes en særlig Kolonne for Totalsum, ligesom der maatte anbringes Henvisninger til den Konto, hvorpaa de enkelte Maalers Forbrug samledes i en Hovedsum, og at Arbejdet ved Regningsudskrivningen alene som Følge heraf vilde blive forøget.

Medundertegnede J. Schaarup kan ikke fuldt ud anerkende Nødvendigheden af de i Anledning af Forslaget nævnte Foranstaltninger, men stemmer dog efter Omstændighederne for at bevare den nuværende Ordning.

16.

Udvalget betragter dette Spørgsmaal som liggende udenfor dets Opgave, da 3-delte Regningsblanketter blev vedtagne i Princippet i Kommissionsmødet den 20. September; man vil kunne nøjes med at skrive Adressen paa den egentlige Regningskupon, men man vil ogsaa kunne trykke Adressen, saavel paa denne som paa Kvitteringskuponen, ved Hjælp af Adressemaskinerne, uden at dette vil medføre særlige Omkostninger.

17.

Der afkvikteres nu kun i Konto-Kuranten og ikke i Noteringsafdelingen.

18.

At henlægge Inkassationen under Meterkontoret, saaledes at Pengene indgaar i Kassererkontoret, medens Regningerne udleveres direkte fra Meterkontoret.

19.

At henlægge Sortekasse, Sikkerhedsstillelse og Sagførerregnskabet til Meterkontoret.

18.

Udvalget anbefaler dette Forslag og foresl aar, at Inkassatorerne kvitterer Regningerne. Medundertegnede Elper ansl aar Besparelsen i Kassererkontoret ved dette Forslag alene til 10 Mand, medens der i Meterkontoret kun kr aves en For ogelse af 3 Mand.

I Skrivelsen af 18. Oktober fra Kasserer H. T. Christensen til Kontorchef Elper meddeler f rstn evnte f lgende:

»Naar Regningerne udleveres til Inkassatorerne fra Meterkontoret og kvitteres af Inkassatorerne, samt hele Mellemregnskabet med Inkassatorerne og videre Behandling af ikke rettidig betalte Regninger, saaledes at Kassererkontoret fremtidig kun har at modtage Indbetaling fra de Forbrugere, der indbetaler direkte til Belysningsv esenets Kasse anser jeg det for sandsynligt, at 3 Mand kan bestride dette.

Skal Regningerne som hidtil kvitteres af Kassereren og Mellemregnskabet med Inkassatorerne bliver ved Kassererkontoret formenes hertil 4 Mand forn odne«.

19.

Udvalget anbefaler dette Forslag saaledes:

1. at Sortekasse og Sikkerhedsstillelse henl egges under Meterkontoret,

2. at Sagf orerregnskabet, i Overensstemmelse med Punkt 18 henl egges under Meterkontoret.

3. at Antallet af de nu til Sagf orer afgivne Fordringer s oges formindsket gennem Oprettelsen af en s erlig Restance-Afdeling under Meterkontoret, i hvilket Øjemed der foreslaas ansat 2 Restance-Inkassatorer, samt

4. at der af nye Konsumenter, der opgiver aldrig tidligere at have br ndt Gas eller Elektricitet fra de kommunale V erker, kr eves et midlertidigt Depositum af 10 Kroner.

For ovenn evnte Forslag g ores n ermere rede i medf lgende Bilag.

Udvalget har i Sammenh ang med dette dr ftet det af Ekspeditionssekret er E. W. Olsen fremsatte Forslag, men

20.

At henlægge alt Bogholderi vedrørende Gas- og Elektricitetsforbrug, Inkassation, Restancer, Sikkerhedsstillelse, Tilbagebetalinger etc. til Meterkontoret.

21.

At Personalet i Meterkontoret, under Forudsætning af, at de af Udvalget foreslaaede Forandringer i og Omlægninger af de forskellige Forretninger vedtages, væsentlig vil kunne reduceres.

mener foreløbig at maatte udskyde alle Forslag, der udkræver mere Personale, tilmed da Udvalget formener at den foreslaaede Restanceafdeling i nogen Grad vil formindske de Tab, som ovennævnte Hr. Olsens Forslag tager Sigte paa og som sikkert i en meget væsentlig Grad vil formindskes ved Indførelsen af det foreslaaede ringe Depositum af helt ny Konsumenter.

20.

Udvalget anbefaler dette Forslag, der vil forlægge disse Arbejder fra Bogholder- og Kassererkontoret til et samlet Bogholderi under Meterkontoret, og formentlig vil medføre en Forøgelse her af 2 Mand.

21.

Efter Anmodning af Udvalgsmedlemmerne Schaarup og Hansen om at give en Fremstilling af den omtrentlige Fordeling af Personalet i Meterkontoret naar Udvalgets Indstilling vedtages, har undertegnede Elper tænkt sig Ordningen, som nedenfor anført, dog uden Forbindende:

a. Afdelingen for Gas- og Elektricitetsmaalere med tilhørende Ekspedition med Ingeniørkontorerne, Publikum etc. 3 Fuldmægtige og 41 Kontorister.....	44
b. Afdeling for Automatgasmaalere 1 Fuldmægtig og 15 Kontorister.....	16
c. Bogholderiet, herunder tillige:	
1. Inkassationen, Noteringen, Afregning med Kasserer og Banker.	
2. Sortekasse, Sikkerhedsstillelse, Restance- og Sagførerregnskabet.	
1 Bogholder (Ekspsekr.)	
2 Fuldmægtige (1 for a, 1 for b).....	3
ad 1. ca. 10—12 }.....	
ad 2. ca. 6—8 }.....	ca. ... 18
	<hr/>
	21
At overføre...	<hr/>
	81

Udvalget har endvidere behandlet Spørgsmaalet om Inkassatorlønningerne og henstiller at disse baseres paa, at der til den faste Gage hører et nærmere fikseret Antal Regninger, der skulle være betalt eller paategnede som værende præsenterede, og at der for de overtallige Regninger betales

	Overført . . .	81
d. Adressemaskinerne		9
e. Chef, Revisor og 2 Assistenten		4
		<hr/>
		93 à 94
for Sygedage, Ferier og Soldatertjeneste ca 15 pCt. .		14
		<hr/>
		107 à 108

Meterkontorets Personale udgjorde den 1. April	
1912	113 Mand
ved den ændrede Forretningsgang tilkommer nyt	
Arbejde for	11 —
	<hr/>
	124 Mand

da man ifølge ovenstaaende vil kunne nøjes med
ca. 107 Mand

vil Besparelsen for Meterkontorets Vedkommende ved den her foreslaaede Omordning saaledes blive 17 Mand; endvidere vil, ved Overgang til akkordlønnen Medhjælp i Stedet for fast ansat Personale for det i nærværende Indstilling Post 1 nævnte almindeligste Kontorarbejde, successive kunne afgaa ved det i ovenstaaende Specifikation under

a. opførte Arbejde	9 Mand	} af det fast-	
c. I. — —	3 —		ansatte Per-
d. — —	6 —		sonale.

Tilsammen 18—15 pCt. beregnet for Syge- og Feriedage, samt Soldatertjeneste eller ialt 20 Mand; denne Overgang vil jo først kunne begynde ad Aare naar det ved Omordningen overflødiggjorte Personale er bleven anbragt.

et ikke for ringe Beløb pr. Stk. af inkasseret eller præsenteret Regning, saaledes at Inkassatorerne derigennem animeres til at gøre sig virkelig Anstrengelse ved Inkassationen, hvilket den nuværende Procentberegning ikke kan siges at opfordre til.

København, den 4. November 1912.

J. Schaarup. Hansen. L. P. V. Elper.

Til

Kommissionen angaaende Omordning af Belysningsvæsenets
Administration.

KØBENHAVNS BELYSNINGSVÆSEN.
Gasværkernes Ingeniørkontor.

København, den 12. Februar 1913.

Til

Medlemmerne af Regnskabskommissionen.

Da jeg fremsatte det Forslag til Forandring i Aflæsningsmaaden for Gas- og Elektricitetsmaalere, som Kommissionens Flertal har vedtaget, bemærkede jeg, som ogsaa anført i Betænkningen, at den foreslaaede Ordning ikke vilde blive saa bekvem at administrere som den nuværende, og at en Genemførelse af Forslaget derfor kun var mulig, naar der fandt et loyalt og intimt Samarbejde Sted mellem Meter-, Kasserer- og Ingeniørkontoret. Efter at jeg nu har modtaget Kontorchef Elpers Skrivelser af 10. f. M. med den dertil sig sluttende Skrivelse af samme Dato fra Kasserer Christensen samt Kontorchef Elpers »Bemærkninger« af 1. ds., staar det mig klart, at det vilde være mere end naivt at haabe paa, at et saadant Samarbejde mellem de 3 Kontorer skulde kunne komme i Stand. Da Forslaget herefter vil være umuligt at gennemføre, tager jeg det herved tilbage og skal tillade mig i Mødet den 12. ds. at fremsætte de Ændringsforslag til Betækningsudkastet som en Tilbagetagelse af Forslaget gør nødvendig.

Ærbødigst

Rich. Møller.

KØBENHAVNS BELYSNINGSVÆSEN.

Kasserer- og Meterkontoret.

København, den 14. Februar 1913.

Hr. Driftsbestyrer *Irminger*, fungerende Formand.

Efter at Hr. Kontorchef Møller har trukket sit Forslag om Udførelsen af Maaleraflæsningen sammen med Vandpaafyldningen tilbage, som Følge af at den af ham foreslaaede Løsning af dette Forslag ikke opfyldte de i sin Tid af Kasserer- og Meterkontoret fremsatte Forudsætninger, har Hr. Kontorchef Schaarup, sammen med de tekniske Afdelingsledere atter vedtaget at fremsætte et saadant Forslag, og da Kasserer- og Meterkontorets Chefer, som tidligere udtalt, særdeles godt kan slutte sig til Tanken i Forslaget, maa vi herved bede Dem, som fungerende Formand, at foranledige, at Hr. Kontorchef Schaarup snarest fremkommer med et detailleret Forslag, der kan opfylde de af os absolut nødvendige ansete Forudsætninger, som Hr. Kontorchef Møller har garanteret at kunne opfylde, men som han formentlig efter nærmere Overvejelse har tvivlet om at kunne gennemføre.

H. T. Christensen,

kst.

L. P. V. Elper.**J. Sørensen,**

kst.

Pag. 3, næstsidste Stykke (efter »foreslaas henlagt til Maalerkontrolørerne«).

Kasserer *H. T. Christensen* samt hans Repræsentant, Fuldmægtig *Sørensen*, og Kontorchef *Elper* maa overfor dette Forslag, som først har været fremsat af Kontorchef *Møller*, der imidlertid tog det tilbage, da han ikke kunde faa det til at opfylde de nedenfor opstillede Fordringer, hvorefter Forslaget paa ny er fremsat af Kontorchef *Schaarup*, tage det bestemte Forbehold,

1. at Aflæsningen vedblivende besørges efter Incassator-distrikternes Inddeling og i fortløbende Rækkefølge af Garderne indenfor disse, og ikke kan ske, som det os forelagte Forslag angav, saaledes at der samtidig aflæstes 2, 3 eller flere spredte Steder, hvorved Arbejdet ved Incassationen vil blive meget væsentlig vanskeliggjort, ligesom Arbejdet i Kasserer- som Meterkontoret betydeligt forøges;

2. at der aflæses et omtrentligt lige stort Antal almindelige Gas- og Elektricitetsmaalere om ikke pr. Dag, saa dog pr. Uge, saaledes at Kassererkontorer og dermed Incassatorerne kan faa en regelmæssig Forsyning af Regninger pr. Uge, da Incassationen ellers ikke og navnlig med det foreslaaede forøgede Regningsantal, rettidigt vil kunne besørges, respkt. naas besørget.

3. at det muliggøres, som nu er Tilfældet, at Maaler-aflæsningen, naar Forholdene kræver det, vil kunne standses i et eller muligvis et Par Incassator-distrikter og forceres i et andet Distrikt, hvilket af og til har vist sig at være nødvendigt;

4. at Meterkontoret vedblivende som hidtil, og som overalt er Tilfældet, ogsaa fremtidig dirigerer Aflæsningen af Gas- og Elektricitetsmaalerne og dermed sin egen Forretningsgang, og ikke at denne, som efter det fremlagte og senere tilbagetagne Forslag, vilde være undergivet Vandpaafyldningen og den tekniske Ledelse af Gasværkernes Ingeniørkontor, hvorved Forretningsgangen saavel i Kasserer- og Meterkontoret vilde blive afhængig af Arbejdsinddelingen i Gasværkernes Ingeniørkontor og Vandpaafyldningen.

H. T. Christensen,
kst.

J. Sørensen,
kst.

L. P. V. Elper.

KØBENHAVNS BELYSNINGSVÆSEN.

Meterkontoret.

København, den 12. Marts 1913.

Til det nedsatte Redaktionsudvalg til kritisk Gennemgang af Kommissionsformandens Forslag til Betænkning, D'Herrer Driftsbestyrer *Hentzen* og Kontorchef *Schaarup*.

Idet jeg henviser til medfølgende 3 Bilag, nemlig:

1. Fremstilling fra Undertegnede til »Udvalget angaaende Meterkontoret« af Besparelsen i dette Kontors Personale, hvis Udvalgets Indstillinger, Punkt a—l, vedtoges af Kommissionen (anslaet til 17—18 Mand).
2. Fremstilling fra Undertegnede til samme Udvalg af den Personaleforøgelse i Meterkontoret, som vilde være nødvendig, hvis Udvalgets Indstillinger, Punkt 1—3, vedtoges af Kommissionen (anslaet til 11 Mand).
3. a & b. Kommissionsformandens Spørgeskema angaaende Besparelsen (efterat Udvalgets Indstillinger vare forandrede af Kommissionen) samt Undertegnedes Fremstilling (Punkt 1—16) af den derved fremkomne mindre Besparelse (anslaet til 10 Mand).

skal jeg bemærke, at da det under Punkt 18 i den af »Udvalget angaaende Meterkontoret« afgivne Betænkning, *In-cassationens* etc. *Henlæggelse til Meterkontoret*, er blevet forkastet, vil Meterkontoret bibeholde følgende Arbejder (se Bilag 1, Punkt i, sammenholdt med Bilag 2, Punkt 1):

Kassekontrollen i samme Omfang som nu samt

Mellemekspedition med Kassererkontoret an-

- gaaende Inkassatorerne, deres Indbetalingslister, Forespørgsler etc. 4 Mand.
- Endvidere vil den væsentligste Del af det under Bilag 2, Punkt 1 nævnte Arbejde overgaa til Meterkontoret, selv om Inkassatorerne forbliver under Kassererkontoret, saasom det Arbejde, der nu udføres i Bogholderiet vedrørende Gas- og Elektricitetsregninger, Notering af Tilbagebetalinger, Meterkontorets Bogholderi og vil mindst fordre 1 Mand.
- Til det under Bilag 2, Punkt 2 anførte Arbejde afgiver Gasværkernes Ingeniørkontor (for Sortekasse) 2 Mand og Kassererkontoret (for Sagførerregnskabet) 2 Mand, men da der er anslaaet 6 Mand til det samlede Arbejde, herunder fremtidig Undersøgelse af alle Fordringer ved Sammenligning med Konto-Kurranterne for de tidligere Bopæles Vedkommende, Undersøgelse af slettede Restancer, hvilke Fordringer uden Kontrol henligger hos Sagføreren 1 à 2 Mand.
- Hvis Maaleraflæsningen forbindes med Maalerkontrollørerne (hvilket Forslag er vedtaget, uden at der er forelagt nogen Plan, der muliggør at det kan gennemføres) maa det Arbejde, som i sin Tid, da Meterkontoret overtog Aflæsningen, bortfaldt, nemlig Kontrol med Aflæsningsbøgers, Eftersyns, Efternøles etc. Frem- og Tilbagesendelse atter optages, hvortil mindst vil udfordres 1 Mand.
- Hvis den foreslaaede Ordning at udstede Flyttekort for Til- og for Afmeldelse, for Gas- og for Elektricitetsmaalere gennemføres, hvilken Fremgangsmaade ifølge Ingeniørkontorets eget Forslag medfører Merarbejde i Stedet for Mindrearbejde i d e t t e K o n t o r, idet

Afskaffelse af Flyttekladden, disses Registrering og Flyttelisterne ikke medfører nogen som helst Indskrænkning af Personalet, saa er det givet at den vil medføre Personaleforøgelse til Ordning, Fordeling, Kontrol m. m. i Meterkontoret af mindst..... 1 Mand.

Arbejdsforøgelsen udgør saaledes... 7 à 8 Mand som Følge af Forandringen i ovennævnte Udvalgs-Forslag og de under andre Kontorer behandlede Forslag, som ogsaa berører Meterkontoret.

Jeg haaber at det ærede Redaktionsudvalg heraf vil kunne se hvorledes den oprindelige paatænkte Besparelse reduceres fra ca. 17—18 Mand til ca. 10 Mand.

Ærbødigst

L. P. V. Elper.

Bilag 1.

Indskrænkninger i Meterkontorets Personale.

- a. ad 1. Arbejdet for »ny Maaleres« Kvitteringer forbliver uforandret.
- b. ad 2. Udstedelsen af 30,000 Overtagelseskvitteringer og 60,000 Tændesedler tillige med den med disses Frem- og Tilbagesendelse mellem Gasværkernes Ingeniørkontor og Meterkontoret, Kontrol etc. forbundne Arbejde 3 Mand.
- c. ad 3. Ombyttede Maalere. Arbejdet uforandret.
- d. ad 5. Der registreres for Tiden 70—75,000 Kvitteringer aarligt i et Antal af 35—40 Stk. i Timen, altsaa ca. 2,000 Timers Arbejde om Aaret eller 1 Mand.
- e. ad 6. Arbejdet ved Forseglingbøgerne bortfalder $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ Mand
- f. ad 7. Beregning af Elektricitetsforbruget i Kilowatt i Stedet for Hektowatt sparer $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ Mand } 1 Mand.
- g. ad 8. Medens Personalet nu, da Forbruget paa Regningerne efterregnes og Regningsudskriveren er den, der bærer Ansvaret for, at Udregningen i Konto-Kuranten er rigtig, udskriver ca. 225 Regninger daglig i Gennemsnit, vil man formentlig, ved at lade Udskrivningen overgaa til slet og ret Afskrivningsarbejde, kunne regne med et Gennemsnit af ca. 350 Regninger daglig, og det hermed be-

- skæftigede Personale maa kunne reduceres fra 9 à 10 til 6 à 7 Personer eller med..... 3 Mand.
- h. ad 9. Det ved Afkvittancen beskæftigede Personale vil formentlig kunne reduceres til 3 Mand.
- i. ad 10. Ekspeditionen med Kassererkontoret vil blive meget ringe, ligeledes det daglige Mellemsregnskab med Bogholderiet, 2 pCt. Straffrenten bortfalder, Arbejdet som Følge af Kassekontrollen bliver betydeligt reduceret, da det delvis gaar igen i Regnskabet med Inkasatorerne, naar dette henlægges under Meterkontoret..... 4 Mand.
- k. ad 11. De 3-delte Regningsblanketter vil forandre mere Arbejde end de nuværende, men da jeg gaar ud fra, at Regningerne, ligesom nu trykkes enkeltvis for hver Maaler, vil Arbejdsforøgelsen være medregnet i den under Punkt 8 anførte Besparelse..... 0 Mand.
- l. ad 12. I Automatafdelingen vil formentlig ved det nuværende Maalerantal og med de foreslaaede Forandringer spares 2 à 3 Mand.
- Besparselsen i Meterkontoret bliver herefter 17 à 18 Mand.

Bilag 2.

Forøgelse af Meterkontorets Personale.

Ved Forelæggelsen af følgende forskellige Arbejder fra Elektricitetsværkernes- og Gasværkernes Ingeniørkontorer, Bogholderkontoret og Kassererkontoret til Meterkontoret vil nedennævnte Personaleforøgelse i Meterkontoret formentlig blive nødvendig.

1. Ved det Arbejde, som nu udføres i Bogholderiet vedrørende den samlede Regnskabsførelse over Gas- og Elektricitetsforbruget, Noteringen af Tilbagebetalinger, af »andre Regninger«, som skal indbetales ved Inkassatorerne, Regnskabet med disse, Meterkontorets Bogholderi, Restance-Regnskabet etc. kan formentlig beregnes Arbejde for..... 2 Mand.
 2. Arbejdet ved Sortekasse, Restance-Regnskabet og Regnskabet med Sagføreren, Sikkerhedsstillelse med eventuelt 10 Kroners Depositum samt til den hermed forbundne Korrespondance, Overførelse, Ordning og Gennemgang af Sagføreren's Arkiv med gamle Fordringer vil formentlig udfordres..... 6 Mand.
 3. Til det direkte Arbejde med Inkassatorerne, altsaa Udlevering af Regninger, Afregning med Inkassatorer, Kasserer og Banker, Ekspedition med Kassererkontoret, det daglige summariske Regnskab over Forbrug og Beløb til Brug for det egentlige Bogholderi i Meterkontoret etc., hvilket Arbejde altsammen tænkes samlet med den nuværende Noteringsafdeling, maa formentlig beregnes..... 3 Mand.
-
- Arbejdsforøgelsen medfører Ansættelse eller Overflytning af..... 11 Mand.
-

Bilag 3 a.

*Kommissionsformandens Spørgeskema vedrørende
Meterkontoret.*

1. At der i Afdelingen for Elektricitetsforbrug gøres et Forsøg med Anvendelsen af den frederiksbergske Kolonne-Konto-Kurant.

2. At Personregistret i Konto-Kuranterne fremtidig ikke føres.
3. At den selvstændige Udregning af Pris og Forbrug ved Udskrivningen af Regninger opgives, og at Udskrivningen foretages direkte efter Konto-Kuranterne.
4. Forsøgsvis at udelade Noteringen af Maalernes Udvisende paa Regningerne under Henvisning til de afgivne Aflæsningskuponer.
5. At udelade Omsætningen fra Kubikfod til Kubikmeter paa Gasregningerne.
6. At beregne Elektricitetsforbruget i Kilowatt i Stedet for i Hektowatt.
7. At indskrænke Noteringen af Regningerne, saaledes at Aflæsningerne ikke noteres.
8. Ved Afkvittancen i Konto-Kuranterne at udelade Noteringen af Forbruget paa Inkassatorernes Indbetalingslister.
9. At Afkvittance kun foretages i Konto-Kuranterne og ikke tillige i Noteringsafdelingen.
10. At afskaffe Maalerkvitteringer og Tændesedler.
11. At ophæve Maaleraflæserkorpset og lade Aflæsningen af Gas- og Elektricitetsmaalerne udføre af Maalerkontrollører samtidig med Paafyldningen af Gasmaalerne.
12. At give de Maalerkontrollører, der udfører Aflæsninger et fast aarligt Tillæg af 120 Kr.
13. At Distriktsinddelingen igen indføres i Meterkontoret, dog at Medhjælpen i de enkelte Distrikter retter sig efter det forhaandenværende Arbejde, og Distrikternes Størrelse retter sig efter Inkassatordistriktet.
14. Efterhaanden som Pladsledighed blandt det fast ansatte Personale forekommer at lade det almindeligste Kontorarbejde, saasom Udskrivning af Gas- og Elektricitestregninger o. lign. overgaa til akkordlønnet Medhjælp udenfor den egentlige Kontortid.
15. At Arbejdet ved Noterings- og Adressemaskinerne udføres af kvindelige Skrivere.

Bilag 3 b.

Besvarelse af Spørgeskemaet.

KØBENHAVNS BELYSNINGSVÆSEN.

Meterkonteret.

København, den 11. Februar 1913.

Herr Kontorchef *R. Møller.*

Som Svar paa Deres Skrivelse af 7. ds. tillader jeg mig at meddele, at Besparelserne som Følge af Kommissionsforslagene vedrørende Meterkontoret, efter den modtagne Fortegnelse, fordeler sig paa følgende Maade:

ad 1. Da Forsøg nødvendigvis udfordrer større Paa-passelighed og Kontrol, end ved et gennemført System, vil ingen Besparelse opnaas.

ad 2. Besparelsen anslaaes til 1 Mand.

ad 3. Besparelsen anslaaes til 3 Mand, dog bemærkes udtrykkeligt, at det foreslaaede Noteringssystem eller Opsummeringssystem, som af Herr Kontorchef Schaarup er foreslaaet anvendt i Forbindelse med den under Punkt 7 nævnte indskrænkede Noteringsmaade, nødvendigvis udfordrer 2 Additionsmaskiner, hver med 2 à 3 Kolonner, af noget lignende System, som anvendes i Stadens Hovedboghderi.

ad 4. Besparelsen anses for udelukket, i hvert Fald i det første Aar, da sikkert Ekspeditionen af Konsumenternes Henvendelser angaaende Aflæsninger, Forbrug etc. snarere vil lægge Beslag paa mere Personale end der vil kunne spares ved at udelade at opføre Maaleraflæsningerne paa Regningerne. Hvorvidt man senere vil kunne opnaa nogen virkelig Besparelse anses for meget tvivlsomt.

ad 5. Besvarelse som ad Punkt 4.

ad 6. Besparelsen anslaaes til $\frac{1}{2}$ Mand.

ad 7. Ingen Besparelse, da den under Punkt 3 forudsatte Opsummering efter Konto-Kuranterne, af forrige og sidste Aflæsning samt Forbrug i Forbindelse med den foreslaaede indskrænkede Regningsnotering snarere vil udfordre mere Arbejde end mindre i Forhold til den nu anvendte Fremgangsmaade ved Regningsnoteringen.

ad 8 og 9. Besparselsen anslaas til 3 Mand.

ad 10. Besparselsen anslaas til 3 Mand.

ad 11 og 12. Besvarelsen heraf overlades til Gasværkernes Ingeniørkontor for Funktionærernes Vedkommende. Af Kontorpersonalet kan intet spares, tvertimod vil det være nødvendigt, ligesom da Ingeniørkontoret i sin Tid besørgede Aflæsningen, atter at etablere en Kontrolordning med Aflæsningsbøger, Eftersyn, Efternølere etc. som vil fordre mere Arbejde i Meterkontoret end den nuværende Forretningsgang.

ad 13. Besparelse vil ikke opnaas, tvertimod vil Distriktsinddelingen udfordre noget mere Arbejdskraft, ligesom Fordelingen af det modtagne Arbejdsstof ogsaa vil udfordre mere Tid end nu, da man ikke er bunden til bestemte Distrikter ved Udleveringen af dette.

ad 14. Den eventuelle Besparelse, der jo først vil kunne indtræde successive ad Aare efterhaanden som Pladsledighed blandt Personalet indtræffer, vil bestaa i Differencen mellem den Løn, der udbetales til de nu ved Regningsudskrivningen etc. anvendte fastansatte Assisterter og Skrivere og den Udgift som akkordlønnet Medhjælp vil medføre, nogen Beregning kan ikke opstilles før Betalingen af saadanne Akkorder er fastsat; hvis man vil kunne anvende en lignende Betaling som f. Eks. det private Frederiksberg Gasværk giver, vil der kunde spares en Del, men skal man sætte Akkorden efter lignende Sætsler, som i de senere Aar er betalt under Belysningsvæsenet, vil Bepsarselsen blive meget problematisk.

ad 15. Ingen Besparelse nu; Bepsarselsen ligger i, at de ved den Slags rent manuelt Arbejde beskæftigede Kvinder ikke vil kunne opnaa Ansættelse som Assisterter.

Følgende Forandringer eller tilkommende Arbejder vil udfordre Forøgelse af Meterkontorets Personale.

- a. Ved det under Punkterne 1, 4, 5, 7, 11 og 12 og 13 anførte Merarbejde anslaaes ialt en Personaleforøgelse af 2 M a n d.
- b. Ved Førelsen af et egentlig Bogholderi for Meterkontoret samt ved fremtidig Overtagelse af Hovedbogholderiets Regnskabsførelse af Gas- og Elektricitetsforbrug samt det hermed i Forbindelse staaende forøgede Arbejde ved Opgivelser vedrørende Kassekontrollen 1 M a n d.
- c. Sortekasse, Sikkerhedsstilling og den hermed forbundne Korrespondance, endvidere Sagførerregnskabet i Forbindelse med Eftersøgning af gammel Gæld ved at efterse de af Konsumenterne opgivne »tidligere Bopæle« i Konto-Kuranterne 5 M a n d.

Da Meterkontorets Personale (fastansat og Ekstrahjælp) den 1. April 1912 ialt udgjorde..... 113 Mand,
og Besparelsen udgør..... 10 —

Rest... 103 Mand.

Tilkommer for nyt Arbejde, som anført under b
og c..... 6 —

hvorefter Meterkontorets Personale efter de her
givne Forudsætninger vil udgøre..... 109 Mand.

Ærbødigst

L. P. V. Elper.

**En sammenlignende Oversigt over Forholdet mellem
Bekostningerne ved de enkelte Administrations-
Afdelinger under Københavns Belysningsvæsen
og Frederiksberg Gasværk.**

Efter at Kommissionsformanden, Hr. Kontorchef *Møller*, paa min Opfordring om at fremskaffe en Oversigt, som ovenfor nævnt, har nægtet dette, endskønt han gentagende Gange har forelagt sammenlignende Oversigter vedrørende Meterkontoret, hvilke dels har været baseret paa fejle Tal, idet der for Frederiksberg Gasværks Vedkommende kun har været regnet med det løst ansatte Personale, som udfører det almindelige underordnede Arbejde, medens det fast ansatte under- og overordnede Personale har været udeladt, men medregnet for Meterkontorets Vedkommende, dels uden Hensyntagen til de forskelligartede Forhold, har jeg henvendt mig til Chefen for Frederiksbergs Gasværks Administration, som — idet han bemærkede, at Sekretæren, Fuldmægtig Krøyer, allerede havde faaet Personalets Antal og S sammensætning tidligere — under 13. September skriftlig har meddelt mig, at det fast ansatte Personale bestod af 7 Personer, nemlig Chef (der tillige er Kasserer), Bogholder og 5 Kontorister, med en samlet Aarsudgift af 16,540 Kr.

Ved en Sammenligning med vore Forhold kan man formentlig af disse 7 Personer anslaa:

1 $\frac{1}{4}$	Mand	anvendt	ved	Arbejde	svarende	til	vort	Bogholderi.
1 $\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—	—	—	Kassererkt.
$\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	—	—	Kokskontor.
2	—	—	—	—	—	—	—	Gasv. Inge- niørkontor.
2	—	(—13	løst	ansatte)	—	—	—	Meterkontor

Selv om denne Opstilling kan kritiseres, saa vil der neppe kunne anføres nævneværdige Indvendinger herimod,

og nogen Forskydning af væsentlig Betydning vil næppe kunne paapeges; under denne Forudsætning bliver Forholdet mellem det af Frederiksberg Gasværk og vore Kontorer til lignende Arbejde anvendte Personale følgende:

Kontor	Maalerantal	Personale		Maaler pr. Mand	Personale		Maaler pr. Mand	Gange
		$\frac{1}{4}$ 1912	Maalere		$\frac{1}{4}$	Maalere		
Bogholderkt....	194 000 Gas & El.	14		c. 13 900	$\frac{1}{4}$		25 000	c. 2 Gange
Kasserekt....	194 000 Gas & El.	22		8 800	$\frac{1}{4}$		25 000	- 3 —
Kaskontor....	162 000 Gas	8		Sammenligning kan næppe anstilles.				
* Gasv. Ingt..	162 000 Gas	37		4 400	2		15 500	c. $3\frac{1}{2}$ —
** — — —	162 000 Gas	32		5 000	2			c. 3 —
*** Meterkontor.	194 000 Gas & El.	113		1 700	15		2 000	c. $\frac{1}{6}$ —

*) Gasværkernes Ingeniørkontor har foruden de 35 Mand, som er anført i de fremlagte Oversigter, Assistent Wulsten, der, selv om han er Epileptiker, dog udfører ca. 1 Mand's Arbejde; endvidere maa der formentlig for Kontorchef Møller, Fuldmægting Krøyer og en Maskinskrivere, tilsammen kunde regnes 1 Person henhørende under Ekspeditionsafdelingen. Herved fremkommer 37 Mand i de "Ike tekniske Afdelinger" (Regnskabsafdelingen dog ikke medregnet heri).

**) Da Maalerkontrollerer etc. ikke findes i denne Betydning paa Frederiksberg er her opført 5 Mand mindre, for at gøre Oversigten saa korrekt som muligt.

***) Meterkontoret har en stor Del Arbejder, som ikke findes i Frederiksberg Gasværks Kontorer (herom se medfølgende Bilag).

For København

For Frederiksberg
med 31 000
Maalere

Kbhvn dyrere
end Frederiks-
berg.

Som det fremgaar af ovenstaaende Oversigt er Meterkontoret det af ovennævnte Kontorer under Københavns Belysningsvæsen, som er billigst administreret i Sammenligning med Frederiksberg Gasværks, og som det vil fremgaa af medfølgende Imødegaaelse af den af Kontorchef Møller i sin Tid fremlagte Sammenligning af Bekostningerne ved Maalerregnskabet i København (Meterkontoret) og Frederiksberg Gasværk, er Meterkontorets Antal af Personale ved lignende Arbejde under ensartede Forhold endog ringere end Frederiksbergs. Det synes samtidig af ovenstaaende Sammenligning at fremgaa, at Gasværkernes Ingeniørkontor og Kassererkontoret er de dyreste administrerede Kontorer under Københavns Belysningsvæsen (sidstnævnte paa Grund af den omstændelige Incassationsmaade), og i Konsekvens heraf har jeg i Overensstemmelse med Kommissionsbetænkningen af 1905 og med Resultaterne af min Rejse i 1902 stillet Forslag om Omordning og Omlægning af Belysningsvæsenets Ekspedition med Publikum, og foreslaar nu at Kommissionen nedsætter et Udvalg til Undersøgelse af dette Forhold, saavel som af Sammenarbejdet mellem Ingeniørkontorerne og Meterkontoret, for at faa Fremgangsmaaden ved samme Slags Kontorarbejde ensartet i begge Ingeniørkontorerne, og dermed tillige Forretningsgangen mellem disse og Meterkontoret fastslaaet; et saadant Udvalg maa ogsaa kunne angive den Besparelse i Arbejdskraft, som vil fremkomme ved en praktisk Omlægning af Forretningsgangen i denne Retning.

Som Medlemmer af dette Udvalg tillader jeg mig at foreslaa Cheferne for begge Ingeniørkontorerne, Kontorchef *Schaarup* samt undertegnede Chef for Meterkontoret.

Bilag til Sammenligning mellem Administrations- personalet ved nogle Kontorer under Københavns Belysningsvæsen og Frederiksberg Gasværk.

I den af Kommissionsformanden, Hr. Kontorchef *Møller*, fremlagte Oversigt over Forretningsgangen for Frederiksberg Gasværks Maalerregnskab etc. findes til Slut en Sammenligning mellem Omkostningerne for dette og for Meterkontoret, af hvilken det fremgaar, at Udgiften pr. Maaler kun skulde være 28 Øre p. a. paa Frederiksberg; det synes mig meget mærkeligt, at man fuldstændig har overset, at dette Beløb kun er for det løst ansatte Personale, medens man samtidig for Meterkontoret medtager alt, baade hvad der vedrører Maalerregnskabet, og hvad der ikke vedrører dette, baade det overordnede og det underordnede Personale, saaledes at det nævnte Beløb giver et fuldstændig, mildest talt, urigtigt Billede af de faktiske Omstændigheder og Omkostninger.

Som anført i min medfølgende Oversigt over Forholdet mellem Personantallet i flere af Belysningsvæsenets Kontorer og Frederiksberg Gasværks er den samlede Udgift til det fastansatte Personale paa Frederiksberg 16,540 Kr. aarlig, og af dette Beløb kan man formentlig, uden at regne for højt, beregne 5,000 Kr. som hørende til »Meterkontorets« Forretninger; da der findes ca. 31,000 Maalere, bliver Udgiften til det fastansatte Personale for »Maalerregnskabet« 17 Øre pr. Maaler, hertil kommer det løst ansatte, der koster 28 Øre pr. Maaler, saaledes at den virkelige Udgift allerede herefter bliver mindst 45 Øre p. a. pr. Maaler, men da Kontortiden paa Frederiksberg er $\frac{3}{4}$ à 1 Time længere

Transport... 45 Øre p. a. pr. Maaler.

Transport...	45 Øre p. a. pr. Maaler.
end her maa man regne, at dette medfører en Merudgift til de 2 faste Mand à 75 Øre pr. Time i 300 Dage eller ca.....	1 $\frac{1}{4}$ — —
og da Frederiksberg Gasværk regner med 75 Øre pr. Time i Ekstraarbejde for de 13 løst ansatte, medens København regner med Kr. 1,00 à 1,25 vil Udgiften, som Følge heraf blive 33 $\frac{1}{3}$ og 66 $\frac{2}{3}$ pCt. højere, og da nu betales 28 Øre aarlig pr. Maaler vil København under samme Forhold og til samme Arbejde komme til at betale 9 à 19 Øre mere p. a. eller gennemsnitlig ca.	14 — —

Udgiften vil saaledes ikke være

28 Øre pr. Maaler men ca. 60 Øre p. a. pr. Maaler,

eller, beregnet for 194,000 Maalere, andrage 116,400 Kr., i Stedet for som i Hr. Kontorchef Møllers Fremstilling angivet 55,000 Kr. Naar nu hertil kommer, at Frederiksberg Gasværk, i Lighed med alle Gas- og Elektricitetsværker af nogen Betydning, enten man tager Malmø, Stockholm, Gøteborg, Wien, Berlin, London eller Leipzig etc., har sin Administration udskilt fra den tekniske Ledelse, saaledes at kun en Mand bestemmer og bærer Ansaret overfor Direktøren for Ledelsen af den daglige Administration, og denne derfor ganske anderledes kan ordne Forretningsgangen praktisk end her i København, hvor 6 ligestillede Kontorchefer hver har mere eller mindre med den daglige Ekspedition og Administration at gøre, hvilket nødvendigvis foraarsager betydelig mere Kontrol og Ekspedition ved Arbejdet mellem Kontorerne indbyrdes end for Frederiksbergs Vedkommende, saa er det allerede af denne Grund ikke muligt med virkeligt ensartet Resultat at sammenligne en lille

privat Administration med en stor kommunal, da Forholdene i Virke'igheden ligger aldeles forskellige, og navnlig udnyttes Personalets Arbejdskraft ganske anderledes ved det private Værk. Ved at sammenligne den tekniske Ledelse indenfor Frederiksberg Gasværk med Københavns vil man formentlig ogsaa komme til akkurat det samme Resultat. Jeg skal anføre følgende Arbejde paa Meterkontoret, som enten slet ikke eller kun i ringe Omfang findes paa Frederiksberg, nemlig:

1. Telefonomstilling til 16 Kontorer og Afdelinger, hvorved gennemsnitlig er beskæftiget.....	1 Person.
2. Ved Ekspedition med Gasværkernes Ingeniørkontor	2 —
3. Ved Ekspedition med Elektricitetsværkernes Ingeniørkontor.....	$\frac{1}{2}$ à 1 —
4. Ved Ekspedition i Automatmaalerafdelingen, samt ved den mere omstændelige Regnskabsforelse som er forårsaget ved Omsætning fra Kubikfod til Metersystemet, ved det foreløbige Arbejde ved Forandring af Gasprisen, ved de mange Opbrydninger af Maalere, Eftersyn, Efterbetalinger, Tilbagebetalinger etc. som slet ikke findes paa Frederiksberg, idet den betydelig højere Automataspris, der forårsager, at der altid er for mange Penge i Kassen, saaledes at man ved at lade Automataflæseren opgøre Forbruget i Byen og tilbagebetale det for meget indbetalte Beløb lader denne udføre en stor Del af det Arbejde, som i Meterkontoret udføres af Kontorpersonalet. Merarbejdet	

Transport... $\frac{1}{2}$ à 4 Personer

Transport...	$\frac{1}{2}$ à 4	Personer
ved disse Arbejder kan sikkert anslaaes til mindst	6	—
5. Registrering af Konto-Kuranter....	1	—
6. Udstedelse af Maalerkvitteringer og Tændesedler.....	4	—
7. Den ekstraordinære Kassekontrol og den som Følge af vor Incassationsmetode meget omstændelige Ekspedition med Kassererkontoret.....	3 à 4	—

Tilsammen ca.... 18 à 19 Personer.

8. Endvidere maa regnes den tilbageværende Del af det som Følge af Metersystemets Gennemførelse ansatte Mandskab (+ Automatafdelingens, som er medregnet ovenfor)...	9 à 10	—
ved Sammenligningen maa altsaa fradrages	27 à 29	Personer.

i det for Meterkontoret opførte Antal af 113 Personer.

Der vil maaske kunne indvendes, at lidt af de under Punkt 1, 2, 3 og 8 angivne Arbejder paa forskellige Steder findes paa Frederiksberg Gasværk, men dette vil kun dreje sig om Ubetydeligheder, og naar man i Stedet for, som foranstaaende Opstilling angiver 27 à 29 Mand, kun fradrager 24 à 25 Mand, vil man være paa den sikre Side. Sammenligner man nu det herved fremkomne Tal $113 \div 24$ eller 89 Mand for Meterkontoret ved et samlet Maalerantal af 194,000, giver dette 2,180 Maalere pr. Mand, medens det af Frederiksberg anvendte Antal, 2 fastansatte og 13 løst antagne, ialt 15 Mand ved et Maalerantal af 31,000 Maalere kun giver 2,060 Maalere pr. Mand. Frederiksberg vilde ved sin nuværende Forretningsgang ved et Maalerantal af 194,000 anvende 94 Mand, altsaa, med længere Kontortid og ved Anvendelse

af løst ansat Personale i stor Udstrækning, endog større Personale end Meterkontoret.

At Udgiften til Maalerregnskabet paa Frederiksberg er mindre er ikke mærkværdigt, naar man her baade har længere Kontortid og betydelig lavere Lønninger end paa Meterkontoret, thi paa Frederiksberg betales der til 13 løst ansatte Mand for Regnskabet med 31,000 Maalere 28 Øre pr. Maaler p. a. Kr. 9,280 og til 2 fastansatte ca. Kr. 5,000, eller for 15 Mand tilsammen Kr. 14,200, eller pr. Mand p. a. Kr. 950 à 960, medens Udgiften til Meterkontorets 113 Mand er Kr. 160,000 eller pr. Mand p. a. Kr. 1,410.

Som det vil fremgaa af foranstaaende Oversigter, saa er Frederiksberg Gasværks Administration vedrørende Maalerregnskabet regnet under lignende Forhold, lignende Arbejde og lignende Lønninger, dyrere end den tilsvarende for Meterkontorets Vedkommende, og ikke som Hr. Kontorchef Møller opgiver 55,000 Kr. mod 160,000, hvilke Beløb er baseret dels paa fejle Tal, dels under andre Forudsætninger.

København, den 12. November 1912.

Sign. *L. P. V. Elper.*

GASVÆRKERNES INGENIØRKONTOR.

I Anledning af den af Hr. Kontorchef L. P. Elper udarbejdede

»Sammenlignende Oversigt over Forholdet mellem Bekostningerne ved de enkelte Administrations-Afdelinger under Københavns Belysningsvæsen og Frederiksberg Gasværk«,

efter hvilken Oversigt Meterkontoret, sammenlignet med Frederiksberg Gasværk, skulde være det billigst administrerede og Gasværkernes Ingeniørkontor det dyrest administrerede af Belysningsvæsenets Kontorer, har jeg nu nærmere undersøgt Sammenligningen for Gasværkernes Ingeniørkontors Vedkommende.

Ingeniørkontorets Ekspeditionsafdelinger har et Personale paa 35 Mand, heri ikke medregnet Assistent Wulsten, der paa Trods af Hr. Elpers Paastand om, at han »dog udfører ca. 1 Mands Arbejde«, er en meget lidt arbejdsdygtig Invalid, som midlertidig er forsat fra Kokskontoret til Ingeniørkontoret.

Paa Frederiksberg anvendes tørre Maalere. Forinden Sammenligningen maa man derfor — som Hr. Elper ganske rigtig har gjort — fradrage Maalerkontrollørafdelingens Personale 5 Mand
Endvidere udfører Ekspeditionsafdelingernes Personale følgende Forretninger, der ikke paahviler det tilsvarende Personale paa Frederiksberg Gasværk:

Sortekasse-Kontrollen	2	—
Transport	7	Mand

	Transport...	7 Mand
Førelse af Gade- og Vandbøger		2½ —
Undersøgelse af Klager i Byen.....		1 —
Daglig Opnotering og Aflæsning af hjemtagne Maalere.....		1 —
Pasning af Telefon-Omstillingsbord		1½ —
	I alt...	13 Mand

Selv om man ser bort fra forskelligt Merarbejde, f. Eks. Ekspeditionerne vedrørende ca. 80,000 Maalerkvitteringer aarlig samt den Omstændighed

at vaade Maalere vistnok fremkalder flere Klager over Forstyrrelser i Gasforsyningen end tørre Maalere,

at der som Følge af den nuværende, noget omstændige Forretningsgang i Meterkontorets Automat-Afdeling aarligt afgives ca. 7,500 Eftersyn vedrørende Aflæsninger af Automatmaalere til Ingeniørkontoret til Besørgelse i Byen ved Mekaniker,

at Københavns Gasværker ikke som Frederiksberg Gasværk har sit eget Reparationsværksted for Gasmaalere, hvad der giver Personalet hos os et noget vidtløftigere Arbejde ved Kontrollen med Entreprenørernes Regninger, etc.,

maa der saaledes alligevel fraregnes 13 Mand. Tilbage bliver 22 Mand paa 162,000 Maalere eller

1 Mand for hver 7,363 Maalere.

Frederiksberg Gasværk anvender til de tilsvarende Forretninger ikke — som af Hr. Elper opgivet — 2 Mand, *men 6 Mand.*

Der findes paa Frederiksberg et »Maalerkontor« (Personale: 1 Dame og 3 Herrer). Dette Kontor, hvis Personale i 14—16 Dage omkring hver Flyttedag suppleres med 3 Mand, modtager Flytningsanmeldelser, Maalerbestillinger, Klager over Mangler ved Gasforsyningen etc. Kontoret modtager ikke Gasmestrenes Ledningsanmeldelser og udøver ikke Kontrollen med Gasmestrene. Disse Forret-

ninger bestrides paa Frederiksberg af »Distriktskontoret«, hvis Personale bestaar af en Leder, en Kontormedhjælper og 2 Ledningsprovere.

Kontorpersonalet bestaar saaledes af:

4 Mand i Maalerkontoret,
2 Mand i Distriktskontoret

i alt 6 Mand paa 31,000 Maalere

eller 1 Mand for hver 5,166 Maalere.

Københavns Gasværkers Ingeniørkontors Administration er saaledes ikke $3\frac{1}{2}$ à 3 Gange dyrere end Frederiksberg Gasværks Administration af de tilsvarende Forretninger, men

1,4 Gange billigere.

Af mine efterfølgende Bemærkninger i Anledning af Hr. Kontorchef Elpers Kritik af de Oplysninger, jeg har fremskaffet fra Frederiksberg Gasværk, vil det fremgaa, at Hr. Elpers Sammenligning er ligesaa vildledende for Meterkontorets Vedkommende.

Oplysningerne fra Frederiksberg Gasværk er gennemgaaede af Hr. Kasserer Blom, forinden jeg forelagde dem for Kommissionen. Jeg maa derfor — saa længe der ikke fra Frederiksberg Gasværk foreligger en Udtalelse i modsat Retning — bestemt fastholde, at Oplysningerne i alt væsentligt er rigtige.

Hr. Elpers Paastand om, at »Oplysningerne er baseret paa fejle Tal«, hviler paa 2 Fiktioner og en Misforstaaelse, nemlig:

1. at Frederiksberg Gasværk benytter 2 overordnede Funktionærer til at føre Tilsyn med de 13 løstansatte, akkordlønnede Kontorarbejdere.
2. At Arbejdstiden for disse 13 løstansatte Medhjælpere er længere end for det fastansatte Personale i Belysningsvæsenets Meterkontor.
3. at det i mine Oplysninger er udtalt, at Meterkontorets Forretninger kan bestrides med en aarlig Udgift til Lønninger af 55,000 Kr.

ad 1. Meterkontorets Personale bestaar af 7 overordnede og 106 underordnede Kontorfunktionærer.

Det giver

1 Overordnet for hver 15 Underordnede.

Hr. Elper har i Kommissionen udtalt, at han har for mange Fuldmægtige. Han maa følgelig mene, at der kan gaa endnu flere Underordnede paa hver Overordnet. Det forekommer mig da ganske absurd, at Hr. Elper gaar ud fra, at Det danske Gaskompagni med sin langt enklere og billigere Administration skulde benytte

2 Overordnede til 13 Underordnede,

tilmed hvor de Underordnede arbejder i Akkord.

Forholdet er da ogsaa dette, at de løstansatte Medhjælpere udfører deres Arbejde før og efter Gasværkets Kontortid uden direkte overordnet Tilsyn. Man opnaar herved at have Afgiftsbøgerne til Disposition i den almindelige Kontortid.

Hr. Kasserer Blom har paa Forespørgsel erklæret, at det overordnede Tilsyn ikke kræver en Times Arbejde daglig. Tilsynet kræver altsaa højst 300 Timer aarlig eller 43 Arbejdsdage à 7 Timer. Regnes Lønnen til 15 Kr. pr. Dag, bliver Udgiften $15 \times 43 = 645$ Kr. eller fordelt paa 31,000 Maalere ca. 2 Øre pr. Maaler.

Det maa indrømmes at være en Unøjagtighed, at denne Udgift af 2 Øre pr. Maaler ikke er taget i Betragtning. Frederiksberg Gasværks aarlige Udgift til Regnskabsførerne pr. Maaler maa altsaa anslaas til 30 Øre.

ad 2. Hr. Kasserer Blom har paa Forespørgsel erklæret, at de løst ansatte Medhjælperes daglige Arbejdstid *højst* er 5 Timer. Medhjælperne har ikke Beskæftigelse hele Kvartalet, men er i hvert Kvartal ledige i ca. 3 Uger.

Antallet af Arbejdsdage i Kvartalet bliver saaledes $75 \div 18 = 57$. Antallet af Arbejdstimer $57 \times 5 = 285$. Fordelt paa 75 Arbejdsdage giver det 3,8 Timer pr. Dag. Personalet ved Maalerregnskabet paa Frederiksberg Gasværk arbejder saaledes *højst* 4 Timer pr. Dag, medens det

tilsvarende Personale i København arbejder *mindst* 6 Timer. Arbejdstiden paa Frederiksberg Gasværk er altsaa *over 33 % kortere end i København.*

For at Kommissionen kunde danne sig en Opfattelse af, hvorledes den Frederiksbergske Form for Maalerregnskabet vilde virke i København, har jeg anmodet Hr. Kasserer Blom om en Udtalelse med Hensyn til den Arbejdspræstation pr. Mand, der kan forventes hos os med Anvendelse af fast Personale og 6 Timers Kontortid (inkl. Frokost-pause etc). Hr. Blom har derefter den 3. September d. A. afgivet en skriftlig Erklæring, der tidligere er tilstillet Kommissionens Medlemmer, og efter hvilken det maa antages, at hver Mand *med Lethed* kan overkomme den fuldstændige Regnskabsførelse *for 3,200 Maalere.*

Lægges denne Erklæring til Grund for en Sammenligning med Meterkontorets nuværende Forhold, faar man følgende Resultat:

De 194,000 Gasmaalere og Elektricitetsmaalere giver, fordelt paa de nuværende 106 underordnede Kontorfunktionærer i Meterkontoret,

1,830 Maalere pr. Mand.

Med den nuværende Forretningsgang i Meterkontoret og *ved Anvendelse af Adressemaskiner* opnaar man saaledes kun en Arbejdspræstation af 1,830 Maalere pr. underordnet Kontorarbejder, medens man ved Anvendelse af Frederiksberg Gasværks Regnskabsform og *uden* Anvendelse af Adressemaskiner kan forvente en Arbejdspræstation af

3,200 Maalere pr. Mand.

Meterkontorets Administration under de nuværende Former er altsaa 1,7 Gange saa dyr som Frederiksberg Gasværks Administration af de tilsvarende Forretninger.

ad 3. Hr. Elper synes ganske at have misforstaaet den sammenlignende Oversigt, jeg har opfort i Slutningen af den først udsendte Meddelelse vedrørende Administrationsforholdene paa Frederiksberg Gasværk. Hensigten med denne Oversigt var kun at kaste et Strejfflys over Admini-

strationsforholdene ved Gas- og Elektricitetsværkerne i København og paa Frederiksberg, for derved at give Kommissionens Medlemmer et Indtryk af, hvorledes disse Forhold er.

Derimod har det paa ingen Maade været Hensigten at bebrejde Chefen for Belysningsvæsenets Meterkontor, at han ikke har opnaaet samme økonomiske Resultat som det billigste af Værkerne, simpelthen fordi han ikke er stillet under samme Vilkaar som Ledelsen af dette Værk (Frederiksberg). Min Udtalelse er formentlig affattet tilstrækkelig tydeligt, idet den lyder:

»Med Frederiksberg Gasværks Forretningsgang og *Lønningssmaade* vilde Udgiften være:

194,000 × 28 ca. 55,000 Kr. pr. Aar.

Som det vil fremgaa af de udsendte Oversigter vedrørende Frederiksberg Gasværk, har jeg da heller ikke beregnet Besparelsen ved en eventuel Overførelse af den Frederiksbergske Form for Maalerregnskabet til København til $160,000 \div 55,000 = 105,000$, men til det langt lavere Beløb af ca. 64,000 Kr. Jeg har ogsaa for Københavns Vedkommende regnet med overordnet Tilsyn og finder det undskyldeligt, at jeg for Frederiksbergs Gasværks Vedkommende har overset dette Moment, da det overordnede Tilsyn paa Frederiksberg Gasværk i økonomisk Henseende spiller en saa overordentlig ringe Rolle.

Ved den tidligere udsendte Beregning af Besparelsen ved Indførelse af den Frederiksbergske Afgiftsbog har jeg regnet med 6 Overordnede. Der findes for Tiden 7, nemlig Chefen, Ekspeditionssekretæren og 5 Fuldmægtige. Ved en eventuel Indskrænkning af Personalet kunde man maaske nøjes med færre Overordnede, men jeg vil her alligevel regne med de nuværende 7 Overordnede.

Tallene stiller sig herefter saaledes:

Der findes for Tiden i Meterkontoret under-

ordnede Kontorfunktionærer i et Antal af 106 Mand

Transport... 106 Mand

Transport...	106 Mand
Ved Indførelse af den Frederiksbergske Regnskabsform vil der for 194,000 Maalere og med 3,200 Maalere pr. Mand kun udkræves..	61 —
Besparelse...	45 Mand

Gennemsnitslønnen for Meterkontorets Personale, der normalt vil være ca. 1,700 Kr., er for Tiden kun ca. 1,400 Kr. aarlig. Den aarlige Besparelse ved Anvendelse af Frederiksberg Gasværks Regnskabsform i Forbindelse med fast Kontorpersonale og *uden Anvendelse af Adressemaskiner* vil saaledes blive:

$$\begin{aligned} \text{for Tiden } 45 \times 1,400 &= 63,000 \text{ Kr.} \\ \text{med Tiden } 45 \times 1,700 &= 76,500 \text{ —} \end{aligned}$$

Her er ikke regnet med Reservetjeneste i Sygdomstilfælde under Militærtjeneste o. l.

Kontorchef Elpers Undersøgelse af Frederiksberg Gasværks Administrationsforhold har bl. a. altsaa medført, at han har forelagt følgende urigtige Angivelser for Kommissionen:

1. Kontortiden for det faste Personale er 8 Timer. (Den er kun 7 Timer).
2. Arbejdstiden for det løst ansatte Personale er længere end for Personalet i Meterkontoret (Arbejdstiden er over 33 % kortere paa Frederiksberg).
3. Det aarlige Antal Flytninger og andre Rettelser udgør paa Frederiksberg Gasværk 5,000. (Tallet er 20,000).
4. Den samlede Aarsudgift til fast Personale udgør 16,540 Kr. (Her er kun medtaget Kassereren og de 6 Personer, der sorterer under ham, derimod ikke den Del af Personalet, der sorterer under Gasværksbestyreren).
5. Paa Frederiksberg Gasværk er Administrationen af Kontorforretningerne fuldstændig udskilt fra den tekniske Ledelse. (Dette synes ikke at være rigtigt, eftersom største Delen af Maalerkontorets Personale sorterer under Bestyreren).

Medens Oplysning om nedennævnte 2 Punkter, der er af stor Interesse for Kommissionen, ikke har været nævnt af Kontorchef Elper for denne:

1. Den interessante og praktiske Form for Automatmaalerregnskabet, der anvendes paa Frederiksberg Gasværk.
2. Den Omstændighed, at Frederiksberg Gasværk ikke anvender Maalerkvitteringer og Tændesedler. (En tilsvarende Ordning vil give Københavns Kommune en aarlig Besparelse af over 10,000 Kr.)

Sluttelig finder jeg Anledning til at omtale, at Hr. Elper i Kommissionsmødet den 8. Maj d. A. oplæste nogle Tal til Belysning af Omfanget af Arbejdet i Ingeniørkontorets Flytteafdeling og paa Grundlag af disse Tal paastod, at man kunde spare 6 Mand (vistnok omtrent alt, hvad der beskæftiges med Flytningsanmeldelser), hvis Arbejdet vedrørende Flytningsanmeldelser lagdes ind under Meterkontoret.

For at Kommissionens Medlemmer kunde faa et fylligere Begreb om Arbejdet, lod jeg i det følgende Møde den 15. s. M. omdele en udførlig statistisk Oversigt over Arbejdet i Flytteafdelingen og fandt samtidig Anledning til at udtale, at Hr. Elpers Tal var ganske ufuldstændige til at belyse Omfanget af de paagældende Forretninger. Der er ikke senere fra nogen Side rejst Indvending, hverken mod min Statistik eller mine Udtalelser om Hr. Elpers Tal. Det er derfor næppe nødvendigt nu paa ny at optage Gasværkernes Ingeniørkontors Forretningsgang til Drøftelse.

København, den 15. November 1912.

Rich. Møller.

Forslag til Oprettelsen af et Ekspeditionskontor fælles for Gas- og Elektricitetsværkerne.

Hensigten med Oprettelsen af en saadan ny Afdeling, der ikke bør danne et selvstændigt Kontor, men efter min Mening baade af Hensyn til Bekostningerne og til Sammenarbejdet maa sortere under Meterkontoret, er

1. at fremme Publikums Interesse i Forholdet overfor Belysningsvæsenet, saaledes at Konsumenterne bliver hurtigere og mere ensartet betjente end nu er Tilfældet,
2. at fremme Forretningsgangen og Sammenarbejdet indenfor Kontorerne, som nu meget paavirkes af den forskellige Forretningsgang paa flere Omraader indenfor begge Ingeniørkontorerne og Meterkontoret,
3. at spare Tid og Arbejdskraft og dermed tillige Plads og Penge ved at samle paa et Sted alt vedrørende Ekspeditionen af Publikum, som ikke kommer ind under det tekniske Omraade.

ad 1.

Publikum maa nu i Almindelighed ved Afmelding og Tilmelding af Maalere, saavel som i flere andre Forretningsanliggender af »ikke teknisk« Art, henvende sig til begge Ingeniørkontorerne, og selv om det selvfølgelig vil lette Publikum meget, at disse samles i en Bygning, saaledes at mundtlige Henvendelser fra Konsumenternes Side vil kunne besvares hurtigere end nu, saa savnes et Kontor, et Sted el. lign. hvor den rigtige Anvisning kan gives om hvorhen man skal gaa for at faa de ønskede Oplysninger; ganske vist vil en Portner eller Oplysningstavler kunne give en væsentlig

Vejledning, men ikke saa godt som et høfligt og velinstrueret Kontorpersonale.

Det er midlertid ikke saa meget for de mundtlige Henvendelsers Vedkommende at et Ekspeditionskontor skulde hjælpe og spare, men navnlig for alle skriftlige Henvendelser, idet man ved Indførelse af Kuponbøgers Anvendelse i vid Udstrækning vil kunne indføre en moderne, hurtig og paa-lidelig Forretningsgang ved Ekspeditionen af alle Skrivelser, hvilket saavel vil gavne Publikums som Belysningsvæsenets Interesser. De fleste Breve, og navnlig ved Flyttedagstid hvor en hurtig Forretningsgang specielt er nødvendig, indeholder Stof til flere Ekspeditioner, f. Eks. Afmelding og Til-melding af Gas- og Elektricitet (4 Ekspeditioner), og medens Forretningsgangen nu lader Brevene successive passere fra et Ekspeditionssted til et andet, hvorved der netop ved Flyttedagstid, hvor Publikum helst skulde betjenes straks, meget ofte hengaar flere Dage forinden et Brev er færdig noteret i de forskellige Afdelinger, og da man jo alle Steder nødvendigvis maa gennemlæse Brevet, gaar særdeles megen Tid tabt paa denne Maade og ikke sjældent faar Elektricitets-værkernes Ingeniørkontor eller Meterkontoret saadanne Anmeldelser indtil en Uge efter at Skrivelsen er modtagen af Gasværkernes Ingeniørkontor.

Det kunde formentlig ogsaa være ganske naturligt, at der var et centralt Ekspeditionskontor, der allerede fra Morgen-stunden sørgede for at alle, til andre Afdelinger eller Kon-torer bestemte Skrivelser straks bleve udsorterede og sendte til rette Vedkommende.

ad 2 & 3.

For at vise et Billede af Simplifikation og Besparelsen ved Oprettelsen af et Ekspeditionskontor, som af mig fore-slaaet, skal jeg tillade mig at paapege Antallet af de forskellige Ekspeditioner eller Manipulationer ved Flytning-s-an-meldelser efter den nuværende Forretningsgang, lige-som ogsaa ved den »ny« af Gasværkernes Ingeniørkontor foreslaaede Forretningsgang, i Sammenligning med Ord-

ningen af et under Meterkontoret sorterende Ekspeditions-kontor:

A. Efter den nuværende Forretningsgang i Gasværkernes Ingeniørkontor for Skrivelser:

1. Anmeldelsen nummereres.
2. slaas efter i Gadebog og Maaler Nr. tilsættes.
3. indføres i Flyttekladden.
4. Flyttekladden registreres.
5. Anmeldelsen udskrives paa »Flyttelister«.
6. Flyttelisten nummereres.
7. Flytteliste sendes til Maalerkontrollør-Afdelingen.
8. Besørges i Byen af Maalerkontrolløren.
9. Modtages i Maalerkontrollør-Afdelingen og sendes til Ekspeditionen.
10. Besvarelse tilsættes i Flyttekladden.
11. Flyttelisterne oversendes til Meterkontoret, som efter Løbe-Nr. senere kontrollerer om alle Listeren er modtagne,
12. Listerne slaas efter her i Gadebøgerne for Tilsætning af Konto-Kurant og Pagina.

B. Efter den ny, af Gasværkernes Ingeniørkontor, foreslaaede Forretningsgang:

1. Udskrives paa Flyttekort.
2. Nummereres og ordnes efter Maalerkontrollørdistrikt.
3. Noteres efter Gadebogsnumre (Er det ikke det samme som under Punkt 2).
4. Slaas efter i Gadebog og Maaler Nr. tilsættes, samtidig tilsættes i Gadebogen Afmeldelsesdato, samt »fs« for almindelige Afmeldelser og »Overtagerens Navn«, hvis den ny Konsument tilmeldes.
5. Kortene stilles hen, sorterede efter Maalerkontrollørdistrikter og ordnes efter Flytningsdato (maa vel ogsaa ordnes efter Gadenavne indenfor de forskellige Datoer for at kunne finde Kortene, naar Anmeldelse til samme Kort senere indløber).

6. Nedsendes (formentlig Dagen for Flytningens Besørgelse) til Maalerkontrollør-Afdelingen.
7. I Maalerkontrollør-Afdelingen føres Kontrollister for Antallet af modtagne Flyttekort og formentlig tillige Kontrollister over de til Forespørgsel udsendte Kort.
8. Besørges i Byen af Maalerkontrollør.
9. Kontrollisterne føres a jour og ikke besørgede Flyttekort skal forevises af de 116 Maalerkontrollører, hvorefter de færdige Flyttekort returneres.
10. til Ekspeditionen, der atter slaar Flyttekortet efter i Gadebogen, trækker de tidligere Blyantstiltøjelser op med Blæk og supplerer disse med Oplysninger og Ændringer, der muligvis er sket under Besørgelsen i Byen.
11. Flyttelisterne oversendes til Meterkontoret, som er u d e a f S t a n d til at kontrollere om alle Flyttekort modtages, da de nuværende Kontrol-Løbe-Nr. mangler.
12. Listerne slaas efter i Meterkontorets Gadebøger for Til-sætning af Konto-Kurant og Pagina.
13. Maanedlig Eftersyn i Ingeniørkontoret af de 116 Gadebøger, Eftersøgning og eventuel Udstedelse af ikke besørgede Flytninger.

C. Efter den for et nyt fælles Ekspeditionskontor, paa-jænkede Forretningsgang:

1. Alle Anmeldelser (mundtlige, skriftlige og telefoniske) indføres i Kuponbøger med dobbelte Pagina, nummererede fortløbende, (der findes Kuponbøger for Af- og Tilmeldelser, for ny Maalere, Klager etc., saavel for Gas som for Elektricitet).
2. Slaas efter i Gadebog, Konto-Kurant og Pagina samt Maaler-Nr. tilsættes i Kuponbogen, og dennes Nr. tilsættes i Gadebogen, der saaledes danner Register for alle modtagne Flytningsanmeldelser.
3. Sendes til Maalerkontrollør-Afdelingen, Dagen for Besørgelsen skal ske.
4. Besørges af Maalerkontrollør i Byen.

5. Sendes til Meterkontoret, der
6. tilsætter Besvarelse i Kuponbogen, og som derved tilige kontrollerer om alle udsendte Flytninger bliver besørgede.

Den under Punkt 6 nævnte Besvarelse kan undværes, dog ikke ved Flyttedagstid, da man ellers maa lave Kontrolister over til hvem af Kontorpersonalet de forskellige Løbenumre vare fordelte, for straks at kunne finde disse ved eventuelle Forespørgsler fra Publikum.

Da der nu anmeldes ca. 50,000 Flytninger for almindelige Gasmaalere om Aaret, vil der efter foranførte Sammenligning sikkert ikke blive nogen nævneværdig Besparelse i Tid og Arbejde ved den ny, af Gasværkernes Ingeniørkontor, foreslaaede Forretningsgang, Punkt B, hvorimod den effektive Kontrol, som Meterkontoret nu udøver gennem Flyttelisternes Løbe Nr., fuldstændig forsvinder, og der indføres en ny Kontrol, som Ingeniørkontoret selv skal udøve, efter at alle Maalerkvitteringerne er indførte i Gadebøgerne; naar man nu véd at Hovedparten af Kvitteringerne, som vedrører Gasflytningerne for Flyttedagsmaaneder, først kommer Meterkontoret i Hænde i Løbet af den følgende Maaned, vil Ingeniørkontoret jo først ved Juni, respect. December Eftersynet af sine Gadebøger kunne supplere de manglende Flytningsanmeldelser, hvis Meterkontoret af en eller anden Grund ikke har faaet Flyttekortene, saadanne er bortkomne, eller andre Aarsager har gjort, at »Forseglingen« ikke er opgivet til Ingeniørkontoret eller »Overtagelseskvitteringen« ikke er udstedt, underskrevet eller endnu er hos Maalerkontrolløren. Jeg, der i 10—12 Aar personlig har forestaaet, saavel Maalerkontrollørernes som Publikums Ekspedition indtil Ingeniørkontoret i 1895 overtog samme, tilmed paa en Tid, hvor Flytningsantallet ikke var saa stort som nu er Tilfældet, anser det for ganske udelukket, selv for et meget øvet Personale, ved Flyttedagstid, hvor Systemet skal anvendes og

yde sin Nytte, blot tilnærmelsesvis at kunne modtage 500—2,000 besørgede Flyttekort fra Maalerkontrollørerne Kl. 6 Aften, føre de 116 Kontrollister (eller maaske 2×116 Lister, se nedenfor), lade sig forevise de ikke besørgede Flyttekort til Kontrol, udlevere Flyttekortene til næste Dag, derefter returnere de besørgede Flyttekort og Besvarelsen af Forespørgsler vedrørende Flyttekort til Ekspeditionen, der s a m m e Aften skulde besørge 2den Efterslagning i Gadebøgerne, trække Blyantsbemærkningerne op med Blæk m. m., langt mindre vil det være muligt for Ingeniørkontorets, ved Flyttedagstid, altfor lille Personale, selv med Ekstrahjælp at kunne følge denne Forretningsgang, holde Kontrollister og Gadebøger a jour og samtidig besørge de i hundredvis indløbende ny Anmeldelser udskrevne, indførte og fordelte.

Naar hertil kommer, at sikkert mange af de uddelte Flyttekort ikke bliver rigtig udfyldte af Publikum; mange Konsumenter vil formentlig undlade at benytte begge Kort, men skriver flere Anmeldelser paa et Kort, der da skal omskrives af Kontoret; endvidere maa jo mange Hundrede Kort eller Breve først sendes til Maalerkontrollør-Afdelingen paa Grund af fejle Navne, Adresser, Utydelighed etc., der foranlediger at man ikke af Gadebøgerne kan konstatere hvilken Konsument eller Maaler, der er Tale om; disse maa da undersøges af Maalerkontrolløren i Byen, og der maa da ogsaa føres Kontrollister for disse Kort, og da man næppe vil kunne føre Kort »til Forespørgsler« og Kort til »Flytningsbesørgelse« i samme Rubrik paa Kontrollisterne, maa der vel føres 2×116 Kontrollister, og Maalerkontrollørernes Svar paa »Forespørgsler« tager Tid, først naar disse Besvarelser er i Orden gaar saadanne Kort tilbage til Ekspeditionen, hvor 1ste Efterslagning i Gadebøgerne finder Sted; og derefter kan Kortet behandles videre efter den ny Forretningsgang.

Som det vil ses af den under A og B fremsatte Oversigt udfordres der for de ca. 50,000 Flytninger for almidelige Gasmaalere:

ved den nuværende Forretningsgang i Gasværkernes Ingeniørkontor, A.....	ca.	600,000	Manipulationer
ved den foreslaede ny Forretningsgang i Gasværkernes Ingeniørkontor, B.....	—	600—620,000	—
medens den under Punkt C for et fælles Ekspeditionskontor paatænkte Forretningsgang kun vil udfordre.....	—	300,000	—

Ved Modtagelsen af *A u t o m a t - F l y t n i n g e r* foretages følgende Manipulationer:

Efter A:

1. Anmeldelsen slaas efter i Gadebog.
2. Udskrives paa Flyttelister.
3. Flytningerne nummereres.
4. Flyttelisterne slaas efter i Gadebog og sendes til Meterkontoret.
5. Udskrives her i Kuponbøger og tilsættes Konto-Kurant & Pag.

Efter B:

1. Anmeldelsen udskrives paa Kort.
2. Slaas efter i Gadebog og sendes til Meterkontoret,
3. der slaar dem efter i Gadebog og tilsætter Konto-Kurant og Pagina.

Efter C:

1. Anmeldelsen udskrives i Kuponbog.
2. Slaas efter i Gadebog, tilsættes Konto-Kurant og Pagina.

Da der nu modtages ca. 30,000 Flytningsanmeldelser giver dette efter Forretningsgang:

A.....	150,000	Manipulationer
B.....	90,000	—
C.....	60,000	—

Ved B er enhver Kontrol med om alle Automat-Flytningsanmeldelser sendes til Meterkontoret udelukket for begge Kontorers Vedkommende, da alle Kontrolnumre falder bort.

For Elektricitetsmaalernes Vedkommende modtages mundtlige Flytningsanmeldelser ikke af Gasværkernes Ingeniørkontor, men alle henvises til Elektricitetsværkernes Ingeniørkontor; for de Breves Vedkommende, i hvilken Elektriciteten nævnes, noteres først eventuelle Gasflytninger, derefter gaar Brevet, hvis »ny Gasmaaler« bestilles, til denne Afdeling i Gasværkernes Ingeniørkontor, og først efter foretagen Ekspedition her oversendes Brevet til Elektricitetsværkernes Ingeniørkontor, ved Flyttedagstid meget ofte 3—6 Dage efter Poststemplets Dato. Breve, som ikke udtrykkelig angiver, at Konsumenten afmelder eller ønsker Elektricitet, sendes slet ikke til Elektricitetsværkernes Ingeniørkontor. Denne Ordning vil blive uforandret, ogsaa efter den under Punkt B foreslaaede Forretningsgang, kun med Undtagelse af, at Brevet ikke skal gaa til Afdelingen for »ny Maalere« i Gasværkernes Ingeniørkontor.

Efter Forretningsgangen, Punkt C, udskrives alle Anmeldelser i et Brev straks; for Elektricitetsmaalernes Vedkommende paa de herfor bestemte Blanketter, saaledes at disse ikke skal omskrives i Elektricitetsværkernes Ingeniørkontor; da Forretningsgangen iøvrigt ikke forandres her vil der næppe spares andet end Tiden, hvilket væsentligst er til Fordel for Publikum, men dog ogsaa har Betydning for Belysningsvæsenet; for »ny« Gasmaaleres Vedkommende bliver det samme Tilfældet.

Man vil imidlertid opnaa, at alle Af- og Tilmeldelser for Gas- og Elektricitet bliver besørget omtrent samtidig; Publikum skal ikke skrive til begge Kontorer, hvilket nu er

Tilfældet, og som Kassererkontoret vil kunne konstatere, bliver nu i mange Tilfælde Gasflytningen besørget og ikke Elektriciteten, ligesom det omvendte ogsaa er Tilfældet; dette vil undgaas ved et fælles Ekspeditionskontor, hvis Gadebøger indeholder samtlige Maalere, Gas-, Elektricitets- og Automatmaalere.

I Gasværkernes Ingeniørkontor føres 2 Sæt Gadebøger, det ene Sæt »Vandbøgerne« anvendes af Maalerkontrollør-Afdelingen, det andet i Ekspeditionen, og i Meterkontoret findes et tredje Sæt, ordnet efter Inkassatordistrikterne med Plads for Gas, Elektricitets og Automatmaalere.

I disse Bøger indføres aarligt 75—80,000 Maalerkvitteringer for almindelige Gasmaalere og Automatmaalere i Gasværkernes Ingeniørkontor, ligesom der udstreges ca. 20,000 borttagne Maalere, og det samme Antal i Meterkontoret, hvor dog tillige indføres ca. 12,000 Elektricitetskvitteringer.

Ved Oprettelsen af et fælles Ekspeditionskontor vil det ene Sæt Gadebøger i Ingeniørkontoret kunne undværes, ligesom Meterkontoret derved meget hurtigere vil kunne faa Maalerkvitteringerne fra Ingeniørkontoret, og paa denne Maade faa sine Konto-Kuranter og Gadebøger etc. tilsvarende hurtigt à jour, end nu er Tilfældet.

Klager over for stort Forbrug, der alligevel altid først skal undersøges i Meterkontorets Konto-Kuranter for eventuel fejl Aflæsning, modtages ganske naturligt af det fælles Ekspeditionskontor, men i Tilfælde af, at Undersøgelse i Byen skal foretages, gaar dette til Ingeniørkontorerne. Denne Ordning vil foraarsage en Besparelse i Tid, idet Ingeniørkontorerne 1) modtager Klagerne, 2) udskriver Blanketter, 3) sender disse til Meterkontoret, der 4) efter foretagen Undersøgelse i Konto-Kuranterne 5) returnerer Blanketterne med Besvarelse i alle Tilfælde, medens Forretningsgangen i det fælles Kontor vil blive

- a. 1. Eftersyn i Konto-Kurant om Aflæsningens Rigtighed; hvis Fejlen viser sig at være her, rettes den paa

sædvanlig Maade og Ingeniørkontorerne faar intet med Sagen at gøre.

I saadanne Tilfælde spares altsaa 4 Manipulationer.

- b. 1. Hvis det ved Eftersyn af den skriftlige eller mundtlige Klage viser sig, at Regningsbeløbet efter Konto-Kuranten tilsyneladende er rigtig,
2. udskrives den sædvanlige Blanket, der
3. oversendes til Ingeniørkontorerne til Undersøgelse.

I disse Tilfælde spares altsaa 2 Manipulationer, iøvrigt bibeholdes i Ingeniørkontorerne den nuværende Forretningsgang.

Besvarelsen skal ikke returneres fra Ingeniørkontorerne til Ekspeditionen, da der i de allerfleste Tilfælde ikke vil fremkomme nogen Forespørgsel desangaaende fra Konsumenten, og da Ingeniørkontorerne opbevarer Klagerne i Nummerorden, vil enhver Forespørgsel straks kunne besvares efter Kupon-Løbenummer.

Undersøgelse af »Stillestaaende« Maalere og »Hjemtagne« Maalers Ekspedition maa som »tekniske« Sager vedblivende sortere under Ingeniørkontorerne.

Hvorvidt »Sortekasse«, Sagførerregnskabet, slettede Fordringer etc., skal sortere under et fælles Ekspeditionskontor eller ikke, skal jeg foreløbig ikke stille noget Forslag om, men at den nuværende Ordning er temmelig uheldig og utilstrækkelig er vistnok givet efter de indvundne Erfaringer, idet det ene Ingeniørkontor forlanger Depositum i ikke faa Tilfælde, hvor det andet tillader Forbrug uden saadant, og jo større Elektricitetsmaalerkvitteringernes Antal bliver, jo mere vil det være nødvendigt, at alle Gas- og Elektricitetskvitteringer undersøges paa samme Sted, og det synes mig naturligt, at det maa være hvor Gadebøgerne og Konto-Kuranterne findes, da alle saadanne Bemærkninger dog lettest vil kunne findes paa vedkommende Konsument eller Maalers Konto, ligesom det jo er det eneste Sted, hvor man kan se

om alt er betalt eller om der er Restancer. At Ingeniørkontorerne ved Opsætning af ny Maalere bestemmer Deposits Størrelse er en Selvfølge, men der maa dog i hvert Fald undersøges om Paagældende er Forbruger forud, for det Tilfælde, at saadant Forbrug da ogsaa skal medregnes under den forlangte Sikkerhedsstillelse.

Dette er imidlertid et saa stort og vigtigt Spørgsmaal, at jeg ikke nu skal stille noget Forslag desangaaende, men kun paapege, at det vil være til liden Nytte i Fremtiden, at et af Ingeniørkontorerne, der jo ikke faar med alle Maalerkvitteringer at gøre, vedblivende beholder »Sortekasse«, der efter min Formening bør kædes sammen med Restancer og Sagførerregnskabet m. m.

Som det vil fremgaar af foranstaaende Fremstilling gaa mit Forslag ud paa at henlægge den under Gasværkernes Ingeniørkontor sorterende Afdeling for Flytningsanmeldelser m. m. under Meterkontoret, dog kun hvad der kan henregnes til »ikke tekniske« Sager.

Foruden den under Punkt 1 anførte Lettelse for Publikum og den opnaaede hurtigere Ekspedition, navnlig af alle skriftlige Anmeldelser vil følgende Besparelser indvindes:

Ved Flytningsanmeldelser for alm. Gasmaalere spares	ca.	300,000	Manipulationer
Ved Flytningsanmeldelser for Elektricitetsmaalere spares	—	0	—
Ved Flytningsanmeldelser for Automat-Gasmaalere spares respct.	—	30—100,000	—
Ved Gadebøgerne spares Indførsel af alm. Gas- og Automat-Kvitteringer i et Antal af ca.		80,000	Stk.

og Udstregning af samme		
Slags Maalere af	ca.	20,000 Stk.
Modtagelsen af Klager		
over for stort Forbrug		
spares pr. Stk.	—	2 à 4 Manipulationer.

Naar jeg foreslaar Ekspeditionskontoret henlagt som Underafdeling under Meterkontoret i Stedet for som nu, hvor begge Ingeniørkontorer og Meterkontoret har noget hvert, saa er Grunden hertil dels, at den daglige Forretningsgang i disse Kontorer, ordnet efter og ført under samme Ledelse, vil blive mere ensartet og fremmes paa en hurtigere og bedre Maade end naar to eller flere Kontorer skal behandle samme Sag, dels at Meterkontoret med sine forholdsvis faa forskelligartede Forretninger og sit store Personale lettere kan rette sig efter de speciel travle Tider, uden at behøve Ekstrahjælp for at kunne besørge Arbejdet ved Flyttedagstid. Meterkontoret er jo tillige det Sted, hvorhen begge Ingeniørkontorerne og Kassererkontoret maa henvende sig om alle nærmere Oplysninger vedrørende de enkelte Maalere eller Konsumenter, da alt samles her i Konto-Kuranterne, og ved Flyttedagstid vil Meterkontoret, ved Hjælp af Kuponbøgerne i Forbindelse med Konto-Kuranterne, kunne forhindre saa godt som alle Dobbeltanmeldelsers Videreekspedition, hvilket kun delvis vil kunne ske, selv efter den ny af Ingeniørkontoret foreslaaede Forretningsgang.

Den Besparelse, der opnaas ved den af mig foreslaaede Ordning, andrager ca. 6 Mand.

Hvis man tænkte sig et fælles Ekspeditionskontor, som et særligt Kontor med egen Chef, eller henlagt under hvilket som helst andet Kontor, vilde det i Stedet for at fremme Forretningsgangen, tværtimod i høj Grad hæmme denne og blive betydeligt dyrere, thi dels vil den samme Anke kunne rejses som nu, at der til Tider ikke er nok at bestille for Personalet, til andre Tider at dette kun med betydelig Ekstrahjælp kan holde Arbejdet à jour, uden dog at kunne

forhindre Dobbelt ekspeditioner, dels maa dette Kontor jo ogsaa have et Sæt Gadebøger, d. v. s. at alle Maalerkvitteringer skal passere endnu et Kontor, inden de kan komme til det regnskabsførende Kontor, Meterkontoret; alle Eftersyn og Klager over for stort Forbrug etc. skal passere endnu et Kontor, eller med andre Ord Bekostningen vil blive betydelig større endnu, og Forretningsgangen endnu langsommere og besværligere ved Indsættelsen af et saadant nyt Hjul i Maskineriet.

Meterkontoret, den 21. Maj 1912.

L. P. V. Elper.

		1911		1912	
107.3	05	107.222	107.222	107.222	107.222
107.4	05	107.222	107.222	107.222	107.222
107.5	05	107.222	107.222	107.222	107.222
107.6	05	107.222	107.222	107.222	107.222
107.7	05	107.222	107.222	107.222	107.222
107.8	05	107.222	107.222	107.222	107.222
107.9	05	107.222	107.222	107.222	107.222
108.0	05	107.222	107.222	107.222	107.222

Oversigt

visende

**Maalerantallet pr. Mand af Meterkontorets Personale
paa følgende Tidspunkter:**

1. Umiddelbart forinden Meterkontorets Udskillelse som selvstændigt Kontor den 1. Juli 1904.
2. Aaret efter Udskillelsen.
3. Ved Adressemaskinesystemets Gennemførelse den 1. Februar 1910.
4. Den 1. April 1912.

Dato	Antal Maalere i Brug				Antal Personer i Meterkontoret og v. Notering.	Antal Maalere pr. Person
	Alm. Gasmaalere	Automat Gasmaalere	Elektriske Maalere	Ialt		
1/7 1904.	110,289	16,781	5,675	132,745	75	1,770
1/7 1905.	115,649	18,517	6,956	141,122	89	1,586
1/2 1910.	122,028	37,297	22,766	182,091	97	1,877
1/4 1912.	111,002	51,036	31,636	193,674	113	1,714

Oversigt

over

Tilvæksten i Personale i forskellige af Belysningsvæsenets Kontorer i Tiden fra 1. Juli 1904 til 1. April 1912:

Kontor	Antal Personer			Tilvækst	
	1/7 04	1/7 05	1/4 12	Per-soner	Pro-cent
Meterkontor og Notering	75	89	113	38	50,6
Gasv. Ingeniørkontor (Afdeling for ny Maa- lere, Afdeling for Flyt- teanmeldelser, Maaler- kontrollørafdelingen).	29	31	35	6	20,7
Kassererkontor	15	16	22	7	46,6
Bogholderi ekskl. Note- ring	10	11	14	4	40,0

For Tidsrummet 1. Juli 1904 til 1. April 1912 udgør den samlede Tilvækst
 af Gas- og Elektricitetsmaalere 60,929 Stk. eller 45,8 %
 af Gasmaalere alene 34,968 — — 27,5 %

STOCKHOLMS
ELEKTRICITETSVERK.

Stockholm, 3. Jan. 1913.

Herr Ingeniör C. Hentzen,

Gothergades Elektricitetsverk, Köpenhamn.

B. B.

Skall härmed söka i korthet besvara Ditt bref angående organisationsfrågan.

Gas- och Elektricitetsverken i Stockholm lyda båda under en och samma styrelse, benämnd »Styrelsen öfver Stockholms Gas- och Elektricitetsverk«. Styrelsen sorterar direkt under stadsfullmäktige och dess beredningsutskott, hvilket senera i själfva verket representerar den sammanhållande kraften i vår kommunalförvaltning. Närmast under vår styrelse står direktören och under honom de båda öfveringenjörerna för verken. Direktören är ensam föredragande i styrelsen. Af bifogade arbetsordning och instruktion framgår, att öfveringenjörerna äro tekniska chefer hvar och en för sitt verk. Vid förfall för direktören öfvertaga öfveringenjörerna jämte sin egen tjänst äfven direktörens göromål och äro föredragande hvar och en för sitt verk.

I verkligheten indskränka sig öfveringenjörernas göromål icke enbart till det tekniska chefsskapet, utan tjänstgöra de samtidigt såsom direktörens assistenter, och de flesta ärenden af vikt för verken undergå beredning af öfveringenjörerna.

Beträffande verkan af vår nuvarande organisation måste i stort sedt sägas, att den funktionerar utmärkt, beroende endels på, att organisationen i stora drag kan anses

tillfredsställande men framför allt på det goda samarbete, som förefinnes, beroende icke minst på det utmärkta sätt direktören därvidlag användt. De brister, som vidlåda vår organisation, hafva därför icke öfvat någon afsevärd inverkan på verkens skötsel. De fel, som ännu vidlåda vår organisation, bestå däruti, att verkens kamerala ärenden administreras af ett gemensamt kontor under en gemensam kontorschef. Detta är utan tvifvel ett fel, ty det drager med sig en viss administrativ tyngd och en viss svårighet att för ett verk få genomförda lämpliga anordningar, för så vidt dessa anordningar icke tilläfventyrs passa för det andra verket eller i afsevärd mån rubba den mera ämbetsmässiga ordning, som alltid utvecklar sig på ett kameralt kontor. Därjämte råder för närvarande en viss dualism i afseende på förvaltningen af den afdelning, som har att verkställa afläsning och inkassering af mätarne. Dessa afdelningar äro dock skilda från hvarandra för de båda verken.

Jag skulle anse vår nuvarande organisation nästan idealisk, om skilsmässan vore fullständigt genomförd äfven på det kamerala området. I den mån verken utvecklas och med den fart det kommunalpolitiska lifvet nu tagit är det tydligt, att öfveringenjörerna måste öfvertaga mer och mer af det arbete, som för närvarande bestrides af direktören, och om framdeles vattenledningsverket och event. andra tekniskt ekonomiska verk komma att förläggas under vår styrelse, är det själfklart, att öfveringenjörerna praktiskt taget komma at omhänderhafva alla vanliga förvaltningsärenden, som röra deras verk, under det att den gemensamme direktören får fullt upp att göra med kommunalpolitik och den högre kommunala administrationen. Det kunde vid sådant förhållande tyckas vara en lämplig åtgärd att tillsätta en styrelse för hvarje verk, och göra chefen för hvarje verk till direktör. Enligt min uppfattning skulle detta dock innebära ett felgrapp. Direktörerna kunde icke undgå, att deras tid i alltför hög grad toges i anspråk af kommunalpolitiska ärenden, och det ar därför en klok åtgärd att hafva en gemensam direktör. Den gemensamme direktören, som

representerar kommunens samtliga tekniskt ekonomiska verk, kan naturligen i den högra kommunalpolitiken uppträda med mycket större pondus, än direktören för hvarje verk skulle kunna, och framför allt vinnes den fördelen, att de intressekonflikter, som icke kunna undvikas verken emellan, utspelas inför denne gemensamme direktör, event. verkens gemensamme styrelse. Om hvarje verk hade sin direktör och sin styrelse, skulle dessa konflikter själfallet komma inför beredningsutskottet och stadsfullmäktige, som, utan att äga någon säkrare inblick i förhållandena, dock skulle nödgas slita dessa tvister. Säkerligen skulle den sunda utvecklingen och sakkunskapen komma att lida därpå.

Till slut frågar Du, om jag skulle anse lämpligt att i Köpenhamn tillämpa en liknande ordning, som den vi hafva. På denna fråga vågar jag ej afgifva något bestämdt svar, ty erfarenheten har visat, att en organisationsform, som lämpar sig utmärkt på ett ställe, ofta icke slår väl ut på en annan plats, beroende på olika förhållanden, olika folklynnen etc., men hufvudgrunderna i vår organisation synas mig dock vara af så allmängiltig natur, att de med fördel borde kunna anpassas äfven till andra förhållanden. Särskildt vill jag understryka nödvändigheten af att hvarje verk för sig bildar en administrativ enhet samtidigt med att den sammanhållning, som kommunens intressen, själfallet kräfvat, ordnas på det sätt, att enbart *en* chef för hvarje verk direkt underordnas den gemensamme chefen. Det är sålunda enligt min uppfattning felaktigt, om man från två eller flera verk afskiljer likartade afdelningar och sammanslår dessa till en själfständig enhet, såsom exempelvis skett i Köpenhamn med afläsnings- och inkasseringsafdelningarna för gas- och elektricitetsverken. Dylig uppdelning betyder en splittring af intressena, på samma gång som de raka och klara befälslinierna gå förlorade, och verkar därför alltid förlamande. Om däremot invändes, att slutligen dock alla trådar sammanlöpa hos den gemensamme chefen, måste på en dylig invändning svaras, att denne gemensamme chef icke kan vara tillräckligt förtrogen med de olika verken för

att med sin person ensamt ersätta alla de goda krafter, som kunna tagas i utvecklingens tjänst, om organisationen rätt ordnas. Jag håller sålunda på att hvarje verk skall organisatoriskt utgöra en individ för sig, och att den nödvändiga sammenhållningen skall bestå däruti, att cheferna för dessa verk underordnas en gemensam hufvudchef. Allt sammanförande af tillsynes likartade grupper inom skilda verk till en större administrativ enhet är till skada, och de besparingar, som stundom kunna vinnas genom dylika åtgärder, äro försvinnande i jämförelse med den administrativa tyngd, de skeppsbrutna och uteblifna initiativ samt den arbetsolust, som blifva en följd af en dylik organisation.

Hvad jag här i korthet meddelat må Du använda, som Dig bäst lyster. Med vänlig hälsning

Din tillgifne

Aug. Decker.

O-d
2 Nr.

Januar Kvartal 1913.

Beløbet kan indbetales paa omstaaende Indbetalingsteder.

Elektricitetsbillet.

Hr.....

Maaler N ^o viste fra Aflæsningen i Decbr. 1912—Aflæsningen i Marts 1913 en Forskel af.....	H. W. T. à 3 ¹ / ₂ Ø.=	Kr. Ø.
Tillæg Konstant (Gange Forskellen).....	— à 3 ¹ / ₂ Ø.	
Ialt...	H. W. T. à 3 ¹ / ₂ Ø.=	— -
Leje af Maaleren for Januar Kvartal.....		— -
Kendelse i Henhold til Betingelsernes § 12		— -
	Ialt...	Kr. Ø.

Frederiksberg Kommunes Skattevæsen i April 1913.

N. Lind.

Afsendt fra Kontoret den /4 1913.

Kvittering.

For Modtagelsen af ovenstaaende Beløb og ved Betaling senere end 14 Dage efter ovennævnte Dato for Billettens Afsendelse Renter for paabegyndte Maaneder fra 1. April d. A. à Kr. Øre..... Kr. Øre
meddeles herved Tilstaaelse.

Indsendes Beløbet pr. Post, maa Billetten samt Returporto vedlægges, saafremt Kvittering ønskes.

O-d
d Nr.

Januar Kvartal 1913.

Kupon.

Elektricitetsafgift....	Kr. Øre
Renter	— -
Ialt...	Kr. Øre

Ved Indbetaling medbringes Elektricitetsbilletten med vedhængende Kupon.

Er Billetten bortkommen, maa en ny afhentes paa Skattekontoret, Howitzvej 2, Stuen. (Åabent Kl. 9—2).

Uddrag af Elektricitetsregulativets §§ 11 og 12.

§ 11.

Om det forefaldne Beløb tilstilles der, hvor dette er muligt, Forbrugeren paa hans Bopæl eller Forretningslokale eller paa Forbrugsstedet en paa Afsendelsesdagen dateret Meddelelse, tillige indeholdende Angivelse af de Steder og de Tider, Betaling kan ske, og de i den følgende Paragraf nævnte Følger af Betalingens Forsømmelse. Udtaler Forbrugeren Ønske om, at Meddelelsen afgives et bestemt Sted indenfor Kommunen, vil dette Ønske være at efterkomme. — Den økonomiske Forvaltnings Erklæring om Meddelelsens Afsendelse er tilstrækkeligt Bevis overfor Forbrugeren om, at og naar Meddelelsen er tilstillet ham.

§ 12.

Betales det skyldige Beløb ikke senest 14 Dage eller i de i § 10, 2det Stk. nævnte Tilfælde senest 4 Dage efter den i § 11 nævnte Meddelelses Afsendelse paaløber $\frac{1}{2}$ pCt. maanedlig Rente for hver paabegyndt Maaned fra Forfaldsdagen at regne.

Forsømmes Betalingen yderligere henholdsvis 14 eller 8 Dage, bliver Beløbet med Renter og en Kendelse af 30 Øre at afkræve Forbrugeren ved anbefalet Brev, og saafremt disse Beløb ikke er skadesløst betalt senest 8 Dage efter Brevets Afsendelse kan — uden Hensyn til, om han har modtaget Brevet eller ikke — hans Forbindelse med Elektricitetsværkerne afbrydes, hvorhos der kan foretages Udpantning, hvor dette efter Lovgivningen er muligt, jfr. Lov af 29. Marts 1873, § 1, Nr. 3.

Udenfor nævnte Tilfælde kan Forbindelse med Elektricitetsværkerne straks afbrydes, naar Forbrugeren gaar fallit eller der hos Forbrugeren eller den med ham samlevende Ægtefælle er foretaget forgæves Udpantning for Skatter eller Afgifter til Staten eller Kommunen.

Naar en Forbrugers Forbindelse med Elektricitetsværkerne i Medfør af de foregaaende Bestemmelser er afbrudt, skal Forbindelsen igen etableres, naar samtlige forfaldne Beløb er skadesløst betalte og der, hvor der dertil findes Anledning, er stillet behørig Sikkerhed for Betalingen af paaløbet og fremtidigt Forbrug af Strøm og Maalerafgift.

Omstaaende Kvittering omfatter ikke Udpantningsgebyrer eller Kendelser, som ikke er særlig nævnt. Kendelser optages i Billetten for en følgende Termin.

Begæring om Maalerundersøgelse maa afgives til Elektricitetsværkernes Kontor, Hortensiavej 1, aabent 10—2. For en Maalerundersøgelse betales 2 Kr., forsaavidt Maaleren ikke viser for meget.

Beløbet kan indbetales paa følgende Steder:

Privatbanken, Gl. Kongevej 178.....	aabent Kl.	} 10—3 og 5 $\frac{1}{2}$ —7
— Vesterbrogade 66.....	— —	
samt Bankens Hovedkontor og øvrige Af- delinger i København	— —	} 10—3 og 5 $\frac{1}{2}$ —7
Landmandsbanken, Gl. Kongevej 116....	— —	
samt Bankens Hovedkontor og øvrige Af- delinger i København	— —	} 10—3 og 6—8
Kbhvns. Laane- og Diskontobank, Rolig- hedsvej 2	— —	
samt Bankens Hovedkontor og øvrige Af- delinger i København	— —	} 10—4 og 6—7 $\frac{1}{2}$
Haandværkerbanken, Værnedamsvej 2 ...	— —	
Frederiksberg Kommunes Hovedkasse, Howitzvej 2	— —	} 9—2 samt Tirsdag og Fredag desuden 7—8
Forsørgelses- og Hospitalsvæsenets Kasse, N. Fasanvej 63	— —	